

Andreja Markovič, Mihaela Knez, Nina Šoba

**Priročnik za učitelje
k učbeniku**

Slovenska beseda v živo

2

Kazalo

	Uvod	3
	Delo z učbenikom	5
1. enota	Pa začnimo	15
	Slovnica	22
	Rešitve nalog iz Delovnega zvezka	26
2. enota	Pot pod noge!	27
	Slovnica	32
	Rešitve nalog iz Delovnega zvezka	38
3. enota	Ljubo doma, kdor ga ima	41
	Slovnica	49
	Rešitve nalog iz Delovnega zvezka	56
4. enota	Petek je dan za	59
	Slovnica	67
	Rešitve nalog iz Delovnega zvezka	80
5. enota	Kar se Janezek nauči	83
	Slovnica	89
	Rešitve nalog iz Delovnega zvezka	97
6. enota	Hura, službo imam!	101
	Slovnica	110
	Rešitve nalog iz Delovnega zvezka	119
7. enota	Kako se počutite?	123
	Slovnica	130
	Rešitve nalog iz Delovnega zvezka	142
8. enota	Naši sosedje, naša soseska	145
	Slovnica	152
	Rešitve nalog iz Delovnega zvezka	158
9. enota	Svet okoli nas	161
	Slovnica	168
	Rešitve nalog iz Delovnega zvezka	175
10. enota	Pokaži, kaj znaš!	177
	Rešitve nalog iz Delovnega zvezka	182

Splošno o priročniku

Priročnik za učitelje k učbeniku Slovenska beseda v živo 2 je nastal kot dopolnjujoči del učbeniškega kompleta s tem naslovom. V njem so zbrana pojasnila k posameznim delom učbenika in predlogi za obravnavo učnega gradiva v razredu. Naslovnik priročnika je seveda učitelj slovenščine kot drugega/tujega jezika, v nadaljevanju imenovan lektor, ki naj predloge priročnika uporablja kot koristno referenco, ne pa kot obvezujoč učni program.

V priročniku je zbranih mnogo zamisli, kako učinkovito uporabljati učbenik in ga nadgrajevati, prav tako so obsežne in natančne razlage slovnicih strani.¹ Takšno zasnovano priročnika nam je narekovala izkušnja dela z lektorji začetniki, ki so nas pogosto prosili za pomoč pri pripravi učne ure. Prav tako veliko pojasnil potrebujejo tisti učitelji slovenščine po svetu, ki tečaje izvajajo ljubiteljsko in včasih tudi nimajo ustrezne jezikoslovne izobrazbe ali jim slovenščina ni prvi jezik. Ne nazadnje pa smo imele pri zbiranju predlogov avtorice v mislih tudi izkušene lektorje, posebno tiste, ki delajo v tujini in jim morda manjka sogovornikov za pogovore o svojem delu; upamo, da bodo tudi ti v priročniku lahko poiskali ideje za popestritev svoje delovne rutine.

Priročnik je sestavljen iz:

- **uvodnega dela**, v katerem najprej pojasnimo, kakšen je namen, kdo je naslovnik in kakšne so lastnosti učbenika, sledijo splošna metodično-didaktična navodila, kako se lotiti posameznih rubrik v učbeniških enotah;
- **podrobne predstavitve desetih enot učbenika**, kjer lektor najde predloge za rabo učnega gradiva, možne rešitve različnih nalog, s katerimi se v učbeniku srečujejo uporabniki, in predloge za smiselno nadgradnjo vsebin; ob koncu obravnave vsake enote je tudi preglednica vaj, kjer je določen namen vaj delovnega zvezka ter njihova navezava na besedila oz. slovnicih vsebine, in rešitve nalog iz delovnega zvezka.

Priročnik torej dosledno in po vrsti sledi gradivu iz učbenika, za lažjo orientacijo so ob opisih dejavnosti navedene številke strani učbenika, na katere se razlaga nanaša. Prav tako so lektorju v pomoč kazalke, ki ga usmerjajo na smiselne povezave med besedili, rubriko Besedni zaklad, slovnico in vajami delovnega zvezka:

- U** – učbenik,
- DZ** – delovni zvezek,
- S** – slovnica,
- BZ** – besedni zaklad.

O namenu, naslovniku in lastnostih učbenika

Slovenska beseda v živo 2 je učbenik za nadaljevalni tečaj (od 200 do 240 ur pouka), pripravljen za delo z lektorjem. Namenjen je torej daljšim tečajem in je na takšnih tečajih tudi preizkušen. To pomeni, da je možno pri pouku, ki obsega okoli dvesto učnih ur, izvesti večino programa učbenika, prav tako pregledati vaje delovnega zvezka, si vzeti čas za usvajanje, utrjevanje in nadgrajevanje znanja. Posledično je precej obsežen tudi ta priročnik.

Učbenik je možno uporabljati tudi na tečajih, ki obsegajo manjše število učnih ur, le da se pri tem od lektorja pričakuje, da bo iz vsega ponujenega izbral svoji skupini ustrezne vsebine in ga množica predlaganih dejavnosti ne sme zavesti. Če ima lektor torej na voljo manj ur, mora poleg tega, da predlagano gradivo krči, tudi spodbujati k čim bolj samostojnemu delu (npr. vaje iz delovnega zvezka učeči se pregledujejo sami s pomočjo rešitev, s pomočjo slovarjev si pripravijo sezname besed iz rubrike Besedni zaklad, daljše se

stavke pišejo doma, tudi branje literarnih besedil je primereno za samostojno delo).

Naslovnik

Slovenska beseda v živo 2 se navezuje na istoimenski učbenik za začetni tečaj, zato je primeren za tiste, ki so tak tečaj že opravili. Lahko pa ga uporabljajo tudi drugi, ki so do te stopnje znanja prišli kako drugače: ali so se učili sami (navadno z bivanjem v slovenskem okolju) ali so člani dvojezičnih družin, v katerih pa slovenščina ni zastopana toliko kot prvi jezik. Včasih med nadaljevalce vključimo tudi govorce kakšnega slovanskega jezika, saj lahko zaradi dobrega razumevanja preskočijo začetno stopnjo.

Naslovnik učbenika se navadno udeležuje tečaja/pouka/lektorata in ga v priročniku poimenujemo udeleženec.

Pri izboru tem in drugih vsebin smo avtorice upoštevale program Slovenščina za tujce² in Sporazumevalni prag za

¹ Razlog za natančnejšo razlago slovnicih vsebin je bil tudi v tem, da do nedavnega ni bilo slovnice slovenskega jezika, prilagojene delu s tujci. To vrzel je na nadaljevalni stopnji zapolnil izid priročnika Sporazumevalni prag za slovenščino (gl. op. 3), ki je nastajal sočasno s pripravo učbenika in se avtorice nanj pogosto sklicujemo. V Priročniku za učitelje k učbeniku Slovenska beseda v živo 2 je slovnicih razlaga seveda predstavljena z vidika izvedbe v razredu.

² FERBEŽAR, Ina, PIRIH - SVETINA, Nataša, 2002: Izobraževalni programi. Izobraževanje odraslih. Slovenščina za tujce. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport. Zavod RS za šolstvo.

slovenščino³ ter izkušnje, ki smo jih pridobile pri poučevanju slovenščine kot drugega/tujega jezika.

Zgradba učbenika

Učbenik obsega 10 enot. Prva, uvodna enota, je namenjena ponavljanju že usvojene snovi na začetni stopnji in seznanjanju udeležencev s pravili sporazumevanja ter sredstvi, s katerimi si pri komunikaciji pomagamo; tema te enote je človekova identiteta. V naslednjih osmih enotah se udeleženci seznanijo z naslednjimi temami: potovanje in storitve, družina in dom, prosti čas, izobraževanje, delo, zdravje in osebna higiena, ožje bivalno okolje in promet, narava (širše okolje) in ekologija.

Zadnja, deseta enota, je ponavljalna. Preverja, ali so udeleženci usvojili obravnavane vsebine, in hkrati pripravlja na izpit iz znanja slovenskega jezika na osnovni in srednji ravni. V njej so zajete vaje za razumevanje zapisanih in govornih besedil, vaje za preverjanje slovnicega znanja in pisanja. Ob izpolnjevanju vprašalnika (portfolija) lahko udeleženci sami ovrednotijo svoje znanje.

Zgradba enote

Jedro enote je besedilni del, ki zajema različna zapisna in govorna besedila. Vsa so prirejena za delo v razredu. Sledijo vaje za razumevanje, besedišče, govorjenje in pisanje.

Primer strani: str. 6/7

Preberite naslednje besedilo.

Darja Šuster: DA BI ME KOLENA DRŽALA³

Rojstni dan: 13. 10. 1970
Zodiakalno znamenje: Tehnica

Poklic: Končala sem srednjo aranžersko šolo in zdaj imam svoje podjetje. Poleg tega delam kot koreografinja in vaditeljica hiphopa in jazz baleta v plesni šoli Urška.

Kariera: Plesati sem začela že v prvem razredu osnovne šole. S spletske plesne šole Urška sem osvojila naslov državnih in evropskih prvakov v jazz baletu, sama pa sem šola tudi država prvakinja v disko plesu. Nato sem naredila izpite za učiteljico plesa. Zdaj sem vodja jazz baleta in hiphopa plesne šole Urška v Kranju. **Koreografiram** za različne plesne skupine in sem sodnica za show dance v Sloveniji.

V prihodnosti si želim: Od toliko prepletenih let imam precej poškodovana kolena, zato si želim, da bi me čim dlje držala. **Moja najljubša žival:** Rada imam vse živali, toda trenutno me je posebej osvojila moja psička Vana.

Moja sista želja je: Imeti svojo hišo v Medvodah in tako velik vrt, da bo naš kuža lahko brezskrbno tekal po njem.

V prostem času: Hodim z družino na morje ali v hribe. **Kakšnih ljudi ne maram:** Hinavcev, lažnivcev, narodov, egoistov. **Vseč so mi:** Odprti in prijazni ljudje.

Darja je ... Napišite še možno obliko.

aranžerka	_____	Povežite.	Kdo je ...
podjetnica	_____	hinavec	človek, ki laže,
koreografinja	_____	lažnivec	govori to, kar ni res
vaditeljica	_____	narod	človek, ki dela in govori
plesalno	_____	egoist	človek, ki misli samo
prvakinja	_____		na sebe
učiteljica	_____		človek, ki je sam sebi
vodja	_____		zelo všeč
sodnica	_____		

1 - da bi me kolena držala - želim si, da me kolena ne bi bolela, da bi lahko pl
2 - osvojiti naslov prvaka
3 - posebej me je osvojila moja psička (svetli koga)

6

besedilo

vaje za besedišče

Vsako enoto popestri rubrika Preoblečene besede, kjer želimo udeležencem predstaviti nekaj pogostih slovenskih frazemov in pregovorov.

Sledi rubrika Besedni zaklad, v kateri je v pomenskih sklopih predstavljeno besedišče, ki ga morajo udeleženci usvojiti.

Slovnicične vsebine so podane v obliki preglednic, ob katerih so primeri z obravnavanimi slovnicinimi prvinami. Večino slovnicičnih pravil lahko udeleženci opazujejo tudi v besedilnem delu vsake enote in utrdijo v vajah v delovnem zvezku. Terminologija pri navajanju slovnicičnih vsebin je v slovenščini in izbrani so le najpreprostejši termini, saj si želimo, da bi bili v pomoč tudi udeležencem, ki nimajo jezikoslovnega znanja. Najosnovnejše in v razredu pogosto rabljene termine razlagamo v opombah z mednarodnimi vzporednicami, in sicer ko se termin pojavi prvič.

Vsako enoto zaključuje literarna stran, kjer se udeleženci srečujejo z besedili iz sodobne slovenske književnosti. Predstavljene so različne literarne zvrsti, vsebinsko pa se tematika besedil navezuje na posamezno enoto.

K učbeniku spada tudi delovni zvezek, v katerem je vrsta najrazličnejših vaj, namenjenih utrjevanju besedišča, sporazumevalnih vzorcev in slovnice.

Smiselno dopolnite besedilo o Darji. Uporabite besede iz okvirja.

delo • končala je • koreografija • hodi • osvojila je • pleše • ima

Darja _____, že od prvega razreda osnovne šole _____ naslov države prvakinja v disko plesu. Zdaj _____ kot vaditeljica hiphopa in jazz baleta. Poleg tega _____ za različne plesne skupine. Zaradi plesa _____ zelo poškodovana kolena. Rada _____ v hribe in na morje. _____ srednjo aranžersko šolo in ima podjetje.

Še enkrat si ogledite besedilo. Poskusite ga preoblikovati v intervju. Napišite novinarjeva vprašanja.

Novinar: _____
Darja: Trinajstega oktobra 1970.
Novinar: _____
Darja: Tehnica.
Novinar: _____
Darja: Delam kot koreografinja in vaditeljica hiphopa in jazz baleta.
Novinar: _____
Darja: Že v prvem razredu osnovne šole.
Novinar: _____
Darja: Želim si, da bi lahko še dolgo hodila in plesala.

Novinar: _____
Darja: Rada imam vse živali, najbolj pa svojo psičko Vano.
Novinar: _____
Darja: Rada bi imela svojo hišo v Medvodah.
Novinar: _____
Darja: Hodim z družino na morje ali v hribe.
Novinar: _____
Darja: Všeč so mi odprti in prijazni ljudje.

Naredite podoben intervju z enim od znancev in ga predstavite skupini.

Preoblečene besede

Kako še kaj zanimivega povermo o ljudeh?
Ali poznate koga, ki ...
- ima slovnico v malem prstu?
- je z vsemi ljubimi niamazan?
- vas nikoli ne pusti na cedilu?
- je malo čez les?

7

razlaga besed

vaje, ki preverjajo razumevanje

vaje za pisanje

vaje za govorjenje

rubrika Preoblečene besede

³ FERBEŽAR, Ina, 2002: Sporazumevalni prag za slovenščino. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete.

Delo z učbenikom

Priprava učne ure

Učbenik je zasnovan tako, da se besedilni del, slovnične vsebine, rubrika Besedni zaklad, dejavnosti za govorjenje in pisanje ter vaje v delovnem zvezku povezujejo in dopolnjujejo, na kar naj bo lektor pri izboru vsebin pozoren, še posebno, če se odloči, da bo katero od njih izpustil. Navadno v eni učni enoti obravnava eno od besedil in eno od slovničnih vsebin ter seveda predvidi tudi uvodno (motivacijsko) in zaključno dejavnost (povzemanje snovi, sprostitvev). Včasih je treba več časa posvetiti obravnavi novega besedišča, predvsem na začetku dela z novo enoto, včasih

utrjevanju/razlagi/vadenju kakšne težje slovnične strukture. Konverzijske dejavnosti je smiselno izpeljati pri pouku, dejavnosti za pisanje, še zlasti obsežnejše, pa lahko udeleženci opravijo doma. Lektor je torej pozoren na to, da udeleženci enakomerno razvijajo vse štiri jezikovne spretnosti (branje, poslušanje, govorjenje in pisanje). Prav tako predvidi dejavnosti za udeležence, ki po znanju odstopajo od večine (so boljši ali slabši), in izbere različne oblike dela: individualno, v paru ali skupinsko.

Rubrika Besedni zaklad

Rubrika Besedni zaklad je sestavljena iz dveh delov: v prvem je predstavljeno besedišče, v drugem pa so navedeni sporazumevalni vzorci oz. jezikovne funkcije.

Besedišče je tisto, ki je ključno pri obravnavi določene teme in ki naj bi ga udeleženci aktivno usvojili: delno se besede pojavljajo v besedilih, v primerih pri razlagi slovničnih vzorcev in vajah, dodane pa so še druge pomembne besede izbranega tematskega sklopa. Nekatere besede so udeleženci spoznali že na začetni stopnji, kar jim daje potrditev in samozavest. Na nadaljevalni stopnji jih lahko uporabijo v drugačnih situacijah in besednih zvezah in tako utrdijo in poglobijo že znano. Pri pouku glede na potrebe udeležencev sezname besed dopolnjujemo (prim. Sporazumevalni prag).

Lektorjev pristop k besednim seznamom je lahko vedno znova ustvarjalen – pripravlja pa naj take dejavnosti, da bodo udeleženci čim bolj aktivni.

Besedni zaklad se lahko obravnava v celoti (kot uvod v novo temo) ali povzetek obravnavanega besedišča v enoti (ob določenih besedilih oz. dejavnostih).

Udeleženci na tej stopnji poznajo že precej besed, vendar je njihov spomin z njimi deloma že »zasičen«, zato si težje zapomnijo nove besede, predvsem abstraktne. Največkrat nimajo težav pri razumevanju njihovega pomena, saj si delno že znajo pomagati s sklepanjem iz sobesedila in z besedotvornimi postopki, težje pa se besed spomnijo, kadar jih morajo sami uporabiti.

Pri razlagi pomena nove besede lektor vedno preveri, ali jo kdo od udeležencev v skupini morda že pozna in jo lahko razloži ali prevede sošolcem. Sicer pa lektor besede razlaga s preprostimi opisi in kretnjami, s slikovnim gradivom, z nazornimi primeri rabe ali s prevodom. Pomembno je, da udeleženci poleg pomena besede vedo, kako jo lahko rabijo. Lektor jih navaja tudi na rabo slovarjev.

Večina dejavnosti za usvajanje besedišča je primerna tudi za delo v manjših skupinah ali parih; navadno skupine rade tekmujejo, katera bo prej rešila zastavljeno nalogo ali katera se bo spomnila več besed.

Da bi si udeleženci besede čim lažje zapomnili, je dobro, da:

- jih čim večkrat vidijo (v sobesedilu, na listkih, na prosojnicah, na tabelski sliki, v povezavi s slikovnim gradivom) in zapišejo (v svojih zapiskih, v različnih vajah ...) ter da jih čim večkrat slišijo (od lektorja, sošolcev, s posnetkov) in izgovorijo (sami ali v zboru s sošolci);
- tvorijo iz njih besedne zveze, opazujejo družljivost besed in jih primerjajo z besednimi zvezami v svojem jeziku (npr. *prati perilo, prati solato, prati posodo ...*);
- jih uporabijo v svojih povedih ali besedilu;
- tvorijo besedne družine (npr. *kolesariti* → *kolesar, kole-sarka, kolesarjenje, kolesarski, kolo ...*);
- poiščejo besede istega pomenskega polja (npr. *bolezen, zdravilo, zdravnik, lekarna ...*).

Pristopi k rubriki Besedni zaklad

Slikovno gradivo

Tak način je primeren predvsem za razlago in utrjevanje besed, ki poimenujejo konkretne predmete, stvari, dejavnosti (npr. *pohištvo, gospodinjske potrebščine, živali, dele telesa, športne dejavnosti, konjičke, poklice, poimenovanje iz narave ...*). Predlagamo naslednje možnosti dela s slikovnim gradivom:

- Lektor pripravi kartice s slikami in kartice z besedami, ki poimenujejo predmete na slikah. Udeleženci poiščejo pare – besedo in predmet, ki ga ta poimenuje. Tak način je primeren, kadar imajo udeleženci v skupini različno znanje (slabši dobijo slike, boljši besede) ali kadar moramo nekaj udeležencev dodatno zaposliti (lahko igrajo npr. igro spomin).
- Vajo lahko lektor izvede tudi tako, da udeležencem razdeli nekaj kartic s slikami in nekaj kartic z besedami. Pri

tem pazi, da udeleženec ne bo imel hkrati slike predmeta in besede, ki ta predmet poimenuje. V nadaljevanju eden izmed udeležencev pokaže sliko, udeleženec, ki ima poimenovanje zanjo, pa dvigne kartico z besedo in besedo tudi izreče. Udeleženci lahko komplet svojih kartic predajo sosedu in igro ponovijo.

- Slike predmetov lektor nalepi na plakat (ali pritrdi na tablo oz. predvaja na prosojnici). Udeleženci k slikam predmetov napišejo poimenovanja zanje.

Asociacije in izdelava miselnih vzorcev

Prevetritev spomina je dejavnost, ki je vedno primerna kot uvod v določeno temo oz. besedilo.

- Udeleženci ob določeni izhodiščni besedi iščejo asociacije, ki se jim sprožijo ob njej.
- Nato besedišče uredijo v obliki miselnega vzorca.

Te dejavnosti se navadno lotevamo v večjih ali manjših skupinah, včasih tudi individualno. Udeleženci opazujejo, katere asociacije so jim skupne, katere so individualne, kaj bi navedli še v svojem jeziku, pa ne poznajo slovenskih besed.

Razvrščanje besed/besednih zvez po različnih merilih

Udeleženci razvrščajo besede glede na različna merila, npr.:

- znane, neznane besede;
- besede, ki spadajo v isto pomensko polje;
- logično sosledje: *rojstvo* → *poroka* → *ločitev* → *smrt*, *vrtec* → *osnovna šola* → *srednja šola* → *fakulteta*, *izvir* → *potok* → *reka* → *morje*, *soba* → *garsonjera* → *stanovanje* → *hiša*, *ulica* → *soseska* → *četr* → *mesto*;
- preferenco (udeleženci razvrstijo dejavnost glede na to, katera jim je najbolj všeč): *slikanje* → *fotografiranje* → *gledanje filmov* → *petje* → *ples* → *branje knjig*.

Iskanje sopomenk, protipomenk

Pri razlagi besedišča si velikokrat pomagamo s sopomenkami.

- Iščemo slovenske besede in njihove mednarodne različice, (npr. *pustolovščina* – *avantura*, *gledališče* – *teater*, *emocionalen* – *čustven*, *zamisel* – *ideja*, *inštalacija* – *napeljava* ...).
- Iščemo lahko tudi slovenske sopomenke (npr. *vedno* znova – *zmeraj*, *boгат* – *premožen*, *bolnica* – *bolnišnica*, *babica* – *stara mama*, *oče* – *ata* ...).

Mednarodne izraze udeleženci hitro prepoznajo, težje se naučijo slovenskih besed. Pri iskanju sopomenk si lahko pomagajo tudi s slovarji. Lektor naj bo pozoren na to, da bodo tudi obravnavane sopomenke pogosto rabljene besede (npr. *očala* – *naočniki* → *naočniki* je sopomenka, ki jo zelo redko rabimo, zato ji pri pouku ne posvetimo večje pozornosti). Velikokrat skušamo besedo razložiti tudi s protipomenko (npr. *lep* – *grd*, *smrdeti* – *dišati* ...).

Iskanje podpomenk, nadpomenk

- Lektor na večje liste nalepi nekaj nadpomenk (npr. *zdravilo*, *bolezen*, *poškodba*). Na vsak list nalepi eno, udeležencem pa razdeli listke, na katerih so zapisane podpo-

menke (npr.: *gripa*, *rak*, *opeklina*, *mazilo*, *povoj*, *alergija*, *tableta* ...). Udeleženci okrog vsake nadpomenke prilepijo ustrezne podpomenke.

- Lektor preuredi tabele iz rubrike Besedni zaklad tako, da pusti le nadpomenke, podpomenke oz. besede, ki bi spadale v posamezen okvir, pa zapiše na listke/prosojnico. Udeleženci dopolnijo tabele.

Iskanje parov

Udeleženci med besedami poiščejo pomenske pare:

- *mož* – *žena*, *brat* – *sestra*, *oče* – *mama*, *dedek* – *babica*, *stric* – *teta*;
- *učenec* – *učitelj*, *dijak* – *profesor*, *študent* – *profesor*, *vajenec* – *mojster*;
- *prodajalec* – *trgovina*, *zdravnik* – *bolnišnica*, *delavec* – *tovarna*, *odvetnik* – *sodišče*, *učitelj* – *šola*.

Kviz

To je dejavnost, ki je primerna za preverjanje razumevanja besedišča. Lektor mora biti pri sestavljanju vprašanj/iztočnic pozoren na to, da uporablja čim preprostejše besedišče, lahko pa kviz sestavljajo tudi udeleženci sami.

Nekaj primerov vprašanj:

Trava v parku ali naselju se imenuje:

- travica*
- zelenica*
- steza*

Kolesarji vozijo po:

- kolesarnici*
- kolesarski cesti*
- kolesarski stezi*

Če je cesta zaprta, je organiziran:

- odcep*
- zastoj*
- obvoz*

Vozilo, ki odpelje napačno parkiran avto, se imenuje:

- pajek*
- lisica*
- hrošč*

Cesta okoli mesta se imenuje:

- avtocesta*
- okolica*
- obvoznica*

Pešci morajo hoditi po:

- cestnini*
- pločniku*
- cesti*

Ugibanje besed

- Pantomima in risanje:

lektor razdeli udeležencem besede, ki jih morajo ti čim nazornejše pokazati svojim sošolcem (npr. *hišna opravila*, *konjički*, *bolezni*, *poklici*) ali narisati (npr. *hiša*, *blok*, *stolpnica*).

- Opisovanje:

eden od udeležencev si zamisli besedo iz obravnavanega besedišča in jo opisuje, drugi ugotavljajo, katero si je izbral.

Pogovor ob besedah

Ob besedah se vedno lahko razvije pogovor (npr. ob učenu slovenskih poimenovanj držav in mest na str. 26 si udeleženci ogledujejo poimenovanja držav, zapisana na listkih/zemljevidu, pri tem ugotavljajo, kam si želijo iti, kje so že bili, kje jim je bilo všeč, katera država se jim zdi zanimiva).

Igra vlog

Lektor načrtuje igro vlog tako, da udeleženci rabijo tisto besedišče in sporazumevalne vzorce, ki jih morajo še utrditi (gl. npr.: *Priročnik, 4. enota, kupovanje vstopnic, str. 61*). Dejavnost je zelo kompleksna: poleg besedišča vadijo udeleženci tudi slovnične in sporazumevalne vzorce.

Obraznava sporazumevalnih vzorcev (jezikovnih funkcij)

Lektor sporazumevalne vzorce umesti v situacijski in sociokulturni okvir (kdaj, v katerih okoliščinah se rabi določen vzorec, slovenske značilnosti, npr.: *na zdravje, čestitam, vesele praznike ...*). Sporazumevalni vzorci so včasih odvisni tudi od poznavanja slovničnih vsebin (npr. svetovanje – oblike z velelnikom ne moremo obravnavati, dokler udeleženci ne znajo tvoriti velelniške oblike glagola).

Udeleženci se s sporazumevalnimi vzorci ne srečujejo le v učbeniku, ampak tudi pri splošnem sporazumevanju z lektorjem in drugimi udeleženci (npr. *se opravičijo, kadar zamudijo ali ne naredijo naloge, prosijo za ponovitev besede, izrazijo hvaležnost, nezadovoljstvo; lektor lahko prosi za tišino, pohvali udeležence, se opraviči, izrazi mnenje ...*)

Besedila

Splošno o besedilih

Besedila v učbeniku so namenjena branju in poslušanju, so zvrstno raznolika, po težavnosti lažja in težja. Izbrana so glede na temo enote, v njih se delno pojavljajo besedišče iz rubrike Besedni zaklad in strukture s slovničnih strani; znova pa se z besedili srečujemo v vajah delovnega zvezka (glej navezovanje vaj pri posamezni enoti).

Zapisana besedila

Učbeniška besedila

Z izjemo literarnih besedil, ki so v celoti avtentična, so nelinearna besedila učbeniška. To pomeni, da smo avtorice izvorna besedila prilagodile in jih pripravile za doseganje zastavljenih učnih ciljev (usvajanje besedišča, sporazumevalnih vzorcev ali slovničnih struktur). Pri udeležencih, ki imajo dobro razumevanje (tj. pri slovanskih govornicah ali pri potomcih Slovencev iz tujine, pa tudi drugih), naj lektor učbeniška besedila nadgrajuje z avtentičnimi besedili s podobno tematiko. Besede v besedilih niso naglašene, saj se v slovenščini naglas ne zaznamuje.

Literarna besedila

Vsako enoto zaključuje avtentično literarno besedilo. Z njimi smo želele avtorice udeležence seznaniti z delčkom slovenske literature in jih vzpodbuditi k spoznavanju umetniškega jezika. Lektor se odloči, ali bo besedila obravnaval pri pouku ali jih bodo udeleženci prebrali doma. Ker so pravzaprav nadgradnja in popestritev določene teme in se ne navezujejo na slovnične vsebine v učbeniku in vaje v delovnem zvezku, jih lektor, če pri pouku nima dovolj časa, lahko tudi izpusti. V zvezi z besedilom lahko pripravi posebne dejavnosti (glej obravnavo posameznih besedil v priročniku), ni pa nujno, saj se lahko udeleženci ob literarnih besedilih prepuščajo ležitku pri branju.

Udeleženci v učbeniku spoznajo naslednje besedilne vrste:

1. enota: časopisni članek (predstavitve osebe), slovarski članek, odlomek iz Bontona, pesem

2. enota: pismo, razglednica, odlomek iz turističnega vodnika, pritožba, odlomek iz romana

3. enota: izjava (izražanje mnenja), čestitka, voščilo, pesem, časopisni članek (nasvet), mali oglas, časopisni članek (pripoved, opis), zapisan dialog iz filma

4. enota: opis, časopisni članek (intervju), vabilo, odlomek iz romana

5. enota: pripoved, ponudba, prošnja, pismo bralcev, nasvet, odlomek iz romana

6. enota: časopisni članek (pripoved), oglas za delo, prijava za delovno mesto, časopisni članek (nasvet), odlomek iz romana

7. enota: anketa, plakat, izjava (izražanje mnenja), časopisni članek (pripoved), odlomek iz romana

8. enota: izjava (pripoved), časopisni članek (pripoved), nasvet, pripoved, poročilo (črna kronika), anketa, odlomek iz romana/kriminalke

9. enota: časopisni članek (pripoved), pesem, odlomek iz potopisa

10. enota: vabilo, mali oglas, reklama, navodilo

Govorjena besedila

V vsako enoto so vključeni posnetki, priredbe različnih govornih besedil (izjav, dialogov, intervjujev). Vsa besedila so udeležencem na voljo tudi v zapisani obliki, in sicer na koncu učbenika (str. 145–149). So pomemben del posamezne enote, vanje so pogosto vključeni besedišče, sporazumevalni vzorci, pomembni za napredovanje udeležencev, in slovnične strukture, ki jih obravnavamo na slovničnih straneh.

Vsi posnetki so v zborni izreki, le eno od besedil (8. enota, *Mojega avta ni več*) je na zgoščeni posneti v dveh variantah, zborni (posnetek št. 25, 26) in narečni (posnetek št. 27, 28), in sicer z namenom, da ima lektor možnost predstaviti različne rabe jezika.

Pogovornemu jeziku naj se lektor ves čas pouka posveča po svoji presoji, glede na to, kje poteka pouk oz. kaj lahko udeleženci slišijo v okolju, kjer živijo. Lektor naj jih pri tem opozori na vlogo, ki jo ima zborni jezik (npr. razumevanje govorcev, ki sicer govorijo različna narečja, javno nastopanje).

Delo z besedili

Veliko različnih pristopov k obravnavi besedila je opisanih že v Priročniku za učitelje k učbeniku Slovenska beseda v živo (za začetnike)⁴; vse je možno izpeljati tudi na nadaljevalni stopnji.

Dejstvo je, da ima mnogo udeležencev na nadaljevalni stopnji še veliko težav z razumevanjem besed in s tem z razumevanjem besedila, zato je velik del dejavnosti pred in med obravnavo besedila ter po njej namenjen delu z besediščem. Drugo skupino dejavnosti obsegajo vaje za govorjenje in pisanje.

Dejavnosti pred branjem/poslušanjem besedila

To so tiste dejavnosti, ki v udeležencu vzbujajo zanimanje za besedilo (motivacijske dejavnosti), in dejavnosti, ki mu olajšajo razumevanje besedila (delo z besediščem).

Motivacijske dejavnosti

- Vodeni pogovor:
o temi besedila se pogovarjamo ob vnaprej pripravljenih vprašanih ali slikovnem gradivu.
- Predvidevanje vsebine iz naslova:
ob naslovu, ki mora biti poveden, udeleženci sklepajo, o čem bo govor v besedilu.
- Tvorjenje besedila iz ključnih besed:
lektor udeležencem prikaže (na prosojnici, listkih) nekaj ključnih besed iz besedila. Na podlagi besed udeleženci predvidijo vsebino in tvorijo svoje besedilo.

Delo z besediščem

Pred branjem besedila lektor premisli, kako bi udeležencem olajšal razumevanje. V pripravi si označi besede, ki jih udeleženci dobro razumejo, in besede, ki jih verjetno ne bodo razumeli – besede zapiše premešano kot seznam na prosojnico (ali v razredu na tablo) ali pa jih napiše na posamezne listke. V sezname besed iz besedila vključi vsaj polovico že znanih, saj udeleženci tako dobijo občutek, da nekaj že znajo, in izgubijo strah pred nerazumevanjem besedila.

Pred obravnavo besedila torej lektor da besede v obravnavo: najprej udeleženci besede delijo na tiste, ki jih vsi poznajo, in tiste, ki jih ne poznajo: besede na prosojnici/tabli obkrožamo z različnima barvama, besede na listkih pa delimo na dva kupa. Če kateri izmed udeležencev pozna kakšno besedo, jo poskusi razložiti drugim. Nazadnje lektor razloži besede, ki so neznane vsem. Besede nato udeleženci rabijo v različnih smiselnih povedih.

Lektor posebej opozori na besede, za katere misli, da si jih morajo udeleženci posebej zapomniti (v prihodnjih urah jih utrjuje v vajah in vodenih dejavnostih), razloži pa tudi tiste, ki so ključne za razumevanje obravnavanega besedila. Slednje ponavadi izpostavimo le pred branjem besedila, da bi olajšali razumevanje, pozneje pa jim ne posvetimo več pozornosti.

Branje besedila

Nadaljevalci načeloma nimajo večjih težav z branjem. Lektor presodi, ali bo prvo branje izvedel sam na glas ali bo branje tiho. Udeleženci na nadaljevalni stopnji se mnogo pogosteje lotevajo branja tiho oz. individualno, kot to velja za začetno stopnjo.

Glasno branje je smiselno predvsem, če imajo udeleženci težave z naglaševanjem besed. Takrat lahko besedilo tudi razrežemo na posamezne povedi. Vsak udeleženec izbere eno od povedi in jo prebere. Ni nujno, da si povedi smiselno sledijo, saj vadimo predvsem pravilno izgovarjavo. Udeleženci lahko večkrat izberejo isto poved, dokler jim pravilno naglaševanje besed in izgovarjava ne delata več težav. Kadar imajo besede v različnih sklonih ali glagolskih oblikah premični naglas, lektor pripravi še nekaj primerov povedi, v katerih se besedam naglas spremeni (npr.: *Čarli in Damjana sta velika ljubitelja starin. Čarli je velik ljubitelj starin. – Čeprav živim v urejeni družini, nisem srečen. Živi bolj zdravo!*)

Za popestritev lahko lektor izbere tudi druge oblike branja: skupinsko branje, tekmovanje v hitrosti branja ...

Lektor lahko nekaj pozornosti nameni interpretaciji besedila, predvsem literarnih. Udeleženci lahko:

- ugotavljajo razpoloženje v besedilu;
- spreminjajo barvo glasu, predvsem kadar je besedilo dialoško;
- podčrtujejo dele, kjer je višek pripovedi/pesmi;
- naredijo premor, kjer besedilo vabi k razmišljanju oz. je ekspresivno;
- pri poudarjenih delih/besedah pogledajo občinstvo;
- pazijo na dih.

Poslušanje besedila

V vsaki enoti sta vsaj dve govorjeni besedili. Razumevanje govorjenega besedila dela udeležencem običajno večje težave kot razumevanje zapisanega, ker je čas poslušanja omejen. Večje težave se kažejo predvsem pri tistih udeležencih, ki so se slovenščino naučili iz pisnih virov oz. so bili omejeni na majhno število slovenskih govorcev.

Lektor udeležence lahko navaja na poslušanje:

- v začetnih enotah nameni več časa dejavnostim pred poslušanjem oz. delu z besediščem;
- udeležence opozori, naj se osredotočijo samo na zahtevane podatke;
- počaka, da si udeleženci pred poslušanjem vaje za slušno razumevanje najprej ogledajo;

⁴ MARKOVIČ, Andreja, RIGLER ŠILC, Katarina, 2003. Priročnik za učitelje k učbeniku Slovenska beseda v živo. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete.

- posnetek po potrebi večkrat predvaja oz. ustavlja, če je to treba; kadar imajo udeleženci kljub ustavljanju težave, lahko besedilo sam (ali kdo od udeležencev) počasi prebere oz. med poslušanjem posnetka udeleženca opozori, v katerem delu posnetka (povedi) se skriva podatek;
- prepriča se, da imajo udeleženci med poslušanjem dovolj časa za zapisovanje podatkov, kadar naloge to od njih zahtevajo, in temu prilagodi predvajanje posnetka.

Lektor lahko ob vajah v učbeniku pripravi tudi dodatne vaje za razumevanje in pri tem pazi, da bo preverjal druge stvari: če vaja v učbeniku preverja globalno razumevanje, lahko pripravi dodatno vajo za razumevanje podrobnosti in obratno.

Dobro je, da lektor tudi slušno gradivo izkoristi v vseh razsežnostih (od besedišča do sporazumevalnih in slovničnih vzorcev in zvrstnih značilnostih), prav tako kot zapisana besedila. Pri tem mu je v pomoč zapis besedil.

Dejavnosti med branjem/poslušanjem

Delo z besediščem

Če lektor pred branjem/poslušanjem besedila besedišču ni namenil pozornosti, bodo imeli udeleženci najverjetneje težave z razumevanjem. Lektor jih navaja na strategije, ki jim bodo v pomoč pri razumevanju neznanega besedišča. Udeleženci:

- se osredotočijo na besede, ki jih razumejo;
- skušajo o pomenu neznanе besede sklepati iz sobesedila;
- označijo besede, ki jih razumejo/ne razumejo, mednarodne izraze (tujke), besede, ki se jim zdijo ključne za razumevanje, ki se jim zdijo težke/lahke ...;
- poiščejo koren besede in skušajo ugotoviti, v katero besedno družino sodi;
- se naučijo poiskati pomen besede v slovarju.

Pri pisanju neznanih besed iz besedila na tablo je lektor pozoren na to, da poleg nedoločniške oblike glagola piše tudi obliko za 1. osebo ednine, pri samostalnikih imenovalniško obliko in pri pridevniki obliki za moški in ženski spol, če se obliki razlikujeta v nekončniškem delu (npr. *bolan, bolna*).

Druge dejavnosti za preverjanje bralnega/slušnega razumevanja med branjem/poslušanjem

Udeleženci:

- odgovarjajo na vprašanja oz. rešujejo naloge ob besedilu. Naloge lahko rešujejo udeleženci že med branjem oz. po branju;
- smiselno dopolnjujejo besedilo. Lektor lahko besedilo preoblikuje tako, da izpusti nekatere ključne besede (lahko tudi prebarva dele besed) oz. dele povedi. Udeleženci poskušajo nato v prazne prostore vpisati besede ali dele povedi, ki jih lahko lektor ponudi v okviru ob besedilu oz. se jih spomnijo sami, in tako smiselno dopolnijo besedilo;
- pišejo po nareku (dejavnost je primerna za krajša besedila). Lektor dvakrat prebere besedilo; udeleženci si skušajo ob poslušanju narediti čim več zapiskov, nato s

partnerjem/partnerji čim bolj natančno zapisujejo besedilo;

- sestavljajo razrezano besedilo;
- opazujejo slovnične in sporazumevalne vzorce. Osredotočijo se predvsem na tiste vzorce, ki jih obravnavamo pri posamezni enoti oz. so značilni za določeno besedilno vrsto in želimo nanje posebej opozoriti.

Dejavnosti po branju/poslušanju

Delo z besediščem

Lektor razloži besede, ki jih udeleženci ne razumejo. Ob posamezni besedi udeleženci tvorijo besedne družine in iščejo besede istega pomenskega polja, uporabijo besedo v ustrezni besedni zvezi, povedi ali krajšem besedilu.

Preverjanje bralnega/slušnega razumevanja

Udeleženci:

- rešujejo vaje/naloge ob besedilu;
- obnavljajo besedilo tako, da:
 - odgovarjajo na vprašanja lektorja/drugih udeležencev,
 - pripovedujejo obnovo besedila tako, da vsak pove le eno poved, to pa mora sošolec nadaljevati,
 - pri krajših besedilih (npr. izjave znanih Slovencev, 3. enota; nasveti za zdravje, 7. enota, predstavitev ekoloških izdelkov, 9. enota) posamezno besedilo prebere le del sošolcev in o vsebini poroča preostalim, ki skušajo le s pomočjo njihove obnove rešiti naloge ob besedilu,
 - ugotavljajo, kateri podatki so spremenjeni: lektor (ali udeleženci drug drugemu) na delovni list napiše (napišejo) različico besedila s spremenjenimi podatki; sledi ugotavljanje, kaj je drugače.

Ustvarjalne dejavnosti

- Tvorjenje podobnega besedila:

Udeleženci s pomočjo prebranega/slišane besedila tvorijo besedila, ki bi ga lahko uporabili pri svojem sporazumevanju oz. v situacijah, v katerih se po navadi znajdejo (npr. *predstavitev svoje družine, konjičkov, pisanje vabila, pritožbe, prošnje* ...). Besedila napišejo, povejo, posamejejo.

- Sprememba besedilne vrste, žanra:

Udeleženci preoblikujejo besedilo – iz intervjuja v pripoved in obratno, iz časopisnega članka v pismo, iz nedialoške oblike v dialoško, iz vljudnega, prijaznega v nesramno ali humorno besedilo (npr. *povabilo*).

- Pogovor ob besedilu:

Vsako besedilo je dobra iztočnica za pogovor. Udeleženci povedo svoje mnenje, izkušnje, ki jih imajo v zvezi s temo besedila.

- Dramatizacija:

Prebrano ali slišano besedilo udeleženci zaigrajo. Za to so zelo primerna vsa dialoška besedila (taka so predvsem slušna besedila in intervjuji), če jih udeleženci predhodno preoblikujejo, pa tudi nedialoška.

Dejavnosti za govorjenje in pisanje

Besedilom sledijo vaje za govorjenje in pisanje. Udeleženci usmerjajo iz situacije v besedilu v njihovo osebno. Vzpodbujajo jih k izražanju mnenja o določeni problematiki (npr. *Kaj mislite o vzgoji otrok? Kako se je treba ukvarjati z otroki, kako se z njimi pogovarjati?*), pripovedovanju o svojih izkušnjah, dogodkih, spominih (npr. *Napišite še vi nekaj spominov o svojem domu, družini. Koga ali česa se radi spominjate?*) in k razmišljanju, kaj morajo storiti, reči, da bodo dosegli svoj cilj (npr. *Sestavite male oglase – najemate stanovanje*).

Udeleženci se različno izražajo. V glavnem se pojavljata dve vrsti težav:

- nekateri udeleženci pri pisanju in govorjenju uporabljajo minimalen nabor besed, ki ga sicer pravilno in spretno rabijo v sobesedilu; v svoj govor in pisanje le s težavo vključijo nove besede.

Take udeležence lektor vzpodbuja k rabi različnih oz. novih besed. Pri pregledovanju pisnih izdelkov lektor udeleženca opozarja s komentarji (npr. *V sestavku ste uporabili samo naslednje glagole: biti, iti, imeti, gledati; poskusite se izraziti z več različnimi glagoli.*) ali navede nekaj drugih izraznih možnosti (npr. *Namesto glagola iti bi lahko v tem besedilu uporabili: oditi, odpotovati, odhiteti, odpeljati se ...*). Udeležencem izroči sezname besed, ki naj jih rabijo pri sestavljanju določenega besedila.

- drugi udeleženci pa se izražajo prezahtevno in zato naredijo preveč napak oz. tvorijo nekoherentno besedilo.

Pri njih je zelo uspešno t. i. pisanje ali govorjenje po modelu. Lektor pripravi besedilo, udeleženci pa napišejo ali povejo podobno besedilo z drugimi podatki. Uči jih, kako naj povedi poenostavijo.

Vaje za govorjenje

Obnova besedila

(glej Dejavnosti po branju/poslušanju)

Vodena konverzacija

Pri vodeni konverzaciji ima lektor vlogo organizatorja in usmerjevalca.

- Načrtuje potek konverzacije: pripravi vprašanja, slikovno gradivo in iztočnice, s katerimi bo usmerjal pogovor, ter na prosojnici ali listkih izpostavi besedišče, sporazumevalne in slovnične vzorce, ki jih želi pri konverzaciji utrjevati.

- Udeležencem pove, da namen konverzacije ni poizvedovanje po njihovem mnenju, ampak vaja v izražanju, govorjenju, zato si lahko podatke izmislijo oz. zagovarjajo stališče, s katerim se sicer sploh ne strinjajo. Včasih udeleženci lažje povedo svojo izkušnjo, če jo najprej pove lektor.

- Izogiba se tem, ki bi katerega od udeležencev lahko prizadele, spravile v zadrego, upošteva okolje, iz katerega udeleženci prihajajo (narodnost, sociokulturni okvir).

- Pozoren je, da so enako dejavni vsi udeleženci. Če nekateri udeleženci prepogosto prihajajo do besede oz. se prerediti vključujejo v pogovor, lahko težavo rešuje z metanjem žogice (ko udeleženec pove svoje mnenje, on ali

lektor žogico vrže drugemu udeležencu), vlečenjem listkov (vsak od udeležencev naključno izbere listek z vprašanjem) ali pa udeleženci kličejo drug drugega, namesto da je lektor tisti, ki določa govorca.

Primeri:

- *Pogovor o dogodkih, ki so zaznamovali našo življenjsko pot* (3. enota, pred branjem ali po branju izjav znanih Slovencev): lektor udeležence prosi, naj prinesejo nekaj fotografij ali predmetov, ki jih spominjajo na prelomne ali lepe trenutke v njihovem življenju. Tudi sam prinese nekaj fotografij. Ob fotografijah najprej sam opiše dogodke, nato to storijo tudi udeleženci. Po pogovoru še enkrat izpostavi besede, ki si jih morajo zapomniti.

- *Pogovor ob besedilu V bratovi senci*: udeleženci preberejo besedilo V bratovi senci (5. enota, str. 65). Sledi svetovanje Tomiju. Udeleženci pripovedujejo svoje nasvete, lektor jih vzpodbuja k različnim izraznim možnostim za svetovanje: na listke napiše vzorce za svetovanje, ki so navedeni v rubriki Besedni zaklad (str. 67). Preden vsak udeleženec pove svoj nasvet, izbere/potegne listek s sporazumevalnim vzorcem in ga vključi vanj. Tako so udeleženci prisiljeni, da uporabijo različne izrazne možnosti, ne le tiste, s katero se najpogosteje izražajo oz. se jim zdi najlažja.

Igre vlog (dialogi, okrogla miza ...)

Igra vlog po danem scenariju je zelo kompleksna dejavnost. Lektor pripravi opis osebe in dejanje, ki ga želi ta izvesti. Pri tem je pozoren na to, da bodo situacije, v katere postavi udeležence, zanje relevantne. Če presodi, da se v nekatere vloge ne bodo mogli vživeti, ker jih v vsakdanjem življenju ne opravljajo (npr. *vloga zdravnika, delodajalca, prodajalca ...*), te vloge odigra sam oz. med udeleženci poišče takega, ki to izkušnjo morda ima. Kot primer lahko uporabi tudi avtentično gradivo (npr. *odlomek okrogle mize na televiziji*). Dejavnost zahteva od lektorja temeljito pripravo, saj mora dati natančna navodila. Udeleženci pa morajo opis vloge, ki naj bi jo zaigrali, razumeti in nato podatke uporabiti v konkretni situaciji, s čimer vadijo svojo komunikacijsko zmožnost.

Udeležence navajamo na strategije, ki pripomorejo k uspešni komunikaciji.

Pri pripravi na pogovor med najemnikom in najemodajalcem (*Sestavite mali oglas – najemate stanovanje, 3. enota, str. 37*) si udeleženci npr. napišejo:

- oporne točke za možne scenarije pogovora (*Kako bom začel telefonski pogovor? Kako se bom predstavil? Kako bom reagiral, če mi ponudba ne bo všeč?*);

- vprašanja, ki jih bodo postavljali sogovornu (*Kakšno je stanovanje? Kako veliko je? Koliko sob ima? Je v bližini trgovina? ...*);

- ključne besede (*najemnina, stroški, opremljen ...*), ki jih bodo pri tem uporabili, pri čemer si pomagajo z besediščem in s sporazumevalnimi vzorci v Besednem zakladu;

- sociokulturne posebnosti v Sloveniji (npr. *oddajanje/najemanje na črno*).

Kadar udeleženci zaigrajo določeno situacijo pred svojimi sošolci, naj bodo dejavni tudi ti – gledalci oz. poslušalci. Ugotavljajo lahko, ali je »igralec« uporabil vse podatke, ki jih je imel v opisu vloge, si zapisujejo besede, ki jih ne razumejo, napake. Če ne poznajo opisa vlog, pa ugotavljajo, katero vlogo igrajo posamezni igralci oz. v kateri situaciji so se znašli.

Referat

Udeleženci doma pripravijo sestavek na izbrano temo (izberejo jo lahko sami ali jim jo predlaga lektor, npr. predstavijo neko naravno znamenitost v svoji deželi, družinske običaje, praznovanja, značilna za njihovo deželo, svoj konjiček, obnovo zanimive knjige ...). Najprej ga zapišejo in se o morebitnih težavah pri izražanju posvetujejo z lektorjem. Če imajo težave pri izgovarjavi ali naglaševanju, je smiselno, da jim lektor besedilo prebere in se pri tem posname, da lahko doma večkrat poslušajo in se tako pripravijo na govorni nastop pred sošolci. Udeleženci se tako urijo v pisanju in pripovedovanju daljšega besedila.

Popravljanje napak

Lektor je pozoren predvsem na to, da se udeleženci dobro znajdejo v določeni situaciji, ustrezno odreagirajo in dosežejo namen, ki ga imajo, slovnični zmožnosti udeležencev pa ne posveča posebne pozornosti. Udeležence popravlja tako, da ne prekinja pogovora oz. njihovega miselnega toka, saj je to zelo moteče. Ob napaki lahko polglasno pove pravilno obliko oz. si napake napiše in jih analizira po koncu pogovora. Napake, za katere misli, da bi jih udeleženci morali odpraviti, posebej izpostavi in jih skušajo popraviti. Dobro je, da napake, ki jih udeleženci s težavo popravljajo, vključi tudi v pisne vaje.

V veliko pomoč pri odpravljanju napak iz govorjenja je lahko tudi snemanje udeležencev: posnetek lektor doma analizira in iz njega izloči tisto, kar se mu zdi pri posamezniku pomembno popraviti. Včasih je zanimivo tudi, da posnetek svojega govora poslušata tudi udeleženec sam. Celotni skupini je takšno poslušanje zanimivo le takrat, ko analiziramo napake, ki so prisotne pri vseh.

Vaje za pisanje

V vaje za pisanje so vključena tako funkcionalna besedila kot tudi pisanje širših sestavkov, esejev – s slednjimi naj se trudijo predvsem tisti udeleženci, ki imajo zaradi študija na fakulteti ali službe namen dalj časa bivati v Sloveniji. Tako kot pri drugih zmožnostih je treba tudi pri pisanju upoštevati, da imajo udeleženci različne sposobnosti. Če se spretno izražajo v prvem jeziku, se bodo verjetno tako tudi v drugem (ni pa nujno, predvsem če težijo k zapletenemu izražanju, saj jim pri pisanju v drugem jeziku kmalu zmanjka jezikovnih sredstev). Lektor mora upoštevati dejstvo, da je tudi v prvem jeziku pisanje težja dejavnost kot govorjenje, je dejavnost, ki ni spontana, ampak se je treba naučiti.

Če se odločimo, da bodo udeleženci besedila pisali pri pouku, jim pri tem pomagamo. Izkoristijo lahko lektorjevo

prisotnost in sprašujejo po različnih izraznih možnostih (v okviru obravnavanih), lektor pa lahko že med pisanjem komentira in popravlja napake, opozarja na koherenco v besedilu.

Obnova besedila, zgodbe, pripovedi

Pisanje obnove je zelo primerno pri tistih udeležencih, ki nimajo svojih idej, ki se težko spomnijo, kaj bi pisali oz. nočejo pisati o svojih izkušnjah, dogodkih.

Pisanje ob avtentičnem gradivu

Lektor udeležencem pred pisanjem pokaže čim več avtentičnega gradiva, tipične besedilne vrste, v katerih udeleženci najdejo sporazumevalne vzorce (npr. voščila, čestitke, prošnje, pritožbe, priporočila, nasveti ...), nato naj pišejo besedila, v katerih te vzorce uporabijo.

Preoblikovanje besedila, npr. iz pripovednega v dialoško

Tak primer vaje je v učbeniku na str. 7, kjer je treba časopisni članek o plesalki pretvoriti v dialog med novinarjem in intervjuvanko.

Pisanje ob slikovnem gradivu

Kot iztočnico za pisanje lahko vzamemo fotografije in določene ilustracije/karikature ali stripe iz učbenika ali pobrskamo za tovrstnim gradivom v razpoložljivih časopisih, revijah ali na medmrežju. Udeleženci opisujejo, kaj vidijo na sliki, svoje občutke ob sliki (kaj jim je všeč ali ne, na kaj se ob sliki še spomnijo). Ob zgodbi/stripu ali karikaturni je možno pisati tudi zgodbe.

Primer: *Slika pevskega zbora na str. 49.* Udeleženci opišejo, za kateri dogodek gre: besedilo lahko oblikujejo v obliki časopisne novice, ob kateri bi lahko bila ta slika, pomagajo si lahko s podatki iz besedila ali pa si jih izmislijo.

V soboto, 12. 6., je bil v dvorani Slovenske filharmonije letni koncert Akademskega pevskega zbora Tone Tomšič. v prvem delu so pevci zapeli nekaj skladb sodobnih slovenskih skladateljev, v drugem delu pa slovenske ljudske pesmi. Dogodek je bil kot vedno nekaj posebnega. Zbor se konec junija odpravlja v Bruselj na Evropsko tekmovanje pevskih zborov.

Usmerjeno pisanje

Več ustvarjalnosti potrebujejo udeleženci, kadar morajo samostojno dokončevati povedi v vajah ali pisati sestavke, v katerih morajo uporabiti določene dane elemente: včasih je dan le naslov, včasih oporne točke glede vsebine ali pa lektor postavi nekatere omejitve (npr. v zgodbi uporabijo samostalnice 2. ženske sklanjatve).

Narek, urjenje v hitrem pisanju, zapisovanju pomembnih podatkov

Udeleženci, ki nameravajo obiskovati predavanja v slovenskem jeziku na fakulteti ali v okviru izobraževalnih seminarjev, bodo morali znati zapisovati slišane podatke, zato pripravimo vaje za razvijanje te spretnosti.

Narek je lahko v klasični obliki, ko lektor besedilo narekuje udeležencem, kako bi morali pomagati pisati komu, ki ima poškodovano roko. Druga možnost je, da lektor besedilo prebere v celoti in ga udeleženci skušajo po spominu čim natančneje zapisati (takšno zapisovanje poteka tudi v skupinah, saj si vsak zapomni kakšen drug podatek). Udeleženci lahko besedila narekujejo drug drugemu.

Spretnost zapisovanja pomembnih podatkov lahko razvijamo vedno, kadar udeleženci poslušajo posnetke: vsak naj si zapiše, kolikor si pač lahko, in nato primerjamo, kaj se je komu zdelo ključno. Tako se udeleženci s primerjanjem učijo prepoznavanja pomembnih informacij. Za popestritev lektor včasih doživeto pove kakšno zgodbo (dogodek, anekdoto, pravljico), udeleženci si zapisujejo podatke in nato zgodbo povzamejo v pisni obliki. Ob analizi takšnih povzetkov izpostavimo tudi informacije, ki so izpadle, in ugotavljamo, ali gre za pomembne ali nepomembne podrobnosti.

Tudi kadar posamezni udeleženec pripravi samostojen govorni nastop oz. referat, druge spodbujamo k aktivnemu poslušanju in zapisovanju.

Popravljanje napak

Popravljanje pisnih izdelkov udeležencev je zelo pomembno. Udeleženci imajo pri pisanju več časa kot pri govorjenju, pozornejši so lahko na pravilnost besedila, zato napake, ki jih naredijo, večinoma niso naključne, slovnične nepravilnosti pridejo bolj do izraza kot pri govorjenem

jeziku. Povedi se morajo koherentno navezovati druga na drugo, pri govoru pa so pogosto nedokončane, prekinjene. Lektor ima priložnost, da natančno analizira slovnično in sporočanje zmožnost udeležencev. Besedilo ne le popravi, ampak napake tudi komentira, zapiše, v katerih delih je udeleženec že napredoval glede na prejšnje pisanje. Ob večjih ali ponavljajočih se napakah napiše tudi nekaj primerov ustrezne rabe, spomni udeleženca na pravilo, opozori, če gre za interferenco iz udeleženčevega prvega jezika. Dobro je, da se ob popravljenem besedilu o napakah z udeležencem tudi pogovori. Udeležence opozori tako na slovnične napake kot tudi na (ne)koherentnost besedila. Kadar delajo udeleženci še veliko napak, lektor izbere le nekaj največjih, ki naj jih poskuša udeleženec pri naslednjem pisanju odpraviti. Udeležence izrecno opozori na:

- napačno obliko samostalniških, pridevniških, glagolskih in zaimenskih oblik, ki so jih pri pouku že obravnavali;
- napačno glagolsko vezavo;
- besedni red naslonskega niza;
- ustrezno rabo veznikov in predlogov, ki so jih že obravnavali;
- napačno rabo besed.

Pravopisne napake popravimo, vendar jim ne posvečamo večje pozornosti.

Udeleženci svoje napredovanje spremljajo tako, da pišejo dnevnik napak.

Slovnica

V učbeniku in delovnem zvezku je slovnica obravnavana po komunikacijskem pristopu. To pomeni, da je bistveno, kaj z njo izražamo in v kakšnih kontekstih jo rabimo (v tabelah so vedno primeri iz besedil).

Udeleženci utrjujejo ustrezno rabo struktur v delovnem zvezku, vključujejo jih v pisne sestavke, uporabljajo v vodeni konverzaciji – mnoge dejavnosti so predlagane v priročniku.

Nekatere slovnične vsebine so bolj vezane na raven besed, to so posebnosti in podaljšave samostalnikov, novi sklanjatveni vzorci, in jih vadimo na ravni besedišča; udeleženci si morajo zapomniti, katere besede se podaljšujejo, so množinski samostalniki, spadajo v drugo žensko sklanjatev ipd., zato naj lektor pripravi take dejavnosti, da si jih bodo udeleženci čim hitreje zapomnili in jih pozneje tudi v besedilih zlahka prepoznali oz. ustrezno rabili.

Obravnava slovnice

Pred obravnavo lektor premisli:

- kaj je za njegovo skupino relevantno, ali mora kaj izpustiti, dodati, katere vsebine so bolj informativne, katere pa pomembne pri nadgradnji slovničnih vsebin;
- kdaj oz. ob katerem besedilu bo obravnaval posamezno slovnično vsebino, katere vsebine so težje in bodo udeleženci potrebovali več časa, da jih usvojijo; te naj obravna-

va na začetku enote, da bodo imeli udeleženci dovolj časa za utrjevanje;

- kako, na kakšen način jih bo razložil (strokovna in didaktična priprava).

Pomembno je tudi, da lektor izhaja iz že znanega in udeležencem predstavi dovolj relevantnih primerov, v katerih je predstavljena nova slovnična vsebina:

- če je možno, tudi grafično ponazori strukturo;
- upošteva, da se udeleženci učijo individualno in tudi različno uspešno, zato pripravi razlago na več nivojih;
- upošteva dejstvo, da imajo udeleženci različno lingvistično znanje, zato je pozoren pri rabi metajezika;
- pri obravnavi nove slovnične vsebine čim bolj poenostavi besedišče (vendar še zmeraj v mejah avtentičnosti, realnosti), da se udeleženci lahko osredotočijo na strukturo; izbere situacije in besedišče, ki jih udeleženci dobro poznajo;
- pozoren naj bo na to, da imajo udeleženci dovolj časa, da pravila premislijo; od njih ne zahteva takoj produktivnih vaj.

Pri slovnični obravnavi udeleženci:

- čim bolj sami odkrivajo pravila, tako da slovnične strukture iščejo/opazujejo v besedilih oz. dejanski realizaciji;
- delajo primerjave s strukturami v svojem ali drugem znanem jeziku, kot je angleščina pri mešanih skupinah;
- slovnične strukture utrdijo v pisnih vajah v delovnem zvezku ali vajah, ki jih pripravi lektor;

- slovnične strukture utrdijo pri govornem sporazumevanju (igre vlog po danem scenariju, dialogi, izjave, vodena konverzacija).

Pristopi

Razlaganje slovnice zahteva od lektorja na prvem mestu dobro poznavanje same snovi, biti mora namreč pripravljen na mnoga vprašanja, ki se udeležencem porajajo ob usvajanju novih struktur. Prav tako pa mora imeti na zalogi številne metodično-didaktičnih pristope, s katerimi so udeleženci pri učenju čim bolj aktivni, soustvarjajo razlago in si za cilj vedno postavijo rabo novih struktur v komunikaciji oz. smiselnih besedilih.

Predstavitev slovničnih vsebin na listkih (razvrščanje, urejanje, povezovanje)

To je dejavnost, primerna za razlaganje različnih slovničnih posebnosti:

- kadar gre za tabelarne preglede slovničnih vsebin (npr. *osebne zaimke na listkih udeleženci nalepijo na prazno tabelo, tako da dobijo sklanjatveni vzorec*);
- kadar je slovnični problem na ravni besedišča (npr. *udeleženci ugotavljajo/vadijo, kateri samostalniki se podaljšujejo na enak način, si morajo zapomniti, kateri samostalniki sodijo v drugo žensko sklanjatev ...*);
- kadar predstavljamo nove slovnične vzorce in njihove funkcije (npr. *udeleženci iščejo vidske pare in jih uporabijo v povedih; povezujejo dve povedi z danim veznikom ...*).

Pri tem so udeleženci dejavni na več načinov, saj uporabljajo različne čute: vid, sluh, tip. Besedo/strukturo preberejo, jo slišijo, sami izgovorijo, fizično uvrstijo v določeno skupino in si jo tako bolje zapomnijo.

Ta dejavnost je primerna tudi takrat, kadar mora lektor organizirati nivojski pouk: slabšim udeležencem lahko razdeli listke z lažjimi strukturami, z listki različnih barv pomaga udeležencem, da lažje poiščejo strukture, ki spadajo skupaj, so si podobne. Ker je ta metoda največkrat skupinska (lahko pa je tudi v paru ali individualna), so udeleženci bolj sproščeni, po navadi zamenjajo tudi prostor (se zberejo okoli mize), kar pripomore k razgibanosti pouka.

Oblikovanje plakatov, miselnih vzorcev

Plakati lahko nastajajo ob razlagi in jih udeleženci dopolnjujejo z novimi vsebinami ali pa so sinteza naučenega. Nalepljeni v razredu so udeležencem v veliko pomoč pri ustnem, pisnem ponavljanju slovničnih prvin. Lektor ude-

ležence spodbuja, da izdelajo domiselne plakate, miselne vzorce.

Raba novih slovničnih struktur v besedilih

Novo slovnične strukture je treba utrjevati v govorni in pisni komunikaciji. Lektorju se odpira več možnosti:

- s pripravljenimi vprašanji udeležence vzpodbuja, da odgovarjajo s povedmi, v katerih je slovnična prvina, ki jo morajo še utrditi (npr. *izražanje časovnih izrazov, tvorba velelnih povedi, utrjevanje različnih skladijskih vzorcev ...*);
- sestavi take igre vlog, da morajo udeleženci uporabiti nove strukture;
- udeleženci sestavljajo besedila tako, da rabijo strukture, ki jih želimo utrjevati (npr. *pisanje nasveta/sestavljanje reklame/pisanje vabila, tako da rabijo velelnik*).

Povezovanje besed v strukturo

Ta dejavnost je primerna takrat, kadar tvorimo besedno zvezo. Poleg slovničnih značilnosti opazujemo tudi družljivost besed, pomensko omejenost.

Primer:

Udeleženci tvorijo možne besedne zveze tako, da pri tem vadijo rabo roditeljske funkcije prilastka (npr. v 2. enoti: *zemljevid Slovenije, obisk Slovenije, tečaj slovenščine ...*) Vajo izvedemo ustno. Udeležencem pripravimo tabelo z besedami, iz katerih tvorijo besedne zveze:

REZERVACIJA	TEČAJ	CENTER
ZEMLJEVID	NAČRTOVANJE	PLAČILO
KONTROLA	PRESTOP	CENA
MEDNARODNO ZAVAROVANJE		

SOBA	HOTEL	LETALSKA KARTA	
MESTO	SLOVENIJA	POTOVANJE	IZLET
PRTLJAGA	POTNI LIST	DOKUMENTI	
SLOVENŠČINA	RAČUN	MEJA	VOZILO

Vaje za utrjevanje struktur

Kadar vadimo nove končnice samostalnikov, pridevnikov, zaimkov, različne glagolske oblike itd. so dobrodošle tudi t. i. vaje za utrjevanje struktur. Lektor naj bo pri sestavljanju takih vaj pozoren na to, da bo vanje vključil relevantno besedišče iz obravnave enote ali drugo pogosto besedišče. Primeri naj bodo smiselni in realni ter naj ne bodo namenjeni le golemu utrjevanju slovnice. Če vanje vnesejo tudi nekaj podatkov, ki so jih udeleženci v preteklih urah povedali o sebi, je lahko taka vaja zelo zabavna.

Rubrika Preoblečene besede

V tej rubriki smo avtorice udeležencem predstavile nekaj slovenskih frazemov in pregovorov. Ker njihovega pomena ne moremo sklepati iz dobesednega prevoda in so velikokrat vezani na določeno situacijo, povzročata njihova raba in razumevanje udeležencem veliko težav. Namen Preoblečenih besed je predvsem popestritev določene teme, odkrivanje drugih izraznih možnosti.

Pristopi

Lektor udeležencem razloži pomen frazema (slikovno gradivo ob frazemih omogoča, da udeleženci frazem povežejo s sliko in si ga tako lažje zapomnijo) in jim pove, v katerih situacijah se rabi.

Udeleženci:

- skušajo povedi s frazemi izraziti drugače, brez rabe frazema (parafraza);
- sestavljajo povedi s frazemi v logične enote (predvsem pregovore);
- ugotavljajo, ali imajo enak/podoben frazem v svojem jeziku;
- rabijo frazem v ustreznem sobesedilu/situaciji.

Frazeme lahko ponavljajo tudi v delovnem zvezku, in sicer v vajah posamezne enote, udeležencem, ki želijo še posebej utrditi rabo obravnavanih frazemov, pa so na voljo tudi obširne vaje v deseti (ponavljalni) enoti delovnega zvezka, str. 108–111.

Delovni zvezek

V delovnem zvezku so zbrane različne vaje za utrjevanje slovnice in besedišča, ki jih lahko udeleženci rešijo pri pouku ali za domačo nalogo. Rešitve nalog so priložene Priročniku za učitelje, dosegljive pa so tudi na spletu, tako da lahko udeleženci tudi sami preverijo pravilnost svojih rešitev.

Zgradba delovnega zvezka

V vsaki enoti so najprej na vrsti splošnejše vaje, ki so namenjene ponavljanju spreganja in sklanjanja ter utrjujejo zmožnost tvorjenja povedi. Sledijo vaje za utrjevanje novih slovničnih vsebin, najprej oblikoslovnih in nato skladenjskih. Posamezno poglavje zaključujejo vaje s frazemi. Besedišče vaj se navezuje na obravnavano enoto – večino ma gre za preoblikovana ali podobna besedila, kot jih najdemo v besedilnem delu učbenika. Tudi v vajah se besedišče navezuje na tematiko enote, le tu in tam je uporabljeno preprosto vsakdanje besedišče, za katerega predvidevamo, da ga govorci na nadaljevalni stopnji že poznajo.

Reševanje nalog

Posamezne naloge se navezujejo na besedila in slovnične strukture v učbeniku (glej Priročnik preglednice v rubriki Vaje iz delovnega zvezka), zato mora biti lektor pri izboru vaj še posebej pozoren, če se odloči, da kakšne snovi v učbeniku ne bo obravnaval.

Nekatere vaje so primernejše za ustno izražanje (npr. vaja 8, 5. enota, str. 44), zato naj jih udeleženci rešijo pri pouku.

Tudi na tej stopnji lahko vaje za utrjevanje struktur (v katerih vadimo slovnično vsebino v posameznih povedih, npr. 2. enota, vaja 6, str. 10) izvedemo tako, da primere vaje lektor prepíše na posamezne listke in vajo udeleženci rešujejo ustno – naključno vlečejo listke s primeri, pisanje pa ostane za domačo nalogo.

Za konec

V nadaljevanju priročnika ob posameznih enotah predlagamo možne pristope k vsem rubrikam enote, razen k rubriki Besedni zaklad, saj so pristopi k obravnavi besedišča natančneje opisani v uvodnem delu. Številni so tudi predlogi za nadgradnjo vsebin.

Slovnicihna pojasnila so podrobna, predvsem zato, ker se zavedamo, da po učbeniku segajo tudi učitelji, ki se s poučevanjem slovenščine kot tujega jezika ukvarjajo ljubiteljsko in morda niso najspretnější v iskanju različnih slovničnih pojasnil po obstoječih priročnikih in slovnica.

TEME	<ul style="list-style-type: none">– predstavljanje, osebna identiteta– jezikovna in nejezikovna komunikacija– raba slovarja– o učenju jezikov– strategije branja– nekaj informacij o bontonu oz. vedênju v slovenski družbi
SPOROČANJSKI VZORCI (govorni in pisni)	<ul style="list-style-type: none">– pridobiti in dati informacijo o osebni identiteti– prošnja za ponovitev, pojasnilo
SLOVNICA	<ul style="list-style-type: none">– predstavitev/ponovitev osnovnih slovničnih pojmov in informacij o izgovoru in pravopisu– od besedila do besede– pregibne in nepregibne besede– glagol, samostalnik, pridevnik, osebni in svojilni zaimek– kdaj rabimo kateri sklon– končnice samostalnika in pridevnika– oblike osebnega in svojilnega zaimka
LITERARNO BESEDILO	<ul style="list-style-type: none">– pesem Prvi korak (Vinko Möderndorfer)

U str. 5 UVOD V ENOTO

Vsako prvo srečanje s skupino, ne glede na to, ali je na začetni, nadaljevalni ali izpopolnjevalni ravni, je povezano s predstavljanjem in spoznavanjem udeležencev in lektorja. Prav tako se v uvodnih urah navadno pogovarjamo o tem, kaj udeleženci želijo doseči, kakšne želje in načrte imajo, ko se bodo naučili dovolj dobro govoriti slovensko. Pomembno je, da se z udeleženci dogovorimo o pomenu dela v skupini in da skupaj določimo »pravila igre« (npr. glede pisanja domačih nalog, priprave referatov, tolerance do soudeležencev v primeru večnivojskega dela, možnosti individualnih konzultacij ipd.). Lektor tudi predstavi okvirni program dela (teme, besedilne zvrsti, slovnična poglavja), učbenik in svojo metodo dela.

Spoznavanje posameznikov v skupini je hkrati zanimivo in občutljivo področje. Dejstvo je, da lahko posameznik na nadaljevalni stopnji v slovenščini že kar precej pove o sebi. Težko pa je določiti, koliko informacij o sebi naj pove vsak udeleženec in katera osebna vprašanja bi lahko koga spravila v zadrego. Eden od načinov, s katerim prebijemo led, je, da lektor najprej izpostavi sebe: pove nekaj splošnih informacij o sebi, postavi kakšno uganko o svojem življenju ali pove kaj nenavadnega oz. nepričakovanega. Vedno je zanimivo vključiti tudi pogovor o zadnjih počitnicah, saj pogosto začetek tečaja sovpada s koncem poletnih ali zimskih počitnic. Lektor tudi dovoli, da ga udeleženci sprašujejo, kar koli jih zanima. Ko se pogovor konča, lektor udeležence povabi, naj kaj podobnega o sebi povejo tudi sami, vendar si lahko, če ne želijo govoriti o svojem življenju, tudi kaj izmislijo, saj je pri jezikovnem pouku pomembno čim več govoriti in pisati, ni pa pomembno, da je tudi vse resnično. Takšno osebno predstavljanje lahko sledi pred delom ali po delu z obema učbeniškim besediloma in opisom fotografij uvodne enote. Pogovor usmerjajo iztočnice na dnu strani 5.

U str. 5 POSLUŠANJE BESEDILA

DZ vaja 6a

Poslušajte posnetek in odgovorite. ¹ Pogovor z Ano Ban

Besedilo je vzorec predstavljanja oz. razkrivanja identitete neke osebe.

Pred poslušanjem: Prvo poslušanje posnetega besedila je tudi preizkus, kako dobro posamezniki razumejo tovrstna besedila. Pri tem so takoj opazne razlike: tisti, ki so se slovensko učili na začetnem tečaju, imajo pogosteje težave s poslušanjem hitro govornjenih besedil, tisti, ki so slovensko govorili že v svojem domačem okolju ali so govorci kakšnega slovanskega jezika, slišijo in razumejo več. Zato je pomembno, da

se posnetek zavrti večkrat in, če je treba, ga nazadnje lektor ali kdo od boljših udeležencev drugim še glasno in počasi prebere. Udeležence tudi opozorimo, da morda vsega ne bodo razumeli, kljub vsemu pa naj poskusijo odgovoriti na zastavljena vprašanja vsaj s kakšno informacijo.

Ob poslušanju: Udeleženci odgovorijo na vprašanja.

MOŽNE REŠITVE

Kdo je oseba, ki se je predstavila?

Ana./Ana Ban./Punca, stara 25 let.

Kje dela?

Dela na pošti./Dela na mednarodni hitri pošti./Dela pri UPS-u./Dela na Brniku./Dela na oddelku »customer service«./Dela na oddelku za stike s strankami.

Kaj rada dela v prostem času?

Ukvarja se s psom in z mlajšim bratom/mlajšim bratcem./Ima psa, haskija. Ukvarja se z njim in z mlajšim bratom.

Kje živi? Pri kom?

V hiši./V predmestju Ljubljane./Blizu Ljubljane./Pri starših.

Kje preživlja počitnice?

Na morju in na smučanju./Ponavadi gre poleti na morje in pozimi na smučanje./Sredi junija in avgusta gre na morje, v sredini februarja pa na smučanje./Med zadnjimi počitnicami je šla v Malezijo/v eksotične kraje/zelo daleč.

Po poslušanju: Vzamemo si čas za dodatno analizo besedišča ali nekatere slovnične strukture. O besedišču lahko povemo naslednje:

- V sodobnem življenju v jezike vdirajo besede iz drugih jezikov, pogosto iz angleščine. Dobro je, da te besede poskušamo posloveniti, tako kot se to sliši na posnetku, ko Ana razlaga, kaj pomenita *UPS* in *customer service*.
- Posameznik si po svoji presoji iz obravnavanih besedil označi tiste besede, ki so zanj zanimive, npr. beseda *haski* je zanimiva samo za nekoga, ki je ljubitelj psov, besedi *oddelek* ali *stranka* sta zanimivi za tiste, ki se nameravajo zaposliti v kakšnem podjetju, beseda *pošta*, recimo, pa je pogosta v vsakdanjem življenju vsakega človeka.
- Ob besedilu lahko ugotavljamo, kaj iz Aninega življenja je tipično za slovensko družbo (Slovenci npr. radi preživljajo počitnice na morju in na smučanju, mnogi mladi odrasli živijo pri starših ...).

Težje je predvideti, katere slovnične strukture se bodo zdele težavne udeležencem nadaljevalne skupine, saj so slovnično znanje pridobivali na različne načine. Pomembno je, da lektor na kratko odgovori na postavljena vprašanja, da pojasni, kdaj bodo predvidoma natančneje obravnavali določeno snov, in da ustrezno presodi, kaj se splača natančneje razlagati in česa ne (smiselno je razlagati predvsem tiste vsebine, o katerih so gotovo že slišali udeleženci začetnih tečajev).

Primeri:

- Če udeleženec na drugo vprašanje odgovori *Ana dela v Brniku*, lektor ob napaki razloži razliko med predlogoma *v* in *na* oz. posreduje nekaj primerov tipične rabe.
- Če udeleženec na četrto vprašanje odgovori *Ana živi s staršimi*, lektor popravi napako (*Ana živi s starši*) in pove, da bomo te končnice natančneje obravnavali in vadili v 3. enoti.

Nadgradnja: Udeleženci po spominu napišejo kratek sestavek o Ani.

Opišite fotografiji. Kaj mislite, ali se osebe poznajo?

Na slikah so osebe, ki se predstavljajo oz. pozdravljajo. Fotografiji spodbujata udeležence, da naštejejo sporočanje vzorce, ki jih potrebujemo, kadar se (prvič) srečamo, predstavljamo sebe ali drug drugega, kaj je primerno koga vprašati in kaj ne, kaj se pogovarjamo, kadar se srečamo po dolgem času ... Tako ponovimo pozdrave, vljudnostne fraze in različna vprašanja. Poleg tega je zelo pomembno, da preverimo, ali vsi udeleženci poznajo rabo vikanja in tikanja.

U str. 5

GOVORJENJE

Pogovor ob fotografijah

U str. 6
BRANJE BESEDILA
DZ vaja 6b

Da bi me kolena držala

Pred branjem: besede, ki jih damo v obravnavo:

tehtnica	srednja šola	podjetje
vaditi	voditi	soditi
poškodovati se	koleno	psička
skrb	tek	ples
odpreti	prijazen	ljudje

Ko so pomeni besed jasni:

- ob besedah sprožamo asociacije: npr. *tehtnica, horoskop, karakter/značaj ...; srednja šola, osnovna šola, fakulteta ...*
- ob besedah naštevamo besede istega pomenskega polja: *tek, ples ... (športi)*
- iščemo besedne družine: *vaditi, vaja, vaditelj, vaditeljica ...*
- postavljamo besede v smiselne povedi: *skrb → Sem brez skrbi.* (OPOZORILO: beseda *skrb* je ženskega spola in spada v 2. žensko sklanjatev. Dobro je, če si jo udeleženci zapomnijo v sklopu sporočanja vzorca.)
- prepoznavamo besede po znanih sestavinah: *poškodovati se → v besedi se skriva beseda škoda; psička → pes ...*

Ob branju: Lektor preverja pravilen izgovor, postavljanje besednih naglasov in stavčno intonacijo. Udeleženci označijo dele besedila, ki jih morda še vedno ne razumejo.

Po branju: Udeleženci rešijo vajo za tvorbo moških oblik besed, ki se pojavljajo v besedilu.

REŠITVE

aranžerka	aranžer
podjetnica	podjetnik
koreografinja	koreograf
vaditeljica	vaditelj
plesalka	plesalec
prvakinja	prvak
učiteljica	učitelj
vodja	vodja
sodnica	sodnik

Udeleženci povežejo razlage besed.

REŠITVE

hinavec	človek, ki dela in govori drugače, kot misli
lažnivec	človek, ki laže, govori to, kar ni res
narcis	človek, ki je sam sebi zelo všeč
egoist	človek, ki misli samo nase

Dopolnijo besedilo o Darji.

REŠITVE

pleše – osvojila je – dela – koreografira – ima – hodi – končala je

Dopolnijo tudi dialog z vprašanji, ki naj bi jih novinar postavljaj Darji. Ob reševanju te vaje lektor udeležence ponovno opozori na pomembnost vikanja v slovenskem okolju.

MOŽNE REŠITVE

Kdaj ste rojeni?/Kdaj ste se rodili?/Kdaj imate rojstni dan?

Trinajstega oktobra 1970.

Kaj ste po horoskopu?

Tehtnica.

Kaj ste po poklicu?/Kaj delate (v življenju)?/Kaj počnete?/S čim se ukvarjate?

Delam kot koreografinja in vaditeljica hiphopa in jazz baleta.

Kdaj ste začeli plesati?

Že v prvem razredu osnovne šole.

Kakšne želje imate v prihodnosti/za prihodnost?/Ali imate kakšne (posebne) želje?

Želim si, da bi lahko še dolgo hodila in plesala.

Katera je vaša najljubša žival?

Rada imam vse živali, najbolj pa svojo psičko Vano.

Imate še kakšno željo?/Si še kaj želite?/Kje bi radi živeli?

Rada bi imela svojo hišo v Medvodah.

Kje preživljate počitnice?/Kaj počnete med počitnicami/v prostem času?/Kam hodi-
te na počitnice?

Hodim z družino na morje ali v hribe.

Kakšni ljudje so vam všeč?/Kakšne ljudi imate radi?/S kom se radi družite?

Všeč so mi odprti in prijazni ljudje.

Nadgradnja:

– Udeleženci napišejo podoben intervju z enim od znancev in ga v naslednjih urah predstavijo skupini.

– Podobno besedilo napišejo tudi o sebi.

U str. 7

RAZLAGE FRAZEMOV

DZ vaja 13

Preoblečene besede

Ali poznate koga, ki ...

– ima slovnico v malem prstu?

dobro zna slovnico/veliko ve o slovnici?

– je z vsemi žavbami namazan?

je zvit, prebrisan/se vedno znajde?

– vas nikoli ne pusti na cedilu?

vas nikoli ne pusti samih, brez pomoči/ki vam je vedno pripravljen pomagati/stati ob strani?

– je malo čez les?

je malo čuden/čudaški/neumen?

U str. 8

GOVORJENJE

Opis fotografij

Ali včasih ne znate kakšne slovenske besede?

Sporazumevamo se lahko tudi brez besed.

V uvodni uri nekaj časa namenimo tudi pogovoru o tem, kaj je sporazumevanje, kako se sporazumevamo in kakšne težave nastajajo, če se sporazumevamo v tujem jeziku. Pomembno je, da se udeleženci jezikovnega tečaja zavedajo, da je sporazumevanje sestavljeno iz jezikovnih in nejezikovnih elementov, hkrati pa je odvisno tudi od poznavanja stvarnosti (dežele, kulture, vedenjskih navad, zgodovine), v kateri se jezik uporablja.

Sporazumevamo se torej tudi z različnimi nejezikovnimi znaki, tudi z govorico telesa. Ta se lahko od kulture do kulture razlikuje. Fotografije so izhodišče za pogovor o tej temi. Lektor udeležence spodbuja, da predstavijo nekaj takšnih znakov, značilnih za okolje, iz katerega izhajajo.

U str. 8

POSLUŠANJE BESEDIL

Na posnetku boste slišali nekaj nenavadnih glasov. Ugotovite, kaj pomenijo. ² Medmeti

Na posnetku so posneti medmeti, ki jim lahko določimo pomen:

REŠITEV

1. f), 2. b), 3. d), 4. a), 5. c), 6. e)

Seznam medmetov dopolnimo še z drugimi. Zanimiv je tudi pogovor o onomatopejah, torej o tem, kako različni narodi ubesedijo glasove v naravi, npr. oponašanje živali.

U str. 8

GOVORJENJE

Pogovor

Kaj naredite, če ne znate slovenske besede?

Gotovo se vsak, ki se uči nekega tujega jezika, pogosto znajde v zadregi, ker ne zna kakšne besede. Pri pouku je pomembno razvijati tudi spretnost, ki pomaga premostiti takšne težave. Lektor spodbuja udeležence k različnim možnostim, kot so: pantomima in risba, raba dvojezičnega slovarja, ustrezno postavljanje vprašanj o neznanih pomenih drugim govorcem slovenskega jezika in navsezadnje jezikovno reševanje tovrstnih težav s sopomenkami, protipomenkami ali opisovanjem.

U str. 9

GOVORJENJE

Igra vlog

Ali se vam je že kdaj zgodilo, da ste hoteli kaj povedati, pa se niste spomnili ključne besede?

Pred izvedbo vaje lektor fotokopira delovni list, nareže listke in udeležence razdeli v dvojice. Vsaki dvojici določi, kje in o čem se člana pogovarjata. Listek z vprašanjem da prvemu, listek z odgovorom pa drugemu članu dvojice. Prvi torej vpraša drugega,

kar piše na listku, drugi pa odgovora ne sme povedati v celoti, ampak mora tisto, kar je narisano, kazati s pantomimo toliko časa, da prvi ugotovi, kaj mu hoče povedati. Zgodi se seveda, da kdo od udeležencev ne bo poznal slovenske besede, ki je ključna v odgovoru (npr. pogreb, porodnišnica, ukrasti), vendar je to bistvo igre: lahko se sporazumevamo po slovensko, tudi če kakšne besede ne znamo.

U str. 10
**SPORAZUMEVALNI
VZORCI**

Če ne razumete ali če se želite naučiti kakšno novo slovensko besedo ...

Zelo verjetno vse te izraze udeleženci že poznajo, pomembno pa je, da si uzavestijo koristnost postavljanja vprašanj. Zgodi se namreč, da posameznik (bodisi zaradi svojega značaja ali vzgoje) nerad pokaže, da česa ne zna ali ne razume.

U str. 10
DELO S SLOVARJI

Kako poiščemo pravo besedo v slovarju?

Rabi dvojezičnih slovarjev se pri učenju tujega jezika težko izognemo. Udeleženci pa se morajo zavedati, da je večina dvojezičnih slovarjev za slovenščino narejena za Slovence in tuji pogosto ne vejo, kako bi našli informacijo, ki jo potrebujejo. Če v besedilu na primer najdejo glagol *bo tekel* in ga ne razumejo, bodo težko našli pomen glagola, saj gotovo ne morejo sklepati, da je slovarska enota glagola nedoločniška oblika *teči*. Prav tako je problematična večpomenskost besed. Za ilustracijo primerjamo nekaj izpisov iz dvojezičnih slovarjev, predpostavljamo, da želimo najti stilno nezaznamovano in pogosto rabljeno besedo *dojenček*. Udeleženci iz izpisov vidijo, da izbira ustrezne besede ni vedno preprosta ali samoumevna.

U str. 11

Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ)

Ena od možnosti, s katero lahko udeleženci iščejo pomene besed, je tudi delo s slovensko-slovenskim slovarjem (SSKJ). Predvsem mora lektor udeležence opozoriti, naj ne obupajo, če ne bodo razumeli zapletenih razlag. Lahko pa si s slovarjem pomagajo pri iskanju slovničnih informacij, npr. o pregibnosti besed ali besedotvorju. Z elektronsko različico slovarja si lahko pomagajo tudi pri iskanju slovarske oblike besede:

Primeri:

- Kako najti slovarsko obliko besedilne oblike besede *lažnivcev*?
V rubriko »geslo« vtipkamo *lažniv** in slovar poišče vse besede, ki se tako začenjajo. Med njimi najdemo tudi besedo *lažnivec* in ob njej informacijo o pregibnosti, torej o izpadu e.
- Kako najti slovarsko obliko besedilne oblike besede *bo tekel*?
V rubriko »zaglavje« vtipkamo *tekel* in odpre se nam geslo glagola *teči*.
- Kako najti besedo *odprt*?
V rubriko »podgeslo« vtipkamo *odprt* in odpre se geslo glagola *odpreti*. Udeleženci bodo tovrstne besede prepoznavali kot pridevnike, kar je prav. Pomembno pa je, da jim lektor pojasni, da so to besede (deležniki), ki jih tvorimo iz glagolov, in jih zato najdejo ob glagolu, ne pa kot samostojno geslo.

Pri vseh primerih lektor udeležence spodbuja, da sklepajo o nekaterih lastnostih besede, ki jo iščejo, tj. da v prvem primeru iščemo samostalnik, v drugem glagol, v tretjem pridevnik, tvorjen iz glagola.

Dobro je, če lahko udeležencem večkrat omogočimo delo z računalnikom, na katerem je elektronska oblika SSKJ, in jim dajemo različne naloge, kaj naj v slovarju poiščejo.

U str. 11
Napake pri rabi slovarjev

Ker je izbira besede iz slovarja včasih težka, udeleženci delajo napake.

Za sprostitev in malo humorja navajamo nekaj napak, ki so nastale ob nepravilni izbiri besede iz različnih angleško-slovenskih slovarjev. Gotovo ima vsak lektor v spominu še kakšen podoben primer. Če udeleženci ne znajo angleško, to vajo izpustimo.

REŠITEV

Po poklicu sem **dojilja**.

*Napaka je nastala ob napačni izbiri prevoda besede »nurse«, udeleženka je hotela povedati, da je **medicinska sestra**.*

Po poklicu sem **pastir**.

*Udeleženec je želel povedati, da je **pastor, župnik ali vsaj dušni pastir**.*

Všeč mi je tvoja **dlaka**.

Udeleženec je želel dati kompliment dekletu, da so mu všeč njeni lasje.

Za tenis potrebujemo **hrušč**.

»Racket« po angleško pomeni tudi hrup ali hrušč. Za tenis potrebujemo lopar.

Štirje letni časi so: zima, **vzmet**, poletje, jesen.

»Spring« med drugim pomeni tudi vzmet. Letni čas pa je pomlad.

U str. 11
RAZLAGE FRAZEMOV
DZ vaja 14

Preoblečene besede

Smeh je pol zdravja.

Dobro/Zdravo se je smejeti./Smeh pripomore k zdravju.

Na napakah se učimo.

Če pri delu naredimo napako, bomo drugič bolj pazili, da ne bi ponovili iste napake.

Vsak začetek je težek.

Vsi ljudje imajo na začetku novega dela/življenja težave.

U str. 12

Razvrstite besede iz okvirja po ustreznih kategorijah ...

Udeleženci poiščejo slovarske oblike navedenih besed. Lektor jih spremlja pri delu in pojasni, če česa ne znajo. Vaja je primerna tudi za seznanjanje s SSKJ v elektronski obliki (gl. str. 19).

REŠITEV

GLAGOLI		SAMOSTALNIKI		PRIDEVNIKI	
v besedilu	slovarska oblika	v besedilu	slovarska oblika	v besedilu	slovarska oblika
končala sem	končati	šolo	šola	srednjo	srednji
bo tekkel	teči	živali	žival	poškodovana	poškodovan (<i>tvorjen iz glagola poškodovati</i>)
ne maram	marati	lažnivcev	lažnivec	odprti	odprt (<i>tvorjen iz glagola odpreti</i>)
		v hribe	hrib	v prostem	prost
		času	čas	za različne	različni
		s soplesalci	soplesalec		
		skupine	skupina		

U str. 12
PONOVI TEV SLOVNIČNIH
IZRAZOV

Smiselno dopolnite povedi ...

Pred učenjem slovničnih prvin je dobro preveriti, kako dobro udeleženci poznajo slovnično terminologijo. Vsak lektor sam presodi, katere termine bo uporabljal, da bo udeležencem olajšal razumevanje novih struktur. Reševanje vaje na strani 12 je primerno tudi tedaj, ko se z udeleženci pogovarjamo o različnih kvalifikatorjih, ki se pojavljajo v slovarjih.

REŠITVE

Besede *zob, sonce, pomoč* [zóp, sónce, pomóč] izgovorimo z ozkim o.

Besedo *pogovor* [pogôvor] izgovorimo s širokim o.

Besede *včera, jeste, pet* [učéraj, jéste, pét] izgovorimo z ozkim e

Besede *letenje, rečem* [letênje, rêčem] izgovorimo s širokim e.

Besede *Ljubljana, Marko, Prešeren, Slovenec, Cankarjev dom*, pišemo z veliko začetnico.

Besede *ljubljski, junij, ponedeljek, božič, francoščina* pa pišemo z malo začetnico.

V besedah *tolarj-ev, kilometr-ov, let-Ø* so **-ev, -ov, -Ø** končnice.

Očala, hlače, brki so besede, ki obstajajo samo v množini.

Sadje, zelenjava, hrana so besede, ki obstajajo samo v ednini.

Za glagoli *jesti, piti, gledati, poslušati* sledi samostalnik v 4. sklonu.

Za količinskimi izrazi *koliko, veliko, nekaj, malo* sledi samostalnik v 2. sklonu.

Hiša, cesta, luč, cerkev so besede ženskega spola.

Sedanjik, preteklik, prihodnjik so glagolski časi.

Glagoli *delati, brati, stanovati* so v nedoločniku.

Glagoli *telefoniraj, pridi, oprostite* so v velelniku.

Besede *vi, medve, ga, jo, jih* so osebni zaimki.

Besede *na, v, med, pred* so predlogi.

U str. 13

BRANJE BESEDIL IN STRATEGIJE BRANJA

Iz bontona

Na nadaljevalni stopnji se udeleženci vse pogosteje srečujejo z najrazličnejšimi avtentičnimi besedili. Včasih se zgodi, da se udeleženci pri branju bolj osredotočajo na tiste besede in strukture, ki jih ne razumejo, kot na tiste, ki jih razumejo: posledica je, da se jim zdi, da besedila niso razumeli. Lektor spodbuja udeležence k nasprotnemu pristopu: označijo naj si vse dele besedila, ki jih zagotovo razumejo. Označijo naj si tudi tiste dele besedila, pri katerih lahko sklepajo o pomenu (zaradi sobesedila ali prepoznavanja korena neke besede).

Primer:

Iz bontona ...

Sezuvanje v stanovanju velja za vse stanovalce. Vsak ima svoje copate, nekaj parov različnih velikosti pa imejmo tudi za goste. Če je gost v dvomih, ali naj se sezuje ali ne, mu ponudimo copate, **rekoč**: »Če želite, lahko obujete copate.«

poznajo besedo *sezuti se*, poznajo tudi druge besede na -nje (plavanje, smučanje, ...)

poznajo besedo *reči*, vidijo, da je to pred dobesednim govorom in lahko sklepajo, da gre za glagol *rekanja*

U str. 13

GOVORJENJE Pogovor

Ali je v Sloveniji normalno, da ...

S to vajo za konverzacijo želimo udeležence opozoriti na pomembnost upoštevanja vedenjskih pravil v določeni družbi. Mnogi se morajo vključiti v slovensko družbo iz povsem drugačnih okolij in se lahko zaradi nepoznavanja slovenskih navad pogosto znajdejo v zadregi, kar lahko vpliva tudi na težave pri komunikaciji.

Nadgradnja: Ob naštetih idejah lahko napišemo tudi pravila vedenja/bonton »naše skupine«, npr. prihajamo točno, smo prijazni, vnaprej se opravičimo lektorju, če ne moremo priti k pouku ipd.

U str. 13

PISANJE

Napišite sestavek na eno od naslednjih tem: Zakaj se učim slovensko?/ Slovenija je _____ dežela. /Slovenci in Slovenke so _____ ljudje.

V pisnem sestavku naj udeleženci napišejo kaj v zvezi s svojimi motivi za učenje slovenščine in o svojih načrtih, kaj bodo počeli, ko bodo dosegli svoj cilj, ali pa naj napišejo, kaj vejo o Sloveniji in Slovencih in kako se vključujejo v slovensko okolje.

Slovnica

Namen slovnicega poglavja prve enote je ponoviti tiste strukture, ki so bile obravnavane že na začetni stopnji (kot osnovo jemljemo učbenik Slovenska beseda v živo, učbenik za začetni tečaj slovenščine kot drugega/tujega jezika).

U str. 14

OD BESEDILA DO BESEDE

Kot izhodišče za delo s slovnico vzamemo besedilo, ki ga nato delimo na manjše enote: povedi, besedne zveze in besede.

U str. 14

PREGIBNE IN NEPEGIBNE BESEDE

Besede delimo na pregibne in nepregibne. Pregibne spreminjajo oblike, kar pomeni, da moramo besedi v besedilu poiskati slovarsko obliko. Nepregibne imajo eno samo obliko. OPOZORILO: Prislov lahko stopnjujemo: *dolgo* – *dalj/dlje* – *najdalj/najdlje*, *veliko* – *več* – *največ*.

V nadaljevanju slovnice izrazom dodajamo mednarodne vzporednice, in sicer ko se izraz pojavi prvič. Slovnice terminologijo naj pri pouku slovenščine kot drugega/tujega jezika rabimo toliko, da udeležencem olajša učenje. Če udeleženec ni poučen o slovnici v svojem jeziku, ga lektor nauči le tistih nekaj terminov, ki jih potrebuje za lažje razumevanje razlage in reševanja vaj (npr. namesto uporabe termina *osebni zaimek/personalni pronomeni* si lahko pomagamo z: *besede, kot so jaz, ti, on ...*)

U str. 15

DZ vaje 6–9

GLAGOL

Lektor razloži glagolske kategorije (osebo, število, čas in naklon) in preveri, ali udeleženci poznajo vse oblike.

Slovnice vsebine 1. enote lahko predstavimo v kateri koli fazi obravnavane enote, besedišče primerov v slovnice preglednicah je splošno, deloma se navezuje na uvodno besedilo s strani 5, v katerem se predstavi dekle Ana Ban.

Dodamo lahko tudi termin nedoločnik/slovarska oblika glagola. Pomembno je, da se udeleženci zavedajo, da tvorba sedanjske oblike iz nedoločniške ni dana, ampak je treba poznati obe obliki: primerjajo naj: *delati* → *delam*, *živeti* → *živim*, *stanovati* → *stanujem* ipd.

Pogosto udeleženci sprašujejo po seznamu nepravilnih glagolov. Priporočimo lahko priložnik avtorice Rade Lečič Slovenski glagol,⁵ ki obravnava glagole na način, primeren tujim študentom.

Velevnik je bil na začetni stopnji obravnavan zgolj informativno – pomembno je, da udeleženci prepoznajo razliko v rabi med *delaš* in *delaj*, ne pričakujemo pa, da bodo na tej stopnji znali velevnik aktivno tvoriti in brez napak uporabljati.

U str. 15

DZ vaje 1–3

SAMOSTALNIK

Lektor razloži samostalniške kategorije (spol, število, sklon) in preveri, ali udeleženci poznajo vse oblike.

Pri spolu lektor opozori tudi na tiste samostalnike, ki bi jih udeleženci zaradi končnice lahko uvrstili v kakšno drugo kategorijo (npr. *oče, Jure, avto, Miha; breskev, noč, Karman ...*).

Pri številu lektor opozori tudi na tiste samostalnike, ki obstajajo samo v enem številu (npr. *denar, zelenjava, vino, brki, počitnice, hlače ...*).

Pri sklonu lektor preveri, ali udeleženci poznajo pojem sklona in rabo različnih sklonov v določenih sobesedilih (gl. tudi preglednico na str. 16). Doda lahko tudi nekatere posebnosti, za katere predvideva, da jih udeleženci že poznajo (npr. posebnosti pri postavljanju besede v množino *človek* – *ljudje*, *otrok* – *otroci*; izpad polglasnika zveze *k* – zvezka; nekaj podaljšav *profesor* – *profesorja*, *kolo* – *kolesa*).

⁵ LEČIČ, Rada, 2004: Slovenski glagol: oblikoslovni priložnik in slovar slovenskih glagolov. Ljubljana: Založba ZRC.

U str. 15
DZ vaji 4, 5

PRIDEVNIK

Pri pridevniku lektor opozori, da se ta ujema s samostalnikom v spolu, sklonu in številu. Doda lahko tudi vprašalnici *kakšen* in *kateri* ter navede nekaj primerov kakovostnih in vrstnih pridevnikov, za katere predvideva, da jih udeleženci že poznajo (npr. *mrzel sok* – *jabolčni sok*).

U str. 15

OSEBNI ZAIMEK

Pri osebnem zaimku lektor pove, da ta nadomešča samostalnik ali samostalniško besedno zvezo, in preveri, katere oblike osebnega zaimka udeleženci poznajo (gl. tudi preglednico na str. 17).

U str. 15

SVOJILNI ZAIMEK

Pri svojilnem zaimku lektor opozori, da se tako kot pridevnik ujema s samostalnikom, in preveri, katere oblike svojilnega zaimka udeleženci poznajo (gl. tudi preglednico na str. 17).

Doda lahko tudi vprašalnico *čigav* in primerjavo s tvorbo svojilnih pridevnikov, za katere predvideva, da jih udeleženci morda že poznajo (npr. *njen avto* – *Anin avto*, *nju-na naloga* – *Petrova in Andrejeva naloga*).

U str. 16
DZ vaja 10

KDAJ RABIMO KATERI SKLON?

V preglednici so zbrani primeri pogoste rabe določenega sklona: tipične vprašalnice, brezpredložna in predložna raba.

Predlog pristopa k obravnavi preglednice:

Lektor pripravi plakat z vrisano tabelo in listke s primeri iz tabele.

	EDNINA		
	m	ž	s
1. sklon			
2. sklon			
3. sklon			
4. sklon			
5. sklon			
6. sklon			

1. skupina

2. skupina

3. skupina

4. skupina

Kdo je na sliki?	Moj prijatelj.	Moja prijateljica.	
Kaj je na sliki?	Njegov avto.	Njena hiša.	Majhno mesto.
Koga ne pozna?	Mojega brata.	Moje sestre.	
Česa nima?	Velikega vrta.	Velike terase.	Velikega okna.

itn.

Udeležence razdeli v štiri skupine: ena dobi vse listke s primeri z vprašalnici, druga s primeri ženskega spola, tretja s primeri moškega spola in četrta s primeri srednjega spola.

Listke skupine ustrezno razdelijo po sklonih na plakat. Z lektorjevo pomočjo vsi skupaj plakat pripravijo do takšne oblike, kot je v učbeniku. Nato z različnimi barvami označijo vse vprašalnice, vse končnice, vse predloge in plakat obesijo na steno.

OPOZORILO

Ponoviti je treba rabo različic predlogov z in s ter *k* in *h*; prav tako rabo predlogov *v* in *na* ter *iz* in *z/s*.

U str. 16

PREGLED KONČNIC V EDNINI IN 1., 2., 4. SKLONU DVOJINE IN MNOŽINE

Podobno si ogledamo že znane končnice 1., 2. in 4. sklona D in M.

Za konec slovničnega poglavja 1. enote sledi še nekaj preglednic, in sicer:

U str. 17
OPOZORILA**KONČNICE SAMOSTALNIKA IN PRIDEVNIKA**

– Z oranžno so senčene tiste oblike, ki naj bi jih na začetni stopnji že usvojili in jih znali uporabljati, v belih poljih pa so končnice, ki jih bomo še natančneje obravnavali na nadaljevalni stopnji.

– Pri moškem spolu lektor udeležence spomni na kategorijo živosti.

– Ponoviti je treba: spreminjanje/preglas -o- v -e- za c, č, ž, š, j.

U str. 17
DZ vaja 11
OPOZORILO**OBLIKE OSEBNEGA ZAIMKA**Lektor udeležence spomni na variantno rabo: *medve* – *midve*, *vedve* – *vidve* in na rabo dolgih in kratkih oblik osebnega zaimka.U str. 17
DZ vaja 12
OPOZORILO**OBLIKE SVOJILNEGA ZAIMKA**

Rabi oblik svojilnega zaimka naj se udeleženci izogibajo, saj se na splošno v slovenščini te oblike rabijo manj pogosto kot npr. v angleščini.

Primer:*To je moja prijateljica Ana.*

→ Gre za poudarjeno rabo.

Telefoniral bom prijateljici.→ Tako izražanje predmeta v slovenščini zadošča in ni treba dodajati še izraza za svojino, saj je samo po sebi umevno, da gre za *mojo prijateljico*.

Poleg tega seveda udeleženci pogosto naredijo napako, ko bi morali namesto svojilnega zaimka rabiti povratni svojilni zaimke.

Kot referenčno gradivo udeležencem predlagamo tudi priročnik Ljubice Črnivec Slovnice preglednice slovenskega jezika.

Iz slovenske literature

U str. 18

Prvi korak (Vinko Möderndorfer)

Pesem Prvi korak smo izbrali zato, ker se človeku pogosto zgodi, da se mora kakšne stvari lotiti od začetka, na novo, da mora spet storiti prvi korak (v našem primeru v šolo oz. na tečaj), za katerega je morda mislil, da se ne bo več ponovil. Kako se človek tedaj počuti? O tem občutku govori pesem.

Pred branjem: Najprej sprožimo asociacije na vprašanje Česa se spomnite, ko zaslišite besedi »prvi korak«? – Lektor napiše ideje udeležencev na tablo. Sledi pogovor: *Kakšen je bil vaš prvi korak v Slovenijo? Kakšen je bil vaš prvi korak na tečaj slovenskega jezika?* – Poiščemo pridevnike: lahek, vesel, težek, trd, žalosten, romantičen, zanimiv, velik ...

Besede, ki jih izpostavimo:

narediti	zamižati	stopiti čez prag
videti	stvar	drugačen
misliti	najtežji	kar naprej
ponavljati	vedno	prepreka
neprestano	ustavljati	prvi korak

Besede si ogledamo, razložimo njihov pomen, poskusimo tvoriti povedi tako, da uporabimo vsaj eno besedo iz kupa, lahko tudi več.

Branje pesmi in preverjanje razumevanja:Pesem preberemo in se pogovarjamo o doživljanju ob branju: *Ali ste razumeli sporočilo pesmi? kateri prvi korak v življenju se vam je zdel najtežji in kateri najlažji?*

Ogledamo si lahko tudi pesniška sredstva (poiščemo rime, označimo besedne poudarke) in nato ob branju vadimo izgovarjavo ali nastopanje oz. deklamiranje.

Nadgradnja:

- Dopolnite s svojimi idejami:
Prvi korak, ki ga narediš, je takrat, ko ...
Prvi korak je tudi takrat, ko vidiš ...
Prvi korak je _____ (kakšen) ...
- Napišite sestavek z naslovom MOJI KORAKI V PRIHODNOST
 (kaj si želim od šole, od lektorjev in sošolcev, od Ljubljane in Slovenije, od sosedov, sorodnikov, poklica, dela, prostega časa ...).
- Pesem prevedite v svoj prvi jezik.

VAJE IZ DELOVNEGA ZVEZKA

Namen vaj 1. enote	Navezave na besedila oz. slovnične enote
1. vaja: prepoznavanje spola besed	Vaje od 1 do 9 se navezujejo na slovnična poglavja s str. 14 in 15 in vsebujejo splošno znano besedišče (razen vaje 6 a in b, glej spodaj).
2. in 3. vaja: prepoznavanje števila besed	
4. in 5. vaja: ujemanje pridevnika s samostalnikom	
6. in 7. vaja: raba treh časov, sedanjika, preteklika in prihodnjika	6. vaja: a) primer se navezuje na besedilo o Ani Ban (str. 5), b) primer pa na besedilo o Darji Šuster (str. 6).
8. vaja: raba pogojnika	
9. vaja: raba pri pouku pogosto rabljenih velelniških oblik (če ta struktura dela udeležencem težave, je dobro, da lektor pripravi velelniške in nedoločniške oblike na listkih, udeleženci jih povežejo in šele nato tvorijo vajo)	
10. vaja: raba samostalnika od 1. do 6. sklona	Vaje od 10 do 12 se navezujejo na slovnično poglavje Kdaj rabimo kateri sklon? (str. 16 in 17) in vsebujejo splošno znano besedišče.
11. vaja: raba osebnih zaimkov v različnih sklonih	
12. vaja: tvorba in raba svojilnih zaimkov	
13. in 14. vaja: razumevanje in raba frazemov in pregovorov	13. in 14. vaja se navezujeta na rubriko Preoblečene besede (str. 7 in 11).

REŠITVE VAJ 1. ENOTE DELOVNEGA ZVEZKA

1. m čas, račun, junij, pes, prijatelj, avto, Miha
 ž hiša, Ljubljana, šola, počitnice, pošta, noč, služba,
 hlače, učiteljica
 s okno, podjetje, smučanje, vino

2. ednina	dvojina	množina
pes	psa	psi
prijatelj	prijateljca	prijatelji
avto	avta	avti
hiša	hiši	hiše
šola	šoli	šole
pošta	pošti	pošte
noč	noči	noči
služba	službi	službe
učiteljica	učiteljici	učiteljice
okno	okni	okna
podjetje	podjetji	podjetja

OPOMBA: Nekatero od naštetih besede je tudi možno postavljati v dvojino ali množino, ampak je raba redka ali omejena, npr. čas – *stari dobri časi, slovnični časi; Miha – poznam veliko Mihov.*

3. ednina Ljubljana, smučanje, vino
 množina počitnice, hlače

4. Primeri rešitev:

- a) prijazen pes/velik pes/lep pes/Anin pes/mlad pes
 b) velika hiša/lepa hiša/zadnja hiša/bratova hiša/
 njegova hiša
 c) lepe počitnice/zanimive počitnice/zadnje počitnice
 č) angleški slovar/težek slovar/Anin slovar
 d) okusno kosilo/težko kosilo
 e) prijazen učitelj/mlad učitelj

5. Udeležence spodbujamo k čim obsežnejšim odgovorom. Npr. na vprašanje *Kakšna je vaša prijateljica?* Lahko v odgovoru naštejemo nekaj lastnosti, dobrodošle pa so tudi druge informacije, ki spadajo v opis osebe. Primer razširjenega odgovora: *Moja prijateljica je stara 46 let, tako kot jaz. Ni poročena in nima otrok. Je pametna in uspešna, pa tudi veliko dela. V službi je vodja oddelka. Zdi se mi tudi zelo elegantna.*

6. a) je – dela – Živi – nima – ni – se ukvarja – se igra – gre
 b) je začela – je hodila – Bila je – je naredila – je ...
 plesala – je imela – je dobila – je šla
 c) bo ... končal – se bo preselil – Živel bo – Kupil ... bo –
 ne bo imel – bo hodil – ne bo imel
7. a) Kovačevi niso imeli psa. – Kovačevi ne bodo imeli psa.
 b) Igrava tenis. – Igrala bova tenis.
 c) Živim v centru mesta. – Živel(a) sem v centru mesta.
 č) Ana in Darja sta plesali balet. – Ana in Darja bosta plesali balet.
 d) Veliko časa preživimo skupaj. – Veliko časa smo preživeli skupaj.
 e) Kam ste šli poleti? – Kam boste šli poleti?
 f) Smučava v Kranjski Gori. – Smučala bosta v Kranjski Gori.

8. Primer odgovora na vprašanje *Kaj bi delali, če bi imeli veliko prostega časa?* – Veliko bi potoval(a).

9. a) Preberite besedilo.
 b) Napišite dialog.
 c) Pogovarjajte se s sošolcem/sošolko.
 č) Delajte v paru.
 d) Zaprite knjigo.
 e) Odprite delovni zvezek.
 f) Rešite vajo.
 g) Ponovite besede.
 h) Naredite domačo nalogo.

10. Nekaj primerov rešitev:

- a) *Kdo je na sliki?* – Policist, poštar, voznik, potniki v avtobusu, stranka/ženska/gospa, ki gre v trgovino. –
Kaj je na sliki? – Maček in pes, avtomobili in avtobus, kolo, pošta, trgovina, banka in avtobusna postaja ...
 b) *Koga danes še niste srečali?* – Sosede Ane. –
Česa nikoli ne pozabite vzeti na počitnice? –
 Potnega lista.

11. a) njega – ga
 b) ti – mi
 c) me – te/vas
 č) meni
 d) njim
 e) vas
 f) Vam

12. a) Njen
 b) moja – tvoja
 c) Njihova – vaša
 č) vaše – njihove
 d) Naši
 e) Najini
 f) njune
 g) vajin

13. a), b), b), c), č)

14. a) Smeh je pol zdravja.
 b) Vsak začetek je težek.
 c) Na napakah se učimo.

TEME	<ul style="list-style-type: none"> - prihod v državo - razne storitve (hotel, carina, restavracija ipd.) - informacije o Sloveniji
SPOROČANJSKI VZORCI (govorni in pisni)	<ul style="list-style-type: none"> - pridobivanje informacij o državi - pisma, sporočila, telefoniranje - različna navodila in dialogi z uradnimi osebami - priporočilo (trgovin, restavracij) - pritožba (zaradi slabe storitve)
SLOVNICA	<ul style="list-style-type: none"> - glagol in njegova vloga v povedi - glagoli po skupinah - vrste povedi in ločila (trdilne, nikalne, vprašalne, veledne, vzklične) - 5. sklon samostalnika in pridevnika - D, M - osebni zaimki: 2., 4. in 5. sklon - D, M - mesto naslonskega niza v trdilni povedi - naštevanje (in, ter) - izražanje izbire med različnimi možnostmi (ali, oziroma) - poročani govor (za trdilnimi in vprašalnimi povedmi)
IZ SLOVENSKE LITERATURE	<ul style="list-style-type: none"> - odlomek iz romana Dežela neizpolnjenih sanj (Mateja Debelak)

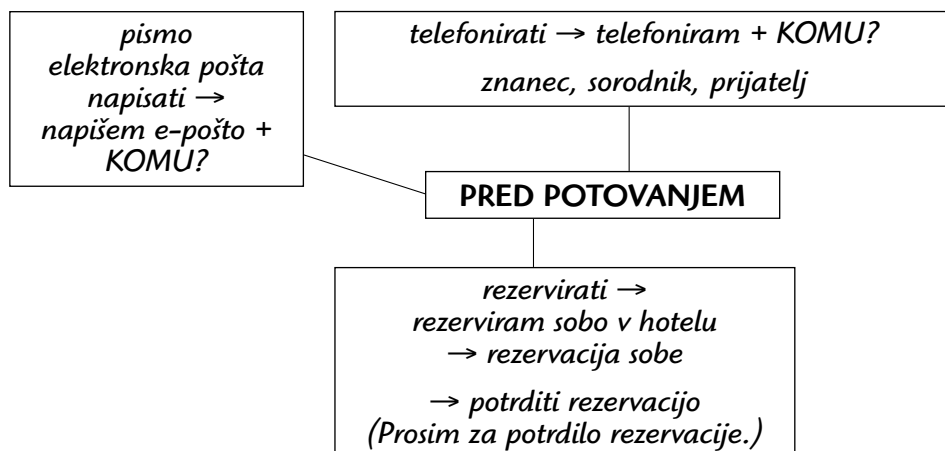
U str. 19
UVOD V ENOTO
 BZ str. 26

V tej enoti obravnavamo različne opravke v zvezi s potovanjem in načrtovanjem poti, v tem primeru seveda v Slovenijo. Lektor lahko ob uvajanju v enoto prinese kakšen turistični vodnik, avtokarto Slovenije, staro letalsko ali železniško vozovnico, vozni red kakšnega javnega prevoznega sredstva, razglednice s pozdravi ali pa fotografije letališča, železniške postaje, popotnikov ipd., skratka tisto, kar ima pri roki. Udeleženci si te stvari ogledujejo in povejo, na kaj jih spominjajo in kdaj imajo z njimi opravka. Tako napovemo, kaj vse bomo v enoti obravnavali, s kakšnim besediščem se bomo srečali in katere vrste besedil bodo spoznali. Ob tem lahko udeleženci usvojijo tudi besedišče iz rubrike Besedni zaklad.

U str. 19
GOVORJENJE
 Pogovor
 BZ str. 26

Kaj moramo vedeti o Sloveniji, če jo želimo obiskati.

Enoto začnemo s pogovorom, in sicer udeleženci odgovorijo na zastavljeni vprašanji. Za pomoč pri iskanju odgovorov izbirajo v navedenem seznamu različnih opravkov ob potovanju. Lektor ob poslušanju odgovorov na tablo v obliki miselnega vzorca piše izraze in označi besede/besedne zveze, ki so v tem pomenskem sklopu udeležencem nove.

U str. 19, 20
BRANJE IN POSLUŠANJE
BESEDIL

DZ vaje 1, 29a, 30a
BZ str. 26 Pisanje pisem,
elektronske pošte,
telefaksa; Telefoniranje

**Preberite elektronsko pošto.
Poslušajte telefonski pogovor in odgovorite.** ³ Telefonski pogovor
Preberite odgovor na hotelsko rezervacijo.

Elektronska pošta, telefonski pogovor in telefaks sporočilo so primeri besedil, ki so nujni za vsakdanje sporazumevanje. Vsako od teh besedil ima nekaj predvidljivih sporočanjjskih vzorcev. Ta tri besedila pa so hkrati vezana na tematiko priprave na potovanje.

Pred delom z besedili: Lektor organizira delo v dveh skupinah: ena se bo ukvarjala s pisanjem sporočil, druga s telefonskim pogovorom. Udeleženci besede/besedne zveze v zvezi s pisanjem kratkih sporočil in telefoniranjem pišejo po spominu ali jim lektor pripravi listke s sporočanjjskimi vzorci, ki si jih ogledajo in jih smiselno uredijo v omenjeni skupini (npr. *Prosim. – Dragi Andrej! – A lahko pustim sporočilo? – Lep pozdrav. – Spoštovani! – Bi lahko govoril z gospo Blatnik? – Poklical bom kasneje ...*). Ločijo naj tudi izraze, vezane na zasebno ali uradno sporočanje.

OPOZORILA

– Lektor udeležence spomni na oblikovne značilnosti v zvezi s pisanjem elektronske pošte, pisem, telefaks sporočil: nagovor, pozdrav na koncu, oblika, vljudnostna vprašanja, toleranca do rabe prvin pogovornega jezika, druge posebnosti (npr. pisanje š, č, ž brez strešic, uporaba :) ...).

– V zvezi s telefonskimi pogovori je treba ponoviti sporazumevalne vzorce: predstavljanje, kaj reči, če se zelena oseba ne oglasi, kako nadaljevati pogovor, če se oglasi prava oseba, kaj reči, če se ne sliši dobro ...

– Prav tako lahko na tem mestu steče pogovor o slovenskem bontonu. V sodobnih načinih sporazumevanja (elektronska pošta, kratka sporočila po mobilnem telefonu) se uveljavlja močno reducirano besedilo, ki pa kljub temu ne sme delovati nevljudno. Neprimerno je npr. profesorju napisati sporočilo s pozdravom *Hojla!*, povsem primeren pa je krajšava *LP* na koncu sporočila. Lektor gotovo lahko navede še kak podoben primer iz svojih izkušenj.

Delo z besedili:

– Branje **elektronske pošte** in pisanje odgovora.

– Poslušanje **telefonskega pogovora**. Po prvem poslušanju udeleženci ugotavljajo, kdo komu telefonira in zakaj. Odgovorijo na postavljena vprašanja.

U str. 19

U str. 19

MOŽNE REŠITVE

Kje je zdaj Andrej?

V New Yorku, v službi.

Zakaj telefonira Tanji?

*Ker pride v Slovenijo./Ker preverja, ali je dobila njegovo elektronsko pošto./
Želi, da ga pride iskat na letališče.*

Kaj mu je Tanja odgovorila na njegovo prošnjo?

Rekla je, da bo prišla./Odgovorila je, da je lahko brez skrbi, da pride.

Pri naslednjem poslušanju si udeleženci zapišejo pomembne podatke: npr. datum, kraj in čas pristanka letala.

U str. 20

– Branje **telefaks sporočila** iz hotela in pisanje rezervacije, ki naj bi jo predhodno napisal g. Rutar.

PRIMER BESEDILA

*Andrej Rutar
fax:*

*Hotel Turist
Dalmatinova 15
Ljubljana*

New York, 9. januar 2005

*Spoštovani,
v vašem hotelu bi rad rezerviral dvoposteljno sobo od 12. do 18. februarja 2005.
Koliko stane prenočišče z zajtrkom? Katere kreditne kartice sprejemate?
Kje točno je vaš hotel?*

Prosim, da potrdite rezervacijo.

*Lep pozdrav,
Andrej Rutar*

Primer je omejen na nekaj najbolj neposrednih vprašanj, ki pa tujcu omogočajo, da dobi želeni odgovor. Če želimo udeležence naučiti še kaj več o pisanju poslovnih besedil v slovenščini, navedemo še nekaj drugih izrazov, s katerimi deluje besedilo bolj vpljudno: *Zanima me, ... Želel bi vedeti ... Mi lahko, prosim, sporočite ...* itn.

Nadgradnja: Sledi tvorjenje variantnih besedil, lektor pa pripravi iztočnice, npr.:

- Napišite kratko sporočilo prijatelju, ki želi obiskati ...
- Po telefonu rezervirajte avtobus za izlet na Kras (ekskurzija Celoletne šole).
- Napišite telefaks sporočilo turistični agenciji. Zanimajte se za potovanje na Dunaj.
- Radi bi obiskali knjižni sejem v Frankfurtu. Napišite elektronsko pošto v turistično agencijo Kompas za informacije.

U str. 20

BRANJE BESEDILA

DZ vaja 2

BZ str. 26 Dokumenti, storitve, ustanove v zvezi s prestopom meje

Podatki o Sloveniji iz turističnega vodnika.

Pred branjem: Lektor udeležencem pokaže knjigo Slovenija, turistični vodnik in se z njimi pogovarja, kaj vse najdemo v vodnikih in zakaj jih uporabljamo.

Lektor iz besedila povzame nekaj bistvenih informacij in jih v obliki dopolnjevanke predloži udeležencem. Poda tudi tiste besede/besedne zveze, za katere predvideva, da so udeležencem neznane (npr. *meriti, mejiti*). Udeleženci skušajo besedilo dopolniti z ustreznimi besedami. Primer:

Odgovorite.

Katere dokumente ste potrebovali za prestop meje:

- tisti, ki ste iz držav EU
- tisti, ki ste iz drugih držav

Dopolnite z ustreznimi glagoli.

Slovenija _____ 20.251 m²

Slovenija _____ 2.000.000 prebivalcev

Slovenija _____ na Hrvaško, Italijo, Avstrijo in Madžarsko.

Glavno mesto Slovenije _____ Ljubljana, najvišja gora v Sloveniji _____ Triglav.

Ob branju: Udeleženci dopolnijo besedilo s podatki iz desnega stolpca, ga večkrat tiho ali glasno preberejo in si označijo besede, ki si jih želijo zapomniti.

Po branju: Ob tem besedilu lahko lektor preveri, ali udeleženci poznajo slovenska imena za države in nekatera večja mesta. Primeri vprašanj: *Kaj potrebujejo za vstop v Slovenijo prebivalci Rusije/Belgije/Kitajske ...? Kako daleč od Slovenije je Dunaj/Rim/Pariz ...?*

U str. 21

GOVORJENJE

Pogovor ob fotografijah

Kateri podatki o Sloveniji bi se vam še zdeli zanimivi ...

Udeleženci si ogledajo fotografije in poskušajo ugotoviti, kaj predstavljajo (REŠITEV: Škocjanske jame, Rogla, Zreče). Če ima lektor na voljo več knjig/turističnih vodnikov ali različne turistične prospekte, jih razdeli udeležencem po skupinah; ti jih prelistajo in si izberejo znamenitosti Slovenije, ki bi jih radi bolje spoznali. Prav tako izpostavijo podatke, ki bi bili zanimivi za tujca, ki namerava prvič obiskati Slovenijo, in predlagajo kraje, ki se jim jih zdi vredno obiskati. V svoje poročanje vključijo tudi podatke o oddaljenosti Slovenije od drugih evropskih mest ali njihovih dežel.

Nadgradnja: Udeleženci napišejo daljše pismo prijatelju, ki želi obiskati Slovenijo, in v pismu opišejo, kaj vse potrebuje za potovanje in kaj vse si bodo s prijateljem ogle-dali. Podatke lahko najdejo tudi na medmrežju.

U str. 21

BRANJE BESEDILA

Razglednica

S str. 28

5. sklon samostalnika in pridevnika; Osebni zaimki

Andrej in njegov prijatelj sta bila na smučanju in v toplicah.

Besedilo glede besedišča ni zahtevno. Navezuje se na prejšnji tematski sklop: kadar obiščemo kakšne turistične kraje, pogosto znancem od tam pošljemo lepe pozdrave. Lektor opozori na težavnost pri rabi zemljepisnih imen: npr. izbira predlogov v ali na (*grem v Bohinj in grem na Bled*), na dejstvo, da so mnogi samostalniki v množini (*Bene-tke, Atene, Domžale, Murgle, toplice, Škocjanske jame ...*), da se nekatera imena sred-njega spola sklanjajo po pridevniški sklanjatvi (*Krško, Krškega, Trnovo, Trnovoga ...*), vendar na tem mestu ni potrebna podrobnejša razlaga posebnosti (glej 4. enoto).

V besedilu razglednice se namenoma večkrat pojavi 5. sklon samostalnika, pridevni-ka in osebnega zaimka v množini, saj želimo v tej enoti uzavestiti te končnice.

Pred branjem: Lektor pripravi seznam turističnih znamenitosti Slovenije in sprašuje: *Kje ste že bili? Kam boste šli? Od kod bi pisali razglednico?*

Ob branju: Udeleženci na zemljevidu Slovenije poiščejo omenjene turistične kraje. Nato sledi slovnična analiza: poiščejo samostalnice (s pridevniki) in osebne zaimke in ugotavljajo, v katerem sklonu so.

Po branju: Udeleženci pišejo razglednice iz različnih krajev.

U str. 22

GOVORJENJE

Sestavljanje dialogov

Kaj kdo reče?

Kadar potujemo v tujo državo, se srečujemo z različnimi uradniki in uslužbenci. Udeleženci naštejejo nekaj poklicev.

V vaji povežejo sličice z besedili. Če imamo na voljo več časa, lektor pripravi sličice ljudi tako, da izbriše poimenovanja poklicev ljudi. Udeleženci poklice sami poimenujejo in v prazne oblačke vpišejo kakšno tipično frazo. Nato lektor razdeli listke s posameznimi izjavami, udeleženci jih na glas berejo in ugotavljajo, kaj bi kdo lahko rekel. Izjave primerjajo tudi s tem, kar so napisali sami. Nato izjave uporabijo v kratkih dialogih.

U str. 23

POSLUŠANJE BESEDIL

DZ vaja 30b

Poslušajte pogovor moškega in ženske na posnetku in odgovorite.

 ⁴ Carinik – potnica (pogovor na meji)

Dve prijateljici se pogovarjata. Poslušajte in odgovorite.

 ⁵ Izgubljena prtljaga

Pred poslušanjem: Lektor pripravi seznam besedišča. Skupaj si ga ogledamo in razložimo morebitne neznane pomene.

Carinik – potnica

želite kaj prijaviti

osebni računalnik

račun

izstaviti → izstavim račun

vrednost (računa/na računu)

nizek – visok

velik – večji – največji

odstotek/procent/%

popust

verjeti → verjamem

davek (davek na dodano vrednost/DDV)

Izgubljena prtljaga

čevlji

kostim

kovček

letališče

izgubiti → izgubim

narediti → naredim

oglasiti se → oglasim se (kje? Komu?)

urad

urad za izgubljene predmete

obrazec

izpolniti → izpolnim obrazec

prtljaga

izgubljena prtljaga

najti → najdem prtljago

podatek

cel kup podatkov

opisati → opišem

vrsta

barva

vrednost blaga

in tako naprej

dobiti → dobim

dostaviti → dostavim (pošiljko) na dom

sreča

Ob prvem poslušanju: Preverimo globalno razumevanje.

Carinik – potnica

Udeleženci naj bi razumeli, da se pogovarjata carinik in potnica na mejnem prehodu.

Izgubljena prtljaga

Udeleženci naj bi razumeli, da so Slavici na letališču izgubili kovček.

Ob drugem poslušanju: Preverimo podrobnejše razumevanje.

Carinik – potnica

REŠITEV VAJE: 1. b), 2. b), 3. c), 4. a)

Izgubljena prtljaga

REŠITEV VAJE: kostim, čevlje, prtljago, uradu, obrazec, podatkov, dostavili

Po poslušanju: Lektor dodatno preveri razumevanje oz. vodi pogovor tako, da udeleženci utrjujejo novo besedišče. Udeležencem postavlja vprašanja:

Carinik – potnica

Kaj mora potnica prijaviti na meji?

Kaj mora pokazati cariniku?

Kaj si carinik misli o računu? ...

Izgubljena prtljaga

Od kod se je vrnila Slavica?

Kaj si je kupila v Parizu?

Kje so ji izgubili kovček? ...

V nadaljevanju lahko udeleženci napišejo kratko obnovo obeh besedil ali čim bolj dobesedno odigrajo oba dialoga. To je vaja v urjenju spomina.

Nadgradnja: Udeleženci tvorijo variantne dialoge z danimi izhodišči, npr.:

CARINIK IN POTNIK:

Potnik ima v prtljažniku polno košaro gob, ki jih želi odnesti čez mejo. Carinik mu tega ne dovoli. Omejitev je kilogram gob.

CARINIK IN POTNIK:

Potnik želi čez mejo pripeljati svojega psa, a na žalost zanj nima dokumentov.

PRIJATELJA:

En prijatelj pripoveduje drugemu o izgubljeni prtljagi: kaj je imel v kovčku, kje se je kovček izgubil, kako ga je spet dobil.

PRIJATELJI:

Pogovarjajo se o neprijetnem doživetju na meji: o koloni, o neprijaznih uslužbencih, o živčnih turistih.

U str. 24

GOVORJENJE

Priporočilo in izražanje zadovoljstva

DZ vaja 29b

BZ str. 26 Pritožba,

Priporočilo

Kako pogosto hodite v restavracije? Kaj se vam zdi pomembno?

Veliko ljudi pogosto hodi v različne lokale (restavracije, kavarne, diskoteke ...). Pogovarjamo se o tem, zakaj radi izberemo prav določen lokal. Kadar smo zadovoljni, lahko o tem pripovedujemo prijateljem in lokal priporočimo oz. pohvalimo ljudi, ki v njem delajo. Naštejemo izraze, s katerimi kaj priporočimo ali izrazimo zadovoljstvo. Udeleženci drug drugemu priporočijo dober lokal v svojem mestu in priporočilo utemeljijo.

Za popestritev sledi branje idej na str. 24, in sicer: *Kaj naredite, kadar s storitvijo niste zadovoljni? Kaj naredite, kadar ste s storitvijo zelo zadovoljni?* Udeleženci poročajo, ali kaj od naštetega storijo tudi sami.

Ste bili zadovoljni ali ne?

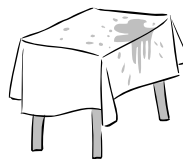
V nadaljevanju je naštetih nekaj vzrokov, zakaj smo lahko nezadovoljni v restavraciji. Lektor najprej pokaže štiri ilustracije in da vzorec:

V restavraciji sem se pritožil(a), ker je bila na kozarcu šminka.

... ker je bila riba zažgana.

... ker je bil prt popackan.

... ker je bil v hrani las.

Vsak od udeležencev dobi en stavek, tj. vzrok za nezadovoljstvo s seznama in ga nariše. Sošolci ugotavljajo, kaj je narisal, torej kaj je lahko vzrok za nezadovoljstvo v restavraciji.

U str. 25
IGRA VLOG

Izberite lastnosti gosta in natakarja in odigrajte dialog med njima.

Udeleženci se v parih pripravijo na igro vlog – pogovor v restavraciji. Pred tem si vsak par izbere vzrok za nezadovoljstvo, eno lastnost gosta in eno natakarjevo značilnost.

U str. 25
RAZLAGE FRAZEMOV
DZ vaja 31

Preoblečene besede

Gost je vihal nos nad hrano.

Gost je bil nezadovoljen. Gost je očitno pokazal nezadovoljstvo s hrano.

Natakarju smo povedali v obraz, kaj nam ni bilo všeč.

Natakarju smo naravnost/direktno/brez lepih besed povedali, da nam nekaj ni bilo všeč.

U str. 25
PISANJE
Pritožba

Zamislite si, da ste bili v nekem turističnem kraju in niste bili zadovoljni. Napišite pritožbo.

Eden od udeležencev poroča o kakšni neprijetni izkušnji, zaradi katere bi bilo smiselno napisati pritožbo. Vzorec besedila napiše lektor na tablo, tako da mu udeleženci narekujejo svoje zamisli. Za oporo je ogrodje pritožbe že dano.

Nadgradnja: Udeleženci naj se spomnijo kakšnega lokala (hotela, penziona, restavracije ...) in svojih doživetij v njem ter napišejo nekaj pozitivnega v knjigo vtisov ali krajšo pritožbo.

U str. 26

Besedni zaklad

Slovnica

U str. 27
DZ vaji 21, 22

Razlago glagola in njegove vloge v povedi priporočamo potem, ko predelamo besedila na straneh 19 in 20 (telefonski pogovor, elektronska pošta, faks sporočilo in informacije o Sloveniji iz turističnega vodnika).

GLAGOL IN NJEGOVA VLOGA V POVEDI

V tem slovničnem poglavju želimo izpostaviti glagol kot osrednjo besedo v povedi. Glede na glagol se določa zgradba povedi, število delovalnikov, njihove semantične vloge in skloni.

Če odrasli govorec katerega koli jezika zasliši neki glagol, se v njem sproži miselni proces, v katerem ob glagolu odpira pomenska polja, ki mu dopolnijo pomen tega glagola, npr. ob glagolu *pisati* se gotovo najprej vprašamo *kdo komu kaj piše?* Glagolski okvir torej v tem primeru odpira prostor trem delovalnikom: osebku in dvema predmetoma. V sami realizaciji sporočanja pa se poved navadno navezuje na tisto, kar je bilo povedano prej, in vsebuje še druge informacije, ki jih sporočevalec želi posredovati naslovniku. Verjetno je, da se ob obveznih delovalnikih v povedi vključujejo tudi določila časa, kraja, vzroka ... Prav tako je za slovenščino značilno, da se besede lahko pojavljajo na različnih mestih povedi: besedni red je vedno odvisen od sobesedila oziroma poudarka.

Razlago lahko lektor razširi, tako da predstavi različne tipe glagolov. Izbira naj prime, ki jih udeleženci že gotovo poznajo.

PRIMERI

1. Nekateri glagoli lahko nastopajo brez vršilca dejanja, vezani so na opise vremenskih pojavov: *deževati* → **Dežuje.**/Včeraj je močno deževalo.

2. Pri nekaterih glagolih je nujno izraziti le vršilca dejanja ali nosilca stanja: *teči* → **Andrej teče.**/Andrej rad teče./Andrej teče na avtobusno postajo. – **Tanja spi.**/Tanja veliko spi./Tanja spi že tri ure.

3. Večina glagolov pa ob sebi potrebuje poleg vršilca (osebka) tudi predmet: – glagoli brez predloga:

– *spominjati se* → **Tanja se spominja počitnic.** (Objekt je v 2. sklonu.) (spomniti se, veseliti se, bati se ...)

– *telefonirati* → **Andrej telefonira Tanji.** (Objekt je v 3. sklonu.) (smejati se, čuditi se, pomagati ...)

– *imeti* → **Andrej ima dopust/prijateljico/psa.** (Objekt je v 4. sklonu.) (gledati, poslušati, jesti ...)

– *dati komu kaj, reči komu kaj*, tj. glagoli s tremi delovalniki (prizadeto je v 4. sklonu, prejemnik je v 3. sklonu, najpogosteje iz kategorije živo).

– glagoli s predlogom, nekaj primerov:

- 2. sklon: *prihajati iz* → *Vlak prihaja iz Zagreba.*
- 4. sklon: *skrbeti za* → *Skrbi me za hčerko.*
peljati se v → *Peljem se v Kranj.*
- 5. sklon: *govoriti o* → *Vedno govori o tebi.*
živeti, stanovati v/na → *Živim v Kranju.*
- 6. sklon: *risati z/s* → *Riše z barvicami.*
potovati z/s → *Potuje z letalom/s prijateljem.*

OPOZORILO

Možnih je tudi več predložnih vezav enega glagola, npr. *Živi še pri starših v Ljubljani. S prijateljem se pogovarja o športu.*

- povratni glagoli: *umivati se* → *Umiva se. Umiva si roke.*
srečati se → *Srečali so se.*

– drugi primeri glagolov, ki jih še poznajo (to so glagoli, ki potrebujejo povedkovo določilo): *biti, biti všeč, postati, zdeti se, imenovati se ...*

V tabeli na strani 27 spodaj je predstavljena delitev glagolov po sedanjiški končnici v štiri skupine: na -am, -im, -jem, -em; peta skupina je zaprta, v njej so brezpriponski glagoli na -m (razdelitev je pomembna za učenje velelniške oblike, ki jo izpostavimo v naslednji, 3. enoti). Lektor preveri, ali poznajo oblike *dasta, daste, sta, ste, gresta, greste, jesta, jeste, vesta, veste.*

OPOZORILO

Kakšne so oblike sestavljenih glagolov?

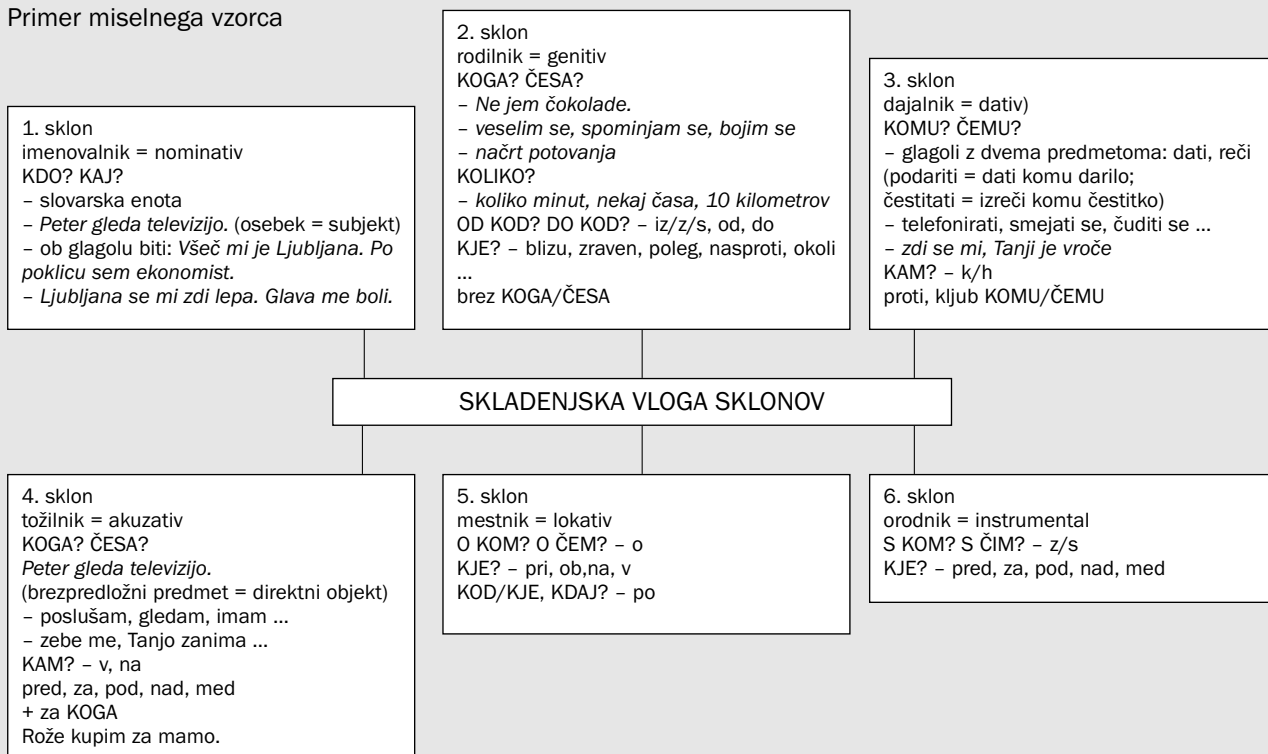
- *dodati* → *dodaste ali dodate.* Tako tudi: *izdati, podati ...*
- *priiti* → sedanjik *pridem*, preteklik pa *prišel.* Tako tudi *oditi, vziti, zaiti ...*
- *najesti, pojesti* → kot *jesti*
- *izvedeti* → kot *vedeti*

DODATNI VAJI

1. Udeleženci iz besedil izpisujejo glagole, iščejo število delovalnikov in glagole postavljajo v različne povedi.

2. Udeleženci izdelajo plakat (miselni vzorec), na katerem izpostavijo skladenjsko vlogo vseh šestih sklonov, vprašalnice ob sklonih, brezpredložno in predložno rabo. Ponovimo tudi razliko med rabo predlogov v in na ter rabo različic k in h ter z in s oz. iz, z, s.

Primer miselnega vzorca

OPOZORILO

Vprašalnica *kod* se najpogosteje rabi v zvezah *od kod ste/prihajate*, pa še ta se v pogovornem jeziku največkrat sliši: *od kje/iz kje pa ste/prihajate*. V besednih zvezah *sprehajam se po mestu* bi bila zborna različica vprašanja *kod se sprehajaš*, v pogovornem jeziku pa se rabi navadno *kje se sprehajaš*. Od udeležencev na nadaljevalni stopnji pričakujemo, da bodo vprašalnico *kod* razumeli predvsem v zvezah *od kod ste/prihajate*.

U str. 28

DZ vaji 21, 22

Primeri iz slovnčnih preglednic se navezujejo na besedila s strani 19 (telefonski pogovor in elektronska pošta).

VRSTE POVEDI IN LOČILA

Udeleženci opazujejo različne vrste povedi. Pri opazovanju jih lektor vodi tako, da pridejo do naslednjih ugotovitev:

Pri tvorbi trdilnih povedi je bistveno, da je glagol v trdilni obliki, pri tvorbi nikalnih pa, da je glagol v nikalni obliki. Lektor preveri, ali se udeleženci spomnijo treh glagolov, pri katerih nikalnica ni izražena z nikalnim členkom *ne* (*nisem, nimam, nočem*). Prav tako se na tem mestu pogovarjamo o spremembah, ki nastajajo pri zanikanju (*Andrej piše pismo*. → *Andrej ne piše pisma*. // *Andrej telefonira Tanji*. → *Andrej ne telefonira Tanji*. itd.), o rabi dvojnega zanikanja (*Nikoli ne potujem z letalom. Nič mi ni všeč*.)

Pri tvorbi vprašalnih povedi naj se udeleženci zavedajo razlike med tvorbo odločevalnih in dopolnjevalnih vprašanj, kar bo pomembno za ustrezno rabo poročanega govora.

Pri tvorbi velelnih povedi lektor opozori udeležence, da končno ločilo klicaj zaznamuje čustveno zaznamovano poved in da lahko povedi z velelnikom pišemo tudi s piko (kot lahko opazijo pri vseh navodilih v učbeniku in delovnem zvezku). Vzklične povedi pogosto vsebujejo medmete in so lahko brez glagola oz. gre za eliptične povedi (*O, nov mobi!*). Lektor opozori tudi na značilno intonacijo vseh tipov povedi.

U str. 28

DZ vaje 23–27

Primeri iz slovnčnih preglednic se navezujejo na besedilo na strani 21 (razglednica).

5. SKLON SAMOSTALNIKA IN PRIDEVNIKA in

OSEBNI ZAIMKI (2., 4. IN 5. SKLON) – DVOJINA IN MNOŽINA

Glede na to, da na začetni stopnji želimo, da se udeleženci naučijo pravilno rabiti edninske končnice pri samostalniku in pridevniku, od dvojine in množine pa izpostavljamo le 1., 2. in 4. sklon, se v 2. in 3. enoti nadaljevalnega učbenika posvetimo še uzaveščanju preostalih končnic samostalnika in pridevnika ter oblik osebne zaimke.

U str. 29

DZ vaja 22

MESTO NASLONKEGA NIZA V TRDILNI POVEDI

Najprej pojasnimo, katere besedice so naslonke, ki se v trdilni povedi pojavljajo v točno določenem zaporedju za prvim stavčnim členom. Udeleženci si nazorno predstavljajo mesto naslonk, če besede ene povedi napišejo na listke in potem iščejo možne realizacije. Prav tako lektor opozori, da je besedni red ob zanikanju lahko drugačen: nikalni členek lahko stoji na začetku povedi ali se drži glagola (*Ne telefonira ji zvečer*. – *Zvečer ji ne telefonira*.) Pri zloženih glagolskih oblikah se nikalni členek pogosto ali združi s pomožnim glagolom ali pa se ga drži: tako lahko nikalnico postavimo na začetek povedi ali pa pred deležnik glagola (*Ni ji telefoniral zvečer*. – *Zvečer ji ni telefoniral*. – *Ne bo ji telefoniral zvečer*. – *Zvečer ji ne bo telefoniral*.)

SKLADNJA

V vsaki od enot je obravnavanih nekaj možnosti tvorbe večstavčnih povedi. Skladenjske odnose obravnavamo s pomenskega vidika – opisujemo torej, v kakšne pomenske odnose vstopajo stavki, ki jih navadno z določenim veznikom povezujemo v večstavčne povedi. Ob razlagi te snovi lektor opozarja tudi na pravopis, tj. na rabo vejice.

U str. 30

Izražanje s prirednima veznikoma *in* in *ter* oz. raba vezalnega priredja

Primeri iz slovnčnih preglednic se navezujejo na besedila s strani 19.

NAŠTEVANJE

Naštevamo lahko besedne zveze ali stavke. Če to izražamo brez uporabe veznika, posamezne sestavine ločujemo z vejico.

Na ravni besednih zvez:

Andrej Tanji pogosto piše pisma, razglednice, kratka sporočila.
Pogosto piše pisma, razglednice in kratka sporočila.
Pogosto piše pisma in razglednice ter kratka sporočila.

Na ravni povedi:

Andrej je rezerviral sobo v hotelu, kupil evre in dobil potovalne čeke ter uredil zdravstveno zavarovanje.

Pred veznikoma *in* in *ter* vejice ne pišemo. Veznik *ter* se v pogovornem jeziku ne rabi pogosto, pri pisnem sporočanju *ga* navadno postavljamo pred zadnjo našteto sestavino, če smo prej že uporabili *in*. V pogovornem jeziku se pri naštevanju uporablja tudi veznik *pa*.

Poleg naštevanja veznika *in* in *ter* uporabljamo tudi za izražanje sosledja/zaporedja v času in prostoru. V teh primerih sestavin ne moremo poljubno zamenjevati.

PRIMERI

– *Andrej piše pismo in posluša glasbo.* = *Andrej posluša glasbo in piše pismo.*

(Dejanji potekata sočasno.)

– *Andrej je napisal pismo in ga poslal Tanji.*

(Sestavin te povedi ne moremo poljubno zamenjati, saj se je prvo dejanje zgodilo pred drugim.)

Besedni red naslonskega niza glede na veznik *in* (to slovnično vsebino izpostavljamo le izjemoma, kadar udeleženci sami postavljajo vprašanja):

– *Andrej je pisal pismo in ga poslal Tanji.*

(Kadar je osebek v prvem in drugem delu vezalnega priredja isti, postavimo naslonke v drugem stavku takoj za veznik *in*. Gre za elipso osebk.)

– *Andrej je pisal pismo in Tanja se ga je razveselila.*

(Kadar sta osebka v prvem in drugem delu vezalnega priredja različna, najprej za veznikom izrazimo drugi osebek, nato pa naslonke.)

– *Andrej je bil radoveden in zanimalo ga je, kakšno presenečenje ga čaka.*

(V drugem delu vezalnega priredja je logični osebek sicer isti kot v prvem delu, vendar gre za tip glagola, kjer ni slovničnega osebk, tj. osebka v 1. sklonu. Te tipe glagolov natančneje obravnavamo v 7. enoti.)

U str. 30

Izražanje z veznikoma *ali* in *oziroma* oz. raba ločnega priredja

Primeri iz slovničnih preglednic se navezujejo na besedila s strani 19 in 20.

IZRAŽANJE IZBIRE MED RAZLIČNIMI MOŽNOSTMI

Na ravni besednih zvez:

Napisal(a) mu bom pismo ali elektronsko pošto.

Transitno vizo boste dobili, če imate zagotovljena finančna sredstva oziroma garantno pismo.

Na ravni stavkov:

Andrej je mami vsak dan telefoniral ali ji poslal e-pošto.

Informacije preberem v turističnem vodniku oziroma jih najdemo po medmrežju.

Pred ločnima veznikoma *ali* in *oziroma* vejice ne pišemo.

Veznik *ali* pomeni strogo izključevanje sestavin: *Andrej je mami napisal pismo ali ji telefoniral*, nikoli pa ni storil obojega hkrati.

Veznik *oziroma* pa največkrat pomeni *in/ali*: torej informacije lahko najdete ali v turističnem vodniku ali na medmrežju ali v obeh virih.

Z veznikom *oziroma* lahko tudi kaj pojasnjujemo, popravljamo ali povemo natančnejše: *Telefonska linija je bila slaba oziroma prekinjena.*

Sestavine ločnega priredja lahko zamenjujemo:

Andrej je mami vsak dan telefoniral ali ji poslal e-pošto. = *Andrej je mami vsak dan poslal e-pošto ali ji telefoniral.*

Besedni red naslonskega niza glede na veznik *ali*:

Andrej je mami vsak dan poslal e-pošto ali ji telefoniral.

Ali ji je pisal ali pa telefoniral.

(Naslonke stojijo takoj za veznikom *ali*.)

OPOZORILO

Veznik *ali* se rabi tudi v poročanem govoru (gl. nadaljevanje). V tem primeru je pred njim vejica.

Nadgradnja: Ambicioznejši udeleženci se lahko seznanijo še z veznikom *bodisi* – *bodisi*, pogosto rabljenim v ločnem priredju v knjižnem jeziku.

U str. 30

Trdilne in vprašalne povedi
DZ vaje 28–30

Primeri iz slovničnih
preglednic se navezujejo
na besedila s strani 19.

POROČANI GOVOR (1. del)

V 2. enoti obravnavamo poročani govor pri trdilnih in vprašalnih povedih, v 3. enoti pa dodajamo še poročani govor pri velelnih povedih.

Navadno udeleženci na nadaljevalni stopnji že spontano rabijo strukture poročanega govora. Včasih jih zavede dejstvo, da se v mnogih jezikih pri poročanem govoru spreminja slovnični čas in tvorijo napake naslednjega tipa: *Tanja: »Vesela sem, ker si me poklical.«* → *Tanja je rekla, da je ~~bita~~ vesela, ker jo je poklical.*

Lektor razloži naslednja dejstva:

- Pri pretvarjanju trdilnih povedih iz premege v poročani govor uporabljamo veznik *da*.
- Pri pretvarjanju odločevalnih vprašanj iz premege v poročani govor uporabljamo veznik *ali*, v pogovornem jeziku tudi veznik *če*.
- Pri pretvarjanju dopolnjevalnih vprašanj iz premege v poročani govor vezniško vlogo prevzamejo vprašalnice.

Skupaj sestavimo seznam pogostih glagolov, ki napovedujejo, kaj je kdo sporočil: *reči, povedati, dejati, vprašati, odgovoriti, rad(a) bi vedel(a), zanima ga/jo ...* Te glagole lahko udeleženci iščejo tudi v kakšnem publicističnem besedilu.

Prav tako si ogledamo logične spremembe, ki nastajajo pri pretvarjanju, npr.:

- Sprememba glagolske osebe:

Tanja: »Vesela sem, ker si me poklical.« – *Tanja je rekla, da je vesela, ker jo je poklical.*

- Sprememba osebnih zaimkov:

Tanja: »Vesela sem, ker si me poklical.« – *Tanja je rekla, da je vesela, ker jo je poklical.*

- Sprememba časovnih ali krajevnih izrazov:

Tanja: »Danes me je poklical Andrej.« – *Tanja mi je včeraj povedala, da jo je ta dan klical Andrej.*

Tanja: »A lahko prideš sem?« – *Tanja me je vprašala, ali lahko pridem tja.*

Besednega reda sestavin v teh tipih povedi navadno ne zamenjujemo. Redko bodo udeleženci naleteli na primere kot: *Da je vesela, je rekla.* – *Ali lahko pridem tja, me je vprašala.*

Besedni red naslonskega niza glede na veznike v povedih poročanega govora:

- *Tanja mi je povedala, da **jo je** klical Andrej.*
- *Tanja sem vprašala, kdaj **jo bo** obiskal Andrej.*

Naslonke stojijo takoj za vezniki.

Iz slovenske literature

U str. 30

Skrajšan in prirejen
odlomek iz romana
O, AMERIKA,
Dežela neizpoljenih sanj
(Mateja Debelak)

SEZNAM BESED

Odlomek se vsebinsko navezuje na eno od tematik, obravnavanih v enoti, na potovanje v tujo državo ter na pogovor carinika in potnice. Iz odlomka smo vzeli le dialog, besedilo, ki opisuje razmišljanje potnice ob tem pogovoru, pa je izpuščeno.

Pred branjem: Pogovarjamo se ob vprašanih: Na kaj ljudje navadno pomislijo ob besedi Amerika? Kakšna dežela je to? Kakšni sta ameriška politika in politika Evropske unije do problema priseljavanja?

Ključne besede

carinik
gospa
nesramnež

Pomembne besede in besedne zveze

vrsta
stroka
oddelek
bivanje
povabilo
stroški
dokazilo
žig

biti na vrsti
strokovno izpopolnjevanje
zastopati podjetje
vodja oddelka
kriti stroške
potrditi svoje besede

Branje in preverjanje razumevanja: Med prvim branjem si udeleženci podčrtajo vse, kar so razumeli, in narišejo obraz gospe, ki se pogovarja s carinikom. Pri ponovnem branju udeleženci vprašajo lektorja za besede, ki jih še želijo razumeti, odgovorijo na vprašanja in dopolnijo povedi.

REŠITVE

Od kod je gospa? – *Iz Slovenije.*

Kam je prišla? – *Na carino.*

Kam potuje? – *V Ameriko.*

Zakaj? – *Gre na strokovno izobraževanje.*

stroške – dokazilo – veljavno – denarja

Po branju: Sledi vaja za poročani govor – udeleženci dialog povzamejo v kratki obnovi.

Nadgradnja: Udeleženci opišejo svoje izkušnje pri stikih z uradnimi osebami (cariniki, policisti ...).

VAJE IZ DELOVNEGA ZVEZKA

Vaje so namenjene predvsem utrjevanju znanja in ponavljanju. Novo tematiko utrjujemo od 23. vaje naprej.

Namen vaj 2. enote	Navezave na besedila oz. slovnične enote
1. vaja: ponavljanje rabe treh časov: sedanjika, prihodnjika in preteklika	1. vaja se navezuje na besedila elektronska pošta in telefonski pogovor (str. 19).
2. in 3. vaja: ponavljanje rabe samostalnika v 1. sklonu in vprašalnic <i>kdo</i> in <i>kaj</i> 4.–9. vaja: ponavljanje rabe pridevnika in samostalnika v 2. sklonu 10. in 11. vaja: ponavljanje rabe pridevnika in samostalnika v 3. sklonu 12.–15. vaja: ponavljanje rabe pridevnika in samostalnika v 4. sklonu 16. in 17. vaja: ponavljanje rabe pridevnika in samostalnika v 5. sklonu 18.–20. vaja: ponavljanje rabe pridevnika in samostalnika v 6. sklonu	Vaje od 2 do 20 se navezujejo na besedila s strani 19 in 20; reševanje priporočamo po slovnični razlagi glagola in njegove vloge v povedi (str. 27).
21. in 22. vaja: tvorjenje trdilnih in vprašalnih povedi v pravilnem besednem redu	21. in 22. vaja se navezujeta na besedila s strani 19 in 20 ter na slovnična poglavja Glagol in njegova vloga v povedi, Vrste povedi in ločila, Mesto naslonskega niza.
23.–26. vaja: raba pridevnika in samostalnika v 5. sklonu dvojine in množine	Vaje od 23 do 26 se navezujejo na slovnično poglavje 5. sklon samostalnika in pridevnika (str. 28) in vsebujejo splošno znano besedišče.
27. vaja: raba osebnih zaimkov v 2., 4. in 5. sklonu dvojine in množine	27. vaja se v besedišču navezuje na vsa besedila 2. enote ter na slovnično poglavje Osebni zaimki: 2., 4. in 5. sklon (str. 28).
28.–30. vaja: pretvorbe iz premega v poročani govor in obratno	Vaje od 28 do 30 se v besedišču navezujejo na vsa besedila 2. enote ter na slovnično poglavje Poročani govor (str. 30).
31. vaja: razumevanje in raba frazemov	31. vaja se navezuje na rubriko Preoblečene besede (str. 25).

REŠITVE VAJ 2. ENOTE DELOVNEGA ZVEZKA

1. a) preberem – pišem – Stanujem – je – imam – telefoniram – je
b) bosta ... obiskala – Srečala bosta – bo organiziral – bo ... prišla – se bojo/bodo videli
c) je telefoniral – je živel – je hodil – Bili smo – Dal sem
2. Slovenija – Velika – Država – Glavno – največje mesto – Ljubljana – Maribor – Celje – Kranj – Triglav – najvišja gora – naša dežela – Slovenci – Slovenke
3. a) Kdo je carinik?/Kdo je po poklicu carinik?
b) Kdo pregleda potnika?
c) Kaj je v žepu?
č) Kdo potrebuje za prestop meje osebno izkaznico?
d) Kdo potrebuje vizo?
e) Kaj velja en mesec?
f) Kaj ne velja?
4. a) elektronske pošte
b) načrta
c) pisma
č) Tanje
d) vize – zelene karte
e) slovenskih tolarjev
f) zdravstvenega zavarovanja
g) informacij
h) zabave
i) slovenskih prijateljev
j) je
k) njega
5. Na potovanje ne smemo brez: potnega lista, zdravstvenega zavarovanja, rezervacije hotela, denarja, potovalnih čekov, letalske karte, turističnega vodnika, mobilnega telefona, vize, prtljage.
6. a) iz Amerike, iz New Yorka
b) iz Slovenije, iz Domžal
c) iz Italije, iz Padove
č) ...
d) s Triglava
e) z morja
f) z Dunaja
g) iz Pariza
h) ...
i) Od Pariza/Amsterdama do Slovenije je 1300 kilometrov.
7. denarja – evrov – puloverjev – majic – hlač – časa – kilometrov – jutra – večera
8. a) avtobusne postaje – Kolodvorske in Dalmatinove ulice – stavbe
b) primer rešitve: zraven železniške postaje, nasproti parkirišča
c) primer rešitve: poleg trgovine, nasproti parka
9. a) obisk Slovenije
b) rezervacija hotelske sobe
c) cena prenočišča
č) kulturno središče Slovenije
- d) prestop meje
e) kontrola potnega lista
f) namen potovanja
g) mednarodno zavarovanje vozila
10. a) Tanji – ji – Andreju – mu
b) ji – ji – mi – mi
c) Zabavnemu članku
11. Rad(a) bi šel/šla na obisk h gospodu Novaku, k Andreju, k Tanji, h Katji, k Ronu, h Gorazdu, k stari mami, k dobremu prijatelju, k novemu sosеду, k družini tvojega prijatelja.
12. Če Tanja organizira zabavo, povabi: Andreja, Ireno, Rona, sošolce in sošolke, sosedo Majo, bratranca Aleša, pevca Tomaža Kmeta, igralko Tino Novak. Zabavo organizira za: Andreja, Ireno, Rona, sošolce in sošolke, sosedo Majo, bratranca Aleša, pevca Tomaža Kmeta, igralko Tino Novak.
13. Če grem na potovanje, vzamem s sabo: potni list, zdravstveno zavarovanje, vozniško dovoljenje, potovalne čeke, denar, letalsko karto, turistični vodnik, mobilni telefon, prtljago.
14. a) Slovenijo – slovenske prijatelje – zabavo – te – lepe pozdrave
b) dva milijona – to sliko – Ljubljano – kulturno središče – kratka potovanja
15. a) Tanja rada potuje po svetu. Šla je že v Avstrijo, na Dunaj, na Madžarsko, v Budimpešto, v Nemčijo, v München, v Italijo, v Benetke, v Rim, na Češko, v Prago, v Švico, v Zürich, v Francijo, v Pariz, na Nizozemsko, v Amsterdam, v Veliko Britanijo, v London, na Švedsko, v Stockholm, v ZDA (Združene države Amerike), v New York.
b) Kam bo šel Silvio za konec tedna? – V knjižnico in na pijačo s prijatelji, v kino, v novo restavracijo, na kosilo, na fitnes, na tenis, na dolg sprehod, na izlet, v gore, v gledališče.
16. a) Tanja rada potuje po svetu. Bila je že v Avstriji, na Dunaju, na Madžarskem, v Budimpešti, v Nemčiji, v Münchnu, v Italiji, v Benetkah, v Rimu, na Češkem, v Pragi, v Švici, v Zürichu, v Franciji, v Parizu, na Nizozemskem, v Amsterdamu, v Veliki Britaniji, v Londonu, na Švedskem, v Stockholmu, v ZDA (v Združenih državah Amerike), v New Yorku.
b) Kje je bil Silvio prejšnji konec tedna? – V knjižnici in na pijači s prijatelji, v kinu, v novi restavraciji, na kosilu, na fitnesu, na tenisu, na dolgem sprehodu, na izletu, v gorah, v gledališču, na obisku, v/na banki, na pošti, na letališču, na zabavi, na koncertu.
17. a) Kolodvorski ulici – stavbi – veliki sivi hiši – križišču
b) potovanju – zabavi – najinem prijatelju Silviu
18. Tanja se rada zabava z Andrejem in s Katjo, z Ireno, z Ronom, s sosedo Majo, z mlajšim bratrancem Alešem, s pevcem Tomažem Kmetom, z igralko Tino Novak.

19. Rad(a) bi potoval(a) z letalom, z jadrnico, z balonom, z gorskimi kolesom, s hitrim vlakom.
20. Primeri rešitev:
Preproga je med posteljo in omaro. Nad posteljo sta dve okni, križ in slika.
Pod posteljo je nočna posoda. Miza je pred posteljo. Za mizo je stol.

Opis lahko razširimo tudi z rabo drugih predlogov oz. drugih prostorskih izrazov, npr. Postelja je v kotu sobe. Zraven nje je omara. Na omari je kovček. Na mizi je prtljaga in na njem so kozarec, jabolko in kruh.
21. Primer rešitve:
Peter je včeraj obiskal prijatelja v bolnišnici. – Moj prijatelj Peter je včeraj popoldne obiskal dobrega prijatelja v ljubljanski bolnišnici.
22. Primeri rešitev:
a) Ali boš sobo v hotelu rezerviral jutri?/Boš jutri rezerviral sobo v hotelu?
b) Informacije o Sloveniji smo prebrali v turističnem vodniku./V turističnem vodniku bomo prebrali informacije o Sloveniji./V turističnem vodniku lahko preberemo informacije o Sloveniji.
c) Nikoli ne naredi načrta za potovanje./Nikoli ni naredil načrta za potovanje./Nikoli ne bo naredil načrta za potovanje.
č) Vpisala se je na tečaj.
d) Včeraj mi niso potrdili rezervacije./Rezervacije mi včeraj niso potrdili.
e) A je hotel zraven velike stavbe?
f) Slovenija meri 20.251 kvadratnih kilometrov.
g) Včeraj zvečer sva na meji cariniku pokazala potni list.
23. a) V (dveh) turističnih vodnikih. – V turističnih vodnikih.
b) Pri sorodniku. – Pri (dveh) sorodnikih.
c) Pri (dveh) prijateljicah. – Pri prijateljicah.
č) Pri prijazni sosedini. – Pri (dveh) prijaznih sosedah.
d) Na slovenskem smučišču. – Na slovenskih smučiščih.
24. Sloveniji – gledaliških predstavah – nočnih klubih – Škocjanskih jamah – slovenskih smučiščih – starih starših – različnih temah
25. a) V hribih.
b) Na potovanjih.
c) O dobrih filmih.
č) O starih prijateljih in prijateljicah.
d) Pri sorodnikih.
e) Po ljubljanskih ulicah.
26. Primeri rešitev:
a) Kje lahko dobim vizo?
b) Kje dobim knjigo vtisov?
c) Kje živi Ana?
č) Kje sta bila Andrej in Michael?
d) Kje je veliko prometa?
27. 2. sklon 4. sklon 5. sklon
a) njiju a) jih a) njih
b) ju b) jih b) njih
c) jih c) ju c) njiju
č) vas č) vaju č) naju
d) ju d) nas d) vaju
e) vas e) nas e) nas
28. a) ... kdaj pride v Ljubljano.
b) ... da pride skupaj s prijateljem in da imata že rezerviran hotel.
c) ... ali ga/ju lahko pride iskat na letališče.
č) ... od kod prihaja.
d) ... zakaj potrebuje vizo.
e) ... da je prtljaga popackana.
f) ... da bi rad govoril s šefom.
g) ... ali lahko plača s kartico.
29. Primeri rešitev:
a) Andrej je vprašal Tanjo, ali gre z njim na obisk. Tanja je bila za to. Zanimalo jo je, kam gresta. Povedal ji je, da k Ronu. Tanja je bila vesela in je še rekla, da se z Ronom vedno dobro zabavajo.
b) Gost je poklical natakarja in mu povedal, da je v solati našel las. Natakar se je opravičil, dodal, da mu je zelo žal, in ga vprašal, ali mu lahko prinese novo solato. Gost je rekel, da ni treba. Zanimalo ga je tudi, kdo je pri njih šef strežbe. Natakar je dejal, da šefa trenutno ni tam. Gost je zahteval pritožno knjigo. Natakar se je še enkrat opravičil gostu in rekel, da mu bo takoj prinesel knjigo pohval in pritožb.
30. Primeri rešitev:
a) Tanja: A greš z mano na letališče?
Irena: Zakaj?
Tanja: Najin prijatelj Andrej pride v Slovenijo.
Irena: A res? Seveda bom šla z veseljem na Brnik.
b) Petra: Kako je bilo v Parizu?
Slavica: Lepo. Ampak na letališču so mi izgubili kovček.
Petra: Kaj si pa naredila, ko si to ugotovila?
Slavica: Šla sem v urad za izgubljene predmete in čez dva dni so mi prtljago pripeljali domov.
31. 1 a), 2 b)

Ljubo doma, kdor ga ima

3

TEME	<ul style="list-style-type: none">- družina in dom- člani družine in odnosi med njimi- osebna praznovanja- domotožje- hišni ljubljenci- opremljanje bivalnega prostora
SPOROČANJSKI VZORCI (govorni in pisni)	<ul style="list-style-type: none">- opisovanje predmeta, prostora, osebe, dogodka- čestitka, voščilo, zdravica, sožalje- izražanje mnenja- mali oglas
SLOVNICA	<ul style="list-style-type: none">- glagol in različne oblike- povedni, pogojni, velelni naklon- poročani govor (za velelnimi povedmi)- 3. in 6. sklon samostalnika in pridevnika - D, M- samostalniška fraza v E, D, M - utrjevanje vseh sklonov- posebnosti sklanjatev: otrok (M), ljudje- osebni zaimki: 3. in 6. sklon - D, M- stopnjevanje pridevnika
IZ SLOVENSKE LITERATURE	- odlomek iz filma <i>Nepopisan list</i> (režiser Jane Kavčič)

U str. 33 UVOD V ENOTO

Na začetku nekaj trenutkov porabimo za razlago naslova enote *Ljubo doma, kdor ga ima*: udeležence vprašamo, ali ga razumejo, kaj pričakujejo pod tem naslovom in ali imajo tudi v svojem jeziku podoben pregovor.

BZ str. 39, 40

Enoto nadaljujemo s prostimi asociacijami na temi družina in dom. Če lektor predvideva, da bo količina besed obeh tematskih sklopov preobsežna, jo obravnava v dveh ločenih urah. O domu, stanovanjskih prostorih in pohištvu se lahko pogovarjamo pred delom z besedilom *Tukaj se bomo družili in delali* (str. 37). Besede razvrščamo v naslednje pomenske sklope:

- pomembni dogodki (*poroka*),
- družinski člani (*mama, oče*),
- delo doma/gospodinjski opravki (*pospravljati, pomivati posodo*),
- hišni ljubljenci (*pes, mačka*),
- stanovanjski prostori (*kuhinja*),
- pohištvo (*omara*).

Lektor z udeleženci ponovi znano besedišče. Določeno besedišče izbere (*rojstvo, poroka ...*) in udeležence spodbudi, da ga razširijo v okviru posamezne besedne družine (*rojstvo* → *roditi (se)* → *biti rojen* → *rojstni dan*). Pri tem si lahko pomagajo s SSKJ.

U str. 33 BRANJE BESEDIL DZ vaji 7a, b

Oglejte si slike in komentirajte izjave znanih Slovencev.

Sledijo primeri besedil, ki odpirajo temi *družina* in *srečni trenutki v življenju*.

Pred branjem besedil: Udeleženci si v učbeniku ogledajo slike in opišejo, kaj vidijo na njih, ter povejo, za katere dogodke gre. Lektor popestri dejavnost še s kakšno informacijo ali pripovedjo o ljudeh s slik (če se zgodi, da kateri od udeležencev pozna človeka s slike, seveda to stori on).

Lektor si pripravi nekaj vprašanj za preverjanje razumevanja besedil, udeleženci si jih zapišejo ali jih preberejo – nanje bodo odgovorili po/ob branju. Vprašanja naj preverjajo najprej globalno razumevanje, nato pa razumevanje podrobnosti besedil. Vprašanja so lahko tudi takšna, da vodijo v iskanje stičnih točk med posameznimi besedili.

Primeri vprašanj:

Kaj je rekel Matjaž, kateri trenutek je bil zanj najsrečnejši v življenju?

Kateri trenutki so bili najlepši za Nušo?

Kdaj se je še počutila srečno?

Ali je za Srečka najsrečnejši trenutek kakšna pomembna nogometna zмага?

Kje sta se rodila njegova otroka?

Kaj bosta postala njegova otroka?

Kaj ima rad Aljaž?

Kateri trenutki so ali so bili za ljudi na slikah najpomembnejši oziroma najlepši?

Kako sta Nuša Derenda in Matjaž Pikalo o opisanih trenutkih razmišljala prej?

Ob branju: Udeleženci iščejo ključne informacije in odgovorijo (pisno ali ustno) na pripravljena vprašanja (gl. zgoraj).

Po branju: Sledi pogovor, udeleženci komentirajo, kaj se jim zdi v življenju pomembno, povejo kaj o svojih najsrečnejših trenutkih, o svojih dosežkih in o tem, na kaj/na koga so ponosni. Pogovarjajo se v parih ali v manjših skupinah in potem poročajo drug o drugem.

Nadgradnja: Pisanje besedila Moji najsrečnejši trenutki.

Napišite zanimivo čestitko.

Udeleženci sestavijo seznam izrekov ob pomembnih dogodkih v življenju – *Kaj rečemo ob rojstvu otroka, ob poroki, ob diplomi, ob smrti bližnjega ...?*

Lektor še enkrat opozori na situacije formalnega izražanja. Sam poišče ali napiše nekaj izvornih voščil in čestitk, tako formalnih kot neformalnih. Udeleženci ugotavljajo, ob katerih dogodkih je zapis nastal, izpisujejo si zapisane oblike izrekov in jih razvrščajo glede na formalne in neformalne okoliščine.

Udeleženci drug drugemu napišejo zabavno čestitko za kakšen srečen dogodek. Lektor udeležence opomni, naj pišejo lepo in čitljivo, da bodo sošolci lahko čestitko za njimi prebrali.

Ali bi znali povedati kakšno lepo misel ob zdravici?

Sledi pogovor o zdravici, tj. besedah, ki jih izrečemo, ko nazdravimo. Lektor najprej z udeleženci poišče slovenske besede ob nazdravljanju (*Na zdravje! Živijo! Čin! Še na mnoga leta! ...*), nato udeleženci povejo kaj o besedah ob zdravicah v svojem jeziku in jih poskusijo prevesti v slovenščino.

Nadgradnja: Pisanje variantnih besedil:

- Napišite voščilo šefu ob novem letu.
- Napišite sožalno pismo sodelavcu ob smrti bližnjega.
- Napišite nekaj lepih misli za babico in dedka, ki praznujeta 40. obletnico poroke.
- Postavite se v vlogo poročne priče. Napišite zdravico sošolcu, za katerega predvidevate, da se bo prvi med vami poročil.

Poslušajte izjave različnih oseb, ki govorijo o družini. ⁶ Roman o družini,

 ⁷ Katarina o družini

Pred poslušanjem: Pogovarjamo se ob vprašanjih: *Ali je družina za vas pomembna? Kaj se vam zdi najpomembnejše za življenje v družini?* Sledi branje vaje, ki jo bo treba med poslušanjem rešiti.

Ob poslušanju: Ob prvem poslušanju si udeleženci zapišejo čim več informacij. Ob drugem poslušanju rešijo nalogo.

1. res je, 2. ni res, 3. res je, 4. ni res, 5. res je.

U str. 34

PISANJE

Voščilo, čestitka, sožalje

BZ str. 39

U str. 34

GOVORJENJE

Zdravica

U str. 34

POSLUŠANJE BESEDIL

REŠITVE

U str. 34
POSLUŠANJE BESEDIL

Svoje mnenje o družini sta povedala tudi dva otroka ... ⁸ Matic o družini, ⁹ Filip o družini:

Pred poslušanjem: Lektor se z udeleženci pogovarja o otrocih, ali jih imajo oz. bi jih imeli, koliko, kaj je pri delu z otroki zabavno in kaj težko ... Sledi branje vaje, ki jo bo treba med poslušanjem rešiti.

Ob poslušanju: Udeleženci odgovorijo na vprašanja.

REŠITVE

Koliko članov ima Matičeva družina?

Pet.

Kdo je najstarejši otrok v družini?

(On.) Matic.

Kaj je Matic še povedal o družinskem življenju?

Da ima kot najstarejši veliko odgovornosti./Da mora paziti na brata in sestro, jima pomagati in biti zgled./Da se včasih kregajo.

Ali Matic misli, da ga starši razumejo?

Ja, seveda. Pomagajo mu, če česa ne ve ali če mora sprejeti kakšno odločitev.

Kateri trenutki so najlepši v Filipovi družini?

Kadar je mama prijazna.

Kaj si Filip še želi?

Psa.

Zakaj nima psa?

Ker mu ga mama ne dovoli imeti.

Po poslušanju: Udeleženci povejo še vse tisto, kar so slišali na posnetku in ni zajeto v njihovih odgovorih na postavljena vprašanja.

U str. 35
GOVORJENJE
 Pogovor

Kaj mislite o vzgoji otrok? in Kaj mislite o delu v družini? ...

Pogovor se odvija v dveh smereh: o vzgoji otrok in o odnosu med moškimi in ženskami. Prva iztočnica za pogovor so vprašanja: *Kaj mislite o vzgoji otrok? Kako se je treba z njimi ukvarjati? Kako se z njimi pogovarjati?*

Lektor pripravi nekaj besedišča, povezanega z vzgojo otrok, npr.:

<i>strog pogovor kazen razvjen priden red pohvala</i>
<i>odgovornost paziti na koga pomagati komu biti zgled komu</i>
<i>dovoliti prepovedati prepirati se/kregati se ...</i>

Na tablo napiše iztočnici za izražanje mnenja: *Mislím, da je za otroka dobro ... / Mislim, da za otroka ni dobro ...* Pri boljših skupinah organiziramo igro vlog – okroglo mizo. Udeleženci se postavijo v vloge pedagoga, vzgojitelja, mame ali očeta, učitelja in razpravljajo o vzgoji otrok.

U str. 39
BZ str. 39 Gospodinjski opravki

Druga iztočnica je reševanje kratke zabavne ankete, v kateri morajo udeleženci označiti, kaj naj bi kdo delal v družini. Pogovor udeleženci nadaljujejo tako, da izmenjajo mnenja o tem, kaj je »moško« in kaj »žensko« delo, ter predstavijo tipično družino v svoji državi.

U str. 41
S str. 41 Glagol in različne oblike

Ob nalogi lahko razložimo tvorbo in rabo velelnika. Po razlagi vsak udeleženec napiše listek, na katerem v velelniški obliki sporoča, katerih domačih opravil se mora žena/mož/sostanovalec lotiti, medtem ko ga ne bo doma (npr.: *Posesaj stanovanje. Pojdi po srajce v čistilnico. Umij okna. Pelji avto na servis. ...*). Za konec tega pogovora si oglejmo rubriko Preoblečene besede.

U str. 35
RAZLAGE FRAZEMOV

DZ vaja 25

Preoblečene besede

živeti na koruzi

moški in ženska živita skupaj in nista poročena

mamin sinček

razvjen, nesamostojen fant ali moški

copata

mož, ki v vsem uboga ženo

skočiti čez plot

prevarati partnerja

zmešati komu glavo

povzročiti, da se kdo v koga zaljubi

biti glava družine

biti glavni v družini

nositi hlače

biti glavni v družini, odločati

U str. 36

POSLUŠANJE BESEDIL

BZ str. 40 Ljubkoyalna imena, Pomanjševalnice

DZ vaji 23, 24

Poslušajte posnetek, na katerem govorijo ljudje različnih starosti ...

 ¹⁰ Kaj kdo komu reče?

Pred poslušanjem: Lektor odigra nekaj tipičnih dialogov oziroma situacij med družinskimi člani ter v njih uporablja ljubkoyalna imena oziroma pomanjševalnice, npr. *Ljubček, a lahko ti danes pospraviš po kosilu, jaz grem h kozmetičarki. – Ti moja mala punčka, to si pa zelo dobro naredila. Kdo te je pa naučil tako lepo risati? ...* Udeleženci morajo opisati situacijo, ki jo lektor uprizarja: Žena prosi moža, če pomije posodo, mama pohvali hčerko. Nekaj ljubkoyalnih oblik oziroma pomanjševalnic lektor napiše na tablo ter dopiše kakšen primer za samostalnike vseh treh spolov (*punčka, dragiča, ljubček, srček, bratec, sončece ...*). Udeleženci poskušajo še sami tvoriti ljubkoyalna imena ali pomanjševalnice.

Ob poslušanju: Udeleženci zapisujejo, kdo komu kaj reče.

REŠITVE

Izjavo št. ... izreče

1. mož ženi/fant puncu	5. žena možu
2. otrok staršem	6. starši otrokoma
3. mož ženi	7. žena možu
4. starši otrokoma	8. otrok staršem

Po poslušanju: Udeleženci v parih tvorijo dialoge ali krajša besedila, v katerih uporabijo izjave, ki so jih slišali in si jih zapisali.

Primer:

Mož: *A greva zvečer v kino, ljubica?*

Žena: *Joj, ne morem. Glava me boli.*

Mož: *Daj no, vzemi aspirin. Res igra dober film.*

Žena: *Kateri pa?*

itn.

Lektor izkoristi tovrstno vajo tudi za uzaveščanje raznih predvidljivih dialoških vzorcev, npr. kako odkloniti vabilo, kako koga prepričati, kako izraziti, da si je premislil ipd.

U str. 36

POSLUŠANJE BESEDILA

Poslušajte pesem in napišite prve misli, ki se jih spomnite ob poslušanju.

 ¹¹ Daleč je moj rojstni kraj (M. Tomassini, Vlado Kreslin)

Pesem je namenjena popestritvi pouka.

Prvo poslušanje: Lektor udeležencem zavrti pesem in udeleženci si zapisujejo prve misli, ki se jih spomnijo ob poslušanju. Na koncu poslušanja poročajo o zapisanih mislih, besedišču in o temi pesmi.

Drugo poslušanje:

- Lektor pred drugim poslušanjem še preveri, ali vsi razumejo besedišče pesmi.
- Udeleženci ob poslušanju berejo besedilo.
- Udeleženci po poslušanju narišejo sliko, o kateri poje avtor, in odgovorijo na vprašanja.

MOŽNE REŠITVE

Kaj vidi človek na sliki in kaj si pri tem misli?

Ogleduje si ljudi na sliki/fotografiji in premišljuje o tem, kakšno staro sliko ima pred sabo, postarali so se tudi ljudje s slike – eni so se spremenili, drugih ne spozna.

Kakšna je mama na sliki? Kaj mislite, kakšna je zdaj?

Mama je lepa in vitka. Najbrž je zdaj dosti starejša.

Koga ne pozna?

Ne pozna moža, ki na sliki sedi, in dekleta, ki drži otroka v naročju.

Kaj je zdaj na mestu, kjer je bila včasih hiša?

Nov blok.

Kje zdaj živi človek na sliki? Kaj mislite, kakšen je zdaj?

Živi daleč stran od rojstnega kraja. Zdaj je že precej starejši, nima več leska v očeh ...

Nadgradnja:

Pisanje besedil: *Ko sem bil(a) otrok, je bil moj dom ... , Danes je moj dom ..., Spomini na moj rojstni kraj/ moje rojstno mesto.*

U str. 37

BRANJE BESEDILA

BZ str. 39 Hiša,

stanovanje, pohištvo,
oprema

S str. 42 Poročani govor

DZ vaja 7f

Tukaj se bomo družili in delali

Pred branjem: Pogovarjamo se ob vprašanih: *Kje bi raje živeli: v hiši ali bloku? Zakaj? Kako bi si uredili dom?*

Sledi ponovitev besedišča, in sicer poimenovanj glavnih prostorov v stanovanji/hiši, pohištva, opreme, dekorativnega blaga in predmetov, napeljav. Udeleženci naj se predvsem zamislijo, ali znajo poimenovati vse predmete, ki jih imajo doma. Pomagamo si lahko s slikovnim gradivom, npr. s slikami različnih bivališč, ob katerih udeleženci ugibajo, kje so in kdo živi v njih, ali s slikami raznih predmetov iz stanovanja, ki jih udeleženci poimenujejo in razporedijo v pomenske sklope.

Delo z besedilom: Predlagamo dve možnosti:

Prva je, da udeleženci najprej preberejo besedilo, ki govori o tem, kako bi bralec rad opremil stanovanjske prostore. Najprej ugotovijo, kateri prostori in pohištvo se omejnajo, nato pa še odgovorijo, katere so konkretne želje bralca: *Kje želi imeti kabinet? Kakšna mora biti kuhinja in kaj si želi v njej? Kaj si želi v dnevni sobi?* Sledi branje arhitektovega nasveta in komentiranje: je arhitektova razporeditev dobra, praktična, jim je všeč ali ne. Lektor udeležence usmerja z vprašanji, tako da komentirajo npr. razporeditev knjižnih regalov, položaj štiriseda, obrnjenega proti oknu, mizo v obliki črke L v kabinetu ... Udeleženci povejo kaj o svojih idejah, če jih imajo, ali tudi narišejo svoj predlog.

Drugi pristop vzame malce več časa, se pa udeleženci večkrat srečajo z besediščem istega besedila. Lektor udeležencem pripravi učni list z naslednjim besedilom:

Dragi arhitekt!

V novi hiši bi si rad opremil velik dnevni prostor, v katerem so tudi kuhinja, jedilnica in delovni kabinet. Kabinet želim imeti v kotu ob balkonu. Kuhinjo moram postaviti tako, da bo ustrezala že pripravljenim inštalacijam (električni in vodovodni priključki so narisani na skici). V kuhinji bi rad imel štedilnik s pečico, velik hladilnik, pomivalni stroj in mikrovalovno pečico. Seveda potrebujem tudi dovolj velik delovni pult, saj vsi radi kuhamo. Ali je dovolj prostora tudi za šank? Velikokrat imamo obiske. Rad bi imel veliko jedilno mizo za šest ali osem oseb in sedežno garnituro za druženje. Potrebujem tudi udoben naslanjač za branje ali gledanje televizije in nekaj knjižnih polic.

Vesel bom vašega nasveta.

Marko Ivančič

Udeleženci se postavijo v vlogo arhitekta in si naredijo izpiske, po katerih bodo svetovali bralcu.

Lektor po njihovih predlogih izdelava naslednjo tabelsko sliko:

Arhitektovi izpiski:

dnevni prostor (velikost 660 x 520)			
delovni kabinet:	kuhinja:	jedilnica:	dnevna soba:
v kotu ob balkonu	kot določajo inštalacije vsi aparati (štedilnik, hladilnik, pomivalni stroj, pečica, mikrovalovna pečica) dovolj delovne površine šank	velika jedilna miza (6–8 oseb)	sedežna garnitura gledanje televizije druženje knjižne police udoben naslanjač

Sledi delo v parih: udeleženci dobijo list z narisanim prostorom, ki ga je treba opremiti, vsak par pripravi nasvet glede opreme prostora in ga predstavi skupini.

Šele nato se lotimo branja obeh besedil v učbeniku, razlage podrobnosti besedišča in komentiranja.

Po branju: Udeleženci drug drugemu opisujejo svoje stanovanje, v parih se lahko grejo slikovni narek, narišejo svoje sanjsko bivališče ipd.

Po tem besedilu se lektor tudi naveže na razlago oz. utrjevanje poročanega govora za velebnе povedi.

Primeri: Kaj je arhitekt svetoval bralcu?

(Arhitekt: »Uresničite svoje ideje!«)

→ Svetoval mu je, naj

... uresniči svoje ideje.

... kuhinjske elemente razporedi tako, kot določajo inštalacije.

... zraven kuhinje postavi šank.

... prostor na drugi strani rezervira za veliko mizo.

... knjižni regal stoji ob jedilni mizi. ltn.

→ Rekel mu je tudi,

... da lahko kavč obrne proti balkonu.

... da mora kavč obrniti proti balkonu.

U str. 37

GOVORJENJE IN PISANJE

Igra vlog

BZ str. 39 Hiša, stanovanje, pohištvo, oprema; Stroški

Mali oglasi

Lektor rubriko priredi glede na potrebe skupine. To je lahko zabavna, popestritvena dejavnost, lahko pa je učenje o pisanju oglasov in povpraševanju.

Na začetku izpostavimo osnovno besedišče pri pisanju oglasov (*iščem, oddam, najamem, kupim*), s pomočjo treh osnovnih vzorcev pa vsak udeleženec lahko tudi napiše svoj oglas (nekaj idej je navedenih v desnem stolpcu).

Lektor premeša oglase, ki so jih tvorili udeleženci, in jih razdeli v skupini. Sledi igra vlog, udeleženci se postavijo v vloge ponudnikov in povpraševalcev ter tvorijo dialoge. Nazadnje lahko o njih tudi poročajo: *Kupec me je vprašal, ... – Lastnika stanovanja je zanimalo, ... – Gospa mi je rekla, ...*

U str. 38

BRANJE BESEDILA

Najljubši kotiček Damjane Golavšek

Pred branjem: Vzamemo si čas za delo z besediščem in pogovor, s katerim napovemo vsebino besedila.

Lektor izbira med naslednjimi možnostmi:

- Opis slike boljšega trga. Udeleženci se pogovarjajo o nakupu rabljenih stvari oz. starin.
- Pogovor o kuhanju: *Ali radi kuhate? Ali radi pripravite kakšno jed za svoje najdražje?*

- Lektor pripravi sezname besed iz besedila, in sicer gre za:
- besede, ki nam povejo, kdo je Damjana, s čim se ukvarja oz. kaj ima rada,
 - besede, ki nam povejo, s kom živi, s kom se ukvarja oz. koga ima rada,
 - besede, ki nam povejo nekaj o njenem domu, kje je, katere prostore ima,
 - besede, ki nam povejo nekaj o njenem prvem konjičku,
 - besede, ki nam povejo nekaj o njenem drugem konjičku.

<i>pevka radijska napovedovalka pesem petje vesela melodija</i>	<i>mož otrok domači najdražji prijatelji sorodniki gostje</i>	<i>dom hiša obrobje Ljubljane pritličje dnevna soba glasbena soba kuhinja kotiček vrt</i>	<i>bolšji trg starinski starina ljubitelj ali ljubiteljica starin</i>	<i>kuhati, kuhanje pripraviti kosilo topel obrok kuharska knjiga recept peči, peka peciva slaščica tehtnica pridelati zelenjavo</i>
---	---	---	---	---

Udeleženci si sezname ogledajo, vprašajo za neznane pomene, nato pa poskusijo predvideti vsebino besedila.

Prav tako lektor pripravi glagole iz besedila. Udeleženci jih uporabijo v povedih, pri tvorbi izkoristijo tudi samostalnike iz prejšnjih skupin.

<i>biti poln (česa) biti povezan (s kom/s čim) izmisliti si/izmišljati si ogledovati si podariti postreči (komu s čim) poučevati</i>	<i>pridružiti se (komu) razvajati (koga s čim) sprehajati se sprejemati goste uleči se uporabljati ustvarjati</i>	<i>uživati (v čem) vaditi vzeti si čas zase dobiti prostor v domu razporediti po hiši</i>
--	---	---

Branje: Besedilo je članek iz revije, kakršne navadno beremo v prostem času. Ker gre za prvo daljše besedilo v učbeniku, naj lektor najprej spodbudi udeležence k samostojnemu tihemu branju, vmes pa naj ti njega ali sošolce sprašujejo po neznanih besedah. Sledi glasno branje, ki je namenjeno vadenju izgovorjave. (Če je treba, lektor prvi glasno prebere besedilo.)

Po branju: Udeleženci rešijo naloge: obkrožijo pravilne trditve in dopolnijo povedi.

REŠITVE

- a) a) b)
b) b) a)

MOŽNE REŠITVE

Kadar želita Damjana in Čarli kupiti stare stvari,
gresta na bolšji trg.
Ko sta se Damjana in Čarli poročila,
sta prosila sorodnike in prijatelje, naj jima podarijo stare predmete.
Včasih, kadar otrok ni doma,
si pevka vzame čas zase.
Glasbena soba je vedno
polna veselih melodij.
Vsaj enkrat na dan
Damjana pripravi topel obrok.
Skoraj vsak dan
speče kakšno slaščico.

Vprašanja zajemajo različne časovne izraze in malo pozornosti lahko posvetimo tudi tem: spomnimo se še drugih časovnih izrazov, izražamo pomenske odtenke (*vsak dan, skoraj vsak dan*), razložimo razliko med *kadar* in *ko* (prim. Priročnik, str. 115 – *Izražanje časovnih okoliščin s podrednima veznikoma ko in kadar*).

Sledi pogovor, ki vključuje odgovarjanje na vprašanja, navedena ob koncu aktivnosti na str. 39 – udeleženci se pogovarjajo skupaj, v manjših skupinah ali v parih.

Nadgradnja: Besedilo najprej odpira možnost za pisanje sestavkov, npr. *Moj najljubši kotichek, Poseben recept za moje najdražje.*

Za konec lahko lektor ob takšnem kompleksnejšem besedilu pripravi tudi vaje, ki pripravljajo na izpit na srednji ravni. Primeri dodatnih vaj:

Izberite ustrezno obliko.

Najljubši kotichek _____ in radijske napovedovalke	a) pevke b) pevka	c) pevki d) pevko
Damjane Golavšek je dom. Z _____ Čarlijem	a) možom b) moža	c) možem d) možu
Novakom _____ velika ljubitelja starin. Še posebej	a) so b) sta	c) je d) smo
uživata, ko se ob nedeljah dopoldne sprehajata po _____	a) boljšemu trgu b) boljši trg	c) boljšim trgov d) boljšem trgu
in si ogledujeta starine. Te potem dobijo prostor v _____	a) njunem b) onadva	c) njihovemu d) njen
domu in _____ naredijo še bolj domačega. Predmete sta v	a) jo b) ga	a) jih b) ju
svojo hišo na _____ Ljubljane prinesla z vseh strani. Ko	a) obrobje b) obrobja	c) obrobju d) obrobjem
_____ poročila, sta sorodnike in prijatelje prosila, naj	a) sta se b) se sta	c) so se d) se so
_____ za poročna darila podarijo stare predmete. Njuno	a) njima b) njih	c) njima d) jima
prvo starinsko darilo je bila stara ura. _____ pa se je	a) Ko b) Kdaj	c) Koliko d) Kadar
nabralo še več _____, sta jih Damjana in Čarli	a) predmeti b) predmetom	c) predmetov d) predmete
razporedila po hiši: nekaj jih je _____ dnevni sobi, nekaj	a) na b) v	c) blizu d) zraven
pa v glasbeni sobi.		

Dopolnite besedilo tako, da bo smiselno in pravilno.

V teh dveh prostorih je Damjana najraje. _____ dnevni sobi sprejema goste in jim postreže _____ čajem ali kavo. Včasih (kadar otrok ni doma) si pevka rada vzame čas zase. Takrat se uleže _____ kavč in uživa _____ branju.

Damjanina glasbena soba _____ pritličju je vedno polna veselih melodij. Tu Damjana ustvarja nove pesmi in poučuje petje. V tej sobi _____ Čarlijem pogosto vadita. Včasih se jima pridružijo tudi hčerke. V Damjaninem domu je še nekaj mest, ki so povezana _____ njenimi konjički. Eno _____ njih je kuhinja. Čeprav je včasih govorila, da ne mara kuhanja, zna hitro pripraviti kosilo _____ vso družino.

V spodnjem besedilu so izpuščene nekatere besede. Iz besed, ki so namesto manjkajočih navedene v desnem stolpcu, tvorite nove besede, kot kaže primer.

Prepričana je, da mora svojim najdražjim vsaj enkrat na dan pripraviti topel obrok. Ponosno pove, da pri _____ kosila uporablja zelenjavo, ki jo sama pridelala na _____ vrtu za hišo. Ker še posebej uživa v _____ peciva, skoraj vsak dan domače razvaja z doma _____ slaščicami. Pri delu ne uporablja tehtnice in _____ knjige. Recepte za slaščice si izmišlja sama.

drag → (presežnik, rabljen kot samostalnik) = najdražji

kuhati → (samostalnik iz glagola na -nje) =

dom → (pridevnik) =

peči → (samostalnik iz glagola) =

pripraviti → (pridevnik iz glagola na -n) =

kuhati, kuhar → (pridevnik) =

Dokončajte povedi.

Damjanin najljubši kotiček je ...

Še posebej uživa, kadar ...

Pred poroko sta Damjana in Čarli prijateljke prosila, naj ...

V dnevni sobi sprejema goste in ...

Čeprav je včasih govorila, da ne mara kuhanja, ...

Prepričana je, da ...

Ponosno pove, da ...

Ker še posebej uživa v peki peciva ...

U str. 39, 40

Besedni zaklad

Slovnica

U str. 41, 42

DZ vaje 1–5

Glagoli v slovnici preglednici so iz različnih besedil enote, vendar je večina teh primerov udeležencem že znana. Razlago lahko vključimo v začetni sklop obravnave enote.

GLAGOL IN RAZLIČNE OBLIKE

Glagoli v slovnici preglednici so iz različnih besedil enote, vendar je večina teh primerov udeležencem že znana. Razlago lahko vključimo v začetni sklop obravnave enote.

V prejšnji enoti je bil glagol obravnavan kot osrednja beseda v povedi, ki odpira delovalniška mesta. Udeleženci so se morda seznanili tudi s posameznimi primeri različnih tipov glagolov (s primeri prehodnih, neprehodnih, povratnih glagolov ...) in ponovili nekatere posebne oblike glagolskih oblik v sedanjiku.

V prejšnji enoti je bilo rečeno, da glagole razdelimo po sedanjiški končnici v štiri oziroma v pet skupin, in sicer na -am, -im, -jem, -em, -m. Glede na to delitev v 3. enoti sledi ponavljanje osnovnih glagolskih oblik, poleg sedanjika še ponavljanje nedoločnika, deležnika na -l, velelnika in možnih delovalniških mest, ki jih odpira določeni glagol.

DODATNA VAJA:

Udeležence razdelimo v pet skupin, vsaka skupina obravnava eno skupino glagolov glede na sedanjiško končnico. Lektor izbere besedilo z različnimi glagoli ali pripravi listke z različnimi glagoli in vsaka skupina poišče svoje glagole ter jih z vsemi oblikami napiše na plakat ali na tablo, tako da si bodo vsi udeleženci na koncu lahko prepisali/ogledali vse oblike. Udeleženci vadijo že večkrat ponovljeno dejstvo, da je nedoločniška osnova velikokrat drugačna kot sedanjiška in da je zaradi tvorjenja deležniških oblik v pretekliku, prihodnjiku in pogojniku ter zaradi velelnika pomembno, da se naučijo obeh, tako sedanjika kot nedoločnika. Vajo lahko izvajamo tudi v več korakih, npr.:

- v prvem koraku imajo skupine na voljo le obliko sedanjika. Tvorijo nedoločnik;
- v drugem koraku naj se skupine premešajo, tako da skupina rešuje drugo skupino glagolov kot prej. Tvorijo deležnik na -l;

- skupine se spet zamenjajo. Ugotavljajo sklonska mesta samostalnikov ali mesta drugih besed ob glagolu. Pomagajo si z vprašanjem: *Kaj se po navadi ob glagolu vprašamo?* Lektor že sproti popravlja morebitne napake;
- glede na to, da so se udeleženci na osnovni stopnji velelnika učili okrnjeno ali pa sploh ne, velelnik pustimo za konec.

DZ vaji 4, 5

Obnavanje velelnika:

Velelnik najprej obravnavamo glede na njegovo rabo. Pomembno je, da udeleženci poznajo tudi oblikoslovne značilnosti:

	E	D	M
1. os.	/	-va	-mo
2. os.	-∅	-ta	-te
3. os.	/	/	/

Obravnavamo pa ga tudi glede na njegovo tvorbo iz sedanjiške končnice. Lektor opozori na izjeme v določeni skupini.

TABELSKA SLIKA:	DODATNA OPOZORILA ZA LEKTORJA
-am → -aj <i>delam: Delaj tiho! Delajte tiho!</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>imam: Imej se lepo!</i> • <i>(po/o)gledam (si): (Po/o)glej (si)! (Po/o)glejte (si)!</i>
-im → -i <i>kupim: Kupite čim več pijače.</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>vidim: nima velelniške oblike</i> • <i>stojim: Stoj!</i> • <i>bojim se: Ne boj se!</i>
-em → -i <i>zaprem: Zapri okno!</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>najamem: Najemi to stanovanje!</i> • <i>vzamem: Vzemsi čas zase!</i> • <i>peljem: Pelji! (Paziti, da se ga ne uvrsti v skupino na -jem.)</i>
-čem, -žem → -ci, -zi <i>oblečem: Obleci hlače!</i> <i>postrežem: Postrezi gostom!</i>	
-jem → -j <i>sprašujem: Ne sprašuj, ko jaz govorim!</i> <i>kupujem: Kupujte zdravo hrano.</i>	
-m	
biti → sem: Bodi tiho!	
dati → dam: Daj mi mir!	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Glagol dati glede tvorbe velelnika sodi v skupino na -am; tako tudi njegovi sestavljeni glagoli (dodati, izdati, podati ...).</i>
iti → grem: Pojdi v trgovino!	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Sestavljeni glagoli, ki imajo deležnik na -I = šel, glede tvorbe velelnika sodijo v skupino na -em: priti → pridem: pridi; tako tudi oditi, vziti, zaiti.</i>
jesti → jem: Jej zdravo hrano.	<ul style="list-style-type: none"> • <i>najesti se, pojesti → najem se, pojem: najej se, pojej</i>
vedeti → vem: (redko) Vedi, tukaj sem jaz glavni!	<ul style="list-style-type: none"> • <i>izvedeti → izvem: nima velelniške oblike</i> • <i>povedati → povem: Povej, kaj si delal čez vikend.</i>

O naglasu pri veledniku:

V skupini glagolov na -im se pri tistih glagolih, ki imajo v sedanjiku naglas na zadnjem zlogu (-ím), v veledniški obliki naglas premakne na predzadnji zlog, če naleti na e ali na o, ta glasova izgovarjamo kot široka in dolga.

Naglas ostane na svojem mestu/ Nepremični naglas:		Naglas se premakne/ Premični naglas:	
drúžim (se)	drúži (se)	odgovórim	odgovôri
míslim	míslí	poročím (se)	porôči (se)
nazdrávim	nazdrávi	razveselím (se)	razvesêli (se)
odlócim (se)	odlóci (se)	rodím (se)	rôdi (se)
oprémim	oprémi	uredím	urêdi
postávím	postávi	želím (si)	žêli (si)
spômnim (se)	spômni (se)	živím	žívi

Iz skupine na -em lahko omenimo še nekaj primerov naglaševanja: vzéti → vzámem → vzêmi; najéti → najámem → najêmi; spréjeti → sprêjmem → sprêjmi; skleníti → sklénem → sklêni.

Več informacij o oblikah in naglasih udeleženci najdejo v priročniku Slovenski glagol.

U str. 42

Primeri iz slovnicih preglednic se navezujejo na konverzacijske dejavnosti na strani 35.

POVEDNI, POGOJNI, VELEDNI NAKLON

Lektor opozori na tri naklone glagolske oblike v slovenščini, in sicer na povedni, pogojni in veledni naklon. Še druge informacije o glagolskem naklonu lahko lektor najde v priročniku Sporazumevalni prag za slovenščino (str. 198).

– Povedni naklon: zastopan je v vseh časih, sedanjiku, pretekliku in prihodnjiku, v vseh osebah in številih.

– Pogojni naklon ima v slovenščini modalno vlogo in izraža:

a) možno dejanje v sedanjosti in preteklosti ter njegove potencialne posledice:

Pomil bi posodo. →

Zdajle bi pa jaz pomil posodo. – Posoda je namreč umazana in zdaj imam ravno čas, da to storim. Če pa mi ne boste dali miru, bo posoda ostala umazana.

Ja, prav imaš, včeraj po kosilu bi lahko pomil posodo. Ampak žal nisem imel časa, ker se mi je mudilo v službo.

(V prihodnosti se možno dejanje izraža tudi s prihodnjikom: *Ja, možno je, da bom zvečer pomil posodo.*)

b) želje: *Rad bi peljal avto na servis.*

c) hipotetična dejanja za preteklost ali sedanjost, največkrat izražena s pogojnimi odvisniki: *Če bi imel (danes/včeraj) čas, bi pomil posodo takoj po kosilu. – Oče ne bi peljal avta na servis, če se mu ne bi pokvaril.*

V nekaterih drugih jezikih se stavki v pogojniku tvorijo na drugačen način in zgodi se, da udeleženci poskušajo te strukture dobesedno prevajati v slovenščino, pa ne najdejo ustreznih izrazov. V takem primeru lahko s podobnimi primeri, kot so navedeni zgoraj, pojasnimo rabo pogojnika v različnih okoliščinah ali časih.

– Veledni naklon je zastopan le v sedanjiku in ne v vseh osebah in številih (gl. preglednico v odstavku Obravnavanje velednika, str. 50). Pomensko se nanaša na prihodnost, ko se mora uresničiti dana zahteva: glede na okoliščine je to lahko ukaz, prošnja, nasvet, predlog, prepoved. Raba velednika v formalnih okoliščinah ni najvljudnejši način izražanja. Lektor spomni na možne pretvorbe z modalnimi izrazi (sicer se modalne glagole natančneje obravnava v 5. enoti, v tej enoti lahko udeleženci le osvežijo znanje z začetne stopnje).

Pomij posodo.

→ *A lahko pomiješ posodo, prosim?/A lahko, prosim, pomiješ posodo?* = prošnja

→ *Moraš pomiti posodo!* = zahteva

Ne pelji avta na servis.

→ *Ne moreš peljati avta na servis, ker je prepozno.* = to ni več mogoče

→ *Ne smeš peljati avta na servis, ker ga nujno potrebujem.* = prepoved

Raba klicaja na koncu velelnih povedi ni obvezna, v sodobnem pravopisu je na koncu vedno pogostejša pika. Pravzaprav klicaj rabimo samo v primerih, kadar hočemo označiti tipično velelno intonacijo.

U str. 42

DZ vaje 6, 20–22

Primeri iz slovnčnih preglednic se navezujejo na konverzijske dejavnosti na strani 35 in na besedilo Arhitekt svetuje na str. 37.

POROČANI GOVOR (2. del)

Velelne povedi

V prejšnji enoti so se udeleženci naučili tvoriti poročani govor pri trdilnih in vprašalnih povedih. Pojem poročanega govora se ponovi in znova uzavesti. Lektor se osredotoči na velelno poved. Pri pretvarjanju velelnih povedi iz premege v poročani govor uporabimo veznik naj. Pogosti glagoli, ki uvajajo poročanje velelnih povedi, so poleg *reči, svetovati, prositi* tudi *ukazati, zavpiti, zahtevati* ...

Mama: *Pomij posodo!/Takoj jo pomij!* →

Mama mi je rekla, naj pomijem posodo/jo takoj pomijem.

Arhitekt: *Omaro postavite ob steno.* →

Arhitekt je Matjažu svetoval, naj omaro postavi ob steno.

Besednega reda sestavin v teh tipih povedi navadno ne zamenjujemo. Redkeje se rabi: *Naj takoj pomijem posodo, mi je rekla mama.*

Naslonke stojijo takoj za veznikom naj: *Oče je rekel sinu, naj se uči.*

U str. 43

DZ vaje 11–16

Primeri iz slovnčnih preglednic se navezujejo na konverzijske dejavnosti in besedila od strani 33 do 37.

3. IN 6. SKLON PRIDEVNIKA IN SAMOSTALNIKA in OSEBNI ZAIMKI – DVOJINA IN MNOŽINA

V tej enoti pridejo na vrsto še končnice za 3. in 6. sklon dvojine in množine pri pridevniku in samostalniku. Tabela je sintetični pregled vseh sklonskih oblik, predstavljenih v smiselnih povedih. Ker so udeleženci skladenjsko vlogo sklonov v 2. enoti že obravnavali, gre tu zgolj za uzaveščanje oz. pomnjenje že znanih in novih končnic. Prav tako je z oblikami osebnih zaimkov. Pri osebnih zaimkih za 3. sklon se ponovno opozori na kratko in dolgo obliko osebnega zaimka in na pravila rabe obeh oblik.

Pri preglednici sklonskih oblik v dvojini in množini lektor opozori, da je za ženski spol prikazan vzorec za samostalnike, ki se končajo na -a.

Dodana je še preglednica sklonskih oblik besed *ljudje* in *otroci*. Lektor lahko na tem mestu besedo človek obravnava tudi v dvojini. Udeležence opozori na končniški naglas pri besedi *ljudje*.

DZ vaja 10

	E	D	M
1. sklon	človek	človeka	ljudjé
2. sklon	človeka	ljudi	ljudí
3. sklon	človeku	človekoma	ljudém
4. sklon	človek	človeka	ljudí
5. sklon	pri človeku	pri ljudeh	pri ljudéh
6. sklon	s človekom	s človekoma	z ljudmí

U str. 44
DZ vaji 17, 18

Primeri iz slovnčnih preglednic so splošni. To snov je smiselno obravnavati v zaključnem delu obravnave enote.

STOPNJEVANJE PRIDEVNIKA

Pri stopnjevanju pridevnikov lektor udeleženca spomni na različne oblike pridevnikov iz enote, kot npr.: *najlepši, najsrečnejši trenutek, najpomembnejši dogodek*. Udeleženci se spomnijo, da gre za najvišjo stopnjo pridevnika.

Pridevnik ima poleg osnovne oblike še dve stopnji, gre torej za trostopenjsko stopnjevanje. Drugo stopnjo uporabljamo za primerjanje: *Brat je starejši kot jaz/od mene*. Lektor navede še nekaj primerov in udeleženca spodbudi, da sami poskusijo primerjati določene osebe ali stvari, ki so vsem poznane.

Pridevnik lahko stopnjujemo na dva načina: z obrazili *-ši, -ji, -ejši* ali z mernimi prislovi *bolj, najbolj; manj, najmanj*.

Pri stopnjevanju z obrazili prihaja do sprememb primerniške oblike v primerjavi z osnovno, predvsem v skupinah z obraziloma *-ši* in *-ji*. Glavne črkovne spremembe so: *d → j, g → ž, z → ž, s → š*. Kljub tej informaciji bodo imeli udeleženci verjetno težave pri tvorjenju primerniške oblike, zato si je oblike iz teh dveh skupin najbolje zapomniti. Pri skupini *-ejši* je treba opozoriti na pogost polglasniški *e* pri pridevnikih, ki izpade: *močēn → močnejši*. Pri stopnjevanju z obrazili lektor opozori še na to, da:

- se pridevniki, ki se stopnjujejo z obrazilom *-ejši* v pogovornem jeziku zelo pogosto stopnjujejo z besedami *bolj* in *najbolj* (*pomemben → pomembnejši → najpomembnejši; pomemben → bolj pomemben → najbolj pomemben*);
- se zaradi glasovne okolice obrazil *-ji, -ši, -ejši* pridevnik v srednjem spolu vedno konča na *-e* (nikoli na *-o*).

Ko stopnjujemo s prislovi *bolj, najbolj* ali *manj, najmanj*, sledi pridevnik v osnovni obliki. Pri tem je treba opozoriti na pridevnike, ki se stopnjujejo samo po tem vzorcu in nikoli z obrazili, to so: pridevniki za barve, nekateri pridevniki za opisovanje vremenskih razmer (*oblačen, deževen, meglen ...*), pridevniki, tvorjeni iz glagola – deležniki na *-n, -t, -č* (*opremljen, zaprt, dišeč ...*) in nekateri drugi (*simpatičen, tipičen, športen ...*).

Primerjanje po teh dveh tipih stopnjevanja je vezano na veznik *kot* oz. *kakor* ali predlog *od*, pri čemer *od* vpliva na sklonsko obliko samostalnika, ki je v 2. sklonu.

Brat je starejši kot/kakor jaz. – Brat je starejši od mene.
Jaz sem mlajši kot/kakor brat. – Jaz sem mlajši od brata.

Poleg trostopenjskega stopnjevanja poznamo tudi dvostopenjsko, ki ga uporabljamo za izražanje visoke kakovosti stvari, oseb, dogodkov ... (*lep – zelo lep, prelep, izjemno lep*).

Poroka je bila zelo lepa. – Včeraj je bil prelep dan. – Nevesta je bila izjemno lepa.

DODATNI VAJI:

- Lektor pridevnike iz tabele napiše na listke in jih razdeli udeležencem. Ti tvorijo povedi, v katerih uporabijo stopnjevanje oblike. Lažje je tvoriti smiselne primere, če imajo ob tem na voljo tudi kakšno slikovno gradivo, npr. slike stare in moderne zgradbe, debelega in suhega človeka, mrzlega in sončnega dne ipd.

- Lektor sestavi nekaj vprašanj, v katere vključi presežnike. Vsak udeleženec izbere eno od njih, nanj odgovori in poišče osnovno obliko pridevnika. Ko udeleženci odgovorijo na vsa vprašanja, lahko vsi skupaj v zboru še enkrat ponovijo vse tri oblike pridevnika. Nekaj primerov vprašanj: *Kaj je bil največji uspeh v vašem življenju? – Kdo je vaš najboljši prijatelj? – Katera odločitev v vašem življenju je bila za vas najtežja? – Koliko strani je imela najdebelejša knjiga, ki ste jo prebrali? – Katera gora v Sloveniji/vaši državi je najvišja? – Katera reka je najdaljša?...*

Iz slovenske literature

U str. 45
Odlomek iz filma
Nepopisan list režiserja
Janeta Kavčiča

Gre za dialog, vzet iz filma, ki govori o problemih družinskega življenja. Avtorice smo želele najti vrsto besedila, v katerem bo razviden dialog oziroma prizor iz vsakdanjega družinskega življenja. Odlomek prikaže življenje otrok ob prezaposlenih starših.

Film je režiral Jane Kavčič, ki je med drugim režiral tudi znameniti mladinski film Sreča na vrvi. Če ima lektor možnost, da si izposodi videokaseto filma Nepopisan list, saj je dobrodošlo, da obravnavanje odlomka popestri z gledanjem televizije.

Pred branjem oz. ogledom odlomka: Pogovarjamo se ob vprašanjih: *Ali poznate kakšno literarno delo, gledališko predstavo, film ali morda pesem, ki govori o življenju otrok v družini? Kakšno je danes življenje otrok, ko starši hodijo v službo in jih ni veliko doma?*

Lektor predstavi vsebino filma pred odlomkom. Nato obravnava tiste besede iz odlomka, ki bi morda oteževale razumevanje:

socialna delavka

ukrasti → *ukradem* → *ukradel/ukradla je*

spraviti

(i)zgubiti

obremenjevati → *Ne obremenjuj mame! Ne obremenjuj se!*

pravljica

sitnariti

oboževati → *Dedek obožuje gobovo omako.*

Sledi kratek pogovor o značilnostih pogovornega jezika. Lektor izpostavi določene besede, kot: *banda, fino, itak ...*

Branje oz. ogled: Udeleženci berejo odlomek po vlogah. Če imajo težave z glasnim branjem, naj odlomek najprej preberejo tiho ali poslušajo branje lektorja. Če se lektor odloči, da bo učencem pokazal tudi filmski posnetek odlomka, naj ga le pozorno poslušajo.

Po branju oz. ogledu: Udeleženci rešijo nalogo, ki preverja razumevanje besedila.

c)	a)
b)	b)
a)	b)

Nato se odigra prizor iz filma. Udeleženci lahko tudi sklepajo o koncu filma in svoja predvidevanja primerjajo z zapisom, kako se film konča.

Nadgradnja:

- Če si udeleženci z lektorjem film ogledajo, lahko naredijo seznam pogovornih besed, ki so jih slišali v filmu.
- Napišejo sestavek na temo Življenje otroka v družini danes.
- Obnovijo kakšno literarno delo ali film o družinski problematiki in življenju otrok, ki ga poznajo iz svoje države.

REŠITVE

VAJE IZ DELOVNEGA ZVEZKA

Namen vaj 3. enote	Navezave na besedila oz. slovnične enote
1. vaja: raba glagolskih oblik v sedanjiku, pretekliku, prihodnjiku (besedni red)	Vaje od 1 do 5 se navezujejo na slovnično poglavje Glagol in različne oblike (str. 41 in 42) in vsebujejo splošno besedišče na temo družina in dom.
2. vaja: raba pogojnega odvisnika	
3. vaja: zanikanje vprašalnih, vzkličnih in trdilnih povedih ter raba sklonov ob zanikanem glagolu	
4. vaja: tvorjenje velelnih povedi iz danih besed	
5. vaja: pretvorba velelnega naklona glagolov v povednega in ponovitev rabe modalnih izrazov	
6. vaja: pretvorbe iz premege v poročani govor pri velelnih povedih	6. vaja se navezuje na slovnično poglavje Poročani govor (str. 42).
7. vaja: raba samostalnika v vseh sklonih	Vaje od 7 do 14 se navezujejo na slovnično poglavje o sklanjanju samostalnika (str. 43). 7. vaja se navezuje na: a) in b) besedila najsrečnejši trenutki (str. 33) c) in d) konverzacijske dejavnosti (str. 34, 35) e) pesem Daleč je daleč (str. 36) f) in g) na besedilo Tukaj se bomo družili in delali (str. 37). Lahko jih delamo ob posameznem besedilu ali ko predelamo vsa besedila. Vaje od 8 do 14 vsebujejo splošno znano besedišče, vezano na temo družina in dom.
8. in 9. vaja: raba samostalnika v različnih sklonih D in M	
10. vaja: sklanjanje samostalnikov otroci, ljudje	
11. in 12. vaja: raba samostalnikov v 3. in 6. sklonu	
13. vaja: raba samostalnikov v 4. sklonu	
14. vaja: a) raba samostalnika v 5. sklonu b) raba samostalnika v 6. sklonu	
15. vaja: raba osebnih zaimkov v različnih sklonih	
16. vaja: raba osebnih zaimkov v 3. in 6. sklonu	15. in 16. vaja vsebujeta splošno znano besedišče, vezano na temo družina in dom. 16. vaja se navezuje na slovnično poglavje Osebni zaimki 3. in 6. sklon – D, M (str. 43).
17. vaja: stopnjevanje pridevnika (primerjanje)	17. in 18. vaja se navezujeta na slovnično poglavje Stopnjevanje pridevnika (str. 44) in vsebujeta splošno znano besedišče, vezano na temo družina in dom. 19. vaja se navezuje na slovnično poglavje o glagolskem naklonu (str. 42) in vsebuje splošno besedišče, vezano na temo družina in dom.
18. vaja: stopnjevanje pridevnika (družinski člani) b), c) stopnjevanje pridevnika (stanovanjski prostori, pohištvo)	
19. vaja: tvorjenje različnih tipov povedi (vprašalnih, trdilnih, nikalnih, velelnih)	
20. vaja: pretvorba velelnih povedi v poročani govor	Vaje od 20 do 22 se navezujejo na slovnično poglavje Poročani govor (str. 42). 20. in 22. vaja vsebujeta splošno besedišče, vezano na temo družina in dom. 21. vaja se navezuje na besedilo Arhitekt svetuje (str. 37).
21. vaja: raba poročanega govora pri velelnih povedih	
22. vaja: tvorjenje dialoga iz poročanega govora	
23. in 24. vaja: prepoznavanje pomanjševalnic in razločevanje, katere besede kljub podobni obliki niso pomanjševalnice	23. in 24. vaja se navezujeta na razlago pomanjševalnic in ljubkovalnih imen iz rubrike Besedni zaklad (str. 40).
25. vaja: razumevanje in raba frazemov	25. vaja se navezuje na rubriko Preoblečene besede (str. 35).

REŠITVE VAJ 3. ENOTE DELOVNEGA ZVEZKA

1. a) dela – se igrata – kuha – pospravljajo
 b) gledaš – rišem – si ogledujem
 c) najamemo – stanujemo – se ... družijo – se ... igrajo – se peljemo – kuhamo – se pogovarjamo – poslušajo
- PRETEKLIK:
- a) Oče je delal na vrtu, sin in hčerka sta se igrala na igrišču, mama je kuhala kosilo, stari starši pa so pospravljali po hiši.
 - b) »Ali si gledal film, Matjaž?« – »Ne, risal sem načrt stanovanja in si ogledoval prospekte s pohištvo.«
 - c) Na počitnicah smo skupaj z dvema družinama najeli hišo ob morju in v njej stanovali dva tedna. Naši otroci so se radi družili in se igrali. Podnevi smo se peljali na kakšno plažo, ob večerih pa smo kuhali in se pogovarjali, otroci pa so nas poslušali.
- PRIHODNJIK:
- a) Oče bo delal na vrtu, sin in hčerka se bosta igrala na igrišču, mama bo kuhala kosilo, stari starši pa bodo pospravljali po hiši.
 - b) »Ali boš gledal film, Matjaž?« – »Ne, risal bom načrt stanovanja in si ogledoval prospekte s pohištvo.«
 - c) Na počitnicah bomo skupaj z dvema družinama najeli hišo ob morju in v njej stanovali dva tedna. Naši otroci se bodo radi družili in se igrali. Podnevi se bomo peljali na kakšno plažo, ob večerih pa bomo kuhali in se pogovarjali, otroci pa nas bodo poslušali.
2. Nekaj primerov možnih rešitev:
 - a) Če bi imel(a) veliko časa, bi se več ukvarjal(a) s športom.
 Če bi otrok poslušal starše, bi bil v šoli uspešnejši.
 - b) Če bi žele(a) zamenjati stanovanje, bi šel/šla na banko in zaprosil(a) kredit. ltn.
 3. Možne rešitve:
 - a) Mama ni kuhala špagetov.
 Ne poslušaj prijateljev!
 - b) Ali nisi pospravila sob?
 - č) Ne pomagaj bratu pri domači nalogi.
 - d) Ne glejmo risank!
 - e) Ne igray se na balkonu!
 - f) Stanovanj ne bodo opremili za mlade družine.
 - g) Ni se pogovoril s starši.
 - h) Nismo napisali čestitk.
 - i) Otroci staršem niso narisali svojih ljubljencov.
 - j) Računov ne plačujem vsak mesec.
 - k) Ali v mestu ne potrebujete novih otroških igrišč?
 - l) Novakovi nimajo lepega stanovanja.
 4. a) Oglejte si novo stanovanje!
 b) Pomij posodo!
 c) Nazdravimo ženinu in nevesti!
 č) Opremita sobo s starim pohištvo!
 d) Stojva zadaj!
 e) Najemimo hišo ob morju!
 f) Peljite se na izlet!
 g) Bodi priden!
 h) Pojej večerjo!
 5. Še nekaj primerov rešitev:
 - a) Oglejte si novo stanovanje! → Peter se je končno preselil in vabi vas na zabavo. A pridete? **Lahko si ogledate njegovo novo stanovanje.**
 - b) (primer v delovnem zvezku, str. 20)
 - c) Nazdravimo ženinu in nevesti! → Mladoporočencema želim veliko sreče v življenju.
Zdaj pa res moramo nazdraviti ženinu in nevesti.
 - č) Opremita sobo s starim pohištvo! → Kupila in obnovila sva si staro hišo na podeželju. Dnevni prostor je zdaj še prazen. – A res? **Sobo bi lahko opremila s starim pohištvo.** To bi bilo gotovo lepo.
 - d) Stojva zadaj! → **Ne smeva stati spredaj.** Učitelj naju bi takoj opazil.
 ltn.
 6. Možne rešitve:
 - a) Prijatelj mi je svetoval, naj si ogledam novo stanovanje.
 - b) Oče mi je rekel, naj pomijem posodo.
 - c) Nekdo je predlagal, naj nazdravimo ženinu in nevesti.
 - č) Arhitekt nama je priporočil, naj opremiva sobo s starim pohištvo.
 - d) Sošolec mi je rekel, naj stojva zadaj.
 - e) Kolegi so nam predlagali, naj najamemo hišo ob morju.
 - f) Profesor nam je svetoval, naj se peljemo na izlet.
 - g) Dedek mi je rekel, naj bom priden.
 - h) Prijateljica mi je priporočila, naj pojem večerjo.
 7. a) njegovem življenju – otroka
 b) slovenske nogometne reprezentance – rojstva – Italiji – Sloveniji – nogometša
 c) prijatelju – čestitko – je – sreče – ženo – poročnem potovanju
 d) družine – celo družino – posodo – perilo – avto – psa – račune
 e) moje družine – našo staro hišo – nov blok – otroka
 f) dnevni prostor – prostoru – balkonu – kuhinji – kuhinjske aparate – delovne površine – oseb – gledanju – druženju – dnevni sobi – knjižne police – udoben naslanjač
 g) novo hišo – velikim vrtom – svojo družino
 8. Rešitve in nekaj možnih primerov:

a) <i>otrok</i>	otroka	otroci
D: Tvoja otroka sta zelo vljudna.		
M: Pokliči otroke, ker je kosilo na mizi.		
b) <i>zmaga</i>	zmagi	zmage
D: Trener je ponosen na zadnji dve zmagi nogometnega kluba.		
M: Navijači se veselijo novih zmag.		
c) <i>igrišče</i>	igrišči	igrišča
D: V parku sta tudi dve teniški igrišči.		
M: Mladi starši se srečujejo na otroških igriščih.		
č) <i>čestitka</i>	čestitki	čestitke
d) <i>stanovanje</i>	stanovanji	stanovanja
e) <i>hiša</i>	hiši	hiše
f) <i>račun</i>	računa	računi

g) <i>slika</i>	sliki	slike	15. a) vas	
h) <i>kraj</i>	kraja	kraji	b) ga	
i) <i>okno</i>	okni	okna	c) ti	
j) <i>miza</i>	mizi	mize	č) vam	
k) <i>soba</i>	sobi	sobe	d) jo	
l) <i>naslanjač</i>	naslanjača	naslanjači	e) mano	
m) <i>polica</i>	polici	police	f) ji	
9. 1)
a) roža	roži	rože	15. g) naju – vaju	
b) vprašanje	vprašanji	vprašanja	h) mu	
c) okno	okni	okna	i) nas	
č) dojenček	dojenčka	dojenčki	j) njih	
d) otrok	otroka	otroci	16. 3. sklon	6. sklon
e) prijatelj	prijatelja	prijatelji	a) vama	a) vami
f) hiša	hiši	hiše	b) vam	b) njima
g) stanovanje	stanovanji	stanovanja	c) jim – Njima	c) nama
			č) jima	č) njima
			d) Vama – nama	d) vami
			e) Njima	e) njimi
			f) nam	f) njima
- 2)
a) rož			17. Možne rešitve:	
b) rože			a) Hčerka je zelo mlada. – Mama je še mlada. – Babica je že stara. – Mama je starejša od hčerke in mlajša kot babica. – Babica je najstarejša. Hčerka je najmlajša.	
c) vprašanj			b) Hrček je manjši od mačka. – Pes je večji kot maček. – Pes je največji. – Hrček je najmanjši.	
č) oken			c) Oče je debel. Dedek je suh. – Dedek je bolj suh kot otrok. – Otrok je debelejši kot dedek. – Oče je najdebelejši v družini.	
d) dojenčke			č) Hiša je nizka. Stolpnica je visoka. – Blok je višji kot hiša. – Blok je nižji od stolpnice. – Hiša je najnižja. Stolpnica je najvišja.	
e) otrok			d) Krožnik je čist. – Kozarec je čistejši od krožnika. – Posoda je zelo umazana. – Posoda je najbolj umazana. – Posoda je najmanj čista.	
f) otrok			e) Vrečka je težka. – Nahrbtnik je težji kot vrečka – Vrečka je lažja od nahrbtnika. – Torbica je najlažja.	
g) otroke			18. a) najmanjša – mlajšega – starejšega	
h) otroci			b) največji – lepša	
i) prijatelj			c) najsvetlejša – najtršo – najdražjo – cenejše – bogatejši	
j) prijatelje			19. Možne rešitve:	
k) hiše			a) Ali se spominjaš počitnic v hribih?	
l) hiš			b) V disku se ne družita s starejšimi fanti!	
m) Stanovanja			c) Mož in žena bosta naslednje leto opremila stanovanje.	
n) stanovanj			č) Ali ste se prejšnjo sredo razveselili obiska sorodnikov?	
10. a) otroke – otrok – ljudi – ljudmi – otroki – ljudi
b) ljudi – otroci – ljudje – ljudeh
c) otrocih – otrokom
11. a) *Želim stanovanje* s pralnim strojem, s pomivalnim strojem, z velikimi sobami, z velikimi okni, z dvema telefonoma, z dvema straniščema, z udobnimi fotelji.
b) *Postregel/Postregla bi jim* z narezkom in olivami, s suhim sadjem, z vinom, z domačimi piškoti, s sendviči, z različnimi pijačami.
12. a) prijateljema
b) mladoporočencema – gostom
c) staršem
č) mojima sestrama
d) starim staršem
e) sorodnikom
f) otrokom
g) prijaznim sosedom
13. počitnice – karte – kartice – neprijetna soseda – čudne popevke – okna – časopise – knjige
14. a) sorodnikih – stenah – okenskih policah – črno-belih fotografijah
b) bratrance – sestričnima – mačkami – psoma – konji – poljih – travnikih – rožami
15. g) naju – vaju
h) mu
i) nas
j) njih
16. 3. sklon
a) vama
b) vam
c) jim – Njima
č) jima
d) Vama – nama
e) Njima
f) nam
6. sklon
a) vami
b) njima
c) nama
č) njima
d) vami
e) njimi
f) njima
17. Možne rešitve:
a) Hčerka je zelo mlada. – Mama je še mlada. – Babica je že stara. – Mama je starejša od hčerke in mlajša kot babica. – Babica je najstarejša. Hčerka je najmlajša.
b) Hrček je manjši od mačka. – Pes je večji kot maček. – Pes je največji. – Hrček je najmanjši.
c) Oče je debel. Dedek je suh. – Dedek je bolj suh kot otrok. – Otrok je debelejši kot dedek. – Oče je najdebelejši v družini.
č) Hiša je nizka. Stolpnica je visoka. – Blok je višji kot hiša. – Blok je nižji od stolpnice. – Hiša je najnižja. Stolpnica je najvišja.
d) Krožnik je čist. – Kozarec je čistejši od krožnika. – Posoda je zelo umazana. – Posoda je najbolj umazana. – Posoda je najmanj čista.
e) Vrečka je težka. – Nahrbtnik je težji kot vrečka – Vrečka je lažja od nahrbtnika. – Torbica je najlažja.
18. a) najmanjša – mlajšega – starejšega
b) največji – lepša
c) najsvetlejša – najtršo – najdražjo – cenejše – bogatejši
19. Možne rešitve:
a) Ali se spominjaš počitnic v hribih?
b) V disku se ne družita s starejšimi fanti!
c) Mož in žena bosta naslednje leto opremila stanovanje.
č) Ali ste se prejšnjo sredo razveselili obiska sorodnikov?
d) Omara stoji ob steni.
e) Ko bo otrok velik, bo postal nogometaš.
f) Ali bosta fant in punca najela majhno stanovanje v centru mesta?
g) V veliki trgovini si ogledujemo drago pohištvo.
h) Ne vozi se z motorjem!
i) Ali sta mu včeraj povedala novico?
j) Ali da/je dala/bo dala staršem fotografije?
20. a) *Mama mi je rekla*, naj povem bratu, da je kosilo na mizi.

- b) *Nuša je prosila moža*, naj gre kupit darilo za Natašo in Matica.
- c) *Dedek in babica sta rekla vnukom*, naj ju še kdaj obiščejo.
- č) *Prijatelj nam je svetoval*, naj peljemo psa k veterinarju.
21. Svetoval mu je, ...
- naj uresniči svoje ideje.
 - naj razporedi kuhinjske elemente tako, kot določajo inštalacije.
 - naj zraven elementov postavi šank.
 - naj prostor na drugi strani rezervira za veliko mizo.
 - naj knjižni regal stoji ob jedilni mizi.
 - naj drugi regal postavi ob steno pri oknu.
 - naj štirisred obrne proti balkonu.
 - naj da v delovni kabinet pisalno mizo v obliki črke L.
22. a) Mama: »Pridi domov ob 11h zvečer.«
 Sin: »Zabava bo gotovo do polnoči.«
 Mama: »Kdo vse pa bo na zabavi?«
 Sin: »Samo moji najboljši prijatelji.«
 Mama: »Dobro. Ne pij alkohola in domov se pripelji s taksijem.«
- b) Gospod Ivanc: »Mi pokažete prospekte kuhinjskega pohištva?«
 Prodajalec: »Seveda, kar z menoj. Kako velik prostor pa želite opremiti?«
 Gospod Ivanc: »Kuhinja je precej majhna.«
 Prodajalec: »Aha. Najprej si oglejte modele podjetja Gorenje.«
23. Primeri razlag:
- a) nogavica = oblačilo
 - b) omarica = majhna omara
 - c) potica = slovenska slaščica
 - č) pralnica = prostor za pranje perila
 - d) kartica = razglednica ali plačilno sredstvo
 - e) kepica = majhna kepa; = porcija za sladoled
 - f) babica = stara mama
 - g) vejica = ločilo ali majhna veja
 - h) rožica = majhna roža
 - i) mikica = majica = oblačilo
 - j) slikica = majhna slika
 - k) mamica = ljubkovalno ima za mamo
24. Primeri razlag:
- (Udeležence lahko predmete tudi narišejo.)
- a) Hiša je zgradba. Hišica je majhna hiša.
 - b) Luč je svetilka. Lučka je majhna svetilka. Lučka je tudi sladoled. Lučka je tudi rastlina (regratova lučka). Lučka je tudi žensko ime.
 - c) Pes je žival. Psiček je majhen pes ali kuža/kužek.
 - č) Vrt je prostor ob hiši, kjer rastejo drevesa, trava, rože. Vrtec je otroški vrtec, tj. ustanova za varstvo in vzgojo predšolskih otrok.
 - d) Klet je podzemna etaža hiše/zgradbe. Kletka je ograjen prostor za živali, npr. kletka za papigo, kletke v živalskem vrtu.
 - e) Voz je vozilo, ki ga vleče traktor ali konj. Voziček je ali otroški voziček ali nakupovalni voziček.
- f) Maja je žensko ime. Majica je oblačilo.
- g) Telefon je telekomunikacijsko sredstvo. Telefonček je majhen telefon, igrača ali igra.
- h) Metulj je žival. Metuljček je modni dodatek.
- i) Jure je moško ime. Jurček je goba.
- j) Okno je odprtina na steni. Okence je steklena stena z odprtino v banki, na pošti ali v uradu.
- k) Prt je dekorativno blago, s katerim prekrijemo mizo. S prtičkom iz blaga ali papirja si brišemo usta pri jedi.
25. glava družine – copata – skakala čez plot – živi na koruzi
 – ji je fant zmešal glavo – mamin sinček – nosi hlače

Petek je dan za ... 4

- TEME
- prosti čas
 - zabava, prireditve
 - hobiji
 - šport in rekreacija
 - potovanja, avanture
- SPOROČANJSKI VZORCI (govorni in pisni)
- poročanje o prostočasnih dejavnostih
 - izražanje všečnosti, zanimanja in odpora
 - izražanje zadovoljstva in nezadovoljstva
 - povabilo in odziv na povabilo
- SLOVNICA
- podaljšave pri sklanjanju samostalnika v moškem in srednjem spolu
 - posebnosti moških in srednjih sklanjatev
 - izražanje časovnih okoliščin
 - samostalniki iz glagolov – glagolniki
 - izražanje vzroka (ker, saj, zaradi)
 - izražanje posledice (zato, torej, tako da)
 - pojasnjevanje (in sicer, to se pravi)
- IZ SLOVENSKE LITERATURE
- odlomek iz romana *Moji konjički* (Lojze Kozar)

U str. 47
UVOD V ENOTO
 BZ str. 54, 55

Na začetku naj vsak udeleženec napiše poved, izhajajočo iz naslova lekcije, tj. *Petek je dan za ...* Svoje povedi udeleženci preberejo in ob tem najbrž pridejo do skupne ugotovitve, da se vikend začne takrat, ko ima vsak človek več prostega časa in to izkoristi vsak po svoje. Nato zapišejo čim več besed, ki se jih spomnijo ob besedni zvezi prosti čas. Zapisane besede razdelijo v skupine, npr. konjički, dejavnosti v prostem času, obiskovanje prireditev, preživljanje prostega časa ob ljudeh (v krogu družine, prijateljev), občutki ob besedi prosti čas ...

U str. 47
GOVORJENJE
 Pogovor

Katere prireditve obiskujete?

V učbeniku na začetku enote udeleženci označijo, katere prireditve obiskujejo, in se pogovarjajo o tem, kaj radi počnejo.

BZ str. 54 Prireditve

Lektor lahko poimenovanja za različne prireditve napiše na listke. Pripravi naj več listkov z isto prireditvijo, saj ima lahko več udeležencev iste interese. Pri tem naj upošteva besedišče, dano v rubriki Besedni zaklad, in interese udeležencev tečaja. Nekaj listkov lahko pusti praznih in udeleženci sami nanje zapišejo prireditve, ki jih obiskujejo, pa jih on ni zapisal. Vsak udeleženec izbere nekaj listkov, na katerih so prireditve, ki jih rad obiskuje. Udeleženci povejo, zakaj so jim take prireditve všeč, katera jim je še posebej ostala v spominu, kaj si želijo videti, kaj bi priporočili drugim. Na koncu lahko udeleženci razvrstijo listke glede na to, ali gre za športne, kulturne, zabavne ... prireditve.

gledališka predstava	balet	opera	kino
razstava	koncert klasične glasbe	koncert popularne glasbe	koncert vokalne glasbe
koncert etno glasbe	fotografska razstava	plesna predstava	atletsko tekmovanje
disko	ples	razstava	potopisno predavanje
zabava	sejem	literarni večer	predavanje
cirkus	lutkovna predstava	nogometna tekma	košarkarska tekma
hokejska tekma	kulturna prireditev	veselica	praznovanje v mestu

BZ str. 55 Izražanje zadovoljstva/ nezadovoljstva

U str. 47

POSLUŠANJE BESEDILA

S str. 56 Podaljšave in posebnosti pri sklanjanju samostalnika, Časovni izrazi

DZ vaji 1, 3

BZ str. 54 Prostor za prireditve, Vstopnina

Ob poimenovanjih za prireditve/dogodke lahko vadimo tudi izraze, ki opisujejo (ne)zadovoljstvo, (ne)všečnost. Lektor predstavi posamezne izraze, npr. *dober, sijajen, odličan, neponovljiv ...* Udeleženci izberejo izraze in se poskušajo spomniti prireditve, dogodka, knjige, slike, pesmi, ki bi jo lahko opisali s tem izrazom. Nekaj primerov: *Predavanje o zdravi prehrani je bilo nezanimivo.* – *Operna predstava Aida je bila sijajna.* – *Fotografije Arneja Hodaliča so čudovite.* – *Koncert Jana Plestenjaka je bil nepozaben.* – *Nogometna tekma med Realom in Milanom je bila dolgačasna.*

Poslušajte, kaj se dogaja v Sloveniji ... ¹² Kako boste preživel dan?

Pred poslušanjem: Udeleženci odgovarjajo na vprašanja: *Kje lahko najdemo (preberemo, slišimo) obvestila za prireditve? Ali jih razumete? Se vam zdi, da je v Sloveniji (ali deželi, kjer bivate) dovolj veliko različnih prireditev? Koliko denarja porabite za vstopnice? Koliko ste pripravljeni plačati za vstopnico? Imate (Ste imeli) abonma?*

Lektor lahko udeležence seznaniti z besediščem, ki se pojavlja v vabilih na prireditve, s pomočjo tiskanega avtentičnega gradiva. Udeležencem razdeli nekaj časopisov, v katerih je objavljen spored prireditev (knjižico Kod in kam, mesečni ali letni program Cankarjevega doma v Ljubljani, internetne strani s programi). Udeleženci si ogledajo, katere prireditve je možno obiskati. Izberejo tiste, ki bi si jih želeli ogledati. Opazujejo besedišče, ki se pojavlja v sporedih.

Besede, ki jih pogosto srečamo v sporedih:

- kraj prireditve: gledališče, opera, muzej, dvorana, klub K4 ...
- žanrske oznake: komedija, drama, komična drama ...
- vrsta predstave: za abonma, za izven, zaključena predstava, premiera, prva repriza, za otroke od 3. leta dalje ...
- cena: prost vstop, razprodano

...

Ob poslušanju: Udeleženci rešijo vajo. Ob prvem poslušanju naj skušajo poiskati le sliko in vabilo, ki spadata skupaj. Lektor opozori, da sta dve sliki odveč. Za lažje sledenje lahko s številkami označijo vrstni red slik glede na slišana vabila, slike, za kateri mislijo, da sta odveč, pa prečrtajo. Ob naslednjem poslušanju se osredotočijo na posamezne podatke o prireditvah in zapišejo, kdaj in kje so našete prireditve.

REŠITVE

vabilo št. 3

- gostilna Mak v Postojni vabi na kosilo
- ni informacije o času

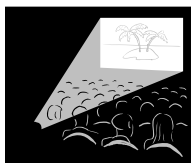

vabilo št. 1

- veslanje po Ljubljani (od Livade do Črne vasi)
- dobimo se ob 9. pri gostilni Livada

vabilo št. 4

- predavanje o potovanju na Antarktiko
- v Pionirskem domu v Ljubljani ob 17. uri

vabilo št. 2

- kolesarsko tekmovanje (kolesarski maraton)
- prijave do 10. v Celju pred bazenom

vabilo št. 5

- koncert v Kopru (nastopajo A. Smolar, A. Rupel in drugi glasbeniki)
- od 10. ure zvečer do jutra

Po poslušanju: Udeleženci posredujejo zapisane podatke.

U str. 48

PISANJE

Obvestilo o prireditvi

Napišite obvestilo o zanimivi prireditvi.

Lektor prikaže iztočnice, s katerimi se začenjajo oglasi za prireditve in ki želijo pritegniti poslušalce. Primeri iz besedila, ki so ga poslušali:

Dobro jutro, dragi poslušalci in poslušalke! Že veste, kako boste preživeli dan? Za vse, ki želijo biti aktivni, Kanu klub organizira veslanje po Ljubljani.

Kdor pa hoče tekmovati, se lahko pridruži kolesarjem na tradicionalnem celjskem kolesarskem maratonu.

Ali radi dobro jeste?

Vas zanima, kako je alpinist Stane Klemenc potoval na Antarktiko? Obiščite predavanje z diapozitivi v Pionirskem domu.

Zvečer pa lahko greste v Koper na koncert.

Skupaj poskušamo najti še kakšno izrazno možnost, npr. *Ste ljubitelj opere? Ne veste, kako bi preživeli konec tedna? Imate radi ...? Želite izvedeti, kako živijo ljudje v Afriki? ...* Nato udeleženci napišejo še nekaj podobnih vabil (najprej dve ob sličicah, ki sta ostali, nato s podatki iz tabele na str. 48). Pomagajo si z danimi vzorci. Besedila čim lepše preberejo – živijo naj se v vlogo radijskega napovedovalca, lektor pa jih lahko posname.

Nadgradnja:

– Če se udeleženci učijo slovenščine v Sloveniji, lahko za domačo nalogo poslušajo radijska obvestila o prireditvah in preverjajo svoje razumevanje ter primerjajo radijska obvestila z obvestili v učbeniku. Posnetek radijskih obvestil o prireditvah lahko predvaja tudi lektor kot dodatno vajo za slušno razumevanje.

– Igra vlog: kupovanje vstopnic. Lektor naj pri sestavljanju vlog upošteva dejanske interese udeležencev (zanimanje za glasbo, šport, gledališče ...) in druge okoliščine (so starši, gostitelji sorodnikov, študentje ...), v katerih se zaradi teh pogosto znajdejo. Če presodi, da se udeleženci ne bodo mogli živjeti v vlogo prodajalcev kart, ker to v realnem življenju v resnici niso, naj to vlogo prevzame sam.

<p>Želite si ogledati operno predstavo <i>Aida</i>. Potrebujete dve karti. Najraje bi si predstavo ogledali v soboto. Tudi v petek imate čas. Radi sedite v parterju, blizu odra, vendar ne bi želeli kupiti najdražjih vstopnic.</p>	<p><i>Opero Aida</i> si je možno ogledati v četrtek, petek in soboto. Sobotna predstava je že razprodana. Za petkovo predstavo je na voljo samo še nekaj vstopnic v parterju in na prvem balkonu. Možno je kupiti vstopnice za 1. kategorijo (30 EUR) ali 2. kategorijo (25 EUR), tretja kategorija (20 EUR) je razprodana.</p>
<p>Želite si ogledati Shakespearovo dramo <i>Romeo in Julija</i>. Potrebujete tri vstopnice. Predstavo si lahko ogledate v soboto ali v petek. V gledališče boste povabili tudi svoje starše, zato želite, da bi sedeli v loži blizu odra. Cena vstopnic se vam ne zdi pomembna, radi bi predvsem dobro videli predstavo. Zanima vas, koliko časa traja predstava in koliko je odmorov. Želite kupiti tudi gledališki list.</p>	<p>Karte je možno kupiti za obe predstavi (v petek in soboto). Najlepše se vidi na oder iz parterja. Ker je večji del scene postavljen na levi strani odra, se predstava dobro vidi tudi iz lož na desni strani. Karte za parter stanejo 22 EUR, karte za lože pa 18 EUR. Predstava traja približno tri ure in ima dva odmora. Gledališki list je možno kupiti le na predstavi.</p>
<p>Ste študent. Radi bi si ogledali stalno zbirko slovenske Narodne galerije. Zanima vas, kdaj je galerija odprta in koliko je vstopnina. Ker bi si radi galerijo ogledali s sorodniki iz tujine, vas zanima, ali je možen voden ogled galerije v angleškem ali nemškem jeziku ter koliko časa traja ogled z vodičem (kustosom).</p>	<p>Stalno zbirko si je možno ogledati vsak dan od 9.00 do 18.00. Ob ponedeljkih je galerija zaprta. Cena vstopnice je za odrasle 5 EUR, za študente pa 3,5 EUR. Ob nedeljah je vstop prost. Če želite voden ogled po galeriji, morate vodnika dodatno plačati. Voden ogled je lahko v slovenskem, angleškem in nemškem jeziku ter traja približno eno uro in pol.</p>
<p>Radi bi si ogledali rokometno tekmo med Slovenijo in Francijo. Želite pet vstopnic. Ste študent, zato vas zanima, ali imate pri nakupu vstopnic kakšen popust. Zanima vas tudi, ali so vstopnice za stojišče cenejše.</p>	<p>Prodajate vstopnice za rokometno tekmo. Vstopnica stane 20 EUR. Popusta za študente ni. Včasih so bile cenejše vstopnice za stojišče, zdaj pa so dvorano preuredili in stojišč ni več.</p>

<p>Skupaj z otroki (2 leti, 5 let, 8 let) želite v ponedeljek ali torek popoldne obiskati živalski vrt. Zanima vas, od kdaj do kdaj je odprt, koliko stane vstopnica in kdaj hranijo živali. Zanima vas tudi, ali lahko hranite živali in ali lahko v živalski vrt pripeljete tudi svojega psa.</p>	<p>Živalski vrt je odprt vsak dan od 9.00 do 18.00 razen ob ponedeljkih. Za otroke, ki so mlajši od dveh let, je obisk brezplačen, vstopnica za predšolske otroke stane 3,5 EUR, za učence, dijake, študente, invalide 4,5 EUR, za odrasle 6 EUR. Vstopnina za pse je 1 EUR. Živali hranijo ob različnem času: leve hranijo ob 15.00, kače ob 17.00. V torek bodo ob 16.00 izobraževalne urice za otroke na temo Kako hraniti hišne ljubljence. Živali ni dovoljeno hraniti, lahko pa hrano za živali pustite v zabojniku za blagajno.</p>
---	--

U str. 48

GOVORJENJE

Pogovor ob fotografijah

Kako preživljajo prosti čas ljudje na fotografijah? ...

Iztočnice za pogovor so dane. Lektor lahko prinese še druge fotografije, na katerih se ljudje ukvarjajo s prostočasnimi dejavnostmi. Na humoren način lahko primerjamo klišeje o ljudeh v Sloveniji in drugih državah, npr. *Slovenci so vrtičkarji, Francozi radi balinajo, Angleži si vzamejo ob petih čas za čaj ...*, in se pogovarjamo, kaj je res in kaj ne. O ljudeh s slik si lahko udeleženci izmišljajo tudi daljše zgodbe: osebe poimenujejo, povejo, kako poteka njihov dan, zakaj se ukvarjajo z določenim konjičkom, kdo jih je za to navdušil ipd.

U str. 49

RAZLAGE FRAZEMOV

DZ vaja 29

Preobličene besede

»Prejšnjo nedeljo smo se s prijatelji odpravili na piknik. Avto smo pustili nekje sredi gozda, zelo odročno/daleč od vsakega naselja, in šli naprej peš. Imeli smo srečo, saj smo takoj našli lep prostor. Začeli smo peči čevapčiče, piti pivo in klepetati ... Potem pa smo kar naenkrat zagledali velikega medveda: zelo smo se prestrašili in ...«

Udeleženci nadaljujejo zgodbo. Pri tem lahko uporabijo tudi kakšne frazeme, ki so se jih že naučili.

U str. 49

BRANJE BESEDILA

S str. 59 Samostalniki iz glagolov, Pojasnjevanje, Izražanje posledice

DZ vaja 4a

Moj hobi: pevski zbor

Pred branjem: Lektor pred branjem pripravi seznam besed, za katere misli, da jih udeleženci ne bodo razumeli.

član	mešani zbor	turneja	raznolik
sodoben	skladba	obstoj	merilo
nagrada	druženje		

Ob branju: Udeleženci izpolnijo osebno izkaznico zbora.

REŠITVE

Ime: Akademski pevski zbor Tone Tomšič

Kraj: Ljubljana

Število članov: približno/okoli 60 članov

Čas vaj: ob torkih in četrkih (vsak torek in četrtek) od 19.30 do 22.00

Repertoar: slovenske ljudske pesmi, sodobne skladbe, novitete

Dosežki: najvišje nagrade na tekmovanjih v slovenskem in evropskem merilu

Po branju: Udeleženci v besedilu poiščejo vse besede, povezane z glasbo, in tvorijo besedne družine ter jih uporabijo v povedih:

- pevski → peti, pevec, pevka, petje,
- zbor → zborovski, zborovodja,
- koncert → koncertna dvorana, koncertirati, letni koncert,
- sopran, alt, tenor, bas, repertoar, pesem, skladba, noviteta, repertoar, pevska vaja.

Če jih tema zanima, se lahko seznanijo tudi z drugimi tipičnimi besednimi zvezami (npr.: železni repertoar, solopetje, koncertna dvorana, koncertni program, koncertni abonma, zborovsko petje ...)

Besedilo lektor preoblikuje tako, da izbriše nekaj ključnih besed, povezanih z glasbo, ki jih morajo udeleženci vstaviti po spominu in logičnem sklepanju.

Besedilo je tudi dobro izhodišče za obravnavo nekaterih slovničnih poglavij te enote (tj. Samostalniki iz glagolov, Izražanje posledice, Pojasnjevanje).

Lektor izpostavi samostalnike *petje, vaja, tekmovanje, druženje*, udeleženci pa ugotavljajo, iz katerih glagolov so nastali.

Primeri pojasnjevanja:

APZ-jevci smo predvsem študentje, in sicer nas je približno 60 članov.

Zbor je zelo uspešen, to se pravi, da že vsa leta svojega obstoja na tekmovanjih v slovenskem, evropskem in svetovnem merilu prejema najvišje nagrade.

Primer izražanja posledice:

APZ je mešani pevski zbor, torej v njem pojejo soprani, alti, tenorji in basi.

U str. 50

POSLUŠANJE BESEDILA

DZ vaja 4b

Miha je član kinološkega društva. Kakšen mora biti po njegovem mnenju lastnik psa? ... ¹³ Moj hobi – kinologija

Pred poslušanjem: Lektor prinese nekaj slik hišnih ljubljencev (psa, papagaja, mačko, ribe, morskega prašička, kačo ...). Udeleženci izberejo žival, ki jo imajo/so jo imeli/bi jo imeli, sledi pogovor o hišnih ljubljenceh. Lektor zastavi nekaj vprašanj: *Ali ste kdaj imeli kakšno domačo žival? Kakšni morajo biti lastniki živali? Katero žival bi imeli, če bi imeli možnosti za to? Kaj lahko počnemo s psom?*

Pred poslušanjem si udeleženci dobro ogledajo besedilo za dopolnjevanje. Poslušali bodo besedilo v dialoški obliki, v vaji pa je besedilo zapisano nedialoško, kot povzete povedanega. V besedilu z manjkajočimi besedami si torej najprej označijo tisto, česar ne razumejo. S pomočjo lektorja ali slovarja ugotovijo pomen besed in nato (večkrat) poslušajo besedilo.

Poslušanje: Udeleženci smiselno dopolnjujejo besedilo.

REŠITVE

Kinologija je veda, ki preučuje **pse**. Veliko ljudi se v **prostem času** ukvarja s psi, nekateri so samo **ljubitelji psov**, drugi pa zato porabijo več časa: so sodniki na **tekmah**, vzreditelji, razstavljalci.

Miha sebe imenuje **vodnik psa**. Po njegovem mnenju mora biti lastnik psa **resen**. Psa si ne sme kupiti kot **igračo**, saj je pes živo bitje, ki zahteva odrekanje, to se pravi, da je treba zjutraj zgodaj vstati in ga peljati **na sprehod** ter se z njim ukvarjati. Psa se lastnik ne bi smel naveličati.

Po poslušanju: Lektor lahko udeležencem zastavi nekaj vprašanj o besedilu. *Kdo je kinolog? Kaj morajo delati lastniki psov, da se pes dobro počuti? Ali se strinjate z Mihom?*

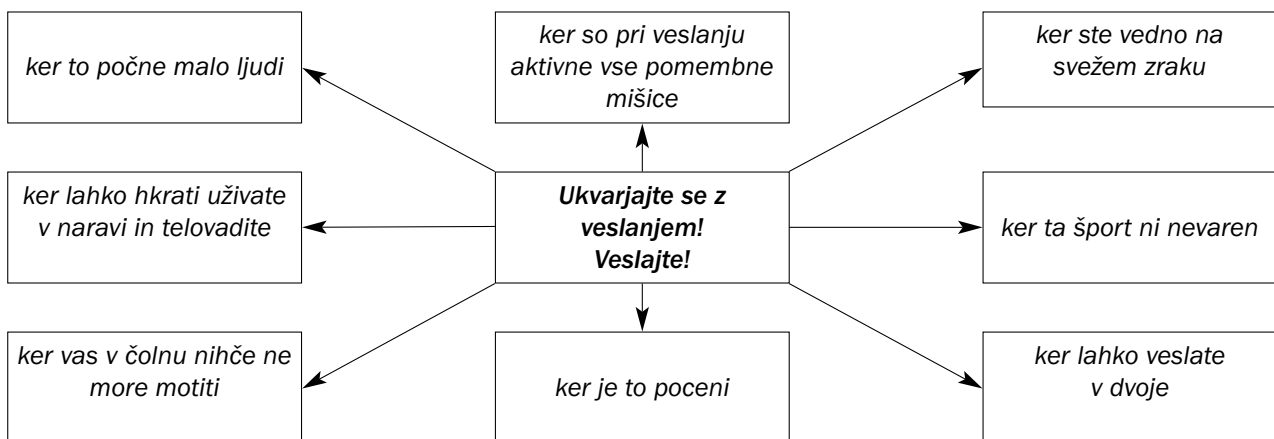
Delo z besediščem: Udeleženci besedam za moški spol, ki jih poiščejo v besedilu, poiščejo ženske različice. Primeri:

član	članica
lastnik	lastnica
pes	psica
ljubitelj	ljubiteljica
sodnik	sodnica
vzreditelj	vzrediteljica
razstavljalac	razstavljalica
vodnik	vodnica

S str. 59 Izražanje vzroka

Nadgradnja: Udeleženci izdelajo reklamni plakat, s katerim skušajo za svoj konjiček navdušiti tudi druge sošolce. Pri tem si lahko pomagajo s slovničnimi strukturami za izražanje vzroka. Sošolci izberejo plakat oz. razloge, ki se jim zdijo najprepričljivejši.

Primer plakata:

U str. 50

GOVORJENJE

Pogovor

S str. 59 Samostalniki
iz glagolov

DZ vaje 22–24

Vprašajte sošolce, s čim se radi ukvarjajo.

Udeleženci se v paru ali skupini sprašujejo, s čim se radi ukvarjajo. Tvorijo kratke dialoge po danih modelih. Z vajo utrjujejo predlagane sporazumevalne vzorce in tvorjenje novih besed – glagolnikov.

Lektor udeležence opozori, da se ni vedno mogoče izražati z vsemi predlaganimi vzorci (vedno se lahko izrazimo le z glagolom: *A smučaš? A radi igrate nogomet?*).

Primeri, ki niso možni:

A imaš rad igranje tenisa? → *A imaš rad tenis?*

Pogosta napaka: *A imaš rad igrati tenis?* → *A rad igraš tenis?*

Lektor opozori tudi, da različne izrazne možnosti niso povsem sinonimne:

- Če za nekoga npr. rečemo, da se *ukvarja s tenisom*, gre za njegovo redno, lahko tudi poklicno dejavnost (npr. aktivno treniranje tenisa, nastopanje na tekmovanjih, vodenje tečajev tenisa ...), ki ji bolj ali manj redno namenja del svojega časa.
- Če nekdo *rad igra tenis*, pomeni, da to (malokrat ali pogosto) počne z veseljem.
- Če rečemo, da *nam je tenis všeč*, lahko s tem mislimo, da ga radi igramo ali pa, da se nam zdi to lep šport.

Nadgradnja: Lektor lahko vajo razširi tudi s sporazumevalnimi vzorci, predlaganimi v rubriki Besedni zaklad (glej: Izražanje všečnosti/zanimanja, Izražanje odpora/nezanimanja). Udeleženci s temi izrazi izrazijo svoja zanimanja glede na to, kaj bolj ali manj radi počnejo. Svoje zanimanje/nezanimanje lahko tudi utemeljijo s strukturami za izražanje vzroka, utemeljevanja ali posledice:

Nekaj primerov:

Rad imam potovanja, (saj na potovanjih vedno srečam zanimive ljudi.)

Obožujem jahanje, (ker ljubim konje.)

Ne uživam v plavanju, (ker sem slab plavalec.)

Uživam v potapljanju, (ker imam pod vodo mir.)

Ne maram plesati, (ker ne znam.)

Sovražim kuhanje, (saj moram potem vedno pomivati posodo.)

Ne maram hoditi v disko (zaradi prevelike gneče.)

...

Obožujem hojo v hribe, (zato vse počitnice preživim v gorah.)

Nor sem na plavanje, (zato bi rad imel v hiši bazen.)

Sovražim kolesarjenje, (zato sploh nimam kolesa.)

Učenje tujih jezikov me sploh ne zanima, (zato ne znam nobenega tujega jezika.)

Rad poslušam klasično glasbo, (torej grem velikokrat na koncert.)

...

BZ str. 55 Izražanje
všečnosti, zanimanja,
Izražanje odpora,
nezanimanja
S str. 59 Izražanje
vzroka, Izražanje
posledice

U str. 51
BRANJE BESEDILA
 S str. 59, 57 Glagoli iz
 samostalnikov,
 Izražanje časa
 DZ vaja 4c

Južni tečaj še čaka na slovenske stopinje

Pred branjem: Pogovarjamo se o nenavadnih konjičkih, ekstremnih športih. Dobro je, če si pri tem pomagamo s slikovnim gradivom.

Lektor udeležencem pokaže naslov besedila. Udeleženci poskušajo sklepati, kaj bo pisalo v besedilu. Lektor jih pri tem vodi z vprašanji: *Kaj mislite, kaj je po poklicu Stane Klemenc? Kaj je moral vzeti s sabo na južni tečaj? Kako se je pripravljaj na potovanje? Ali je prišel na cilj (lektor opozori na naslov)? Zaradi katerega razloga po vašem mnenju ni prišel?* – Po branju svoja predvidevanja primerjajo z dejstvi, ki jih najdejo v besedilu.

Ob branju: Označijo besede, ki jih ne razumejo. Nekaterim besedam lahko poiščemo tudi slovenske oz. tuje ustreznice (*avanturist – pustolovec, avantura – pustolovščina, celina – kontinent, južni tečaj – Antarktika, severni tečaj – Arktika, načrt – plan, odprava – ekspedicija*).

Po branju: Lektor razloži neznane besede.

Udeleženci

- podčrtajo vse besede (samostalnike), ki poimenujejo neko dejavnost: *tek, hoja, kolesarjenje ...* in ugotavljajo, iz katerih glagolov so nastali;
- obkrožijo izraze, ki izražajo čas: *leta 1997, takrat, decembra lani, trikrat, na začetku, med čakanjem ...;*
- odgovorijo na vprašanja.

MOŽNE REŠITVE

Kaj je po poklicu Stane Klemenc?

Fotograf.

Kolikokrat je Stane Klemenc šel na Antarktiko?

Dvakrat.

Kje se je pripravljaj za pot na južni tečaj?

Trikrat je opravil del poti do severnega tečaja, pripravljaj pa se je tudi na ledeniku Hielo Continental na argentinsko-čilski meji in na Finskem.

Kdo je šel z njim na potovanje?

Nihče./Nobeden./Šel je sam.

Kaj je moral vzeti s seboj?

Hrano, šotor, smuči, poseben sedež, fotoaparati, kamero, orodje, (čolnič).

S čim je vozil vso opremo?

S čolničem./S čolnom.

Ali je Stane prišel na cilj?

Ne. Po dveh dneh hoje se je moral vrniti.

Udeleženci nato sestavijo nekaj vprašanj, ki bi jih zastavili Stanetu Klemencu, in nazadnje pripovedujejo o svoji največji avanturi v življenju. Če je kakšno zanimivo dogodivščino doživel tudi lektor, mu bodo udeleženci gotovo z veseljem prisluhnili.

Mateja bi šla rada na predavanje Staneta Klemenca o odpravi na Antarktiko. Prijatelje sprašuje, kdo gre lahko z njo. ¹⁴ Greš z mano?

Pred poslušanjem: Udeleženci preberejo vabilo na predavanje Staneta Klemenca o odpravi na Antarktiko, potem pa povejo, kako bi koga povabili na prireditve, kako bi povabilo sprejeli in zavrnili. Lektor njihove izjave zapiše na tablo.

U str. 52
POSLUŠANJE BESEDILA
 BZ str. 55 Povabilo,
 Odziv na povabilo

Ob poslušanju: Vpisujejo vzorce za povabilo na prosta mesta, vpisujejo odgovore oseb, ki jih je Maja povabila. Ob prvem poslušanju naj bodo udeleženci pozorni na prvi del naloge (*Kako je Mateja povabila prijatelje na predavanje Staneta Klemenca?*), in sicer na prvo poved (povabilo) v posameznem dialogu. Ob drugem poslušanju naj se osredotočijo na drugi del (*Kako so ji prijatelji odgovorili?*), v katerem morajo zapisati odgovor na vabilo.

Po poslušanju: Primerjajo vzorce, ki so zapisani na tabli, z novimi.

U str. 52
GOVORJENJE
Pogovor

Pogovarjajte se s sošolci. Povabite drug drugega na zanimivo prireditev.

V pogovoru naj udeleženci uporabijo sporazumevalne vzorce, ki so jih slišali prej oz. tiste iz rubrike Besedni zaklad.

U str. 52
PISANJE
Vabilo

Napišite vabilo za zanimivo prireditev po svojem izboru.

Udeleženci naj bodo pri pisanju pozorni na nujne besedilne elemente vabila, tj. kdo koga kam vabi, tudi kdaj in kje bo ta dogodek. Sicer pa so lahko pri pisanju kreativni in naj se posvetijo izrazom, s katerimi še posebej pritegnejo pozornost bralca.

U str. 53
DZ vaja 29

Preoblečene besede

Udeleženci skušajo povezati frazem z ustrezno sliko. Lektor jim pomen in rabo frazemov še dodatno razloži, udeleženci pa frazeme uporabijo v svojih primerih.

RAZLAGE FRAZEMOV

Šel je po gobe. = Umril je.

Pri tem frazemu je potrebna dodatna lektorjeva razlaga rabe frazema. Rabi se v zelo omejenih neformalnih situacijah, sicer deluje govorec zelo nevljudno. Ne moremo npr. reči *Kdaj je šel po gobe vaš mož?*, ker bi bilo to zelo žaljivo.

V zvezi s predmetnim svetom ga lahko rabimo tudi širše. Je še vedno ekspresiven, vendar ni tako omejen na situacijo. Nekaj primerov:

Zaradi slabega vremena je šel po gobe tudi naš izlet. = Se ni uresničil/realiziral.

Njegov pogum je šel po gobe. = Je izginil.

Vse premoženje je šlo po gobe. = Je propadlo.

Vse meče v en koš.

Tudi: Vse meče v isti koš. = Ne upošteva razlik med stvarmi. O vsem razmišlja na enak način.

Nekaj primerov:

Ne moreš vseh ljudi metati v en koš.

Vse primere meče v en koš.

Vse je splavalo po vodi. = Vse je šlo po gobe. Vse je propadlo/izginilo. Nič se ni uresničilo.

Nekaj primerov:

Več lepih priložnosti je splavalo po vodi.

Po vodi je splavalo moje zadnje upanje, da bom pravočasno prišel na koncert.

U str. 54, 55

Besedni zaklad

Slovnica

U str. 56–59

V slovničnem poglavju četrte enote se obravnavajo same nove vsebine. Podaljševanje osnov in nekatere posebnosti samostalnikov moškega in srednjega spola pri sklanjanju, raba časovnih izrazov, tvorba samostalnikov iz glagolov (glagolniki) in izražanje vzroka (kar deloma udeleženci že poznajo), posledice ter pojasnjevanje.

U str. 56, 57

DZ vaje 5–9

OPOZORILO

Razlago podaljšav pri sklanjanju samostalnika navežemo na besedilo Kako boste preživeli dan? (vaja na str. 47, zapis na str. 146); tu se pojavijo besede *dan, kanu, inštruktor, kolesar, gost, bife, Stane Klemenc, dom, Koper, Adi Smolar*.

PODALJŠAVE IN POSEBNOSTI PRI SKLANJANJU SAMOSTALNIKA

Samostalniki moškega spola

Pred obravnavo lektor preveri, katere posebnosti pri sklanjanju samostalnikov moškega spola so udeleženci že srečali. Najbrž že poznajo:

- samostalnike moškega spola, ki se končujejo na samoglasnik in ne podaljšujejo osnove (*avto, radio ...*),
- samostalnike moškega spola, ki poimenujejo osebe in se podaljšujejo z -j- (*kuhar, natakár ...*),
- izpad neobstojnega polglasnika (*zvezek, Peter*) pri samostalnikih, ki se ne podaljšujejo,
- večinoma poznajo tudi podaljševanje pri samostalnikih srednjega spola (*kolo, dek-le, ime*).

Podaljševanje z -j-

Nekateri samostalniki, ki se končujejo na samoglasnik (načeloma so to prevzete besede), so kljub temu moškega spola: *avto, disko, kino, radio, finale*. Sklanjajo se po običajni paradigmi za moško sklanjatev (*avto, avta ...*) brez podaljševanja osnove in so pravzaprav izjeme. Naglas je na osnovi. Večinoma pa se samostalniki moškega spola, ki so prevzeti iz drugih jezikov in se končujejo na samoglasnik, podaljšujejo osnovo z -j-. Ker gre pogosto za mednarodne (prevzete) izraze, si jih udeleženci brez težav zapomnijo: *metro, nivo, plato, rolo, hobi, taksi, kuli, mobi* (pog.), *abonma, kanu, iglu, bife, komite ...* Lektor opozori udeležence, da je naglas pri teh samostalnikih velikokrat na zadnjem samoglasniku oz. pred podaljšavo (*metró, metrója*), ne pa vedno (*táksi, táksija; hóbi, hóbija; móbi, móbija*).

	E	D	M
1. sklon	taksi	taksija	taksiji
2. sklon	taksija	taksijev	taksijev
3. sklon	taksiju	taksijema	taksijem
4. sklon	taksi	taksija	taksije
5. sklon	v taksiju	v taksijih	v taksijih
6. sklon	s taksijem	s taksijema	s taksiji

Z -j- se podaljšujejo tudi neprevzeti samostalniki moškega spola, ki se končujejo na -i (oči, ati, dedi) in imajo ljubkovalni značaj, imena (*Franci, Toni, Jani, Adi ...*) in priimki tujega izvora (*Musi, Karoli, Kanoni ...*) ter še samostalnik *dež*.

Samostalniki moškega spola, ki se končujejo na -r, prav tako podaljšujejo osnovo z -j-. Večinoma gre za poimenovanje oseb glede na dejavnost, poklic (*kolesar, kuhar, profesor ...*), pa tudi za poimenovanje stvari (*papir*), imena (*Vladimir*) in priimke (*Košir*).

Nekateri samostalniki, zlasti če poimenujejo stvari (*šotor*), pojme (*napor*), pa se ne podaljšujejo. Te samostalnike se morajo udeleženci posebej naučiti. Navajamo nekaj pogostih samostalnikov na -r, ki se pri sklanjanju **ne** podaljšujejo:

Samostalniki na -r, ki **ne** podaljšujejo osnove:

enozložni samostalniki (izjema: <i>car, carja, jur, jurja</i>)	samostalniki z neobstojnim e pred r	drugi
<i>ar, bar, čir, dar, dur, klor, par, por, sir, tir, vir, vzor, zbor, žur ...</i>	<i>boter, center, december, kateder, Koper, meter, mojster, orkester, pater, pediater, Peter, poper, psihater, semester, teater, veter ...</i>	<i>biser, barbar, dvor, futur, govor (pogovor, odgovor, pregovor ...), izbor, izvir, jambor, Madžar, Maribor, nadzor, napor, nemir, odmor, por, požar, predor, prepir, prezir, pribor, prizor, prostor, sever, sir, softver, šotor, tabor, tovor, umor, upor, večer, zapor, žanr ...</i>

OPOZORILA

- E ostane v vseh sklonih, kadar je naglašen (*večér, večéra*) ali izjemoma pri posameznih primerih (*sever, severa; biser, bisera*).
- Priimki, kot so *Sever, Požar*, se podaljšujejo: *Sever, Severja; Požar, Požarja*.
- Pri nekaterih samostalnikih obstajajo variante: *lovor, lovora/lovorja; okvir, okvira/okvirja; semafor, semaforja, semafora* (regionalno) ...

Podaljševanje s -t-

S -t- se podaljšujejo večinoma imena (*Tone, Jure, Tine, Brane, Stane, France, Anže ...*) in priimki (*Tomše, Petrle, Vode, Perme, Stele ...*) moških oseb na -e in samostalnik oče.

OPOZORILO

V pogovornem jeziku se tako podaljšujejo tudi druga imena na -a in -o (gl. naprej, Sklanjanje moških imen in priimkov).

Podaljševanje z -ov-

Z -ov- se v dvojini in množini podaljšujejo enozložni samostalniki moškega spola (tj. imajo samo en samoglasnik). Pri nekaterih primerih je možna tudi dvojina in množina brez podaljšave osnove (*slapi, mosti, tati, pasi, sini, jezi ...*), predvsem v govornem jeziku.

Ločimo dve skupini:

- samostalniki, ki se v dvojini in množini podaljšujejo z -ov-, sicer pa imajo regularne končnice,
- samostalniki, ki imajo poleg podaljšave osnove z -ov- v dvojini in množini v drugem sklonu ednine poleg običajne končnice -a tudi naglašeno končnico -ú (*grad, gradú/grada*); mednje sodijo tudi samostalniki *med, mir, smrad* in *led*, ki pa nimajo množine (2. sklon *medú/meda, mirú/mira ...*).

OPOZORILO

Pri drugem sklonu dvojine in množine se ne dodaja dodatne končnice -ov (~~*gradovov*~~ namesto *gradov*).

	E	D	M	E	D	M
1. sklon	grad	gradova	gradovi	gozd	gozdova	gozdovi
2. sklon	gradú /grada	gradov	gradov	gozda	gozdov	gozdov
3. sklon	gradu	gradovoma	gradovom	gozdu	gozdovoma	gozdovom
4. sklon	grad	gradova	gradove	gozd	gozdova	gozdove
5. sklon	v gradu	v gradovih	v gradovih	v gozdu	v gozdovih	v gozdovih
6. sklon	z gradom	z gradovoma	z gradovi	z gozdom	z gozdovoma	z gozdovi

Lektor naj se razlage podaljšav loti postopno po posameznih skupinah (glej razdelitev v tabeli v učbeniku). Udeleženci naj vedno primerjajo samostalnike s podaljšavo in tiste brez podaljšave. Lektor udeležencem pove, katera skupina samostalnikov se

ravna po določenem pravilu (npr. *metro, metroja; kuhar, kuharja*) in katere samostalnice si morajo zapomniti kot izjeme (*avto, avta; šotor, šotora*).

Podaljševanje in posebnosti samostalnikov niso vezane na določeno besedilo v učbeniku (čeprav se nekaj takih samostalnikov v besedilih pojavlja), vendar priporočamo, da zaradi obsežnosti z njihovo razlago začne že na začetku enote, da bodo imeli udeleženci dovolj časa za utrjevanje.

Da si bodo udeleženci lažje zapomnili besede, ki spadajo v določeno skupino, lahko lektor pripravi različne dejavnosti:

- Na listke napiše npr. samostalnice, ki se podaljšujejo oz. ne podaljšujejo z -j-. Razporedi jih po mizi, udeleženci pa morajo poiskati samostalnice z istimi lastnostmi in jih razporediti v isto skupino. Prvič jim lahko delo olajša tako, da ima vsaka skupina samostalnikov listek drugačne barve, tako da že po barvi vidijo, kateri sodijo skupaj. Ko so skupine samostalnikov izoblikovane, skupaj preberejo samostalnik in ga postavijo v drugi sklon/tvorijo poved, tako da je razvidno, ali se samostalnik podaljšuje ali ne. Prihodnjič doda še skupino samostalnikov, ki se podaljšujejo s -t- oz. -ov- in pozneje tudi samostalnice srednjega spola.

- Listke lahko tudi prilepijo na plakat – izdelajo podobno tabelo, kot je preglednica v učbeniku. Postopoma dodajajo podaljšave, ki se jih na novo naučijo.

- Lektor razdeli učencem tabelo, v kateri je vpisan po en samostalnik iz vsake skupine. Nato narekuje različne samostalnice (*metro, sok, meter, radio, denar, Tone, papir, kuli, finale, kolesar, Adi, Maribor, zid ...*), udeleženci pa jih morajo v tabelo ustrezno razvrstiti. Na koncu pregledajo, ali so jih pravilno razvrstili.

<i>hobi → hobija</i>	<i>kuhar → kuharja</i>	<i>avto → avta</i>	<i>veter → vetra</i>	<i>oče → očeta</i>	<i>gozd → gozdovi</i>

DZ vaja 12

Zapomnite si tudi: Druge posebnosti

Variantna končnica -je

Pri nekaterih samostalnkih moškega spola, ki zaznamujejo osebe, je v množini navadnejša končnica **-je** namesto **-i**, čeprav je tudi ta mogoča: *študenti/študentje, brati/bratje, fanti/fantje, kmeti/kmetje, dedi/dedje, sosedi/sosedje, gosti/gostje, očeti/očetje ...* Pri drugih sklonih nastopajo običajne končnice.

	M
1. sklon	fantje/fanti
2. sklon	fantov
3. sklon	fantom
4. sklon	fante
5. sklon	pri fantih
6. sklon	s fanti

Največ težav dela udeležencem pravilna raba prvega in četrtega sklona, saj ju zaradi podobnosti končnic pogosto zamenjujejo. Lektor naj zato pripravi še kakšno vajo, v kateri bodo vadili omenjena sklona (npr.: **Študentje** imajo veliko prostega časa. Ali poznaš te študente?).

Moška imena in priimki na -a in druge informacije o sklanjanju moških imen in priimkov

Sklanjanje moških imen in priimkov

Pri sklanjanju spreminjata končnice tako moško ime kot moški priimek. Primer:

1. sklon	David Kos
2. sklon	David Kosa
3. sklon	Davidu Kosu
4. sklon	David Kosa
5. sklon	pri Davidu Kosu
6. sklon	z Davidom Kosom

Udeleženci naj se spomnijo tudi na pravilo, ki so se ga naučili že na začetni stopnji, da za glasovi c, č, ž, š, j pride do premene o v e (*Aleš Trampuš, z Alešem Trampušem*).

Besedne zveze imen in drugih samostalnikov, ki se ob njih uporabljajo, se sklanjajo (*gospod, profesor, direktor, sošolec ...*), npr.: *Ogledali smo si slike akademskega slikarja Andreja Novaka.*

Moška imena (*Miha, Luka, Jaka, Žiga ...*) in priimke (*Sodja, Čekada, Hvastja, Jama ...*), ki se končujejo na -a, lahko sklanjamo tako po ženski kot po moški sklanjatvi. Sklanjanje po ženski sklanjatvi je strogo zborna.

1. sklon	Miha/Miha	Miha Čekada
2. sklon	Mihe/Miha	Mihe Čekade/Miha Čekada
3. sklon	Mihi/Mihu	Mihi Čekadi/Mihu Čekadu
4. sklon	Miho/Miha	Miho Čekado/Miha Čekada
5. sklon	pri Mihi/Mihu	pri Mihi Čekadi/Mihu Čekadu
6. sklon	z Miho/Mihom	z Miho Čekado/Mihom Čekadom

Lektor opozori udeležence, da se po obeh sklanjatvah sklanjajo tudi drugi samostalniki moškega spola (*gre predvsem za osebe*), ki se končujejo na -a: *vodja, kolega, sluga ...*

Moška imena (*Marko, Branko, Zdravko ...*) in priimki (*Murko, Zorko, Vovko ...*), ki se končujejo na -o, se ne podaljšujejo in se sklanjajo po običajnem sklanjatvenem vzorcu za moški spol.

1. sklon	Marko Zorko
2. sklon	Marka Zorka
3. sklon	Marku Zorku
4. sklon	Marka Zorka
5. sklon	pri Marku Zorku
6. sklon	z Markom Zorkom

OPOZORILI

– V pogovornem jeziku se imena in priimki na -a in -o sklanjajo s podaljševanjem osnove (*Miha, Mihata ..., Marko, Markota ...*). Lektor udeležence opozori na drugačno rabo v knjižnem jeziku.

– Mimogrede lahko omenimo še tvorbo svojilnih pridevnikov iz imen in priimkov (*Davidov, Mihov, Markov, Kosov, Zorkov*, tako tudi *Čekadov, Sodjev* in ne *Čekadin, Sodjin*) (gl. tudi slovnico 8. enote).

OPOZORILO O
SKLANJANJU TUJIH IMEN
IN PRIIMKOV

Ker imajo udeleženci tudi tuja imena, ki niso uveljavljena v slovenskem prostoru in so pogosto zapisana z neslovenskimi črkami, jim je smiselno povedati, kako naj rabijo svoja imena. Nekaj primerov:

– *Andy, Andyja, George**, *Georgea, Emile, Emila, Silvio, Silvia, Li, Lija, Abdul, Abdula, Omar, Omarja*

– *Hillary, Hillaryja, Livingstone, Livingstona, Schalke, Schalkeja, Rossini, Rossinija, Dočinski, Dočinskega, Ivanov, Ivanova.*

*Zadnji samoglasnik ostane, če odloča o izgovoru pred njim stoječe črke za glasove č, ž, š, dž in s (pisanega s c).

Pozor! Pri sklanjanju tujih imen moramo biti pozorni na izgovarjavo imena, saj je od te odvisno, ali bo prišlo do premene o → e ali ne (npr. *Bush* → [*buš*] → z *Bushem*, *George* → [*Džordž*] → z *Georgeem*).

Sklanjatev moških imen in priimkov spravlja velikokrat v zadrego tudi rojene govorce slovenskega jezika, zato ne moremo pričakovati, da bodo udeleženci brezhibno obvladali vse možne kombinacije. Naučijo naj se uporabljati svoje ime in imena sošolcev, znancev in osebnosti, o katerih se pogosto pogovarjajo. Udeleženci lahko na začetku lektorju sami povedo, katera imena poznajo in kako je ime ljudem, s katerimi sobivajo. Nekaj imen in priimkov lahko poiščejo tudi v četrti enoti.

Za popestritev lahko lektor prinese koledar (ali knjigo), na katerem so zapisana slovenska imena. Udeleženci sami izberejo moška imena in jih poskušajo pravilno sklanjati, hkrati pa spoznavajo tudi različna slovenska imena, ki jih še ne poznajo, ugotavljajo, katera imena pogosto slišijo, katera so v slovenskem prostoru bolj vsakdanja, so bila ali so moderna (lektor lahko prinese tudi kakšen časopisni članek o pogostosti slovenskih imen, imajo poleg tuje tudi slovensko varianto (*Karel* = *Drago*), katera imena imajo ljudje, ki jih poznajo, variante imen (*Franc, Francelj, France, Franci*). Lahko poiščejo tudi različico v svojem jeziku, če seveda obstaja. Primerjanje imen je lahko prijetna dopolnitev slovnične vsebine in obenem spoznavanje slovenskih sociokulturnih značilnosti.

Pridevniška sklanjatev moškega spola

Pridevniška sklanjatev v jeziku ni zelo pogosta, zato se udeleženci z njo redkeje srečujejo. Samostalniki imajo pridevniške končnice, ki jih udeleženci na tej stopnji že dobro obvladajo. V učbeniku je naveden primer *moški* (v naslednjih enotah se srečajo še z besedama *brezposelni, odrasli*), ki je zelo pogosta beseda, zato je prav, da jo znajo udeleženci ustrezno rabiti.

Tako se sklanjajo tudi nekateri moški priimki slovanskega izvora: *Dočinski, Zeroski, Lisinski ...*

DZ vaja 11

Sklanjanje samostalnika dan

Udeleženci naj se naučijo pravilno rabiti besedo v sklonih predvsem v povedih, ki se pogosto pojavljajo (v obrazcih, uradniškem jeziku): *Pogodbo z dne 26. 2. 2004 lahko poiščete v našem arhivu; Ljubljana, dne 26. 2. 2004* (ob navajanju datumov).

	E	D	M
1. sklon	dan	dneva	dnevi
2. sklon	dneva/dne	dnevov/dni	dnevov/dni
3. sklon	dnevu	dnevoma/dnema	dnevom/dnem
4. sklon	dan	dneva/dni	dneve/dni
5. sklon	v dnevu	v dnevih/dneh	v dnevih/dneh
6. sklon	z dnevom/dnem	z dnevoma/dnema	z dnevi

DZ vaja 10

OPOZORILO

Samostalniki srednjega spola

Nekaj primerov podaljševanja osnove pri samostalnikih srednjega spola udeleženci že poznajo, saj se s temi besedami srečujejo že od začetka (npr. *kolo, kolesa; drevo, drevesa; vreme, vremena*). Lektor izhaja iz že znanih besed in ob njih navede še nove.

Podaljševanje s -s-, -t- in -n-

Pri podaljševanju osnove samostalnikov s -s- (*kolo, pero, telo, drevo, slovo, uho, oko*) udeležence opozori, da pri samostalnikih *uho* in *oko* ob podaljševanju pride do spremembe v korenem delu besede (*oko, očesa; uho, ušesa*). V množini je samostalni oči ženskega spola.

Samostalniki, ki se podaljšujejo s -t-, pomenijo predvsem mlada bitja (*dekle, dete, tele, jagnje, žrebe ...*).

Pri podaljševanju z -n- naj udeležence opozori, da ima samostalnik rame (*ramena*) tudi žensko obliko – *rama* (*rame, M*), ki se čedalje pogosteje uporablja.

DZ vaja 10

Pridevniška sklanjatev srednjega spola

Po pridevniški sklanjativni se sklanjajo nekatera imena slovenskih krajev (*Krško, Naklo, Velesovo, Trnovo, Šmartno, Trebnje ...*) in pokrajin (*Tolminsko, Kozjansko, Goriško ...*) srednjega spola. Na začetni stopnji oziroma v drugi enoti obravnavanega učbenika so se tega deloma že naučili, in sicer v primerih *Kje ste bili? – Na Češkem/Danskem/Portugalskem* (za podrobnejšo razlago gl. tudi Priročnik, 5. enota, Samostalniki ženskega spola, Posebnosti 1. ženske sklanjatve, Raznospolska sklanjatev, str. 89).

Če tečaj slovenščine poteka v Sloveniji in udeleženci v Sloveniji tudi bivajo ter se zato večkrat srečujejo s tovrstnimi krajevnimi imeni (morda sami bivajo v takem kraju) in jih uporabljajo pri vsakodnevnem sporazumevanju, je smiselno tej sklanjativni nameniti več pozornosti, sicer pa naj bo to za udeležence tečaja na tej stopnji le informacija. Za popestritev lahko udeleženci sami poiščejo take kraje na zemljevidu Slovenije. Problematiko sklanjanja krajevnih imen lahko še enkrat ponovimo v 7. enoti, ko udeleženci spoznavajo kraje, ki imajo samo množino (*Brežice, Jesenice, Moravci ...*).

Nadgradnja: Lektor lahko po svoji presoji na tem mestu omeni še eno posebnost samostalnikov srednjega spola, in sicer vrivanje polglasniškega e oz. i v 2. sklonu množine pri samostalnikih kot *pismo, okno* → *veliko pisem/oken; morje, naselje, podjetje* → *veliko morij/naselij/podjetij*.

IZRAŽANJE ČASOVNIH OKOLIŠČIN

Pri izražanju časovnih okoliščin imajo udeleženci največ težav, kadar morajo izbirati med samostalnikom in prislovom in pri izbiri različnih predlogov (največkrat zaradi interferenc iz svojega jezika), ki jih rabimo za izražanju časa.

V učbeniku so v tabeli najprej predstavljeni časovni izrazi, tvorjeni iz samostalnikov, ki jih udeleženci že dobro poznajo, vendar pri rabi še delajo napake. Pogosto se namreč pojavljajo napake tipa *Kdaj berete? – Večer*. Zato je pomembno, da razločimo dve kategoriji, in sicer, kadar se po besedah sprašujemo z vprašalnicami *kateri/katera/katero/kaj* in gre za samostalnik (izjemoma števnik: *Ura je ena.*) in kadar se sprašujemo z vprašalnico *kdaj* in gre za prislov (*zjutraj, aprila ...*) ali števnik (*ob petih*). Enake spremembe pri navajanju časovnih izrazov poznajo udeleženci tudi v svojem prvem jeziku, zato je zelo priporočljivo, da izraze primerjajo.

U str. 57, 58

DZ vaje 15–21

Razlago lahko navežemo ob pogovoru o različnih prireditvah (str. 47) in ob besedilu *Moj hobi: pevski zbor* (str. 49).

OPOZORILO

Lektor udeležence opozori na navajanje mesecev. Udeleženci zaradi interferenc iz svojega jezika pogosto uporabljajo navajanje meseca s predlogom (kar je v slovenščini manj pogosto) in v povezavi z datumom ni možno.

Navajanje brez predloga:

*Julija se začne Ljubljanski festival.
Premiera opere Aida bo 10. januarja.*

Navajanje s predlogom:

V (mesecu) juliju se začne Ljubljanski festival.

Udeležencem na listke napišemo izraze iz tabele. Če so listki v dveh barvah (ena barva za samostalnike in druga barva za prislove), sta skupini še očitnejši. Udeleženci poiščejo pare, npr.:

Kaj?	Kdaj?
JUTRO	ZJUTRAJ
NOČ	PONOČI
...	

Listke razvrstijo v dve skupini. K prvi lektor postavi vprašalnice *kaj/kateri/katera/katero*, k drugi pa vprašalnico *kdaj*. Udeleženci besede uporabijo v povedih (npr. *Poletje je pravi čas za piknike. Poleti je veliko prireditev zunaj.*), lektor jim lahko pri tem pomaga z vprašanji. **Kateri letni čas vam je najbolj všeč? Kdaj greste na počitnice?**

Vajo lahko izvedemo tudi tako, da časovne izraze primerjamo v povedih.

KATERI? KAJ?	KDAJ?
Danes je sreda , deveti marec.	Odprtje razstave bo v sredo , devetega marca.
Petek je dan za metek.	V petek gremo na zabavo.
Peter ne mara ponedeljkov .	Ob ponedeljkih hodim na telovadbo.
December je mesec praznovanj.	Decembra je veliko predstav za otroke.
S prijatelji smo preživeli čudovit večer .	Zvečer bomo s prijatelji kartali.
Noč smo prespali zunaj.	Z zabave sem se vrnila šele ponoči .
Ali je že polnoč ?	Opolnoči bo ognjemet.
Poletje vedno hitro mine.	Poleti je veliko prireditev zunaj/na prostem.
Noč je bila dovolj topla za obisk gledališča na prostem.	Prosti čas imam samo ponoči .
Danes je pravi dan za piknik.	Podnevi ne moreš v disko.
Osmi februar je slovenski kulturni praznik.	Osmegega februarja praznujejo Slovenci kulturni praznik.

Udeleženci vadijo časovne izraze tudi v besedilnem delu enote: ob poslušanju vabil na prireditve, branju obvestil.

V tabeli *Drugi pogosti časovni izrazi* (str. 58) so navedeni tisti izrazi, ki večinoma nimajo para v samostalniku. Nekateri izražajo vrstni red in postopnost dogajanja (npr. *najprej, potem, nato ...*), drugi pa pogostost dogajanja (*vedno, včasih, pogosto ...*). Če jih udeleženci razumejo, pri rabi navadno nimajo težav.

Lektor udeležence opozori na rabo prislova nikoli, ki vedno stoji pred zanikanim glagolom. Primeri *Nikoli ne grem v opero.* – *Nikoli nimam časa za šport.* – *Nikoli nisem maral hoditi v hribe.*

V tabeli v slovničnem poglavju ni izrazov *nocoj* in *drevi*, saj so predstavljeni le najpogostejši izrazi. Obe besedi se v govorjenem jeziku redkeje pojavljata. Ker pa ju razmeroma pogosto slišimo v objavah prireditev po radiu in televiziji, bodo udeleženci morali naleteti nanju. Obe besedi lahko izrazimo tudi drugače: *nocoj = drevi = danes zvečer*.

DODATNA VAJA:

Udeleženci med sošolci (ali v paru) naredijo anketo o tem, kako pogosto počnejo določene stvari in poročajo o rezultatih, ali pa udeleženci pripovedujejo o stvareh, dejavnostih, ki jih vedno počnejo, ki jih počnejo *redko, včasih, velikokrat, enkrat/dvakrat/trikrat na dan/teden*. Udeleženci drug drugemu postavljajo vprašanja. Prvi začne spraševati lektor in tako da vzorec vprašanja: *Kaj po navadi delate, kadar ste sami? Kako pogosto hodite v kino?*

Predlogi pri izražanju časa

Raba s predlogom

Pri navajanju časa pogosto rabimo predloge, s katerimi označujemo začetek, konec in trajanje nekega dogajanja, dejavnosti. Ob posameznem predlogu uporabimo samostalnike v sklonu, ki ga določen predlog zahteva (glej tabelo v učbeniku). Udeleženci imajo največ težav pri pravilni rabi predlogov zaradi intereferenc iz svojega jezika (npr. pogosta napaka srbohrvaških govorcev: *Vidimo se za eno uro. Pridem za pet minut.* Namesto: *Vidimo se čez eno uro. Pridem čez pet minut.*) Težave imajo tudi pri rabi predlogov, ki zahtevajo peti (*ob, po*) in šesti sklon (*pred, med*), ker jih v drugih zvezah redkeje uporabljajo. Lektor opozori tudi na različne izrazne možnosti, npr.: *Čez vikend imam več časa za svoje konjičke. = Med vikendom imam več časa za svoje konjičke.*

Raba brez predloga

Brez predloga navajamo datume in kadar opisujemo trajanje dejanja. Udeležencem je v veliko pomoč, če lahko opazujejo in primerjajo vprašanje (vprašalnico) in odgovor na vprašanje:

Kdaj imaš plavanje? <i>Čez eno uro.</i>	Koliko časa imaš plavanje? <i>Eno uro.</i>
Kdaj sva se zadnjič videla? <i>Pred dvema letoma.</i>	Koliko časa se že nisva videla? <i>Dve leti.</i>
Kdaj se začne tečaj potapljanja? <i>Čez en mesec.</i>	Koliko časa traja tečaj potapljanja? <i>En mesec.</i>
Za koliko časa si lahko izposodim knjigo? <i>Za štirinajst dni.</i>	Koliko časa si bral knjigo? <i>Tri dni.</i>
Kdaj se vidiva? <i>Po prvem maju.</i>	Kdaj se vidiva? <i>Prvega maja.</i>

DODATNI VAJI:

1. Lektor pripravi listke z različnimi vprašanji, na katera morajo udeleženci odgovarjati s časovnimi izrazi. Vprašanja naj bodo aktualna, prilagojena udeležencem, ki jih lektor trenutno poučuje. Udeležence vzpodbuja, da se izrazijo na čim več različnih načinov.

Primeri vprašanj:	Nekaj pričakovanih odgovorov:
<i>Kdaj ste zadnjič jedli kitajsko hrano?</i>	<i>Pred x dnevi/tedni/meseci. Aprila. Prejšnji mesec/teden ...</i>
<i>Kdaj ste se prvič peljali z letalom?</i>	<i>Maja 1999/Leta 1994. Pred enim letom. Nikoli se še nisem peljal.</i>
<i>Kdaj ste bili zadnjič v kinu?</i>	<i>Prejšnji teden/mesec. Predvčerajšnjim.</i>
<i>Kdaj boste šli spet na počitnice?</i>	<i>Poleti. Spomladi. Decembra. Čez pet mesecev. Prihodnje leto.</i>
<i>Kdaj bo konec Celoletne šole/tečaja?</i>	<i>Junija. Čez pol leta. Čez dva meseca.</i>
<i>Koliko časa potrebujete, da se zjutraj uredite?</i>	<i>10 minut. Pol ure.</i>

Vprašanja lahko sestavijo tudi udeleženci. Če je v skupini prijateljsko vzdušje, so lahko vprašanja tudi bolj osebna (npr. *Kdaj ste se prvič zaljubili?*), kar naredi vajo zabavno.

S str. 59 Izražanje vzroka,
Izražanje posledice,
Pojasnjevanje

2. Udeleženci napišejo urnik dejavnosti (lahko si ga izmislijo ali pa urnike pripravi lektor) in ga povedo svojim sošolcem. Pri tem naj uporabijo čim več različnih možnosti izražanja.

Opis lahko razširijo s strukturami za izražanje vzroka, posledice in pojasnjevanje. Lektor jim lahko predstavi primer opisa.

Urniki dejavnosti	Primer opisa:
6 ⁰⁰ vstajanje 7 ¹⁵ zobozdravnik 9 ⁰⁰ Celoletna šola 10 ³⁰ odmor, pokliči Mojco 13 ⁰⁰ kosilo, Jure 17 ⁰⁰ knjižnica 20 ⁰⁰ koncert Zoran Predin, Mojca 22 ⁰⁰ pijača 1 ⁰⁰ spanje	<i>Včeraj sem vstal zelo zgodaj, in sicer ob šestih, ker sem imel ob petnajst čez sedem zobozdravnika. Potem sem šel v Celoletno šolo. Med odmorom sem poklical Mojco. Po Celoletni šoli, to se pravi ob enih, sva šla s prijateljem Juretom na kosilo. Popoldne, in sicer okoli petih, sem šel v knjižnico, ker sem moral vrniti knjige. Zvečer sva šla z Mojco na koncert, po koncertu pa še na pijačo. Spat sem šel zelo pozno, in sicer šele ob enih ponoči.</i>

Nadgradnja: Primer avtentičnega besedila, v katerem udeleženci iščejo časovne izraze; gre za odlomek iz intervjuja z igralcem Juretom Ivanušičem.

Ritem dneva se začne zjutraj. Kakšna so vaš jutra?

»Pri igralcih je tako, da predstave trajajo do desete ure zvečer in po vsem adrenalinu si šele **opolnoči** ali celo **pozneje** pripravljen na spanje. Tako je **ob sedmih zjutraj** iluzorno pričakovati, da bom poln energije. Sicer pa so **jutra** res tista, ki dajejo energijo **celemu dnevu**. Če zgubiš **jutro**, zgubiš del te energije. **Jutro** običajno začnem s kavo in pregledovanjem elektronske pošte. Hecno pa je, da ne pijem kave, kadar ne kadim. **Od pomladi do jeseni** nisem kadil in tudi kave nisem pil. Življenje pač pokaže, kdaj je obdobje za kajenje in kdaj ne.« (Vir: Ritem, 2004)

U str. 59

DZ vaja 22–24

Primeri iz tabel se navezujejo na tematiko prostega časa, delno so vezani na besedilo Južni tečaj še čaka slovenske stopinje (str. 51).

SAMOSTALNIKI IZ GLAGOLOV – GLAGOLNIKI

Glagolniki so samostalniki, ki jih tvorimo iz glagolov. Izražajo dejanje, dogajanje v samostalniški obliki. Tvorimo jih tako, da na glagolske (nedoločniške) osnove dodajamo različna obrazila. Pri obravnavi je poudarek predvsem na tistih glagolnikih, ki jih tvorimo z obrazili **-anje**, **-enje**, **-tje** (ti so tudi v SSKJ označeni kot glagolniki). Zaradi tipičnega obrazila so za udeležence tudi najbolj prepoznavni in jih najlažje samostojno tvorijo. Pri obravnavi glagolnikov naj bi pridobili predvsem občutek za tvorjenje novih besed.

-ati → -anje	-iti → -enje	-eti → -enje	-(s)ti* → -enje	-či → -enje	-ti → -tje
plavati → plavanje	učiti (se) → učenje	živeti → življenje	vesti → vezenje	striči → striženje	peti → petje
smučati → smučanje	kolesariti → kolesarjenje	hiteti → hitenje	plesti → pletenje		piti → pitje
potovati → potovanje	dovoliti → dovoljenje	sedeti → sedenje	gristi → grizenje		vpiti → vpitje

* Skupina v učbeniku ni obravnavana, ker gre za redke besede.

Udeleženci v besedilih spoznajo tudi nekaj samostalnikov, ki jih iz glagola tvorimo s pomočjo drugih obrazil (npr. *hoja*, *vaja*, *tek*). Nekateri med njimi ne izražajo več le dejavnosti, aktivnosti, ampak tudi dogodek (*ples*, *sprehod*), predmet. Če želi, lahko lektor udeležencem predstavi tudi te samostalnike.

Nekaj primerov tvorbe takih samostalnikov:

-	-ek	-ba	-ja	-nja	-ev**
teči → tek	začeti → začetek	telovaditi → telovadba	vaditi → vaja	voziti → vožnja	rešiti → rešitev
sprehoditi se → sprehod	dogoditi se → dogodek	ponuditi → ponudba	hoditi → hoja	prostiti → prošnja	vrniti (se) → vrnitev
oditi → odhod		spremeniti → sprememba			ločiti (se) → ločitev

** Ti samostalniki so obravnavani v 5. enoti pri posebnostih prve ženske sklanjatve.

Udeleženci lahko primerjajo posamezne pare samostalnikov in glagole, iz katerih so izpeljani.

Obravnavo glagolnikov priporočamo tudi ob besedilu Moj hobi: pevski zbor in ob vaji v učbeniku na strani 50.

Nekaj primerov:

sprehod (sprehoditi se) – sprehajanje (sprehajati se)
tek (teči) – tekanje (tekati)
dogodek (dogoditi se) – dogajanje (dogajati se)
začetek (začeti) – začenjanje (začenjati)
spremembra (spremeniti) – spreminjanje (spreminjati)
udeležba (udeležiti se) – udeleževanje (udeleževati se)
ples (plesati) – plesanje (plesati)

U str. 59

DZ vaji 25, 26

Primeri iz tabel se navezujejo na besedilo Južni tečaj še čaka slovenske stopinje (str. 51).

IZRAŽANJE VZROKA

Izražanje z veznikom *ker*

To so se udeleženci naučili že na začetni stopnji.

Besedni red: dela povedi sta zamenljiva, torej lahko veznik *ker* stoji na začetku prve ali druge povedi:

- *Stane je šel na Antarktiko sam, ker je bila cena odprave zelo visoka.*
- *Ker je bila cena odprave zelo visoka, je šel Stane na Antarktiko sam.*

Pred posrednim veznikom *ker* pišemo vejico.

Izražanje s predlogom *zaradi*

Udeležence opozorimo, da je za predlogom samostalnik v drugem sklonu.

- *Zaradi visoke cene odprave je šel Stane na Antarktiko sam.*

Besedni red: velja členitev po aktualnosti.

- *Zaradi visoke cene odprave je šel Stane na Antarktiko sam.*
- *Stane je šel sam na Antarktiko zaradi visoke cene odprave.*

Včasih je pretvarjanje obeh tipov povedi za udeležence zaradi dodajanja novih besed težka, zato naj bo lektor pri pripravi svojih vaj pozoren tudi na rešitve.

Primer lažjega pretvarjanja:

- *Stane Klemenc ni prišel na cilj, ker je bilo slabo vreme. → Stane Klemenc ni prišel na cilj zaradi slabega vremena.*

Primeri težjega pretvarjanja:

- *Petra se ni vpisala v tečaj računalništva, ker ni imela dovolj denarja. → Petra se ni vpisala v tečaj računalništva zaradi pomanjkanja denarja.*
- *Na tečaj plesa sem se vpisala zaradi fanta. → Na tečaj plesa sem se vpisala, ker je tako želel moj fant.*

Lektor naj bo pri sestavljanju vaj pozoren tudi na to, da se vseh povedi ne da vedno izraziti na oba načina oz. je ena možnost navadnejša in se v jeziku pogosteje realizira, npr. *Z glasbo sem se začel ukvarjati, ker nisem bil sprejet v nogometno ekipo.* → *Z glasbo sem se začel ukvarjati zaradi nesprejetja v nogometno ekipo.* Takšna raba ni ustrezna, saj se ob pretvarjanju ideje v glagolnik izgubljajo običajni delovalniki, sicer izraženi ob glagolu. Prav tako lahko pri pretvarjanju pride do dvoumnosti:

Dobimo se na strelišču, ker si prijatelji želijo streljati v tarčo. → ... **zaradi streljanja prijateljev.**

V učbeniku do te enote tudi še niso bili s slovničnega stališča obravnavani samostalniki druge ženske sklanjatve in samostalniki prve ženske sklanjatve, ki se končujejo na -ev, kar naj lektor upošteva pri vajah, ki zahtevajo pretvarjanje iz ene izrazne možnosti v drugo.

UTEMELJEVANJE, POJASNJEVANJE

Izražanje z veznikom *saj**

Ta način je udeležencem, ki ga v svojem jeziku nimajo, težje razložiti. S prirednim veznikom *saj* izražamo vzrok, ki pa je hkrati tudi neke vrste argument (s stališča govorca), pojasnilo; računamo, da pripovedujemo nekaj, kar naslovnik že ve oz. nekaj, kar je samoumevno.

- *Stane je šel na Antarktiko sam, saj je bila cena odprave zelo visoka.*

Večinoma se lahko veznika *saj* in *ker* zamenjujeta, vedno pa to ni mogoče, npr.:

- *Latinskoameriške plesne sem začela plesati, ker/saj nisem bila sprejeta na balet. Veliko je delala tudi med nosečnostjo, saj/ker je v tem času izdala dve knjigi.*

- *Z jogo se ukvarjam zato, ker/saj me sprošča.*

Besedni red: vrstni red povedi ni zamenljiv. Veznik *saj* vedno začenja le drugo poved in spada med priredne veznike.

Tudi pred veznikom *saj* pišemo vejico.

Nadgradnja: Poleg veznika *saj* lahko rabimo (predvsem v pisnem sporočanju oz. zbornem jeziku) tudi veznik *kajti*.

Primer: *Organizatorji niso bili zadovoljni, kajti predstavo je obiskalo zelo malo gledalcev.*

Besedni red: za veznikom sledi stavčni člen, za njim pa se razvrščajo naslonke.

IZRAŽANJE POSLEDICE

Izražanje posledice z vezniki *zato, torej, tako da*

Pred vsemi vezniki pišemo vejico. Izražajo posledico, ki je nastala zaradi vzroka, ki je znan iz prejšnje povedi. Primer:

VZROK	POSLEDICA
<i>Cena odprave je bila zelo visoka,</i>	zato/torej/tako da je šel Stane na Antarktiko sam.
<i>Prireditve ob kulturnem prazniku so resne,</i>	zato/torej/tako da jih ljudje ne obiskujejo množično.

Besedni red: obeh delov povedi ne moremo zamenjevati, veznik vedno začenja drugo poved.

O veznikih *torej* in *tako da* naj bo lektor pozoren še tole: z veznikom *torej* lahko tudi pojasnjujemo (*Na koncert gremo vsi, torej oče, mama in jaz.*). Z veznikom *tako, da* pa izražamo tudi način (*Sedeli smo tako, da smo vsi dobro videli dogajanje na odru.*) ali želimo poudariti prvi del povedi, ki ima za posledico drugi del (*Bil je tako bolan, da ni mogel v šolo*). Na večpomenskost obeh veznikov naj bo lektor pozoren tudi pri sestavljanju vaj.

U str. 59
DZ vaja 27, 28

Primeri iz tabel se navezujejo na besedilo Južni tečaj še čaka slovenske stopinje (str. 51).

* V sodobnejši literaturi je stavčna zveza z veznikom *saj* poimenovana s pojmom pojasnjevalno priredje.

U str. 59
DZ vaja 27, 28

Primeri iz tabel se navezujejo na besedilo Moj hobi: pevski zbor (str. 49).

POJASNJEVANJE

Izražanje z veznikoma *in sicer* in *to se pravi*

V učbeniku je predstavljeno pojasnjevanje z veznikom *in sicer* in vezniško zvezo (*to se pravi*). Gre za pojasnjevanje, dopolnjevanje oz. preciziranje ali reformulacijo prej povedanega. Pred vezniki pišemo vejico.

Za veznikom lahko stoji:

– stavčno pojasnilo

V zboru smo predvsem študentje, in sicer nas je 60 članov.

Zbor je zelo uspešen, to se pravi, da že vsa leta na tekmovanjih prejema najvišje nagrade.

– nestavčno pojasnilo

Vaje zbora se začnejo naslednji teden, in sicer v ponedeljek ob 16.00.

Prvič je nastopila že leta 1997, (to) se pravi pred sedmimi leti.

Nadgradnja: Če udeleženci obe možnosti izražanja že poznajo, jim lahko predstavimo tudi druge – z vezniki *to je* (tj.), *in to*, *torej*, *oziroma* (oz.).

Primeri: *Tečaj smučanja so odpovedali, in to brez posebnega vzroka.* – *Olimpijske igre se začnejo v nedeljo, to je točno čez en teden.* – *Rad(a) poslušam različno glasbo, torej klasiko, pop, jazz ...* – *S športom oziroma s smučanjem se je ukvarjal že kot otrok.*

Iz slovenske literature

U str. 60
Odlomek iz romana
MOJI KONJIČKI
(Lojze Kozar)

Pred branjem: Udeleženci skušajo opisati, kaj je to konjiček. Lektor naredi tabelsko sliko, katere pomene ima beseda konjiček:

- hobi
- otroški konjiček
- majhen konj
- morski konjiček

Med branjem: Udeleženci v besedilu poiščejo konjičke. Odgovorijo na vprašanja.

V besedilu poiščite, kaj ljudje zbirajo.

Znamke, škatlice vžigalic, razglednice, star denar, prtičke, stole, umetnine ...

Kaj mislite, zakaj si ljudje poiščejo hobi?

Ker jih to zabava, jim vznemiri domišljijo, jim širi obzorja.

S katerim konjičkom se je ukvarjal pisatelj?

S popraviljanjem ur.

Po branju: Udeleženci na list v nekaj povedih opišejo (vsi v moškem spolu, tako da oseba ni prepoznavna) dejavnosti ali hobije, s katerimi so se ukvarjali kot otroci/najstniki. Liste pomešamo. Sledi branje (bere lektor) oziroma poročanje, kateri hobiji so opisani: udeleženci ugotavljajo, kdo se je v otroštvu ukvarjal s kakšno aktivnostjo.

REŠITVE

VAJE IZ DELOVNEGA ZVEZKA

Namen vaj 4. enote	Navezave na besedila oz. slovnične enote
1. vaja: tvorjenje povedi po danih podatkih v sedanjiku, pretekliku, prihodnjiku in pogojniku	1. vaja se navezuje na slušno besedilo Kako boste preživeli dan (vaja na str. 47, zapis na str. 146).
2. vaja: tvorjenje velelnih povedi: s pomočjo velelnika (1) oz. modalnih izrazov/glagolov (2)	2. vaja vsebuje splošno znano besedišče, vezano na prosti čas.
3. vaja: raba modalnih izrazov in glagolov	3. vaja se navezuje na slušno besedilo Kako boste preživeli dan (vaja na str. 47, zapis na str. 146).
4. vaja: ponavljanje rabe sedanjika, prihodnjika in preteklika	4. vaja se navezuje na besedila a) Moj hobi: pevski zbor (str. 49), b) Moj hobi: kinologija (str. 50), c) Južni tečaj še čaka na slovenske stopinje (str. 51).
5. vaja: podaljševanje osnove pri samostalnikih moškega spola in sklanjanje moških imen in priimkov	Vaje od 5 do 12 se navezujejo na slovnično poglavje Podaljšave in posebnosti pri sklanjanju samostalnika (str. 56, 57) in vsebujejo splošno znano besedišče, delno vezano na temo prosti čas.
6. in 7. vaja: podaljševanje osnove z -j- pri samostalnikih moškega spola	
8. in 9. vaja: sklanjanje moških imen in priimkov, druge posebnosti moške sklanjatve (vodja, dan), podaljševanje samostalnikov moškega spola	
10. vaja: podaljševanje osnove pri samostalnikih srednjega spola in pridevniške sklanjatve srednjega spola	
11. vaja: raba samostalnika dan	
12. vaja: raba samostalnikov moškega spola, ki imajo v prvem sklonu množine variantno končnico -je	
13. vaja: ponavljanje rabe dolge in kratke oblike osebnega zaimka v različnih sklonih	
14. vaja: razumevanje besedišča v zvezi s prostim časom	14. vaja se v besedišču navezuje na slušno besedilo Kako boste preživeli dan (vaja na str. 47, zapis na str. 146).
15.–18. vaja: raba časovnih izrazov	Vaje od 15 do 21 se navezujejo na slovnično poglavje Izražanje časovnih okoliščin (str. 57, 58) in vsebujejo splošno znano besedišče, delno vezano na temo prosti čas.
19.–21. vaja: raba predlogov pri izražanju časa in rabo brez predloga	
22. vaja: zmožnost izražanja na več načinov; tvorjenje glagola iz samostalnika	
23. in 24. vaja: tvorjenje samostalnikov iz glagola	Vaje od 22 do 24 se navezujejo na slovnično poglavje Samostalniki iz glagolov (str. 59) in na vajo v učbeniku na str. 50 ter vsebujejo splošno znano besedišče, delno vezano na temo prosti čas.
25. in 26. vaja: izražanje vzroka in posledice	Vaje od 25 do 28 se navezujejo na slovnična poglavja Izražanje vzroka, Izražanje posledice in Pojasnjevanje (str. 59). 25. in 28. vaja vsebuje splošno znano besedišče, delno vezano na temo prosti čas. 26. vaja se navezuje na besedilo Južni tečaj še čaka na slovenske stopinje (str. 51). 27. vaja se v besedišču navezuje na vsa besedila 4. enote.
27. vaja: izražanje vzroka in posledice ter pojasnjevanje	
28. vaja: pojasnjevanje	
29. vaja: razumevanje in raba frazemov	

REŠITVE VAJ 4. ENOTE DELOVNEGA ZVEZKA

1. a) Kolesarji grejo lahko na kolesarski maraton v Celje.
b) V nedeljo Boris in Irena nista kuhala, ker sta šla v gostilno Mak.
c) Ali boš lahko prišel na predavanje o Antarktiki?
č) Če bi imel avto, bi šel v Koper na koncert.
2. 1)
a) Bodi aktiven!
b) Kolesarita po Ljubljanskem barju!
c) Pojdi na kosilo v dobro restavracijo!
č) Obiščimo predavanje o odpravi na Antarktiko.
d) Pridita na zabavo k prijateljem!
e) Ne sedite doma!
f) Ostani doma in beri knjigo/knjige!
g) Ne glejva televizije, ampak se pogovarjajva z gostom/gosti!
h) Potujmo v nove kraje!
2)
a) Moraš biti bolj aktiven.
b) Lahko kolesarita po Ljubljanskem barju.
c) Lahko greš na kosilo v dobro restavracijo.
č) Lahko obiščemo predavanje o odpravi na Antarktiko.
d) Morata priti na zabavo k prijateljem! Lahko prideta na zabavo k prijateljem!
e) Ne smete sedeti doma!
f) Lahko ostaneš doma in bereš knjigo/knjige!
g) Ne smeva gledati televizije, ampak se morava pogovarjati z gostom/gosti!
h) Lahko potujemo v nove kraje!
3. a) želite/hočete, želijo/hočejo
b) želi/hoče
c) radi
č) lahko
4. a) pojejo – prihajajo – prejel – nadaljuje
b) je – srečal – se ... ukvarjal – peljati – ni
c) se je ... pripravil – je potreboval – je ... prestavila – se ... je pokvarilo
5.

imena	priimki	drugi samostalniki
Janeza	Tomšiča	decembra
Staneta	Boleta	denarja
Jureta	Krivca	šotora
Janka	Zorka	poslušalca
Miha/Mihe	Tutte/Tutta	zvezka
Adija	Janše/Janša	človeka
Petra	Koširja	kuharja
Vladimirja	Musija	kanuja
Francija	Cankarja	bifeja
Luka/Luke	Prešerna	psa
Andyja	Shakespearja/ Shakespeara	dežja
6. a) metroja
b) igluju
c) taksija
č) abonmaja
d) hobije
e) avtom – metrojem
f) bifejem
g) kulijem
7. a) Kopru – Šofer – kolesarja – dežja
b) abonmaja – taksija – bifeja
c) šotorom – prostora – večera – kanujem
8. a) Marka Zoreta, Žiga/Žigo Severja, Petra Hvastjo/
Hvastja, Jureta Velepca
b) Z umetniškim vodjem gledališča./Z umetniškim vodjo gledališča.
c) Pet tednov in pet dni.
č) Zaradi dežja.
d) Gradove, slapove.
e) S taksijem.
9. a) kolesarjev – moških – močnega vetra – dneva – večera – bifeju
b) ljudi – dni – gozdovih – vrhovih – slapovi – plazovi
10. dekletom – vremenom – nebu – telesi – bremena – Trnovega – dekile – oči – rameni/ramami – imeni – kolesa – drevesa
11. a) dnevi
b) dneh/dnevih
c) dni
č) dan
d) dne
e) dnem/dnevom
f) dnem/dnevom
g) dne
h) dni
i) dnevi
j) dneve/dni
k) dni/dnevov
12. a) sosedje – sosedov – sosede
b) brate – bratje – brati
c) študentje – študenti – študente
č) spoštovani gospodje – gospode
13. a) mano/nami – me
b) ji
c) te – tabo/teboj
č) vas
d) njem
e) te – ga – njim
f) njim – mu
g) jo – jo – ji
14. a) organizira – otroke – inštruktorjev – igrali – tekmovanje – nagrado – Prijavite se – vsak – od – do
b) si oglejte – se ... pogovarjate – predavanje – soboto – Predaval – Prijave

Nekaj primerov povedi:

V bifeju sem srečal prijatelja Jureta.

Ali poznate gospoda Vladimira Musija?

Decembra si boste lahko ogledali razstavo slikarja Staneta Zorka.

Miha/Miho sem spoznal, ko sem hodil na karate.

15. a) Poleti
b) jesen
c) zima
č) spomladi
d) Poletje
e) Jesen
f) Podnevi
g) dan
h) Pozimi
i) zvečer
j) večer
k) Zjutraj
l) Opolnoči
m) polnoč
n) Jutro
o) ponoči
p) Noč
r) Leto
s) letos
16. Primeri rešitev:
a) najprej – potem
b) najprej – zdaj
c) najprej – potem/nato – nazadnje
č) Najprej – potem – nato – zdaj – potem – na koncu
d) Na začetku – potem
17. Primeri rešitev:
a) pozno
b) Kmalu
c) pogosto/velikokrat/dostikrat
č) včasih
d) spet/zopet
e) redko/malokrat/včasih/vedno/zmeraj/po navadi
f) zgodaj
g) po navadi/pogosto/dostikrat/velikokrat/zmeraj/vedno
h) nikoli
i) spet
j) zmeraj/vedno
k) Nikoli
l) vedno/zmeraj/spet/po navadi/velikokrat
m) nikoli
n) spet/zopet/pogosto/velikokrat/dostikrat
o) Včasih
18. Primeri rešitev:
a) Danes/Jutri/Pojutrišnjem
b) Danes/Jutri/letos/Prihodnje leto
c) pojutrišnjem
č) Danes/Jutri
d) naslednji dan
e) danes/včeraj/prejšnji teden
f) letos/prihodnje leto/naslednje leto
g) Jutri/Pojutrišnjem
h) lani/lansko leto/včeraj/predvčerajšnjim
i) Letos/Prihodnje leto/Naslednje leto/Jutri/Pojutrišnjem
j) danes/včeraj/predvčerajšnjim/lani/letos/prejšnji teden
19. a) dva tedna
b) nedeljo
c) šolskimi počitnicami
č) torkih
d) praznikih
e) konca tedna
f) vikendom
g) pouku
h) devetih
i) eno leto
j) petnajstega januarja
k) soboto
l) en teden
m) eno uro
20. a) enajstega junija
b) dvajseti september
c) prvega februarja
č) osem ur
d) petnajst let
e) tri tedne
f) eno uro
g) pet let
h) deset minut
i) štiri mesece
21. Primeri rešitev:
a) Štiri ure./7 ur./Nič./Eno uro.
b) Deset let.
c) Letos poleti./Pred dvema mesecema./Januarja 2003.
č) Popoldne./Zvečer./Med vikendom.
d) Pet ur.
e) 8 ur.
f) Pred enim mesecem./Prejšnji teden./Prejšnjo sredo./V ponedeljek.
g) Pred tremi leti./Včeraj./Prejšnji teden.
h) 7 minut.
i) Četrtega julija.
22. a) Jana in Eva radi kuhata.
b) Moji starši radi igrajo tenis.
c) Radi pojemo.
č) Ali slikáš?/Ali rad slikáš?
d) Aleš vsak dan teče.
e) Gospod Lah vrtnari.
23. a) Plavanje
b) petjem
c) vodenje
č) plezanje
d) hitenje
e) striženje
f) predavanje
g) čakanja
24. hitenje – veslanje – kovanje – drsanje – igranje – fotografiranje
25. Primeri rešitev:
a) Maraton je bil dolg 130 kilometrov, zato so bili kolesarji zelo utrujeni.

- b) Vzel je tudi rezervna oblačila, saj so meteorologi napovedali deževno vreme.
- c) Ves čas je deževalo, tako da je bilo na kolesarski tekmi malo gledalcev.
- č) Zaradi mraza in dežja so prireditev odpovedali.
- d) Irena je šla raje na kosilo, saj je bila zelo lačna.
- e) Ni hotela biti sama, zato je poklicala prijateljico.
- f) Na začetku so v bifeju popili močen aperitiv, tako da so bili vsi dobre volje.
- g) Naročili so različne jedi, ker so imeli gostje različen okus.
- h) Bili so zelo zadovoljni, saj so dobili karte v parterju.
26. a) Stane se je navdušil za Antarktiko, zato je želel stopiti na južni tečaj.
Stane je želel stopiti na južni tečaj, ker se je navdušil za Antarktiko.
- b) Stane je načrtoval potovanje na Antarktiko, zato je veliko treniral.
Ker je Stane načrtoval potovanje na Antarktiko, je veliko treniral.
Stane je veliko treniral, ker/saj je načrtoval potovanje na Antarktiko.
- c) Vreme je bilo slabo, tako da so let na Antarktiko prestavili.
Let na Antarktiko so prestavili, ker/saj je bilo vreme slabo.
Ker je bilo vreme slabo, so let na Antarktiko prestavili.
Zaradi slabega vremena so let na Antarktiko prestavili.
- č) Stane je ugotovil, da se mu je pokvarila hrana, zato se je moral vrniti.
Stane se je moral vrniti, ker/saj je ugotovil, da se mu je pokvarila hrana.
Ker je Stane ugotovil, da se mu je pokvarila hrana, se je moral vrniti.
- d) Prijatelj rad posluša alpinistična predavanja, zato bo šel na predavanje Staneta Klemenca o odpravi na Antarktiko.
Ker prijatelj rad posluša alpinistična predavanja, bo šel na predavanje Staneta Klemenca o odpravi na Antarktiko.
Prijatelj bo šel na predavanje Staneta Klemenca o odpravi na Antarktiko, saj rad posluša alpinistična predavanja.
- e) Danes zvečer grem na koncert Adija Smolarja, ker/saj mi je všeč njegov glas.
Ker mi je všeč glas Adija Smolarja, grem danes zvečer na njegov koncert.
Všeč mi je glas Adija Smolarja, zato grem danes zvečer na njegov koncert.
- f) Filme raje gledam doma pred televizijo, tako da/zato ne grem nikoli v kino.
Nikoli ne grem v kino, ker/saj raje gledam filme doma pred televizijo.
Ker gledam filme raje doma pred televizijo, ne grem nikoli v kino.
- g) Naslednji teden bomo šli v Frankfurt, ker/saj bo tam velik knjižni sejem.
Ker bo v Frankfurtu naslednji teden knjižni sejem, bomo šli tja.
Naslednji teden bo v Frankfurtu knjižni sejem, zato bomo šli tja.
V Frankfurt bomo šli zaradi knjižnega sejma.
- h) Včasih je imela Irena več časa, zato je dvakrat na teden hodila na aerobiko.
Ker je imela Irena včasih več časa, je dvakrat na teden hodila na aerobiko.
Irena je včasih dvakrat na teden hodila na aerobiko, saj/ker je imela (takrat) več časa.
27. a) 7
b) 5
c) 4
č) 6
d) 3
e) 1
f) 2
28. Primeri rešitev:
a) *Na piknik gremo za vikend, in sicer v petek ob 15.00.*
b) *Barbara je alpinistka, to se pravi, da se ukvarja s plezanjem v gorah.*
c) *Moj prijatelj je ljubitelj psov, in sicer nemških ovčarjev.*
č) *Celoletna šola se imenuje na kratko CŠ.*
d) *Klub je zelo uspešen, to se pravi, da na vseh tekmovanjih njegovi člani zmagujejo.*
29. a) bogu za hrbtom
b) Imel/Imela sem krompir
c) Srce mi/mu/ji/nama/jima/nam/jim je padlo v hlače
č) je šel po gobe/je splaval po vodi
d) metati v en koš
e) je splavalo po vodi/je šlo po gobe

- TEME**
- razne oblike izobraževanja (tečaji, pridobivanje in koristi različnih znanj)
 - šolski sistem, šolski predmeti
 - vzgoja in težave mladih
- SPOROČANJSKI VZORCI**
(govorni in pisni)
- izražanje interesov, želja, namer
 - prošnja za štipendijo
 - svetovanje
- SLOVNICA**
- posebnosti ženskih sklanjatev
 - 2. ženska sklanjatev (E, 1. in 4. sklon D in M)
 - naklonski izrazi
 - izražanje namena (namenilnik, da bi)
 - izražanje nasprotja (ampak, vendar, toda, pa, čeprav, kljub)
- IZ SLOVENSKE LITERATURE**
- odlomek iz romana Šolske razglednice (Berta Golob)

U str. 61
UVOD V ENOTO

Šolanje in izobraževanje je za odrasle udeležence lahko že stvar preteklosti, nekaterih morda tematika ne zanima, nekateri pa so še sami študentje ali morajo znati kaj povedati o svoji izobrazbi, ker v Sloveniji iščejo delo in so to za delodajalca pomembne informacije. Drugi morajo kaj vedeti o šolanju v Sloveniji, ker se v tem prostoru znajdejo kot starši. Dejstvo pa je, da so vsi skupaj udeleženci tečaja slovenskega jezika, torej neke oblike izobraževanja. Dobro je, da lektor osmisli, zakaj obravnavati to tematiko, in napove, da sledi izbor tem v zvezi s šolstvom s perspektive odraslega govorca: od tega, kar živi zdaj, neformalnega, vseživljenjskega izobraževanja, do problemov v zvezi s študijem in spominov na mladost in otroška leta; vključeno pa je tudi izražanje nasvetov, predvsem, ko mora odrasli svetovati mladostniku ob težavah v zvezi s šolo.

Sledi pogovor, ki ga navežemo na rubriko Preoblečene besede (gl. spodaj). Nato udeleženci poiščejo kakšen pregovor v svojem jeziku, ki govori o učenju oziroma izobraževanju. Lektor ob temi razloži besedo *izobraževanje*. Pregovore, ki jih udeleženci poznajo, poskusijo prevesti oziroma prenesti v slovenščino. Nastane plakat: *Misli o učenju*.

Pogovor usmerjamo z naslednjimi vprašanji: *Kako se lahko učimo? V katere šole ste hodili? Katere izobraževalne ustanove ste še obiskovali ali jih želite obiskovati?* Ob tem lektor zapisuje besedišče nove teme. Besede lahko razdelimo na tiste, ki spadajo v okvir obveznega izobraževanja v neki državi, in na tiste, ki spadajo v drugo/vseživljenjsko/neobvezno izobraževanje. Zanimivo je, če naredimo tudi časovno premico in zapisujemo besede v zvezi s šolanjem od otroštva do odrasle dobe.

BZ str. 67 Vzgojno-izobraževalne ustanove, Potek šolanja

Lektor udeležence povpraša po njihovi izobrazbi. Nauči jih povedati kaj o svoji izobrazbi (*Kakšna je vaša izobrazba? Katere šole ste končali?*). Pri tem si lektor pomaga s tabelsko sliko/prosojnico in najprej pove kaj o sebi. Udeleženci sledijo njegovemu zgledu.

Hodil(a) sem v .../Obiskoval(a) sem ...
Študiral(a) sem ...
Diplomiral(a)/Magistriral(a)/Doktoriral(a) sem iz ...

Končal(a) sem ...

osnovna šola
srednja šola/gimnazija
poklicna šola
fakulteta/visoka šola
podiplomski študij

Sledi pogovor o izobraževanju danes: *Ali se danes še vedno izobražujete? Kako?*

U str. 61
DZ vaja 24, 25

Preoblečene besede

Tokrat je rubrika s frazemi med uvodnimi dejavnostmi. Pregovore preberemo in razložimo.

Kar se Janezek nauči, to Janez zna.

Kar se človek navadi/nauči delati v mladosti, mu ostane tudi v zrelih letih.

Človek se celo življenje uči.

Nikoli se ne nehamo učiti, življenje nam prinaša vedno nova spoznanja.

Kolikor znaš, toliko veljaš.

Znanje je pomembno oz. več človek zna, bolj je pomemben.

U str. 61
BRANJE BESEDILA
DZ vaja 3
S str. 69 Samostalniki
ženskega spola

Radi bi znali kaj novega, ampak ne veste, kje in kako bi se to naučili. Učenje prek Borze znanja je dobra odločitev.

Besedilo je s svojimi »cirkuškimi« asociacijami (*žonglirati, čarati, hodulje ...*) zgolj izhodišče za dinamično in duhovito konverzacijo ob sicer resni temi.

Pred branjem: Za motivacijo začnemo pogovor ob vprašanju *Ali ste se kdaj v življenju želeli naučiti kaj nenavadnega, na primer hoditi po rokah ipd.?* Nato lektor udeležencem pove, da imamo v Sloveniji Borzo znanja in da bodo ob branju besedila lahko izvedeli, kaj je to. Udeleženci že pred branjem povejo svoje mnenje, torej kaj mislijo, da Borza znanja je.

Branje prvega dela besedila: V prvem delu besedila naj udeleženci poleg povezovanja besed s slikami poskušajo najti informacije in odgovoriti na vprašanji: *Kaj je to Borza znanja? Kako deluje?*

Pred branjem drugega dela besedila: Udeleženci z lektorjevo pomočjo razjasnijo pomen besed.

<ul style="list-style-type: none"> - ponuditi komu kaj - ponudba - ponudnik = tisti, ki drugemu nekaj ponudi - vprašati (povprašati) koga kaj - povpraševanje 	<ul style="list-style-type: none"> - znati kaj - znanje <p>Razložimo tudi razliko med glagoloma <i>vedeti</i> in <i>znati</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> - človek nekaj zna, ker se je tega naučil - človek nekaj ve, ker je to občutil, doživel, videl ... → <i>Znam angleško, ker sem se v šoli osem let učil angleščino.</i> → <i>Vem, da je ura 5.00, ker sem to ravnokar slišal na radiu.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> - spretnost <p>= Dejavnost človeka, pri kateri moraš biti spreten (ne smeš biti neroden), npr. žongliranje je cirkuška spretnost, šivanje je ročna spretnost; spretnosti se lahko naučiš.</p>
--	---	---

Po branju: Udeleženci odgovorijo na vprašanji *Kaj vse ponuja Borza znanja? Po čem povprašujejo ljudje na Borzi znanja?* in vpisujejo v tabelo podatke o ponudbi in povpraševanju. Nato udeleženci izrazijo svoje interese.

Igra vlog

Udeleženci se razdelijo na ponudnike in povpraševalce. Vsi razmislijo in naredijo seznam več dejavnosti: ponudniki, kaj lahko ponudijo; povpraševalci, kaj jih zanima, kaj iščejo. Povpraševalci hodijo po razredu od ponudnika do ponudnika, sprašujejo o njihovi ponudbi in pripovedujejo, kaj jih zanima. Povpraševalec torej poišče ustreznega ponudnika. Če ga ne najde, vseeno izbere ponudbo, ki ga najbolj pritegne. Steče dialog, dogovor o času, kraju in ceni pouka, učne ure. Na koncu udeleženci poročajo o tem, kaj so ponudili, kaj so iskali in kako so se skupaj dogovorili za pouk.

U str. 62
GOVORJENJE
Pogovor ob fotografijah

Opišite, kaj delajo ljudje na slikah.

Udeleženci opišejo slike. Poročajo o izkušnjah s tečaji, delavnicami, seminarji. Povejo, ali so bili vedno v vlogi udeležencev/slušateljev ali tudi v vlogi predavateljev in voditeljev. Pripovedujejo lahko tudi o svojih vtisih oz. spominih, doživetjih in kako jim je znanje koristilo v življenju. Končno steče pogovor o izobraževanju v prihodnosti. Udeleženci utemeljujejo svoje želje.

U str. 63
POSLUŠANJE BESEDIL
 DZ vaja 23a, b

1. pogovor ¹⁵ Izobraževanje za življenje – gospa Rotar, zdravnica

2. pogovor ¹⁶ Izobraževanje za življenje – Andrej, strojnik

Pred poslušanjem: Pogovarjamo se ob vprašanih *Kaj vam pomeni pojem vseživljenjsko učenje oziroma izobraževanje? Ali menite, da se je danes pomembno stalno izobraževati?* Lektor ob tem razloži pojem vseživljenjsko/stalno izobraževanje. Sledi primerjava med izobraževanjem nekoč in danes: *Katere tuje jezike so se učili na primer pred 50 leti in katere moramo znati danes? Katere učne pripomočke imamo danes in jih včasih ni bilo? Se vam zdi, da je v Sloveniji lahko najti službo?*

Izpostavimo besede:

Gospa Rotar in učenje jezika

generacija
 računalnik
 satelitska televizija
 stalno se izobraževati
 spremljati novice
 vpisati se v tečaj
 brskati po internetu

Andrejevo izobraževanje in delo

vpisati se na fakulteto
 fakulteta za strojništvo
 izobraževanje ob delu
 imeti znanje o čem
 študijska smer
 izziv
 varna, dobro plačana služba

Ob poslušanju prvega besedila: Odgovarjanje na vprašanja.

REŠITVE

Gospa Rotar je zdravnica. – Vpisala se je/hodi na tečaj angleščine. – Zato da lahko stalno spremlja novice v svojem poklicu: bere medicinsko literaturo (v angleščini) in sodeluje na kongresih (kjer je uradni jezik angleščina).

Ob poslušanju drugega besedila: Popravljanje trditev.

REŠITVE

1. Andrej je študiral strojništvo v Mariboru.
2. Najprej je delal v nekem podjetju, to pa je začelo propadati.
3. Premalo je vedel o financah.
4. Izbral je še visoko šolo za menedžment v Kopru.
5. Zdaj dela na banki.
6. S službo še vedno ni zadovoljen.

Po poslušanju: Udeleženci oba pogovora preberejo (na str. 146 in 147), si ogledajo še razne podrobnosti in lektorja ali drug drugega vprašajo za pomene neznanih besed. Iz besedil si izpišejo ključne besede in nato po spominu napišejo kratko obnovo obeh besedil.

U str. 63
BRANJE BESEDILA

Nekaj besed o izobraževanju v Sloveniji

Pred branjem: Udeleženci odgovorijo na vprašanje *Kaj veste o univerzitetnem študiju v Sloveniji?*

Branje uvodnega besedila: Ob branju udeleženci odgovorijo na vprašanja: *Katera je bila prva univerza v Sloveniji? Kdaj smo jo dobili? Kaj spada pod univerzo oziroma kaj jo sestavlja?*

BZ str. 67 Nazivi

Branje imen fakultet, akademij, visokih šol.

Ali bi si želeli (še enkrat) postati študent? Katero fakulteto ali akademijo ali visoko šolo bi si izbrali v Ljubljani? Ob tem vprašanju udeleženci berejo in prevajajo imena fakultet v svoj jezik. Primerjajo tudi nazive, ki jih pridobimo po končanem študiju.

DODATNA VAJA: udeleženci poklice iz okvirja povežejo s fakulteto. V nadaljevanju pa lahko udeleženci drug drugemu določijo »sanjski poklic«, npr. *John bi bil dober igralec, saj ga ni strah nastopati, lepo poje in se rad šali.*

Po branju in nadgradnja: Udeleženci na spletu poiščejo še druge univerze v Sloveniji, kaj se lahko na njih študira ipd.

Udeleženci strnejo svoje znanje o šolanju v Sloveniji in izdelajo plakat **Šolski sistem v Sloveniji** (narišejo mrežo ali drevo izobraževalnih ustanov po stopnjah; lahko ga oblepijo z gradivi s spleta in iz prospektov).

Udeleženci podobno, s plakatom ali pisnim sestavkom, predstavijo še šolski sistem svoje države. Če jih je več iz ene države, lahko to nalogo naredijo skupaj.

U str. 64

BRANJE BESEDILA

S str. 72 Izražanje
namena, Izražanje
nasprotja

Prošnja za štipendijo

Pred branjem: Pogovarjamo se ob vprašanjih: *Kaj je prošnja? Ste jo že kdaj pisali? Kakšna je bila njena vsebina? Ali ste morda za ta tečaj dobili štipendijo?*

Lektor pove nekaj o temi ter izpostavi novo besedišče (napisano krepko): *Študentje imajo v letih študija največkrat malo denarja, njihove **finančne zmožnosti so omejene**. Zato ob študiju večkrat opravljajo **priložnostna dela**, ponavadi prek študentskega servisa. In če želijo samostojno živeti v študentskem domu in študirati, prosijo za finančno pomoč v obliki **štipendije**.*

Branje:

Prva možnost: udeleženci si ogledajo in preberejo prošnjo Borisa Jana. Pri tem si označijo (podčrtajo) besede, ki so jim neznane. Iz besedila sklepajo o njihovem pomenu ali si pomagajo s SSKJ.

Druga možnost: ker gre za predvidljivo zgradbo besedila, lahko lektor besedilo poveča in ga razreže na smiselne dele (pripravi sestavljanke). Udeleženci besedilo zlepijo (skupaj).

Lektor preveri razumevanje besedišča z vprašanji: *Ali je Boris študent? Kje aktivno dela/sodeluje? Za kaj želi dobiti štipendijo?*

Po branju: Udeleženci skušajo iz besedila povzeti čim več informacij o Borisu.

REŠITEV

Star je 19 let, je iz Avstralije, njegovi starši so Slovenci. Doma govorijo slovensko. Sodeluje v slovenskem društvu. Ne pozna Slovenije. Končal je srednjo šolo. Želi študirati v Sloveniji. Nima dovolj denarja za študij in bivanje.

Poiščejo tudi vzrok Borisovega pisanja prošnje in njegovo utemeljitev prošnje.

REŠITEV

Želi študirati v Sloveniji, ampak so njegove finančne možnosti omejene. Prihaja iz velike družine in se že nekaj časa preživlja sam s priložnostnimi deli. Misli, da kot potomec slovenskih staršev lahko dobi pomoč za študij in bivanje.

Udeleženci skupaj z lektorjem opišejo zgradbo prošnje.

NASLOV

*pošiljatelja
naslovnika*

ZADEVA

UVOD (= VZROK PISANJA)

UTEMELJITEV

ZAKLJUČEK (= PROŠNJA ZA UGODNO REŠITEV)

PRILOGE

Lektor opozori, da sta uvod in zaključek podobna tudi v drugih uradnih pismih. Udeleženci primerjajo uvod in zaključek z besedami prošenj uradnih dopisov v svojem jeziku.

Sledi vaja – pisanje nove prošnje (za sprejem v študentski dom) s pomočjo danih povedi, iztočnic.

Nadgradnja: Udeleženci napišejo prošnjo za lastne potrebe.

U str. 65
POSLUŠANJE BESEDILA
 DZ vaja 23c
 BZ str. 68 Šolski ali študijski program

Se spomnite svojih šolskih let? Poslušajte posnetek, na katerem Ivana govori o tem, kateri predmet je imela v šoli najraje ... ¹⁷ Kateri predmet vam je bil v šoli najbolj všeč?

Pred poslušanjem: Sprožimo asociacije: *Ali se še spominjate osnovnošolskih in srednješolskih/gimnazijskih dni? Katerih besed se spomnite ob besedah osnovna šola in srednja šola oziroma gimnazija?* Besedišče, ki ga sestavijo udeleženci, uredimo v pomenske skupine (izobraževalne ustanove, ljudje v šoli, pouk in predmeti, ocenjevanje ...). Udeleženci se pogovarjajo v parih o tem, kateri predmet so imeli v šoli najraje, katerega niso marali in zakaj. Nazadnje poročajo, kaj so zvedeli drug o drugem.

Ob poslušanju: Udeleženci ugotavljajo, ali so trditve pravilne ali ne.

REŠITVE

1. res je
2. ni res
3. ni podatka
4. res je
5. ni res
6. ni res

Po poslušanju: Pogovarjamo se ob vprašanjih: *Kateri predmeti v šoli so se vam zdeli pomembni za življenje? Ali ste potem te predmete tudi študirali na fakulteti? Zakaj ja ali ne?*

Nadgradnja: Lektor prinese nekaj besedil iz poljudnoznanstvene literature (npr. iz revij Gea, Življenje in tehnika, Proteus ...). Lahko tudi fotokopira nekaj strani iz različnih slovenskih učbenikov za osnovnošolce in jih potem razdeli udeležencem glede na to, kateri predmet so imeli v šoli najraje. Udeleženci se nato preizkusijo v prevajanju v svoj jezik, ogledajo si besedišče raznih predmetov ali rešijo naloge.

U str. 65
 U str. 66
BRANJE BESEDIL
 S str. 70, 72 Naklonski izrazi, Izražanje nasprotja
 BZ str. 68 Svetovanje

Tomijevo pismo Emin in Lenin nasvet

Ker se v naslednjih dveh besedilih učimo vzorcev za izražanje nasveta, lektor pred stikom z besedili predstavi izraze iz Besednega zaklada in udeleženca prosi za nekaj preprostih nasvetov po svoji izbiri, npr. *Moj otrok ne mara angleščine. Ne vem, ali naj mu poiščem inštruktorja. Kaj mislite, kaj mi svetujete?*

SVETOVANJE

velelnik: <i>Ukvarjajte se .../Poskusite ...</i>		<i>Svetujem vam, da ...</i>	
<i>Odsvetujem vam ...</i>	<i>Predlagam vam, da ...</i>	<i>Priporočam vam, da ...</i>	
<i>Najbolje bo, da ...</i>		<i>Na vašem mestu bi ...</i>	

Pred branjem:

Tomijevo pismo	Emin in Lenin nasvet
<p>Pogovarjamo se ob vprašanjih: <i>Ali ste imeli v šolskih/študijskih letih kakšne težave? S kom ali s čim? Kakšne težave so imeli vaši prijatelji/otroci?</i></p> <p>Lektor obnovi zgodbo srednješolca Tomija, ki ima težave, ko se primerja z bratom in se počuti slabšega. Pri tem uporabi in razloži besede: <i>senca, plah, veterinarska šola, veterinar, uspeh, povprečen dijak, v središču pozornosti, biti naklonjen komu, postavljati se s kom/čim, prednost.</i></p>	<p>Lektor za uvod pove, da sta Tomiju svetovali tudi dve bralki. Ena pravi, da se ni treba primerjati z bratom in imeti manjvrednostnega kompleksa, druga pa, naj se Tomi dokaže okolici. Pri tem pojasni besede: <i>manjvrednostni kompleks, dokazati se, okolica.</i></p>

Branje:

REŠITEV

Tomijevo pismo	Emin in Lenin nasvet
<p>Primerjanje brata in Tomija.</p> <p>Tomijev brat je star 22 let. Je uspešen v šoli. Je športnik in priljubljen v družbi.</p> <p>Tomi je star 17 let. Ni uspešen v šoli/je povprečen dijak. Je bolehen in plah.</p>	<p>Odgovor na vprašanje, kaj Tomiju svetujeta Ema in Lena:</p> <p>Ema mu svetuje, naj se ukvarja z drugimi stvarmi kot brat in naj si najde svoj hobi. Priporoča mu, naj si poišče svojo družbo in pozabi na bratove prijatelje. Pravi, naj ne bo pesimističen in da bo lahko študiral tudi čez nekaj let. Lena je prepričana, da je Tomi v kakšni stvari boljši od brata in ne misli, da bi moral z njim tekrovati. Svetuje mu, naj preišči o tem, da je lahko poklic kuharja zelo kreativen in dobro plačan.</p>

Po branju:

Tomijevo pismo	Emin in Lenin nasvet
<p>S pomočjo danih povedi za izražanje (gl. zgoraj) svetovanja udeleženci napišejo Tomiju nasvet (lahko delajo v paru).</p> <p>Udeleženci v razredu berejo svoje nasvete. Lektor s spraševanjem (<i>Kaj je Tomiju svetoval(a) ...?</i>) spodbuja k obnavljanju nasvetov v obliki poročanja (poročani govor).</p>	<p>Udeleženci v besedilih poiščejo besede, besedne zveze za izražanje nasveta. Nazadnje še primerjajo svoj nasvet z nasvetoma bralk.</p>

Druga možnost dela z besediloma: Udeležence razdelimo v dve skupini: ena dobi *Tomijevo pismo*, druga pa *Emin in Lenin nasvet*. Prva kar takoj napiše nasvet, druga pa predvidi, kakšno naj bi bilo pismo. Obe skupini svoje izdelke primerjata z besedili iz učbenika. Med delom lektor udeležence opozarja na vzorce za izražanje svetovanja. Po branju sledi igra vlog, ko udeleženci svetujejo drug drugemu v zvezi z različnimi težavami, ki jih lahko izrazijo sami ali pa jim lektor napiše primere na listke. Pri tem rabijo čim več naklonskih izrazov.

U str. 66
GOVORJENJE IN PISANJE
Strip

Oglejte si strip. Kakšne težave ima Mojca?

Delo s stripom: Dejavnost v parih: lektor razreže strip in ga da vsakemu paru. Pari sestavijo strip in čim bolj podrobno ustno opišejo Mojčino zgodbo. Pogledajo si zaporedje sličic v učbeniku.

Sledi pisanje. Udeleženci v Mojčinem imenu napišejo pismo bralcem, pisma si pari med seboj zamenjajo in napišejo Mojci nasvet. Razred izbere najboljši nasvet.

Nadgradnja: Zgodbo iz stripa napišejo v različnih slogih (npr. v literarnem, publicističnem ...) ali iz različnih perspektiv (npr. s stališča staršev, prijateljice, učiteljice ...).

U str. 66
DZ vaji 24, 25
RAZLAGE FRAZEMOV

Preoblečene besede

Brez muje se še čevelj ne obuže.

Brez truda ne moremo pričakovati uspeha.

Za dežjem vedno posije sonce.

Težkim časom sledijo boljši.

Ne vrzi puške v koruzo.

Ne obupaj, ampak vztrajaj!

U str. 67, 68

Besedni zaklad

Slovnica

U str. 69
DZ vaji 2, 3

DZ vaja 4

Samostalniki ženskega spola iz slovnice preglednice so znane besede; razlago lahko vključimo v začetni sklop obravnave enote, ob besedilu o Borzi znanja (str. 61), v katerem se pojavljajo besede *odločitev, spretnost, Ingrid, jed, pesem, bolezen*.

DZ vaja 3

SAMOSTALNIKI ŽENSKEGA SPOLA

Udeleženci so že večkrat naleteli na samostalnike ženskega spola, ki se ne končajo na -a. Samostalnike ženskega spola uvrščamo v več sklanjatvenih vzorcev, to pomeni, da jih sklanjamo na različne načine. Glede na to, kako jih sklanjamo, jih delimo v dve večji skupini, in sicer v 1. in 2. žensko sklanjatev.

Posebnosti 1. ženske sklanjatve

1. ženska sklanjatev vsebuje osnovni sklanjatveni vzorec za ženski spol, ki ga udeleženci za vse sklone in števila do zdaj že poznajo. V to skupino spadajo:

- samostalniki, ki se končajo na -a.
- samostalniki, ki se končajo na -ev (*breskev, rešitev ...*). Pri tej skupini lektor opozori na razlike, poudari pa, da je sklanjatveni vzorec tak kot vzorec za a-jevske samostalnike.

Razlike so:

- v ednini: 1. in 4. sklon ima končnico -ev (namesto -a/-o), 6. sklon pa končnico -ijo (namesto -o). Opozoriti je treba na izpadanje glasu e (*rešitve, rešitvi*);
- v dvojini in množini: oblika v 2. sklonu (*rešitev*).

Lektor opozori še na besedotvorje: *rešiti* → *rešitev* (prim. *reševati* → *reševanje*), *prirediti* → *prireditev*, *ugotoviti* → *ugotovitev ...*

Tudi manjše število samostalnikov moškega spola ima končnico -ev, vendar je ta vedno naglašena, npr. *napèv, spèv, odmèv, lèv*.

Samostalnik *gospa* ima svojstven sklanjatveni vzorec. Lektor opozori na končniški naglas pri sklanjanju:

	E	D	M
1. sklon	gospá	gospé	gospé
2. sklon	gospé	gospá	gospá
3. sklon	gospé	gospéma	gospém
4. sklon	gospó	gospé	gospé
5. sklon	pri gospé	pri gospéh	pri gospéh
6. sklon	z gospó	z gospéma	z gospémi

Lektor lahko po svoji presoji na tem mestu omeni še nekaj posebnosti samostalnikov ženskega spola. Tako lahko navede vrivanje polglasniškega e oz. i pred j v 2. sklonu dvojine/množine pri samostalnikih, kot so *prošnja, žemlja, češnja, tekma, ladja* → *veliko prošenj/žemelj/češenj/tekem/ladj*. Prav tako lahko omeni sicer nekoliko bolj arhaične, ampak še vedno kar pogosto rabljene različice pri samostalnikih kot *gora, meja, cerkva, žena ...* → *veliko gora/gor, igre brez meja, dan žena* ipd. Težja samostalnika ženskega spola sta tudi *mati* in *hči*, ki naj ju na tej ravni udeleženci prepoznavajo, v rabi pa zamenjujejo z besedama *mama* in *hčerka*. Spomnimo jih tudi na samostalnik *dekle*, ki je srednjega spola, čeprav označuje žensko osebo.

Ob tej snovi lahko udeležencem (ponovno) pojasnimo tudi geografska imena na -ska oz. -ška, npr. zakaj rečemo: *prihajam iz Madžarske* in *grem na Madžarsko* oz. *sem na Madžarskem*. Gre za mešanje dveh tipov sklanjatev, t. i. raznospolsko sklanjatev: v tem primeru se v jezikovni rabi realizirajo 1., 2., 3. in 6. sklon samostalnika ženskega in 4. in 5. sklon samostalnika srednjega spola (ki se sklanja po pridevniški sklanjatvi), v zvezi z veznikoma *po* in *o* pa navadno 5. sklon ženskega spola (*Pogovarjamo se o Madžarski. Potoval sem po Madžarski.*)

	samostalnik ženskega spola	samostalnik srednjega spola	jezikovna realizacija (mešani tip)
1. sklon	Madžarska	Madžarsko	Madžarska
2. sklon	iz Madžarske	z Madžarskega	iz Madžarske
3. sklon	Madžarski	Madžarskemu	Madžarski
4. sklon	v Madžarsko	na Madžarsko	na Madžarsko
5. sklon	v Madžarski	na Madžarskem	na Madžarskem
6. sklon	z Madžarsko	z Madžarskim	z Madžarsko

DZ vaja 6

2. ženska sklanjatev

V 2. žensko sklanjatev spadajo samostalniki ženskega spola, ki se ne končajo na -a (prepoznavni so vsi, ki se končajo na -ost). Lektor našteje nekaj primerov, ki jih udeleženci že gotovo poznajo: *stran, luč, stvar, pomlad, spretnost ...*

Udeleženci uzavestijo sklanjatveni vzorec v ednini. Pri tem se opozori na variantnost končnice v 6. sklonu. Osnovna končnica je -jo oz. končnica -ijo, ki jo imajo samostalniki s polglasniškim e: *bolezen, ljubezen, pesem, misel, zamisel ...*

Za sklanjatveni vzorec v dvojini in množini si udeleženci zapomnijo, da je v 1. in 4. sklonu vedno končnica -i (tako tudi v 2. sklonu D in M).

Lektor lahko opozori na premični naglas pri enozložnih samostalnikih, vendar se to natančneje obravnava v 6. enoti.

Samostalniki ženskega spola, ki ne spreminjajo končnice

Posebno sklanjatev (tj. 3. ženska) sestavljajo ženska imena, ki se ne končajo na -a, in še besede, kot so *mami, miss, lady*. Te besede ob sklanjanju nikoli ne spremenijo oblike.

Če smo v 4. enoti nekaj časa namenili sklanjanju moških imen in priimkov, lahko tudi tukaj omenimo, da se najpogosteje sklanja samo ime: *Danica Rotar, Danice Rotar*. Pri priimkih na -a sta v rabi dve možnosti: *Marija Robida, Marije Robida/Robide*. Poročene ženske imajo pogosto dva priimka, ki ju udeleženci po svoji izbiri lahko pišejo z vezajem ali brez: *Slavica Čamer Baznik/Čamer – Baznik, Slavice Čamer Baznik/Čamer – Baznik*.

U str. 70

DZ vaje 8–14

Primeri v slovnici preglednici se navezujejo na: besedila v zvezi z Borzo znanja (str. 61) in V bratovi senci (str. 65).

NAKLONSKI IZRAZI**Oblike in pomen naklonskih izrazov**

Naklonski izrazi so po pomenu tisti, s katerimi lahko izražamo hotenje, zmožnost, dovoljenje, nujnost ipd. Za njimi stojijo glagoli v nedoločniku (razen pri izrazu *lahko*, ki zahteva osebno glagolsko obliko). Udeleženci te izraze v sedanjiku najbrž že poznajo. Pri razlagi tudi tokrat izhajamo od lažjega k težjemu, od znanega k novemu. Pri modalnih izrazih je zelo pomembno, da znajo udeleženci njihovo ustreznico poiskati v svojem jeziku. Lektor naj jih prosi, da si naredijo svojo dvojezično/primerjalno shemo.

– Za rabo je najpreprostejši par *želim – ne želim*.

Tomi želi postati veterinar. Ne želi biti kuhar.

– Tudi glagolski par *hočem – nočem* navadno ne povzroča težav. Lektor naj pri tem opozori, da gre za enega od treh glagolov, ki imajo nikalnico spojeno z glagolom (tako tudi *nisem* in *nimam*).

Tomi se hoče vpisati na veterinarsko šolo. Noče več hoditi v gostinsko šolo.

– Glagolski par *smem – ne smem* po obliki ni zahteven, nujno pa je poznati ustrežno rabo trdilne in nikalne oblike (kot je s primeri natančneje pojasnjeno na str. 71).

Tomi ne sme misliti, da ga starši ne marajo. = to ni dobro

Med poukom ne smemo govoriti. = prepoved

Smem sestiti? = vljudno vprašanje; pomeni tudi *A lahko sedem?*

Če se v vprašanju rabi glagol *smeti* (*Smem tukaj parkirati?*), se lahko odgovori z glagolom *smeti* (*Ja, smete.*) ali z naklonskim izrazom *lahko* (*Ja, lahko.*). Če pa je v vprašanju naklonski izraz *lahko* (*Lahko tukaj parkiram?*), navadno odgovorimo le z naklonskim izrazom *lahko* (*Ja, lahko.*).

Največ težav udeležencem povzročata glagola *moči* in *morati*, tudi zato ker ju Slovenci v pogovornem jeziku ne uporabljamo vedno pravilno. Govori se *A boš mogel ostat doma?* Namesto *A boš moral ostati doma?* Gre za napačno rabo (v pretekliku, prihodnjiku, pogojniku), ki je posledica glasovne podobnosti deležnikov *mogel* in *moral*.

– Glagol *morati* se rabi samo v trdilni obliki.

Moram se učiti./Včeraj sem se moral učiti.

Ob zanikanju uporabljamo izraz *treba* ali glagol *smeti*, odvisno od pomena. *Ni se mi treba učiti./Včeraj se mi ni bilo* treba učiti./Ne smeš se toliko učiti.*

*Lektor udeleženca opozori na končnico -o pri deležniku na -l. Logični osebek je namreč izražen z osebnim zaimkom v 3. sklonu, zato je glagol v srednjem spolu.

Če izraz *treba* uporabljamo brez osebnega zaimka, se pomen posploši. Tedaj ta izraz lahko uporabljamo tudi v trdilni obliki:

Treba se je učiti. → Moramo se učiti./Ljudje se morajo učiti.

– Glagol *moči* uporabljamo samo v nikalni obliki.

Ne morem se učiti, ker me boli glava./Nisem se mogel učiti, ker me je bolela glava.

V trdilni obliki uporabljamo v tem pomenskem polju izraz *lahko*.

Lahko se učim, ker me glava ne boli več./Lahko sem se učil, ker me glava ni več bolela.

Zelo omejeno se glagol *moči* uporablja tudi v trdilni obliki: *prišel bom, če bom mogel; doma bom, kakor hitro bom mogel* (= lahko). Vendar navadno udeležencev s to rabo ne begamo, pojasnimo jo le, če sami naletijo na tak primer.

Lektor z udeleženci ponovi oblike modalnih glagolov v sedanjiku. Tabela oblik modalnih glagolov na str. 70 prikaže na prosojnici, pri čemer zbriše nekaj oblik, ki jih nato skupaj dopolnijo.

Eliptična raba: na naklonske izraze se veže nedoločnik oz. os. glagolska oblika; v takih glagolskih zvezah pa v rabi pogosto izpuščamo glagole *iti/imeti/dobiti/jesti/piti* (*Moram domov. Želimo novo stanovanje. Nočem kave.*) Drugi pogosti sporočanje vzorci z izpustom, ki jih udeleženci gotovo poznajo, so: *Želite, prosim? = Želite kaj kupiti? – Smem? = Smem sestiti/vstopiti/vzeti ... = A lahko ...? – Rad bi kavo. = Rad bi pil/naročil/kupil kavo. – Jaz bom sok. = Jaz bom naročil/pil/kupil sok ...;* tako tudi v pregovoru *Hočeš, nočeš, moraš.*

DODATNA VAJA: Udeleženci v različnih besedilih iščejo naklonske izraze in preverjajo sami pri sebi, ali jih znajo prevesti v svoj jezik. Primere poskusijo postavljati tudi v različne slovnične čase.

Primeri rabe

Lektor primere na str. 71 prikaže na prosojnici, pri čemer prosojnico postopoma odkriva ali izdeluje tabelsko sliko.

Začne s prvim parom *lahko – ne morem* in vprašanjem *A mi lahko pomagaš?/A mi ne moreš pomagati?* Udeleženci odreagirajo na vprašanje z *ja* in *ne* in iščejo vse možne različice odgovorov. Vprašanje in možne odgovore/reakcije v zvezi s parom prevajajo v svoj jezik. Na koncu lektor še enkrat povzame/poudari, da par po pomenu izraža zmožnost oziroma nezmožnost za dejanje.

Po istem postopku lektor z udeleženci naredi vse pomenske pare iz tabele.

U str. 72
DZ vaje 15–19

Primeri v slovnični preglednici se delno navezujejo na besedila: Prošnja za štipendijo (str. 64), Borza znanja (str. 61).

IZRAŽANJE NAMENA

Izražanje namena z namenilnikom

Ob glagolih premikanja (*iti, priti, teči* ...) rabimo namenilnik, tj. glagolsko obliko, podobno nedoločniku, samo da je brez končnega -i.

Skupaj naredimo nekaj smiselnih primerov z različnimi glagoli premikanja:

Boris gre študirat v Slovenijo. – Pojdi se obleč, greva na predavanje. – Pridi mi pomagat. – Odšel je pomagat staršem. – Vsak dan je hodil poslušat tega zanimivega profesorja. – Mudi se nam, teci se obut. – Učenci so hiteli pospravljat zvezke. – Peljali so se zabavat. – Končno smo se odpravili smučat.

Po namenu se sprašujemo z vprašalnico čemu ali s katerim namenom. Vprašalnico čemu bodo udeleženci v govornem jeziku slišali zelo redko. Namesto nje bodo pogosteje slišali vprašalnico zakaj.

Namenilnik rabimo tudi za povzročilniki, tj. glagoli, ki povzročijo izvršitev nekega drugega dejanja: *Učitelj me je poslal vprašat, če gre vaša skupina tudi v galerijo. – Avto smo dali popraviti.* Glede na to, da se glagol dati rabi tudi z nedoločnikom (gl. primer iz SSKJ *župan je dal zapreti pretepače = župan je ukazal zapreti pretepače*), in glede na to, da je meja med obema rabama zelo nejasna in težko ločljiva tudi za rojene govorce, teh primerov na nadaljevalni ravni ne pojasnjujemo, razen v primeru, ko udeleženci sami naletijo nanje.

Izražanje namena z veznikom da (bi) (namerni odvisnik)

Drugi način izražanja namena je s podrednim veznikom *da bi* (tudi z *da*), ki mu sledi glagol z osebno glagolsko obliko.

V knjižnico hodim zato, da v miru študiram.

Boris gre v Slovenijo, da bi v miru študiral.

Janez je prišel na Borzo znanja, da bi se naučil žonglirati.

Sestavin v takem podredju navadno ne zamenjujemo.

Besedni red: naslonski niz sledi vezniku *da (bi)*.

Lektor z udeleženci pogleda primere v knjigi, tako da razumejo pomen veznika in celotne povedi. Najprej preveri razumevanje, potem pa jim pomaga pri tvorjenju povedi. Vodi jih s preprostimi vprašanji: *Zakaj/S katerim namenom ste prišli v Slovenijo/se učite slovensko/vsak dan tečete/pokličete starše ...?* (Gl. tudi vaje v delovnem zvezku.). Vprašalnice Čemu? na tem mestu še ne obravnavamo.

U str. 72

Primeri v slovnični preglednici se delno navezujejo na besedila: Borza znanja (str. 61), Prošnja za štipendijo (str. 64), V bratovi senci (str. 65).

IZRAŽANJE NASPROTJA

Pred razlago lektor na tablo napiše iztočnico: *Profesor je strog.* Udeležence prosi, naj razložijo svoj odnos v zvezi s profesorjem in s tem predvidijo nadaljevanje besedila. Udeleženci torej navedejo nekaj možnosti:

Profesor je strog.

→ *Ne maram ga./Bojim se ga./Veliko nauči.*

Tako izrazimo pričakovano/logično posledico. Ponovimo izražanje posledice z vezniki *zato, torej, tako da*.

→ *Kljub temu ga imamo radi./Vseeno se ga ne bojim./Ne nauči veliko./Je pa prijazen.*

Te povedi dobimo, če nadaljujemo v nasprotju s pričakovanim. Udeleženci z lektorjevo pomočjo poskusijo združiti še več tovrstnih povedi.

Izražanje nasprotja z vezniki ampak, vendar, toda, pa

Vezniki so sinonimni, opozorimo pa lahko, da ima veznik *pa* v slovenščini še druge pomene in funkcije (vezalni veznik, poudarni členek). Razlikujejo se glede na običajnejšo in knjižno (pisno) rabo; veznik *ampak* je najbolj univerzalen – rabimo ga tako v govornih kot v zapisanih besedilih. Veznika *vendar* in *toda* se pogosteje rabita v zapisanih besedilih.

DZ vaji 20, 21/1

Na ravni besednih zvez:

*Profesor je strog, **ampak** prijazen.*
= **toda/vendar**

Pravzaprav gre za eliptično rabo glagola *biti*. Pred veznikom pišemo vejico. Z veznikom *pa* bi to misel izrazili tako: *Profesor je strog, je **pa** prijazen.*

Na ravni stavkov:

*Želim študirati v Sloveniji, **ampak** za to nimam dovolj denarja.*
= **toda/vendar/pa**

*Želim študirati v Sloveniji, nimam **pa** za to dovolj denarja.*

Nasprotje je vedno izraženo v drugem delu povedi. Pred vezniki obvezno pišemo vejico. Veznik *pa* lahko stoji tudi na drugačni poziciji, v tem primeru dobiva vlogo poudarnega člena, ki izraža nasprotje. Slovenci se tako pogosto izražamo, udeležencem tečaja na tej stopnji *pa* to rabo odsvetujemo, ker obstaja verjetnost, da bodo besedico *pa* postavili na neustrezno mesto.

Pri rabi teh veznikov besedni red naslonskega niza za vezniki ni enoten. V nadaljevanju naredimo nekaj primerov; nasprotje je izraženo z zanikanim glagolom ali leksikalno, osebek je lahko v prvem stavku enak kot v drugem ali *pa* različen.

– Največkrat je nasprotje v drugem stavku izraženo z zanikanim glagolom. Ker je nikalnica v takšnih primerih poudarjena beseda, ne sodi v sklop naslonskega niza.

*Želel je obiskati Slovenijo, **ampak** ni imel denarja. /*
= **toda/vendar/pa**

*..., **ampak** denarja za to ni imel.*
= **toda/pa**

Naslednji primer vsebuje naslonsko obliko osebnega zaimka:

*Na cesti sem srečal učitelja, **ampak** nisem ga prepoznal. /*
= **toda**

*..., **ampak** ga nisem prepoznal.*
= **vendar/pa**

– Če je nasprotje izraženo leksikalno, glagol ni zanikan, vlogo izražanja nasprotja prevzame druga beseda:

*Boris bi rad obiskal Slovenijo, **ampak** imel je premalo denarja.*
= **toda**

*Boris bi rad obiskal Slovenijo, **ampak** je imel premalo denarja.*
= **vendar/pa**

Tudi: *Boris bi rad obiskal Slovenijo, imel **pa** je premalo denarja.*

– V prvem in drugem stavku sta osebka različna:

*Boris je želel obiskati Slovenijo, **ampak** njegove finančne možnosti so bile omejene.*
= **toda**

Tudi: *Boris je želel obiskati Slovenijo, njegove finančne možnosti **pa** so bile omejene.*

OPOZORILO

Lektor se mora pri sestavljanju vaj zavedati, da je veznik *ampak* v določenih kontekstih zamenljiv tudi z veznikoma *temveč* in *marveč*, ki pa nista sinonimna z vezniki *vendar/toda/pa*, npr.: *Boris ni želel študirati v Avstraliji, **ampak/temveč/marveč** (~~vendar/toda/pa~~) v Sloveniji.*

Izražanje nasprotja s podrednim veznikom čeprav

Dela povedi sta zamenljiva, torej lahko veznik čeprav stoji na začetku prve ali druge povedi:

Čeprav živi v urejeni družini, ni srečen.

= Ni srečen, **čeprav** živi v urejeni družini.

Besedni red naslonskega niza: naslonke so za veznikom čeprav; odvisni stavek, ki se začne z veznikom, pomeni prvo informacijo, zato takoj za vejico, ki ločuje odvisni stavek od glavnega, sledijo naslonke:

Čeprav je živel v urejeni družini, ni bil srečen.

= Ni bil srečen, **čeprav je** živel v urejeni družini.

Čeprav je imel že dolgo težave, jih ni reševal.

= Ni reševal svojih težav, **čeprav jih je** imel že dolgo.

Nadgradnja: Udeleženci lahko veznik čeprav zamenjujejo z veznikoma *kljub temu da* in *četudi*.

Izražanje s predlogom kljub

Udeležence opozorimo, da je za predlogom samostalnik v 3. sklonu.

Čeprav živi v urejeni družini, ni srečen.

→ **Kljub življenju** v urejeni družini ni srečen.

Besedni red: Velja členitev po aktualnosti.

Kljub življenju v urejeni družini ni srečen.

Ni srečen **kljub življenju** v urejeni družini.

Včasih je pretvarjanje obeh tipov povedi za udeležence zaradi izbire novih besed težko, zato naj bo lektor pri pripravi svojih vaj pozoren tudi na rešitve.

Primer lažjega pretvarjanja:

Čeprav ima trenutno težave, ni pesimističen.

→ Kljub trenutnim težavam ni pesimističen.

Primer težjega pretvarjanja:

Čeprav ima veliko prijateljev, gre na počitnice najraje sam.

→ Kljub številnim/mnogim prijateljem gre na počitnice najraje sam.

Iz slovenske literature

U str. 73, 74

Odlomek iz romana
ŠOLSKE RAZGLEDNICE
(Berta Golob)

Izbrani odlomek govori o doživetjih, spomnih pisateljice na šolske dni. Spomine in občutke takratnih doživetij popestri z igrivim opisom.

Pred branjem: Lektor povzame uvod besedila, pove, da je pisateljico najbolj zanimala literatura, da pa matematike ni marala in da ji je bil všeč učitelj slovenščine. To je iztočnica za pogovor: *Ali se spomnite kakšnega zanimivega dogodka iz šolskih dni? Katerega učitelja ste imeli najraje?/Kateri učitelj je na vas naredil največji vtis? Kakšen je bil?/Kakšne lastnosti je imel?*

Lektor lahko tudi sam pove kakšno anekdoto ali kakšen dogodek iz šolskih klopi.

Delo z besediščem: lektor predvidi, katere besede bi bile lahko težavne; nekaj besed je razloženih ob besedilu, izpostavi pa še nekaj drugih:

samozavest
ljubosumje
pognati se
oglasiti se
spraviti iz sebe
cvek (pog.)
popravni izpit

Branje: Pred branjem izvirnega literarnega besedila lektor pripravi poenostavljeno različico.

Zmagala sem. Profesor je videl, da znam več kot drugi. Postala sem bolj samozavestna, pa tudi bolj ljubosumna na sošolko Magdo. Tudi Magda je želela, da bi jo imel profesor raje kot druge, in začela ga je veliko spraševati. Ker je znala igrati na klavir, sta se kar naprej pogovarjala o glasbi. Tu sem jaz ostala brez moči.

Nekega dne me je profesor prišel – obiskat! Verjetno si je zaželel malo sprehoda, in ker je šel mimo naše hiše, se je pač oglasil. Takrat je bilo v navadi gostu postreči s čajem. Vse mi je letelo iz rok. Iz sebe nisem spravila drugega kot ja in ne.

Tako sem se nenadoma počutila kot pri matematiki, kjer sem bila zelo slaba. Naloge so bile rešene pravilno le, če sem jih prepisala.

Udeleženci besedilo preberejo in povzamejo, o čem govori. Šele nato se lotijo branja izvirnika.

Po branju: Sledi vaja za razumevanje (REŠITVE: ne – ja – ne – ja – ne) in iskanje besed, ki se nanašajo na šolsko življenje. Za utrditev besedišča predlagamo pogovor (str. 74), v katerem udeleženci odgovorijo na navedena vprašanja, tudi tista pod rubriko Preoblečene besede. Vprašanja so lahko tudi iztočnica za tvorjenje pisnega besedila.

Nadgradnja: Pisanje obnove. Pri tem se lahko zamenja vloge: ona → on, profesor → profesorica.

Tvorjenje besedila na enega izmed naslovov: *Spomini na šolske dni, Portret učitelja, Moji najljubši predmeti/Predmeti, ki sem jih sovražil.*

U str. 74

Preoblečene besede

Ali ste imeli kdaj v življenju občutek, da ste zmagali na celi črti?

Ali ste imeli kdaj v življenju občutek, da ste povsem/popolnoma/v celoti zmagali?

Ali se vam je kdaj zgodilo, da vam je vse letelo iz rok?

Ali se vam je kdaj zgodilo, da vam je vse padalo iz rok?

Ali se vam je kdaj zgodilo, da niste mogli iz sebe spraviti niti besede?

Ali se vam je kdaj zgodilo, da niste mogli izgovoriti niti besede?

VAJE IZ DELOVNEGA ZVEZKA

Namen vaj 5. enote	Navezave na besedila oz. slovnične enote
1. vaja: utrjevanje glagolskih oblik in besedotvorja oz. tvorbe glagolnika	1. vaja vsebuje splošno znano besedišče, vezano na temo izobraževanje.
2. vaja: sklanjanje ženskega imena in priimka in samostalnika gospa	Vaje od 2 do 6 se navezujejo na slovnično poglavje Samostalniki ženskega spola (str. 69).
3. vaja: raba samostalnika in pridevnika: 1. ženska sklanjatev in samostalniki ženskega spola, ki pri sklanjanju ne spremenijo oblike	3. vaja se navezuje na besedilo Borza znanja (str. 61).
4. vaja: raba samostalnikov na -ev 1. ženske sklanjatve v vseh sklonih in številih	4. vaja vsebuje splošno znano besedišče.
5. vaja: raba samostalnikov 1. in 2. ženske sklanjatve v E	5. vaja se navezuje se na besedilo Prošnja za štipendijo (str. 64).
6. vaja: raba samostalnikov 2. ženske sklanjatve v E in v 1. in 4. sklonu D in M	6. vaja vsebuje splošno znano besedišče, le primera a) in b) se navezujeta na besedili: a) Borza znanja (str. 61), b) Prošnja za štipendijo (str. 64).

7. vaja: sklanjanje samostalnikov v različnih sklonih, spolih in številih	7. vaja vsebuje splošno znano besedišče; po zvrsti se besedilo vaje navezuje na učbeniško besedilo V bratovi senci (str. 65).	
8. vaja: raba modalnih izrazov morati in ni (mi) treba	Vaje od 8 do 14 se navezujejo na slovnično poglavje Naklonski izrazi (str. 70, 71). Vaje od 8 do 13 vsebujejo splošno znano besedišče, vezano na temo izobraževanje. 14. vaja se navezuje na naslednja besedila oz. teme enote: a) Borza znanja (str. 61) b) Kateri predmet vam je bil v šoli najbolj všeč (str. 65, zapis str. 147) c) Vseživljenjsko izobraževanje (str. 62, 63) d) in e) Prošnja za štipendijo (str. 64) f) in g) V bratovi senci (str. 65).	
9. vaja: zanikanje modalnih izrazov		
10. vaja: raba modalnih izrazov v različnih časih (pretekliku in prihodnjiku)		
11. vaja: raba modalnih izrazov		
12. vaja: utrjevanje trdilne in nikalne oblike različnih modalnih izrazov		
13. vaja: raba modalnih izrazov v konverzaciji		
14. vaja: raba modalnih izrazov		
15. vaja: 1) raba glagolov premikanja ob namenilniku 2) raba namenilnika ob glagolih premikanja	Vaje od 15 do 22 se navezujejo na slovnični poglavji Izražanje namena in Izražanje nasprotja (str. 72) in vsebujejo splošno znano besedišče, vezano na temo izobraževanje.	
16. vaja: raba nedoločnika in namenilnika		
17. vaja: izražanje namena z veznikom da bi		
18. vaja: izražanje namena: pretvorbe namernega odvisnika v strukturo z namenilnikom		
19. vaja: izražanje vzroka in namena (ker, da bi)		
20. in 21. vaja: izražanje nasprotja s prirednimi vezniki ampak, vendar, toda, pa		
22. vaja: izražanje nasprotja s podrednim veznikom čeprav in predlogom kljub ter način pretvorb med njima (nomonalizacija)		
23. vaja: utrjevanje različnih slovničnih struktur		23. vaja je vezana na besedila: a) Izobraževanje za življenje – gospa Rotar, zdravnica (str. 62, zapis str. 146) b) Izobraževanje za življenje – Andrej, strojnik (str. 63, zapis 146) c) Kateri predmet vam je bil v šoli najbolj všeč (str. 65, zapis str. 147).
24. in 25. vaja: razumevanje in raba frazemov in pregovorov		24. in 25. vaja se navezujeta na rubriko Preoblečene besede (str. 61, str. 66).

REŠITVE VAJ 5. ENOTE DELOVNEGA ZVEZKA

1. Primeri rešitev:
 - a) **znati**
Ana **zna** dobro angleško.
Študentje **so** dobro **znali** na izpitu.
Znanje je pomembno za življenje.
 - b) **pomagati**
Pri nalogah si vedno **pomagam** s slovarjem.
Naš inštruktor vam bo pomagál.
Potrebujem **pomoč** pri nalogi.
 - c) **hoditi**
Janezek hodi še v osnovno šolo.
Hodila sem na Gimnazijo Ivana Cankarja.
Hoja v hribe je zdrava.
 - č) **izobraževati se**
Izobražujemo se vse življenje.
Delavce podjetja **bodo izobraževali** za nove naloge.
Učitelji skrbijo za vzgojo in **izobraževanje**.
 - d) **odločiti se**
Kako naj se odločimo?
Odločil se je za študij novinarstva.
Ob maturi stojite pred pomembno **odločitvijo**.
 - e) **študirati**
Študiram slovenščino na filozofski fakulteti.
Andrej je študiral v Mariboru.
Študij je zanimiv.
 - f) **prositi**
Zdaj ne morem s tabo, sošolec me **prosi** za pomoč pri nalogi.
Prosil sem za štipendijo.
Napisal sem **prošnjo** za štipendijo.
 - g) **sodelovati**
Ali Boris sodeluje v kakšnem društvu?
S tremi sošolci **smo sodelovali** pri pripravi referata.
Naloga je rezultat uspešnega **sodelovanja**.
 - h) **svetovati**
Svetujem ti, da se več učiš.
Nič pametnega nam niso svetovali.
Sošolcev **nasvet** je koristen.
 - i) **vpisati se**
Lahko **se vpišete** na tečaj angleščine.
Vpisal sem se na tečaj angleščine.
Vpis na tečaj bo 15. septembra
2. Ana Koren. Nives Koren. Gospa Koren.
Ane Koren. Nives Koren. Gospe Koren.
Ani Koren. Nives Koren. Gospe Koren.
Ano Koren. Nives Koren. Gospo Koren.
Pri Ani Koren. Pri Nives Koren. Pri gospe Koren.
Z Ano Koren. Z Nives Koren. Z gospo Koren.
3. Kitajsko – Borzi znanja – pogostih fraz – prijazno uslužbenko – gospe Wang – Kitajke – gospo Wang – konverzacije – Ingrid – ceno – dobri prijateljski – Ingrid – hčerki Lin – Lin
4. a) rešitev – rešitve – rešitvami – rešitev – rešitvijo
b) odločitev – odločitve – odločitve – odločitve – odločitvami
c) breskev – breskvami – breskve – breskvi – breskev
5. priložnosti – pomlad – pomoč – rešitev – pot – luč – noč – potjo – skrbi
6. a) osebnost – osebnosti – osebnostjo
b) priložnost – priložnost – priložnosti
c) pesem – pesmi – pesmi – pesmi
č) bolezní – bolezní – bolezní – bolezen
d) pot – poti – pot – poti
e) pomočjo – pomoči – pomoč – pomoči
7. leti – moškimi – življenju – arhitekturo – različnimi športi – pevskem zboru – nemščine – prihodnost – srednjo šolo – majhnem podjetju – službe – televizijo – razlikam – ljubezen – hobiji – reklamni agenciji – ljudmi – zabave – ženo – otroke – ljubeznijo
8. Primeri rešitev:
 - a) Ali moraš (iti) v soboto v šolo? – Ne, ni mi treba, ob sobotah nimamo pouka./Ja, moram. To soboto imamo izjemoma pouk.
 - b) Ali moraš napisati domačo nalogo? – Ne, ni mi je treba napisati. Danes nimamo naloge./Ja, moram. Napisati moram spis.
 - c) Ali moraš pospraviti pisalno mizo? – Ne, ni mi je treba, ker bom danes še delal(a)./Ja, moram jo, saj ne najdem zvezka.
 - č) Ali moraš narediti izpit iz slovenskega jezika? – Ne, ni mi ga treba narediti, tega nihče ne zahteva od mene./Ja, moram ga narediti, če se želim vpisati na fakulteto.
 - d) Ali moraš pomagati sošolcu pri učenju? – Ne, ni (mi) mu treba pomagati, saj vse razume./Ja, moram mu pomagati, ker me je prosil za pomoč.
 - e) Ali morate plačati za šolnino za študij v svoji državi? – Ne, ni nam je treba plačati, vse stroške krije država./Ja, moramo jo plačati, in to stane zelo veliko denarja.
 - f) Ali morate redno prihajati k pouku? – Ne, ni nam treba, ker je to neobvezni pouk./Ja, moramo, če veliko manjkamo, ne dobimo potrdila o zaključku tečaja.
9. a) Ob koncu leta mi ni treba narediti izpita.
b) Jutri ne morem priti k tebi na obisk.
c) Oče mi ne more posoditi avta.
č) Učbenika Slovenska beseda v živo si ne moreš izposoditi v knjižnici.
d) Ali ti ni treba vikati profesorjev?
10. a) Vzgojiteljice so morale pripraviti aktivnosti za otroke./Vzgojiteljice bodo morale pripraviti aktivnosti za otroke.
b) Ni mi bilo treba priti na predavanje./Ne bo mi treba priti na predavanje.
c) Prošnjo za štipendijo smo morali oddati do 30. aprila./ Prošnjo za štipendijo bomo morali oddati do 30. aprila.
č) Tomi se ni mogel vpisati na veterinarsko fakulteto./Tomi se ne bo mogel vpisati na veterinarsko fakulteto.

- d) Informacije o tečaju smo lahko poiskali na medmrežju./Informacije o tečaju bomo lahko poiskali na medmrežju.
- e) Na šolski izlet smo lahko pripeljali tudi svoje prijatelje./Na šolski izlet bomo lahko pripeljali tudi svoje prijatelje.
11. 1)
a) ga morate (narediti)
b) ni (vam) je treba (narediti)
c) ni (ti/vam) ga treba (plačati)
2)
a) ne morem (ti ga posoditi)
b) lahko (me pokličeš)
c) ne morem (te peljati)
3)
a) ne smete (kaditi tukaj)
b) ne smeš (iti v disko)
c) lahko (greš)/smeš (iti)
č) lahko (ga uporabljate)/smete (ga uporabljati)
d) lahko (jih jem)/smem (jih jesti)
12. a) Danes lahko greš k prijateljici na obisk. Ni se ji treba učiti.
b) Ja, lahko ti pomagam.
c) Ne, ne moreš si sposoditi mojega učbenika.
č) Ana bo jutri lahko prišla k pouku.
d) Ne morem te poklicati popoldne.
e) Ni vam treba prinesiti zaključnega spričevala.
f) Morate biti tiho.
g) Lahko zamudim predavanje.
13. Primeri odgovorov:
Ko sem hodil(a) v gimnazijo, smo nekatere mlajše učitelje lahko klicali po imenu. Nikoli nismo smeli zamujati pouka, če si zamudil pouk, si dobil neopravičeno uro. Nismo smeli kaditi, zato so nekateri na skrivaj kadili na stranišču ...
14. a) želijo – mogli
b) lahko – morali
c) želite – je treba
d) želi – morejo
e) hočeš – Ni ti treba
f) hotel – želel – ne more
g) ne sme – mu ni treba
15. 1) Primeri rešitev:
a) gre/teče/hiti ... je šel/je tekkel/je hitel ...
b) grejo/bodo šli ...
c) gresta/prideta ...
č) Gremo/Pojdimo/Tecimo/Šli smo ...
d) greste/ste šli/boste odšli ...
e) hodimo/smo hodili ...
f) Pojdita/Odidita/Tecita/Hitita
g) bosta šla/sta šla/gresta ...
h) Grem/Tečem/Hitim /Šel sem ...
i) hodim
j) Pridi
k) greste/pridete/ste šli/ste prišli/boste šli/boste prišli
l) Grem/Tečem/Hitim
- 2) Primeri rešitev:
a) spat
b) iskat
c) napisat/naredit/delat
č) povedat
d) Teč/Telovadit
16. a) se spočiti
b) kupit
c) teč
č) hoditi
d) prijavit
e) obleč
17. Primeri rešitev:
a) Vpisal(a) sem se v tečaj slovenskega jezika, da bi bolje govoril(a) slovensko.
b) Šli smo v knjigarno, da bi si kupili slovarje.
c) Obiskal(a) sem sošolko, da bi skupaj napisali referat.
č) Jana in Mojca sta šli na zabavo, da bi tam srečali nekdanje sošolce.
d) Andrej je telefoniral na Borzo znanja, da bi dobil informacije o tečaju kitajščine.
18. a) Študentje so šli v knjižnico poiskat informacije za seminarsko nalogo.
b) Pritekel/Pritekla sem ti povedat novico.
c) Gregor je odšel na Dunaj študirat dirigiranje.
č) Učenci so šli na šolsko igrišče igrat nogomet.
19. a) Mojca je odšla na fakulteto, da bi se prijavila na izpit.
b) Dobili smo se pri sošolcu, da bi se skupaj učili matematiko.
c) Maja je odšla v Argentino, ker se je želela naučiti plesati argentinski tango ...
č) Aleš je kupil priročnik za kuhanje, ker se je hotel naučiti kuhati.
d) Prišel/Prišla sem, ker sem želel(a) govoriti s tabo. – Prišel/Prišla sem, da bi govorila s tabo.
20. a) Rad(a) bi se naučil(a) kitajsko, ampak/vendar/toda/pa ne vem, kako bi našel/našla učitelja.
b) Andrej ima dobro službo, ampak/vendar/toda/pa s službo ni zadovoljen.
c) Darja bi rada naredila sprejemni izpit na medicino, ampak/vendar/toda/pa v gimnaziji ni bila preveč uspešna.
č) Hoteli smo se vpisati na tečaj računalništva, ampak/vendar/toda prijavilo se je premalo kandidatov.
d) Radi bi študirali v Sloveniji, ampak/vendar/toda/pa ne znata še dobro slovensko.
e) V gimnaziji sta bila oba odlična dijaka, ampak/vendar/toda/pa na žalost nista končala študija.
f) Učiteljica je želela svetovati učencu, ampak/vendar/toda ni je poslušal.
21. Primeri rešitev:
1)
a) Želel je postati nogometaš, ampak niso ga sprejeli v klub.

- b) *Želela si je, da bi končala šolanje, ampak ni imela denarja za plačilo šolnine.*
- c) *Gledal(a) sem ponudbe Borze znanja, ampak nisem našel/našla nič zanimivega.*
- č) *Hotel je obiskovati tečaj angleščine, pa so bile vse skupine že polne.*
- d) *V šoli se lahko veliko naučite, vendar je pomembno tudi to, da delate domače naloge.*
- e) *Ukvarjajte se z različnimi stvarmi, toda ne pozabite na študij.*
- 2)
- a) *Čeprav ni bil zelo pameten, je končal srednjo šolo.*
- b) *Študentska leta so bila zelo lepa, čeprav sem bil(a) pogosto brez denarja.*
- c) *Čeprav sem se učil(a), nisem naredil(a) izpita.*
- č) *Učenci so imeli svojega učitelja zelo radi, čeprav je bil zelo strog.*
- d) *Uroš bi se rad vpisal na ekonomsko fakulteto, čeprav so mu svetovali, naj raje študira naravoslovje.*
- e) *Čeprav ima Alenka visoko izobrazbo, ne more dobiti dobre službe.*
22. 1)
- a) *Čeprav je imel vlak zamudo, je učiteljica pravočasno prišla v šolo.*
- b) *Dijaki so kadili, čeprav je bilo to prepovedano.*
- c) *Čeprav je imela Maja dober uspeh, se ni mogla vpisati na medicino.*
- č) *Čeprav je imel Marko finančne težave, je uspešno dokončal študij arhitekture.*
- 2)
- a) *Kljub težavam smo na koncu našli skupno rešitev.*
- b) *Kljub poškodbam/poškodbam je Petra na tekmi odlično igrala.*
- c) *Šel/Šla sem v disko kljub prepovedi staršev.*
- č) *Kljub dobremu rezultatu vas ni nihče pohvalil.*
23. a) a, c, b, d, a, c, a, d
b) b, c, a, d, c, c, a, a, c, b, a, a, c, a, d, c
c) a, c, b, c, b, a, b
24. a) 3, b) 5, c) 4, č) 1, d) 2
25. a) *Človek se uči celo življenje.*
b) *Kar se Janezek nauči, to Janez zna.*
c) *Kolikor znaš, toliko veljaš.*
č) *Za dežjem vedno posije sonce.*
d) *Brez muje se še čevalj ne obuže.*

TEME	<ul style="list-style-type: none"> - delo in služba, brezposelnost - iskanje zaposlitve - delovni dan, družabni stiki v službi
SPOROČANJSKI VZORCI (govorni in pisni)	<ul style="list-style-type: none"> - življenjepiš - prošnja - poslovni bonton - izražanje mnenja - pohvala, graja, tolažba, opogumljanje
SLOVNICA	<ul style="list-style-type: none"> - 2. ž. sklanjatev E, D, M - glagolski vid, dovršni in nedovršni glagoli - izražanje časovnih okoliščin (ko, kadar, preden, medtem ko, potem ko)
IZ SLOVENSKE LITERATURE	- odlomek iz romana Pisatelj v parlamentu

U str. 75
UVOD V ENOTO

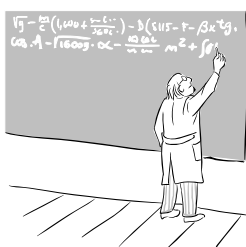
Lektor na začetku obravnave enote spodbudi udeležence, da se spomnijo čim več znanih besed v zvezi s službo oz. zaposlitvijo/zaposlovanjem. Takšne oblike prevetrilne spomina so na nadaljevalni stopnji nujne, saj postaja zelo konkretno in vsakdanje besedišče prav s pogovorom o zaposlovanju vedno bolj abstraktno (tudi z obravnavo samostalnikov ženskega spola, ki označujejo pojme, tj. na -ev in -ost). Udeleženci torej v parih na večji list papirja torej čitljivo zapisujejo asociacije na vprašanje: *Na kaj pomislite, ko slišite besedo služba?* Njihovi zapisi nato krožijo po razredu, udeleženci ugotavljajo, katerih besed se sami niso spomnili, in sprašujejo po pomenu besed, ki jih ne poznajo. Lektor ves čas zapisuje na tablo besedišče, ki se med pogovorom pojavlja kot novo.

BZ str. 81, 82

U str. 75
GOVORJENJE
Pogovor ob sličicah

Povežite slike z ustreznimi besedili.

Ilustracije so privlačno izhodišče za obravnavo enote. Udeleženci najprej poskusijo s svojimi besedami opisati, kaj predstavljajo, nato jih povežejo z ustreznimi besedami.

Pogovor nadaljujemo z vprašanjema *Ali že imate kakšno službo?* in *Kakšna je vaša služba oziroma delo?* Sledijo vprašanja pod navodilom *Pogovarjajte se*. Udeleženci izražajo svoje občutke, mnenja oz. komentarje ter lastna predvidevanja. Primeri vprašanj za tiste, ki so že bili zaposleni: *Kako ste se počutili v službi/na delovnem mestu? Kaj vam je bilo všeč in kaj ne? Kaj bi spremenili, če bi lahko? Kaj se vam zdi najpomembnejše za uspešno kariero?* Primeri vprašanj za tiste, ki še niso bili zaposleni: *O kakšni zaposlitvi sanjate? Kateri poklic bi bil idealen za vas? Kaj ste pripravljeni za to storiti? In kaj se vam zdi najpomembnejše za uspešno kariero?*

Dobro je, če besedišče, ki se v konverzacijskih dejavnostih pojavlja kot novo, organiziramo v obliki miselnega vzorca. Če je to zaradi nepredvidljivega toka asociacij težko, lahko lektor predhodno na tablo, prosojnico ali plakat napiše nekaj ključnih nadpomenk, s katerimi bo lažje sistematizirati besedišče, ki ga bodo udeleženci rabili.

Primer tabelske slike:

služba, delo, zaposlitev	
imeti službo	ne imeti službe
<p>dobiti službo, zaposliti se, zaposliti delavca: Dobil(a) sem novo službo. Zaposlil(a) sem se v šoli. – Na šoli so zaposlili novega profesorja.</p> <p>imeti službo/zaposlitev: Imam novo zaposlitev.</p> <p>biti zaposlen(a): Zaposlen(a) sem v podjetju Tip, d. o. o.</p> <p>zaposleni = človek/ljudje Zaposleni niso zadovoljni z direktorjem.</p>	<p>izgubiti službo, odpustiti delavca: Podjetje ni bilo uspešno. Odpustili so delavce. Delavci so izgubili službo.</p> <p>brezposelnost: Visoka stopnja brezposelnosti je velik problem države.</p> <p>biti brez službe = biti brezposeln(a): Moj prijatelj je trenutno brezposeln.</p> <p>brezposelni = človek/ljudje Brezposelni dobivajo socialno podporo.</p>
<p>podjetje podjetnik, podjetnica veliko, malo podjetje vrste podjetij: d. o. o., d. d., s. p.</p> <p>posel poslovnež, poslovna ženska poslovni sestanek poslovno potovanje (službena pot) skleniti posel</p>	<p>vrste dela fizično delo umsko delo kreativno delo rutinsko delo</p> <p>ljudje na delu delavec, delavka sodelavec, sodelavka uslužbenec, uslužbenka zaposleni, zaposlena direktor, direktorica vodja = šef, šefica/šefinja (pog.)</p>

Ko je besedišča v zvezi z novo temo že precej, izvedemo še kakšno konverzijsko dejavnost, kjer lahko udeleženci nove besede aktivno uporabijo, recimo določamo dobre in slabe strani določenega poklica, na primer poklica učitelja: *Kakšne vrste delo opravlja učitelj? Katere so dobre in katere slabe strani tega poklica?* – Pričakovani odgovori so: *To je ustvarjalno delo. To je natančno delo. Učitelj mora veliko delati doma. Ni težko dobiti službe. Nima visoke plače. Delo ni dolgočasno. Včasih ima dolge sestanke (konference, govorilne ure). S sodelavci se srečuje le med odmori in na sestankih ...*, pri čemer te lastnosti razdelimo na prednosti in slabosti. Nato si vsak udeleženec izbere določen poklic in pripoveduje o dobrih in slabih lastnostih dela.

U str. 75
DZ vaja 23
RAZLAGE FRAZEMOV

Preoblečene besede

velika živina
pomemben človek na vodilnem mestu

delati kot črna živina
težko, navadno fizično delati

vreči koga na cesto
odpustiti koga iz službe

U str. 76
POSLUŠANJE BESEDIL
 S str. 84 Glagolski vid
 DZ vaja 16a

Poslušajte Majino izjavo. ¹⁸ Maja, poslovna sekretarka

Poslušajte pogovor med direktorjem in Majo. ¹⁹ V službi

Pred poslušanjem besedil: Udeleženci izberejo neki poklic in skušajo natančneje opisati, kako poteka delovni dan osebe, ki ta poklic opravlja. Nato opišejo še delovni dan direktorja in tajnice direktorja. Naredijo seznam del, za katera mislijo, da jih mora opravljati direktor, in seznam del, za katera mislijo, da jih mora opravljati njegova tajnica.

Sledi branje dejavnosti, ki so v tabeli na str. 76 zgoraj.

Poslušanje Majine izjave: Ob poslušanju udeleženci s križcem označijo, kaj dela Maja, poslovna sekretarka.

REŠITVE

Razporeja delovne obveznosti direktorja.	✗	Daje različne informacije.	✗
Podpisuje pomembne dokumente.		Kuha kavo.	
Pripravlja in organizira sestanke.	✗	Vodi poslovno korespondenco.	✗
Vodi sestanke.		Komunicira s poslovnimi partnerji.	✗

Poslušanje pogovora v službi (tj. pogovor med direktorjem in Majo): Ob poslušanju udeleženci zapisujejo, kaj mora narediti Maja in katere obveznosti ima direktor.

REŠITVE

Maja mora:

- napisati elektronsko sporočilo (potrditi, da direktor pride na sestanek h g. Ribiču),
- pripraviti gradivo za sestanek,
- vprašati go. Jamnik, ali lahko pride ta dan okoli dveh ali naslednji dan,
- ta dan oditi malo prej (otroka peljati k zdravniku).

Direktor mora:

- narediti poročilo za naslednji dan,
- imeti razgovore s kandidati za novo delovno mesto.

Po poslušanju: Poslušani besedili (Majino izjavo in pogovor med direktorjem in Majo) udeleženci čim bolj dobesedno odigrajo. Druga možnost je, da pripravijo besedilo z drugega vidika, pri čemer npr. direktor da izjavo, kaj dela poslovna sekretarka, Maja pa razloži svoji sodelavki, ki jo bo nadomestila med dopustom, kaj vse mora delati na delovnem mestu.

U str. 76
BRANJE BESEDILA
 Anketa
 DZ vaja 16b
 S str. 83 2. ženska sklanjatev
 BZ str. 82 Izražanje mnenja

Kaj je pomembno za uspešno kariero?

Pred branjem: Lektor pripravi anketo, kot kaže primer.

ANKETA: Kaj je pomembno za uspešno kariero? Ocenite od 1 do 5
 (1 = najmanj pomembno, 5 = najbolj pomembno)

	Ime udeleženca
Izobrazba	_____
delovne izkušnje	_____
delovne navade	_____
osebnostne (karakterne) lastnosti	_____
dodatna izobrazba, znanja	_____

Lektor udeležencem razloži besedišče v anketi. Udeleženci naj se navzkrižno sprašujejo in si zapisujejo odgovore. Posamezni odgovori so izraženi z ocenami od 1 do 5, pri čemer naj številka ena udeležencu pomeni najmanj pomembno lastnost za uspešno kariero in pet najpomembnejšo. Po končani anketi v parih sestavijo poročilo oz. povzetek ankete: *Po našem mnenju je za uspešno kariero najbolj pomembno ... Zdi se nam, da na kariero manj vpliva ... Končno pa menimo, da za uspeh na delovnem mestu najmanj vpliva ...*

Ob branju: Udeleženci so pozorni na neznane besede; sledi razlaga teh besed.

Po branju: Udeleženci odgovarjajo na vprašanja ob besedilu in razložijo ključne besede, o katerih govori besedilo.

MOŽNE REŠITVE

Kaj je tema ankete, ki so jo izvedli pri časopisu Delo?

Tema ankete je, kaj je pomembno za uspešno kariero./Anketa ugotavlja, kaj vpliva na uspešno kariero.

Kaj je za Slovence najpomembnejše za uspešno kariero?

Izobrazba./Najpomembnejša se jim zdi izobrazba.

Kaj pa mislijo ameriški strokovnjaki?

Da osebnostne lastnosti najbolj vplivajo na razvoj kariere.

Kakšne delavce najbolj cenijo ameriški strokovnjaki?

Take, ki imajo talent za reševanje problemov, in take, ki so natančni.

izobrazba: osnovna, srednja, višja, visoka izobrazba

Izobrazbo določa končana šola: osnovno izobrazbo ima človek, ki je končal osnovno šolo, srednjo izobrazbo ima tisti, ki je končal srednjo šolo, visoko pa, kdor je končal fakulteto.

delovne izkušnje

Delovne izkušnje so tiste izkušnje, ki jih pridobi človek, če določen čas dela v različnih službah.

Imam pet let delovnih izkušenj na področju vodenja.

osebne lastnosti

Osebnostne lastnosti so tiste lastnosti, ki jih ima posameznik zaradi svojega značaja: npr. komunikativnost, natančnost, smisel za skupinsko/timsko delo, odločnost ...

dodatna znanja

Dodatna znanja so tista znanja, ki jih ima človek, vendar niso bila pridobljena ob usposabljanju za določen poklic, npr. znanje računalništva, znanje tujih jezikov, znanje masaže, igranje inštrumenta ...

Udeleženci prav tako primerjajo ugotovitve iz besedila z rezultati ankete v razredu.

Oglejte si oglasa za delo.

Pred branjem: Pogovarjamo se ob vprašanjih: *Kaj lahko storite, če nimate službe oz. dela? Morda bi želeli zamenjati delo, ki ga imate zdaj – kakšno delo bi vas torej še zanimalo? Katere informacije so pomembne v oglasih za delo?*

Branje: Ker gre za branje dveh besedil iste zvrsti, tj. oglasov za delo (torej naj bi bili v obeh oglasih navedeni podobni besedilni elementi), lahko izvedemo branje v dveh skupinah. Vsaka skupina dobi en oglas in ga prebere. Ob branju si udeleženci zapisujejo vprašanja, ki bi dala odgovore o glavnih elementih oglasa; s temi vprašanji bodo nato od druge skupine izvedeli pomembne informacije; npr. *Katero podjetje je razpisalo oglas? Kje je to podjetje? Koga iščejo – enega delavca ali več? Kakšne pogoje mora izpolnjevati kandidat? ...*

Po branju: Sledi izmenjava informacij med skupinama. Udeleženci preberejo še tisto besedilo, ki ga s svojo skupino niso brali, in vprašajo za pomene neznanih besed.

Kdo išče telefonske svetovalce in svetovalke?

Založba Mladinska knjiga.

Kaj dela telefonski svetovalac ali svetovalka?

Sprejema naročila, prodaja in anketira.

Kakšno izobrazbo mora imeti strokovni sodelavec pri Sandozu?

Visoko./Imeti mora končano Fakulteto za farmacijo./Biti mora diplomirani farmacevt.

Katere jezike mora znati?

Angleščino in nemščino./Aktivno mora znati angleško in pogovorno nemško.

Nadgradnja: Lektor naroči udeležencem, naj sami poiščejo v časopisu ali na medmrežju kakšen oglas za delo, ki bi jih zanimalo. Nekaj izvernih oglasov v šolo prinese

U str. 77

BRANJE BESEDIL

Oglas za delo

DZ vaja 15a, b

REŠITVE

vprašanj na str. 77

tudi sam. Pri prebiranju oglasov in iskanju glavnih informacij v njih udeleženci vedno poskusijo odgovoriti na tri vprašanja, in sicer: *Kdo ponuja delo? Kakšno je to delo? Kakšni so pogoji in zahtevana znanja za to delo?* Nazadnje si vsak udeleženec izbere oglas, ki se mu zdi najzanimivejši. Sošolcem in lektorju utemelji, zakaj si je izbral prav ta oglas. Udeleženci bodo izbrane oglase uporabili tudi pri dejavnostih, ki sledijo (pisanju prošnje in igri vlog – razgovoru za službo).

U str. 78

BRANJE BESEDIL

Oglas in prijava za delovno mesto

DZ vaja 15c

Dopolnite prijavo za delovno mesto prevajalke ...

Pred branjem oglasa: Udeleženci ponovijo, katere informacije so ključne v oglasih za delo (to so že prej omenjena vprašanja *Kdo ponuja delo? Kakšno delo? Kakšni so pogoji in zahtevana znanja za to delo?*).

Branje oglasa: Udeleženci najprej preberejo oglas podjetja Gorenje, ki išče prevajalca. Lektor lahko udeležencem ponudi razrezano besedilo, in ti ga sestavijo v celoto.

Po branju oglasa: Udeleženci preverijo, ali razumejo vse informacije v oglasu oz. primerjajo svoje zlepljeno besedilo z besedilom v učbeniku. Sledi pogovor: *Kdo bi se lahko prijavil na ta razpis? Ali morda poznate koga, ki ustreza razpisanim pogojem? Kakšne osebnostne lastnosti naj ima oseba, ki se prijavlja na delovno mesto prevajalca? Kakšno je to delo (dolgočasno ali zanimivo, ustvarjalno ali ne, stresno ali ne ...)?* Sledi pogovor, ki že uvaja v naslednje besedilo.

Pred branjem prijave na razpis: Lektor vpraša, kako je treba napisati uradno pismo, prijavo na razpis. Spomni jih, da je v določenih elementih pismo podobno tistemu, ki so ga obravnavali v prejšnji enoti (tj. prošnja za štipendijo). Skupaj naredijo ogrodje prijave za razpis na prosto delovno mesto.

Pošiljatelj	
Naslovník	
Zadeva	
Ogovor	Datum
Uvod (kje je pošiljatelj dobil informacijo o oglasu, na kateri oglas se javlja)	
Utemeljitev (kdo je pošiljatelj, kako ustreza razpisanim pogojem)	
Zaključek (zakaj si pošiljatelj želi to delo)	
Vljudnostna fraza in pozdrav	
Priloge	Podpis

Potem se lektor po potrebi posveti besedišču, ki se pojavlja v besedilu prijave na razpis na str. 78. Če pričakuje, da udeleženci ključno besedišče tega besedila že poznajo, jih prosi, naj poskusijo s svojimi besedami razložiti pomene.

<i>kadrovska služba</i>	<i>Zavod za zaposlovanje</i>
<i>delovno mesto</i>	<i>izkoristiti svoje sposobnosti in znanje</i>
<i>prijaviti se – prijava</i>	<i>imeti smisel za kaj</i>
<i>honorarno delo – delati honorarno</i>	<i>življenjepis</i>
<i>biti zaposlen</i>	<i>priporočilo</i>
<i>delovne izkušnje</i>	

Branje prijave na razpis: Ob branju udeleženci dopolnjujejo besedilo z besedami iz spodnjega okvirja.

REŠITVE

delovno mesto – oglas – poklicu – študiju – delala – zaposlena – izkušenj – Zavodu za zaposlovanje – zaposlitev – odgovora

Druša možnost je, da pred dopolnjevanjem lektor na tablo zapisuje prijavo na delovno mesto, in sicer tako, da mu udeleženci narekujejo ideje, kako bi oni formulirali do-

pis. Nato si ogledajo besedilo v učbeniku, ga dopolnijo in pri tem ugotavljajo, ali se njihova pričakovanja z navedenim ujemajo.

Po branju: S pomočjo modela napisane prošnje/prijave za delo sledi pisanje prošnje/prijave za delo na oglas, ki si ga je vsak udeleženec izbral sam.

U str. 79
PISANJE
Življenjepis

Napišite življenjepis, ki ga boste priložili prošnji za službo.

Pred pisanjem funkcionalnega življenjepisa, tj. življenjepisa za službo: Udeleženci komentirajo karikaturu na str. 79 zgoraj, potem pa povejo, kaj vejo o pisanju življenjepisa: *Ali so ga že kdaj pisali? V kakšni obliki? Komu? Katere informacije so pomembne? Katere niso pomembne? ...* Pogledajo tudi podatke, navedene v učbeniku pod navodilom.

Prav tako lahko za orientacijo lektor prinese že napisan model življenjepisa.

ŽIVLJENJEPIS

1. OSEBNI PODATKI:

- ime in priimek: Miha Mavec
- rojen: 29. 10. 1976, Postojna
- narodnost: slovenska
- stan: samski
- stalno bivališče: Ruska 13, Postojna, Slovenija
- telefon: 041 654 287
- elektronski naslov: miha.mavec@mejl.si

2. PODATKI O IZOBRAZBI:

- 1983–1991 osnovna šola v Postojni
- 1991–1995 gimnazija v Postojni
- 1995–2002 študij kemije na fakulteti za kemijo v Ljubljani

3. DRUGA ZNANJA:

- 2000 opravil izpit za turističnega vodiča
- znanje jezikov: angleški, nemški, francoski, srbski
- znanje računalništva: Word, Excel
- opravljen vozniški izpit

4. DELOVNE IZKUŠNJE:

- 1999–2002 programer v računalniškem podjetju Miška
- 2002 kemijski raziskovalec na Inštitutu Jožef Stefan

5. DRUGE AKTIVNOSTI:

potovanja, zanimanje za astronomijo ...

6. PRIPOROČILA IN DOKAZILA:

Poslana bodo na Vašo prošnjo ali zahtevo.

Delovne izkušnje lahko navedemo tudi v obratnem vrstnem redu, od sedanjosti v preteklost, saj so nedavne izkušnje pomembnejše kot začetne.

Pisanje: Sledi torej pisanje osebnega življenjepisa. Udeleženci lahko izkoristijo to dejavnost, da si pripravijo ustrezen življenjepis za svoje potrebe. Lektor jim pomaga predvsem pri prevajanju oz. navajanju poimenovanj šol, ki so jih obiskovali ali končali, pozorni naj bodo na pravopis in sklanjanje tujih zemljepisnih in stvarnih imen, npr. študij angleščine na univerzi Dalhousie v Halifaxu (Kanada).

U str. 79
BRANJE BESEDILA

Pomembno je, kako se predstavite

Pred branjem: Lektor udeležence opozori, da se po pisanju prošnje bliža razgovor za službo in da se je na razgovor dobro pripraviti in vedeti nekaj o poslovnem bontonu. Udeleženci v paru naredijo seznam idej:

Na razgovoru za službo je dobro, če ...	Na razgovoru za službo ni dobro, če ...

Ob tem lektor spet izkoristi besede za izražanje mnenja (glej rubriko Besedni zaklad):

Mislim/Menim, da je pomembno, ...
Po moje/Po mojem mnenju je dobro, ...
Moje mnenje je, da ni dobro, ...
Zdi se mi, da ...

Udeleženci s pomočjo iztočnic poročajo o svojem mnenju o primernem in neprimernem obnašanju v poslovnem svetu.

Branje: Tudi če udeleženci ne razumejo vseh besed, naj poskušajo povezati naslove z besedili (preverjamo torej globalno razumevanje). Nato sledi ponovno branje in razumevanje podrobnosti. Nekaj težjih besed:

narediti vtis
sogovornik
govorica telesa
nasmeh
prekrižane noge
biti veren

V nadaljevanju ob branju iščejo informacije v besedilu: kaj mora početi kandidat, kadar se poteguje za novo službo, in česa ne sme (vaja na str. 79 spodaj).

PRIMERI REŠITEV

Nekatere rešitve lahko udeleženci najdejo izražene neposredno, o drugih lahko sklepajo iz besedila:

morate	ne smete
<ul style="list-style-type: none"> - zbrati čim več informacij o podjetju - narediti dober vtis na sogovornika - biti pozorni na govorico svojega telesa - imeti sproščen nasmeh oz. biti prijazni - odgovarjati mirno in kratko 	<ul style="list-style-type: none"> - imeti prekrižanih nog - narediti slabega vtisa - biti nesproščeni oz. neprijazni - šariti z rokami po laseh - odgovarjati živčno in na dolgo
(v življenjepisu) <ul style="list-style-type: none"> - napisati ustrezne osebne podatke - naštetih svoje sposobnosti (od izobrazbe do posebnih znanj) 	(v življenjepisu) <ul style="list-style-type: none"> - omenjati imen in poklicev staršev - omenjati, ali ste verni ali ne
<ul style="list-style-type: none"> - zbrati čim več informacij o podjetju, ki ponuja delo 	<ul style="list-style-type: none"> - priti na razgovor nepripravljeni/tako, da ne poznate podjetja, ki ponuja delo
<ul style="list-style-type: none"> - napisati novo ponudbo za vsako delovno mesto - poiskati svoje prednosti 	<ul style="list-style-type: none"> - pošiljati iste ponudbe za različna delovna mesta - pozabiti poiskati svojih prednosti

Po branju: Udeleženci primerjajo nasvete iz besedil z lastnimi mnenji in se pogovarjajo – pri tem jih vodijo vprašanja, navedena pod besedilom.

U str. 80

GOVORJENJE

Igra vlog: Razgovor za službo

Poiščite v časopisih ali na medmrežju oglase za delo, ki vas zanimajo. Odigrali boste razgovor za novo službo.

Lektor udeležence razdeli v pare (delodajalec – kandidat) ali trojice (generalni direktor, kadrovski direktor – kandidat). Udeleženci si najprej ogledajo izbrane oglase, na katere se bo igra vlog navezovala. Potem pari ali skupinice določijo informacije o podjetju, ki so potrebne za nemoten pogovor v dejavnosti igre vlog (kakšno je to podjetje, kje je, s čim se ukvarja, koliko je zaposlenih ... če udeleženci ne poznajo realnih podatkov, si jih izmislijo). Sledi branje vprašanj na str. 80: ob tem se vsak pripravi na svojo vlogo. Tisti, ki bodo kandidata spraševali, naj naredijo izbor vprašanj in dodajo še kaj svojega. Tisti pa, ki bodo igrali kandidate, naj si zamislijo primerne odgovore na dana vprašanja.

Nadgradnja: Udeleženci, ki že imajo izkušnje z razgovori za nove službe, naj poročajo o svojih izkušnjah in občutkih. Prav tako lahko udeleženci prisluhnejo lektorju, če se spomni takšnega razgovora iz svojega življenja.

U str. 80
RAZLAGE FRAZEMOV
DZ vaja 23

Preoblečene besede

Na razgovoru ne mlatite prazne slame.

Ne govorite kar tako, brez pomena oz. vsebine.

Ne držite se kot mila jera.

Ne držite se neodločno, bodite odločni in samozavestni.

Prošnje ne napišite z levo roko.

Prošnje ne napišite brez truda/površno.

(V drugačnem kontekstu ima frazem narediti kaj z levo roko tudi nasproten pomen, in sicer z lahkoto, brez težav, npr.: *Nalogo bo gotovo rešil z levo roko.*)

Ne pokažite, da vam je kariera deveta briga.

Ne pokažite, da vam je vseeno za kariero.

OPOZORILO

U str. 81
POSLUŠANJE BESEDILA
DZ vaja 17

Eva dela v podjetju, ki se ukvarja z iskanem kadrov. Poslušajte, kako poteka njeno delo. ²⁰ Eva, uslužbenka podjetja, ki se ukvarja z iskanjem novih kadrov

Pred poslušanjem: Najprej lektor napove okvirno temo povzetka: *Slišali boste izjavo neke ženske, zaposlene v podjetju, ki se ukvarja z iskanjem novih kadrov. Sledi pogovor: Kaj je to kadrovska služba? Kaj veste o poklicnih iskalcih delavcev oziroma uslužbencev? Kaj mislite, v čem je njihovo delo podobno delu, ki ga mora opraviti delodajalec, ko išče novega delavca?*

Besedišče iz te izjave je strokovno (iz okvira poslovnega jezika) in primerno, da izvedemo dejavnost iskanje definicij. S takšno aktivnostjo udeležence tudi uvajamo v branje slovarskih razlag. Lektor pripravi besede in definicije teh besed. Udeleženci besede poskušajo najprej razložiti po svoje, nato pa jih povezati z danimi definicijami. Povezovanje besed in definicij lahko izvedemo tudi kot tekmovanje dveh ali treh skupin.

naročnik	kdor naroča kako storitev
delodajalec	kdor najame drugega, da mu za plačilo opravlja neko delo, kdor daje zaposlitev (lahko je fizična ali pravna oseba)
delavec	kdor poklicno opravlja kako fizično delo
sestane	srečanje določene skupine ljudi, navadno večje, na katerem se o čem razpravlja, dogovarja, sklepa
podjetje	samostojna gospodarska enota z določenimi nalogami na področju proizvodnje, trgovine, storitev
delovno mesto	najmanjša enota v podjetju, v kateri je zaposlena ena oseba
oglas	objava, obvestilo v časopisu
prošnja	pisni sestavek, v katerem kandidat prosi za službo
rok za prijavo	čas, do katerega je treba oddati prijavo
razgovor	sestane, na katerem se kandidata sprašuje, ali bi bil primeren za novo službo
reference	priporočila oz. dodatne informacije, ki se nanašajo na kandidata
tajni in varovani podatki	podatki o kandidatu so skrivnost, drugi ljudje za te podatke ne morejo oz. ne smejo izvedeti
zloraba podatkov	razkrivanje podatkov drugim ljudem ali javnosti

Udeleženci tudi preberejo iztočnice, ki jih bo treba med poslušanjem urediti po vrstnem redu.

REŠITEV

Ob poslušanju: Udeleženci uredijo vrstni red stavkov, kot to slišijo v Evini izjavi.

- 2 Gre na sestanek k naročniku. Naročnik ji pove, kakšnega delavca potrebuje.
- 5 Na razgovor povabi 10 do 15 najustreznejših kandidatov.
- 4 Osem dni zbira prošnje kandidatov.
- 6 S kandidati se pogovarja: predstavi svoje podjetje, vpraša jih o njihovem delu in osebnem življenju.
- 1 Najprej jo pokliče naročnik in ji pove, da potrebuje novega delavca.
- 3 Navadno išče nove uslužbenke preko oglasa v časopisu.
- 7 Izbere tri najboljše kandidate in jih predlaga naročniku.

Po poslušanju: Udeleženci preberejo besedilo iz zapisa na str. 147 in drug drugemu postavljajo vprašanja za preverjanje razumevanja.

U str. 81

GOVORJENJE

Igra vlog: Sestavljanje dialogov

Kako bi rekli?

V tej igri vlog najdemo opise nekaterih vsakdanjih govornih situacij, v kakršnih se človek lahko znajde na delovnem mestu. Z udeleženci najprej preberemo prvo situacijo in skupaj poskusimo določiti, kaj od govorca v takšni situaciji pričakujemo, da bo rekel. Pri tem jih spomnimo na že obravnavane jezikovne funkcije iz rubrike Besedni zaklad.

SITUACIJA	PRIČAKOVANO GOVORNO DEJANJE
Utrujeni ste in povabite sodelavca, da si vzameta odmor za kavo.	Izražanje svojih občutkov, vabilo/predlog POZIV: → Zelo sem utrujen(a). A greš z mano na kavo?/Polno glavo vsega imam. Ne morem se več skoncentrirati. Pojdiva na kavo! ODZIV: → Ja, v veseljem./Ta trenutek ne morem. Končati moram to delo. A lahko počakaš pet minut?

BZ str. 82 Tolažba, opogumljanje, Izražanje mnenja, Pohvala, Graja

Preden se lotimo naslednjih primerov, naredimo naslednjo vajo: Iz rubrike Besedni zaklad 6. enote premešamo sporazumevalne vzorce, udeleženci pa določijo, v kateri pomenski sklop posamezni vzorci sodijo:

TOLAŽBA, OPOGUMLJANJE**IZRAŽANJE MNENJA**

Bo že bolje. Ta projekt ste odlično izpeljali. Bravo! Super! Moje mnenje je, da vsi preveč delamo.

Zdi se mi, da preveč delam. Čestitam za odlično opravljeno delo! To se mi ne zdi preveč v redu.

Izpolnili ste vsa naša pričakovanja! Lahko bi se bolj potrudili. Le tako naprej!

To ste slabo organizirali. Mislim, da je pomembno, da se s sodelavci dobro razumeš.

Nad vašim delom smo razočarani. Menim, da imate odlične delovne pogoje.

Naredili ste več, kot smo pričakovali! Navdušeni smo nad vašo zamisljivo! Ne obupaj!

Ni vse tako hudo, kot se zdi. Niste izpolnili naših pričakovanj.

Po moje je izobrazba pomembnejša od delovnih izkušenj.

Po mojem mnenju imajo Slovenci dobre delovne navade. Razočarali ste nas.

S svojim delom ste nas navdušili! Teža ne bi mogli narediti bolje! To je zelo dobro.

Z vašim delom nismo zadovoljni. Za dežjem vedno posije sonce.

POHVALA**GRAJA**

Udeleženci nato razmislijo, kaj bi bilo treba reči v posamezni situaciji:

Šef je bil do sodelavca neprijazen, poskusite ga potolažiti.	tolažba
Dva sodelavca sta se zelo potrudila pri skupnem projektu: pohvalite njuno delo.	pohvala
Imate odlično idejo, za izvedbo pa potrebujete tim: prepričajte sodelavce, da bodo z vami sodelovali.	prepričevanje, izražanje mnenja
Dva sodelavca sta se sprla zaradi neumnosti: povejte jima kaj, da bosta spet prijatelja.	prepričevanje, izražanje mnenja
Dolgoletni sodelavec odhaja v pokoj: povejte mu nekaj lepih besed ob slovesu.	zahvala/izražanje hvaležnosti, slovo/poslavljanje
Dobili ste novega sodelavca, ki je ves prestrašen: predstavite mu druge sodelavce.	opogumljanje, predstavljanje
Nekdo ne dela dobro: prijazno ga opozorite, da se bo moral bolj potruditi.	opozorilo, graja, izražanje mnenja, izražanje nezadovoljstva
Nekdo v podjetju je o vas grdo govoril: povejte mu, da vam to ni všeč.	izražanje mnenja, graja, neodobravanje, izražanje razočaranja, nezadovoljstva

Udeleženci nato v parih ali manjših skupinah sestavijo in odigrajo dialoge, ki jih odpirajo dane situacije.

U str. 81, 82

Besedni zaklad

Slovnica

U str. 83

DZ vaje 3–9

Samostalniki 2. ženske sklanjatve se v večjem številu ne navezujejo na nobeno besedilo enote; besedi lastnost, natančnost se pojavljata v besedilu Kaj je pomembno za uspešno kariero (str. 76).

2. ŽENSKA SKLANJATEV

Udeleženci naštevajo samostalnike ženskega spola, ki jih že poznajo in ki se ne končajo na -a. Lektor jih zapisuje na tablo. Pri tem se pogovarjamo o tem, kako takšen samostalnik prepoznati:

- ena možnost je, da v besedilu opazujemo pridevnik pred samostalnikom, torej 2. ženska sklanjatve velja izključno za samostalnike, pridevniki v ženski obliki ne spreminjajo sklanjatve: *velika miš, lepa pomlad, rdeča kri ...*;
- druga možnost je, da so v besedilu udeleženci pozorni na končnice -i ali -(i)jo, pogosto realizirane v odvisnih sklonih;
- verjetno udeleženci do tega trenutka tudi že vejo, da so samostalniki na -ost iz skupine 2. ženske sklanjatve;
- v vsakem primeru pa se bodo morali udeleženci nekaj besed naučiti. Avtorice učbenika smo pripravile seznam besed 2. ženske sklanjatve – na njem so tisti samostalniki, ki so se nam zdeli sorazmerno pogosto rabljeni. Seveda je vse te samostalnike težko uporabiti v kontekstu enote, ki govori o delu in zaposlitvi, smiselno pa se nam je zdelo, da imajo te besede udeleženci zbrane na enem mestu in si zapomnijo predvsem tiste, za katere predvidevajo, da jih bodo srečevali v svojem življenju. Pri učenju novih besed jim lektor pomaga tako, da izbrane besede postavi v kontekst in se s tem izogne učenju seznama na pamet.

Pri nekaterih samostalnikih, ki se lahko realizirajo v dveh različicah (*obrt, obrv, pos-trv*; 2. sklon E – *obr̂ti* in *obr̂tí*, 5. sklon M – v *obr̂tih* in v *obr̂téh*), smo se odločile za uvrstitev v prvo skupino, da udeležencev ne obremenjujemo s preveč podrobnimi in nepomembnimi informacijami.

OPOZORILO

Udeleženci naj besede s seznama razdelijo na dve skupini, »razumem« in »ne razumem«. Lektor si vzame več časa za razlago pomenov (vedno naj najprej preveri, ali kdo v skupini že pozna pomen) – z risbo (pomaga si lahko z ilustracijami v delovnem zvezku na str. 57), pantomimo, preprosto razlago, še posebej pa z rabo v ilustrativnih primerih.

Kot zabavno utrjevanje pomenov teh besed predlagamo dejavnost 54 Rišem pesem iz priročnika Povej naprej.⁶ Ko so pomeni jasni, si udeleženci naredijo svoj osebni izbor »potrebujem« in »ne potrebujem«. Do naslednjic naj si zapomnijo predvsem tiste besede, ki jih bodo po svojih predvidevanjih potrebovali.

Ker udeleženci velikokrat zamenjujejo kratke samostalnike moške sklanjatve s samostalniki druge ženske sklanjatve, predlagamo naslednjo dejavnost: lektor na listke napiše različne samostalnike obeh skupin. Udeleženci jih morajo razdeliti glede na spol. Ko jih razdelijo, samostalnike ženskega spola uporabijo v svojih povedih, ob samostalnikih moškega spola pa lahko ponovijo posebnosti pri kratkih moških samostalnikih (npr.: podaljševanje z -j-, -ov-). Če imamo bolj športne udeležence, lahko vajo izvedemo tudi tako, da lektor bere seznam besed (npr.: *pot, lev, val, klôp, jed, klôp, vlak, gozd, stvar ...*). Ko udeleženci slišijo samostalnik druge ženske sklanjatve, počepnejo, pri samostalnikih moškega spola pa vstanejo.

Nanašajoč se na prejšnjo enoto naj udeleženci ponovijo, kaj vejo o sklanjanju teh samostalnikov (v ednini): udeleženci poskusijo sklanjati nekaj samostalnikov s seznama. Pričakovati je težave pri naglaševanju pri nekaterih samostalnikih, pa tudi s 6. sklonom, kjer je lahko končnica -jo. V nadaljevanju lektor pomaga oblikovati tri skupine samostalnikov 2. ženske sklanjatve, in sicer:

1. skupina dvozložni samostalniki samostalniki, ki se končajo na -ost redki primeri enozložnih samostalnikov	2. skupina samostalniki s polglasniškim e	3. skupina enozložni samostalniki redki primeri dvozložnih
---	---	---

Pri tretji skupini je treba paziti na naglasno mesto, zato si je nujno ogledati naglasni model ob sklanjatvenem vzorcu v ednini:

- 1. sklon: nóč
- 2. sklon: nočí
- 3. sklon: nôči
- 4. sklon: nóč
- 5. sklon: v nôči
- 6. sklon: z nočjó

Sledi obravnava dvojskih in množinskih končnic. Končnice so enake v 1., 2. in 4. sklonu, in sicer -i. V 3., 5., 6. sklonu dvojine in množine pa je treba uzavestiti naslednje:

- Prva skupina (dvo- in večzložni samostalniki) in druga skupina (z neobstoječim polglasnikom) se ne razlikujeta bistveno. Udeleženci naj bodo pozorni na vrivanje samoglasnika i pred končnicami -ma in -mi – pri prvi skupini gre za variantno rabo (*kljub dvema dobrima lastnost(i)ma, z dvema dobrima lastnost(i)ma*), v drugi skupini pa je samoglasnik i obvezen (*kljub dvema hudima boleznima, z dvema hudima boleznima*);
- V tretji skupini (enozložni samostalniki) imajo v 3. in 5. sklonu D in M in v 6. sklonu D namesto končnic -(i)ma, -ih, -im, naglašene končnice -éma, -éh, -ém.

DODATNI VAJI:

1. Lektor pripravi list s samostalniki v različnih spolih – moškem, srednjem in ženskem, in sicer samostalnike 1. in 2. ženske sklanjatve (ponovi naj tudi besede, kot so *abonma, kolega, disko, radio, finale ...*, *vrata, očala, hlače* ipd.). Udeleženci ugotavljajo, katerega spola so samostalniki.

⁶ BEŠTER, Marja, idr., 1996: Povej naprej: priročnik metodičnih dejavnosti za pouk slovenščine kot drugega/tujega jezika. Ljubljana: Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko Filozofske fakultete.

2. Udeleženec s seznama samostalnikov 2. ženske sklanjatve izbere tri različne samostalnice. Uporabi jih v zanimivih vprašanjih (če se da, v D in M) in te nato zastavi sošolcem. Primer: *Katere slovenske vasi poznaš? Koliko strani dobre kriminalke lahko prebereš v enem dnevu? Ali veš, kje v Sloveniji delajo/pridobivajo sol?*

U str. 84

DZ vaje 10–16

Primeri v slovnični preglednici se navezujejo na govorjeni besedili: Maja, poslovna sekretarka in V službi (vaji na str. 76 in zapis na str. 147).

GLAGOLSKI VID

Glagolski vid je slovnično poglavje, ki je predvsem za udeležence, ki ne poznajo slovenskih jezikov, zahtevno in je pravilno rabo od njih težko zahtevati. Prav gotovo pa so že na začetni stopnji opazili, da se v slovenščini v besedilih pojavljajo različice glagolov, ki jih v prvem jeziku prevajajo z eno besedo in gotovo jim je lektor že skušal preprosto pojasniti, da gre za dovršno in nedovršno obliko glagola.

Za začetek pozornost udeležencev usmerimo na ilustraciji na vrhu str. 84. Udeleženci naj odgovorijo na vprašanja: *Kaj dela direktor? Kaj je naredil direktor?* Nedvomno bodo udeleženci razumeli odgovora: *Direktor piše poročilo. Direktor je napisal poročilo.* Določimo slovarsko obliko obeh glagolov, torej *pisati* in *napisati*. Lektor naj spodbudi udeležence, da navedejo še druge glagole, ki imajo dve obliki, a v osnovi enak pomen (*kupovati – kupiti, brati – prebrati, kuhati – skuhati ...*). Lektor ima na tej stopnji obravnave pripravljene listke s frekventnimi glagoli, udeleženci pa naj iščejo vid-ske pare ali se grejo igro spomin.

Pojem dovršnosti in nedovršnosti v nadaljevanju obravnavamo z različnih vidikov.

Dovršni in nedovršni glagoli po pomenu

Direktor je napisal poročilo. → Pozornost tistega, ki govori, je usmerjena na rezultat dejanja, torej na dejstvo, da je direktor končal s pisanjem, da je poročilo napisano.

Direktor piše poročilo. → Pozornost tistega, ki govori, je usmerjena na dejanje samo; ne moremo predvideti, ali bo direktor res tudi dokončal poročilo.

Dovršni glagoli označujejo končnost, omejenost glagolskega dejanja oziroma rezultat dejanja. Nedovršni pa označujejo neomejenost, trajanje, pri čemer končnosti oziroma rezultata glagolskega dejanja ne moremo predvideti.

Razlaga rabe glagolskega vida s stališča slovničnih časov

V sedanjiku:

NEDOVRŠNI GLAGOLI	DOVRŠNI GLAGOLI
Nedovršni glagol se rabi za opis dogajanja v trenutku govorjenja: <i>Direktor piše poročilo.</i>	Dovršni glagol se ne rabi za izražanje trenutne dejavnosti, torej dejavnosti, ki se odvija/traja v času govorjenja.
V povezavi s časovnimi prislovi, ki označujejo ponavljajoča se/običajna dejanja (pomenska razlika med nedovršnim in dovršnim glagolom je majhna, od govorca je odvisno, ali predstavlja dejanje kot proces ali kot rezultat):	
<i>Direktor vsak dan bere časopis.</i>	<i>Direktor vsak dan prebere časopis.</i> S sedanjikom dovršnih glagolov izražamo bližnji prihodnjik: <i>Direktor še prebere časopis in gre domov.</i> Sedanjik dovršnih glagolov lahko rabimo tudi v primerih dajanja navodil, npr. v kuharskih receptih. <i>Jedi dodaj malo soli. Potem premešaj.</i>

V pretekliku in prihodnjiku:

NEDOVRSNI GLAGOLI	DOVRSNI GLAGOLI
<p>Nedovršne glagole lahko poljubno prestavljamo v prihodnjik ali preteklik, kadar želimo poudariti, da je/bo dejanje trajalo, se dogajalo nekaj časa, da se je/bo ponavljalo v določenem času ali da je/bo dejanje postalo navada/regularnost:</p> <p><i>Direktor je pisal poročilo eno uro. – Direktor bo gotovo celo dopoldne pisal poročilo.</i></p> <p><i>Direktor je/bo vse popoldne spraševal kandidate za novo službo.</i></p> <p><i>Vsak dan je pisal različna poročila. – Ko bo dobil to službo, bo gotovo pisal poročila.</i></p>	<p>Dovršne glagole rabimo v pretekliku in prihodnjiku, kadar vemo, da je bilo ali da bo dejanje končano/dovršeno.</p> <p><i>Direktor je prebral časopis. – Direktor bo prebral časopis.</i></p>

Druga jezikovna sredstva, s katerimi si udeleženci pomagajo pri prepoznavanju rabe dovršnih in nedovršnih glagolov

NEDOVRSNI GLAGOLI	DOVRSNI GLAGOLI
<p>Kadar želimo dobiti odgovor na vprašanje: Kaj kdo dela/počne? Kaj mora kdo delati? <i>Maja pripravlja gradivo za sestanek. – Maja mora vedno pripravljati gradiva za sestanke.</i></p>	<p>Kadar želimo dobiti odgovor na vprašanje: Kaj je/bo kdo storil/naredil? Kaj mora kdo storiti/narediti? <i>Maja je/bo pripravila gradivo za sestanek. – Maja mora pripraviti gradivo za sestanek.</i></p>
<p>Kaj se dogaja po navadi/običajno/navadno? Kaj se godi trenutno? <i>Maja (navadno) direktorja ne sprašuje veliko. Podjetje trenutno ne zaposluje novih delavcev.</i></p>	<p>Kaj se je/bo zgodilo (v nekem trenutku/enkrat)? <i>Maja je vprašala direktorja, ali gre lahko domov. Podjetje bo zaposlilo novega delavca.</i></p>
<p>Regularnost oz. ponavljanje dejanja se razbere iz predmeta v množini ali pa iz odsotnosti predmeta: <i>Maja je sodelavki pošiljala sporočila. – Direktor rad bere strokovne članke. – Direktor rad bere.</i></p>	<p>Enkratno dejanje se razbere iz predmeta v ednini: <i>Maja je sodelavki poslala sporočilo. – Direktor rad prebere kakšen strokovni članek. – Direktor rad kaj prebere.</i></p>
<p>Časovni veznik <i>medtem ko</i> je veznik, ki je pomensko vezan na trajanje procesa, torej ob njem vedno rabimo nedovršni glagol. <i>Medtem ko Maja dela, ne misli na zabavo.</i></p>	
<p>Ker z nedovršnimi glagoli označujemo trajanje dejanja oz. proces, lahko temu trajanju dodatno določimo, kdaj se je začelo ali končalo, s t. i. faznimi glagoli <i>začeti, začenjati, nehati, prenehati ...</i>; <i>Direktor je začel govoriti po telefonu. Kdaj nehaš delati?</i></p>	<p>Med dovršnimi glagoli lahko prepoznamo začetne glagole, npr. s predponami <i>od-, spre-, za-</i>: <i>Jutri odpotujem. = Jutri začnem svoje potovanje. Kandidat ni spregovoril. = Kandidat sploh ni začel govoriti. Zaspal je ob enajstih. = Spati je začel ob enajstih.</i></p> <p>In še nekaj dovršnih zaključnih glagolov: <i>na-</i>: <i>Zdaj sem se najedel, res sem sit. = Zdaj sem nehal jesti, ker sem sit.</i> <i>do-</i>: <i>Hišo so dogradili. = Hišo so nehali graditi, gradnja je končana.</i> <i>pri-</i>: <i>Pripotovali smo pozno. = Naše potovanje se je končalo pozno zvečer.</i></p>

Nekaj možnosti izražanja začetnosti in končnosti dejanja najdemo navedenih v prvi tabeli na str. 85. Dovršni in nedovršni glagolski pari, ki izražajo začetnost in končnost z dovršnim glagolom in trajanje z nedovršnim glagolom (kot npr. primer v knjigi: *odpo-*

tovati – potovati – pripotovati, zaspati – spati – naspati se) niso zelo pogosti. Za izražanje začetnosti in končnosti glagolskega dejanja si pomagamo s faznimi glagoli.

Oblikoslovne značilnosti dovršnih in nedovršnih glagolov

S pomočjo druge tabele na str. 85 lektor opozori, da dovršni oziroma nedovršni par prepoznamo po obliki. Predstavimo tri skupine parov glede na obliko oziroma tvorbo.

Pari, ki po tabeli spadajo v 1. skupino, se med seboj razlikujejo glede na medpone (*kupiti – kupovati*) in spremembo korena (*vrniti – vračati*). Ti pari so pomensko najmanj dvoumni: *Kupila bom plašč. Plaščev ne maram kupovati.* Kljub vsemu se zgodi, da se dovršna ali nedovršna oblika po pomenu razlikujeta. Primer: *obiskati – obiskovati: Obiskujem tečaj poslovne komunikacije ali Obiskoval sem tečaj poslovne komunikacije in Obiskal sem prijatelja.*

V 2. skupini so po pomenu enaki pari redki, npr.: *pisati – napisati, kuhati – skuhati, klicati – poklicati, brati – prebrati.* Glagolskim osnovam v 2. skupini predpone najpogosteje spremenijo pomen, to pomeni, da *napisati* ne pomeni isto kot *prepisati, izpisati* ali *odpisati* ... In glagoli z drugo predpono, z drugim pomenom zelo pogosto tvorijo drug oziroma svoj nedovršni par: *prepisati – prepisovati, izpisati – izpisovati, odpisati – odpisovati* ...

V 3. skupino spadajo pari glagolov, kjer enako dejanje označujeta dva različna glagola. Seznam je kratek: *delati – narediti, jemati – vzeti, govoriti – reči, metati – vreči.*

Nazadnje omenimo še glagole, ki ne razlikujejo oblike glede na trajanje glagolskega dejanja. To so dvovidski glagoli: *telefonirati, fotografirati, komunicirati* ...

DODATNI VAJI:

1. Lektor se na primer lahko vrne na govorjeni besedili o delu tajnice Maje in direktorja. Udeleženci analizirajo glagole v teh besedilih, iščejo njihove vidske pare in spoznavajo, h kateri skupini po obliki spadajo.

2. Udeleženci uzaveščajo oblike vidskih parov, tako da dopolnijo tabelo (vaja je narejena po modelu iz Povej naprej, dejavnost 63):

različni primeri glagolskih oblik	NEDOVRSNI GLAGOL		DOVRŠNI GLAGOL	
	<i>nedoločnik</i>	<i>sedanjik, 1. os.</i>	<i>nedoločnik</i>	<i>sedanjik, 1. os.</i>
<i>kupujemo</i>	<i>kupovati</i>	<i>kupujem</i>	<i>kupiti</i>	<i>kupim</i>
<i>vprašal</i>				
<i>preberi</i>				
<i>objavijo</i>				
<i>razporeja</i>				
<i>podpisuje</i>				
<i>pripravljamo</i>				
<i>zaposluje</i>				
<i>odpustili</i>				
<i>napredoval</i>				
<i>iščem</i>				
<i>dajala</i>				
<i>odidi</i>				

Lahko se zgodi, da bodo udeleženci spraševali, kako naj pravilno tvorijo vidski par glagola, ki ga srečajo. Načeloma pogledamo v slovar, vprašamo slovenskega govorca ipd. Vprašanje je tudi, kako naj si pomagajo, kadar njihov slovar ne navaja obeh oblik: tu jim je od slovarjev zaenkrat lahko najboljša pomoč SSKJ ali priročnik Slovenski glagol.

U str. 85

DZ vaje 19–21

Primeri v slovnični preglednici se večinoma navezujejo na besedila v zvezi s prijavljanjem na razpis za delovno mesto (str. 77–80).

IZRAŽANJE ČASOVNIH OKOLIŠČIN

Izražanje časovnih okoliščin s podrednima veznikoma *ko* in *kadar*

Veznika *ko* in *kadar* sta udeležencem že dobro znana. Včasih jim ni jasno, kakšna je razlika med njima:

- veznik *ko* ima širši pomen in lahko skoraj vedno nadomesti veznik *kadar*; rabimo ga z dovršnimi in nedovršnimi glagoli;
- veznik *kadar* pa lahko rabimo samo v pomenu vedno *kadar/ko*, ko gre za regularno ponavljanje dejanja; rabimo ga z nedovršnimi glagoli oz. z dovršnimi, ki so trenutni in se ponavljajo.

Primeri: *Ko je bila Maja pripravnica, je imela nizko plačo.* = Maja je bila pripravnica samo eno obdobje svojega življenja; rabimo lahko izključno veznik *ko*. Ni pa možno: ~~*Kadar je bila Maja pripravnica, je imela nizko plačo.*~~

Ko je Mateja prebrala zanimiv oglas za delo, je takoj napisala prijavo. = Mateja je v trenutku nehala brati in nato začela pisati.

Ko preberem zanimiv oglas za delo, obvestim prijatelja, ki išče službo.
= (Vedno) *Kadar preberem zanimiv oglas za delo, obvestim prijatelja, ki išče službo.*

Ko berem, imam rad mir. = *Kadar berem, imam rad mir.*

Vrstni red odvisnega in glavnega stavka ter mesto naslonskega niza sta takšna kot v drugih podredjih (prim. 2. enota, Mesto naslonskega niza v trdilni povedi, str. 29, 4. enota Izražanje vzroka z veznikom *ker*, str. 77, 5. enota Izražanje nasprotja z veznikom *čeprav*, str. 94).

Ko je bila Maja pripravnica, je imela nizko plačo. = *Maja je imela nizko plačo, ko je bila pripravnica.* – *Kadar preberem zanimiv oglas za delo, obvestim prijatelja, ki išče službo.* = *Prijatelja, ki išče službo, obvestim, kadar preberem zanimiv oglas za delo.*

Tu in tam so smiselne pretvorbe odvisnikov s samostalniki, ki izražajo časovne pojme ali dogodke.

Med pripravništvom je imela Maja nizko plačo.
→ *Ko je bila pripravnica, je imela Maja nizko plačo.*
= *Maja je imela nizko plačo med pripravništvom.*
→ *Maja je imela nizko plačo, ko je bila pripravnica.*

Izražanje časovnih okoliščin s podrednimi vezniki *medtem ko*, *preden*, *potem ko*

Glede vrstnega reda mesta naslonskega niza in pretvorb velja enako kot zgoraj.

Primeri:

Istodobnost	Preddobnost	Zadobnost
<p>Dve dejanji potekata sočasno.</p> <p><i>Medtem ko je direktor pisal poročilo, je tajnica pripravila gradivo za sestanek.</i> <i>Tajnica je pripravila gradivo za sestanek, medtem ko je direktor pisal poročilo.</i> <i>Medtem ko ima direktor sestanek, ne sprejema telefonskih klicev.</i> → <i>Med sestankom ...</i></p>	<p>Eno dejanje se zgodi pred drugim.</p> <p><i>Preden boš šel na razgovor, poišči informacije o delodajalcu.</i> <i>Poišči informacije o delodajalcu, preden boš šel na razgovor.</i> → <i>Pred razgovorom ...</i></p>	<p>Eno dejanje se zgodi za drugim.</p> <p><i>Potem ko bo konec sestanka, si lahko vzameva odmor.</i> <i>Odmor si lahko vzameva potem, ko bo konec sestanka.</i> → <i>Po sestanku ...</i></p>

DODATNA VAJA:

Udeleženci najprej končajo nekaj vzorcev povedi tako, da je odvisni stavek enkrat prvi in drugič drugi in pri tem uporabijo navedene veznike.

Primeri:

- **Ko** bom dobila službo, bom .../Srečna bom, **ko** ...
- **Kadar** je slabo vreme, najrajši .../Najrajši berem, **kadar** ...
- **Medtem ko** ti govoriš, bom jaz .../Jaz bom pogledala v časopis, **medtem ko** ti ...
- **Preden** se greš tuširat, .../ Počisti kuhinjo, **preden** ...
- **Potem ko** bom končal, bom .../Šel bom v mesto, **potem ko** ...

Nadgradnja (za ambiciozne udeležence):

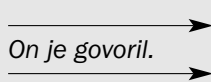
Lektor lahko doda tudi razlago veznikov *odkar* in *dokler*.

Odkar v pomenu *od trenutka ko* izraža zadobnost:

Odkar ima novo službo, je zadovoljen.

Dokler v pomenu *do trenutka ko* izraža:

- istodobnost: *Poslušali smo ga.*

Poslušali smo ga, dokler je govoril.

(Dve dejanji potekata sočasno do nekega trenutka, ko se obe končata. V teh stavkih rabimo nedovršne glagole.)

- preddobnost: *Poslušali smo ga. | On je odšel./On je začel govoriti neumnosti.*

Poslušali smo ga, dokler ni odšel.

... dokler ni začel govoriti neumnosti.

(Prvo dejanje se konča v trenutku, ko se drugo začne; drugo dejanje je pri tem izraženo z zanikanim glagolom. V teh stavkih rabimo dovršne ali fazne glagole.)

Iz slovenske literature

U str. 86, 87

Odlomek iz romana
PISATELJ V PARLAMENTU,
Stari parlamentarni mački
(Tone Partljič)

S tem literarnim besedilom smo avtorice želele prikazati delo oziroma poklic politika – izbrale smo ga zaradi humorne predstavitve.

Pred branjem: Za začetek sprožimo asociacije na besedo maček, nato sledi pogovor o parlamentu. Lektor zapisuje besede, posebej označi tiste, ki so v nadaljevanju krepko tiskane, saj se pozneje pojavijo v besedilu.

maček → žival, ki veliko spi/**dremlje**, ki se rada ljubkuje, ki prede (podoben zvok, kot če kdo smrči = **vleče dreto**)
→ ekspr. imeti mačka = slabo se je počutil po zaužitem alkoholu;
star maček = izkušen, **prebrisan** moški

Sledi pogovor: *Kaj je to parlament? Kako deluje?*

→ Sestanki → **seje**, **dnevni red**, vedno se pogovarjajo o čem, če hoče kdo govoriti, se mora **priglasiti k besedi**
→ komisije/odbori = delovna telesa, imajo člane in predsednika

Kdo so ljudje, ki sedijo v parlamentu?

→ Poslanci = so izvoljeni za štiri leta/en mandat, volijo jih ljudje iz njihovih občin; vlada, predsednik vlade, ministri

Kakšne oblike je parlament? Opišimo prostor.

→ sedeži v vrstah/**klopi**, v krogu, prostor za novinarje, kamere

Nazadnje lektor s pomočjo 'parlamentarnega slovarčka' predstavi delovanje slovenskega parlamenta oziroma državnega zbora:

poslanci, predstavniki političnih strank
izvolijo ministre, odločajo o sprejetju zakonov
imajo seje
delujejo v manjših skupinah, tj. v delovnih telesih oziroma odborih

Branje besedila: Dobro je, če besedilo najprej prebere lektor. Med branjem se večkrat ustavi in razloži posamezne besede, primerjave, ustavi se ob humornih ponazoritvah. Potem se udeleženci sami lotijo branja.

Po branju: Sledi reševanje nalog.

MOŽNE REŠITVE

Kdo so stari mački?

To so ljudje, ki so zelo izkušeni.

Pet aktivnosti poslanca v parlamentu:

- 1) sedijo v klopeh (v zadnjih, če se želijo skriti pred kamero ali brati časopis ali malo zaspati),
- 2) delujejo v raznih odborih, so tudi predsedniki odborov,
- 3) na sejah se priglasijo k besedi,
- 4) včasih pristopijo k ministru, se rokujejo s predsednikom vlade,
- 5) včasih se jezijo in včasih protestno zapustijo dvorano.

Primerjava starih in novih poslancev:

Stari mački	Novinci
Stari poslanci sedijo v klopeh zadaj in včasih tudi spijo.	Novinci sedijo spredaj in pozorno poslušajo ali sodelujejo.
V menzi najdejo tisto mizo, ki je najprej postrežena.	Dobijo slabše mize v menzi.
Vejo, katere seje lahko zamudijo in koliko časa se sprejema dnevni red.	Vedno so točni.
Zrinejo se v odbore, kjer se deli denar, ali tiste, ki se ukvarjajo z zunanjo politiko.	Sodelujejo v odborih za zdravstvo, ženska vprašanja, narodne skupnosti ...
So predsedniki odborov in imajo še višjo plačo.	Za nekatere informacije izvejo šele na sredini mandata.
Vedo, kako se je treba vesti pred kamero (kdaj se s kom rokovati, kdaj zapustiti dvorano).	Ne vedo, kako se je treba nastaviti kameri.
Niso jezni, če se seje prekinjajo.	Jezijo se, če se seje prekinjajo.

Besedne družine:

politika, politik, političarka, politični (politična stranka)
minister, ministrica, ministrstvo, ministrski (ministrski predsednik)
izvoliti, izvoljen, volitve, volilni (volilni rezultat, volilna kampanja)

In za konec: *Ali so politiki oziroma poslanci v vaši državi podobni temu opisu? Ali se strinjate z opisom poslancev v parlamentu? ...*

Nadgradnja: Udeleženci naj napišejo kaj o delovanju parlamenta v svoji državi.

VAJE IZ DELOVNEGA ZVEZKA

Namen vaj 6. enote	Navezave na besedila oz. slovnične enote
1. vaja: utrjevanje glagolskih oblik v sedanjiku, pretekliku, prihodnjiku	1. in 2. vaja vsebujeta splošno besedišče teme delo in zaposlitev, le primera a) in b) v vaji se navezujeta na besedili: a) Maja, poslovna sekretarka (str. 76, zapis na str. 147), b) anketa Kaj je pomembno za uspešno kariero (str. 76).
2. vaja: raba modalnih glagolov	
3. vaja: raba pridevnika ob samostalnikih 2. ženske sklanjatve	Vaje od 3 do 9 se navezujejo na slovnično poglavje 2. ženska sklanjatev (str. 83)
4. vaja: raba samostalnikov 2. ženske sklanjatve in samostalnikov na -ev 1. ženske sklanjatve v vseh sklonih in številih	3.–4. vaja vsebujeta splošno znano besedišče.
5. vaja: tvorjenje samostalnikov na -ost	5. vaja se navezuje na anketo Kaj je pomembno za uspešno kariero (str. 76).
6. vaja: raba pridevnika ob 2. ženski sklanjativi – to so pridevniki za opisovanje službe, dela	6. in 7. vaja se navezujeta na dejavnosti v zvezi z iskanjem nove službe (str. 77–80).
7. vaja: raba samostalnikov in pridevnikov ženskih sklanjatev	8. in 9. vaja se navezujeta na sezname besed 2. ženske sklanjatve v slovničnem poglavju (str. 83).
8. in 9. vaja: raba samostalnikov 2. ženske sklanjatve	
10.–16. vaja: raba dovršnih in nedovršnih glagolov	Vaje od 10 do 16 se navezujejo na slovnično poglavje Glagolski vid (str. 84, 85). Vaje od 10 do 14 vsebujejo splošno znano besedišče teme delo in zaposlitev. 15. vaja se navezuje na besedila: a) in b) oglasa za službo (str. 77) c) prijava na razpis (str. 78). 16. vaja se navezuje na besedila: a) posnetek Maje, poslovne sekretarke (zapis na str. 147) b) anketa Kaj je pomembno za uspešno kariero (str. 76).
17. vaja: raba glagolov iz besedila	17. vaja se navezuje na posnetek Eve, uslužbenke podjetja, ki se ukvarja z iskanjem novih kadrov (zapis na str. 147).
18. vaja: širjenje besednega zaklada – tvorjenje besednih zvez	18. vaja vsebuje splošno besedišče teme delo in zaposlitev.
19.–21. vaja: izražanje časovnih okoliščin	Vaje od 19 do 21 se navezujejo na slovnično poglavje Izražanje časovnih okoliščin in vsebujejo besedišče, vezano na vsa besedila 6. enote.
22. vaja: utrjevanje besedotvorja (tvorbe vrstnih pridevnikov in glagolnikov)	22. vaja se navezuje na besedila: a) posnetek Maje, poslovne sekretarke (zapis na str. 147) b) anketa Kaj je pomembno za uspešno kariero (str. 76) c) prijava na razpis (str. 78).
23. in 24. vaja: razumevanje in raba frazemov in pregovorov	23. in 24. vaja se navezujeta na rubriko Preoblečene besede (str. 75, 80).

REŠITVE VAJ 6. ENOTE DELOVNEGA ZVEZKA

1. a) razporeja – podpisuje – vodi – pripravlja
b) vpliva – postavili
c) je objavilo – se je ... prijavil – pošljite
č) so ... odpustili – je pridobil – išče – bi/bo ... izkoristil – bi napredoval
d) sem ... zbiral – je spraševala – pričakujem – sem prekinil – počnem

2. a) bi se moral
b) moram
c) smem
č) ti ni treba
d) Moramo
e) Morate
f) Lahko
g) mogel
h) mogla – morava
i) Moral
j) Moral
k) lahko
l) moreš

3. Primeri rešitev:
 - a) sončna – deževna
 - b) različne
 - c) dobra
 - č) odlična
 - d) okusne
 - e) majhna
 - f) kulturno

4. EDNINA

Kaj vam je všeč?
nova aktivnost
dobra zamisel
zanimiva stvar
dobra zaposlitev

Česa se veselíte?
nove aktivnosti
dobre zamisli
zanimive stvari
dobre zaposlitve

Čemu posvetite pozornost?
novi aktivnosti
dobri zamisli
zanimivi stvari
dobri zaposlitvi

Kaj želite?
novo aktivnost
dobro zamisel
zanimivo stvar
dobro zaposlitev

V/Ob čem uživáte?
v novi aktivnosti
ob dobri zamisli
v zanimivi stvari
v dobri zaposlitvi

S čim ste zadovoljni?
z novo aktivnostjo

z dobro zamislijo
z zanimivo stvarjo
z dobro zaposlitvijo

DVOJINA

Kaj vam je všeč?

novi aktivnosti
dobri zamisli
zanimivi stvari
dobri zaposlitvi

Česa se veselíte?

novih aktivnosti
dobrih zamisli
zanimivih stvari
dobrih zaposlitev

Čemu posvetite pozornost?

novima aktivnost(i)ma
dobrima zamisloma
zanimivima stvarima
dobrima zaposlitvama

Kaj želite?

novi aktivnosti
dobri zamisli
zanimivi stvari
dobri zaposlitvi

V/Ob čem uživáte?

v novih aktivnostih
ob dobrih zamislih
v zanimivih stvareh
v dobrih zaposlitvah

S čim ste zadovoljni?

z novima aktivnost(i)ma
z dobrima zamisloma
z zanimivima stvarima
z dobrima zaposlitvama

MNOŽINA

Kaj vam je všeč?

nove aktivnosti
dobre zamisli
zanimive stvari
dobre zaposlitve

Česa se veselíte?

novih aktivnosti
dobrih zamisli
zanimivih stvari
dobrih zaposlitev

Čemu posvetite pozornost?

novim aktivnostim
dobrim zamislom
zanimivim stvarim
dobrim zaposlitvam

Kaj želite?

nove aktivnosti
dobre zamisli
zanimive stvari
dobre zaposlitve

V/Ob čem uživáte?

v novih aktivnostih
ob dobrih zamislih

- v zanimivih stvarih
v dobrih zaposlitvah
S čim ste zadovoljni?
z novimi aktivnostmi
z dobrimi zamisljimi
z zanimivimi stvarmi
z dobrimi zaposlitvami
5. Primeri rešitev:
Katere lastnosti delodajalci cenijo?
Komunikativnost, natančnost, urejenost, delavnost, vestnost, redoljubnost, točnost, potrpežljivost, prijaznost, inteligentnost, izkušnost, hitrost, kreativnost.
Katere lastnosti pa jim niso všeč?
Nesramnost, nepotrpežljivost, neprijaznost, pozabljenost.
6. Primeri rešitev:
Kakšno delo bi opravljali?
– Zanimivo, zahtevno in natančno.
Kakšne zamisli imate?
– Nenavadne, originalne in nevsakdanje.
7. a) lastnosti – dinamično zaposlitev – spretnosti – originalnih zamisli – zanimivih – novih stvari
b) Novi vasi – zanimivo zaposlitev – kulturne prireditve – različnih prireditev – ustvarjalnimi dejavnostmi – kratko kulturno prireditev – delovne obveznosti – dobro sposobnost – znanih osebnosti – dobro lastnost – stvari
c) prednosti – sposobnosti – zmožnosti – nevarnostih – pozornosti – malenkosti
8. a) zunanosti – dobrim lastnostim – samozavesti – možnosti – pomladi – odpoved – pametjo – kokoši – živalmi – jesen – smrt.
b) peruti – plavuti – miši – pošasti
c) finančnih koristih – davčne napovedi
d) ljubeznijo – hudimi kaznimi – misli – otroške pesmi
e) plesnijo – bolezni – dobre zamisli
f) navadnih stvarih – predjedi – glavno jed – pomočjo – postavi
g) velikim skrbem – strasti – rasti – lažeh – kap – močeh
h) različnih ravneh
i) eksplozivne snovi – rečmi
j) oblastjo – smer
9. cev – smeti – kost – klop – noč – kad – peč – luč – pest – sol – gos – prst – os – pot – klet – vas – utež – vrv – stran
- Primeri povedi:
Radiatorji so med seboj povezani s cevmi.
Vrzi smeti v smetnjak!
Veterinar nam je naročil, da psu ne smemo dajati kosti.
V parku so pred kratkim prebarvali klopi.
Poletne noči so dolge in tople.
Natočil si je vodo v kad in si privoščil vročo kopel.
V stanovanju ni centralnega ogrevanja, kurimo še v starih pečeh.

Ne pozabite ugasniti luči po stanovanju!
Roke je stisnil v pesti.
Veliko soli škodi zdravju.
Za martinovo so pogosto na jedilniku pečene gosi.
Kupil smo prst, da bomo presadili lončnice.
Zemlja se vrtila okoli svoje osi.
Radi se sprehajajo po gozdnih poteh.
Otroci so se skrivali po kletih.
V mnogih slovenskih vaseh lahko v središču najdete lipo.
Branjeveke na tržnici še vedno uporabljajo tehtnice na uteži.
Na balkonu imamo napeljene vrvi za sušenje perila.
V knjigi manjka nekaj strani.

10. Vidski pari: a) 3 – b) 5 – c) 7 – č) 8 – d) 2 – e) 10 – f) 9 – g) 1 – h) 6 – i) 4

Primeri povedi:
Študenti pišejo spis. Ko bodo spis napisali, ga bo profesorica popravila.
Informacije o izpitih dajejo samo med uradnimi urami.
– Dali so nam napačno informacijo.
Sošolci prihajajo iz različnih držav. – Študenti k pouku vedno pridejo točno.
Profesor bo podpisoval indekse po zadnjem predavanju v semestru. – Pozabil sem se podpisati na test.
Medtem ko je oče bral časopis, je mama kuhala kosilo.
– Oče je mami prebral šalo iz časopisa in oba sta se smejala.
Podjetje trenutno ne zaposluje novih delavcev. Zaposlili bodo le enega strokovnjaka iz tujine.
Naši sosede prodajajo stanovanje. Upam, da ga bodo prodali simpatičnim in mirnim ljudem.
V časopisu objavljajo prosto delovno mesto prevajalca iz angleščine. – Časopis je objavil novico o smrti znanega politika.
Pri pouku včasih tudi prevajamo. – Nihče ni znal prevesti te besede.
Kaj delate v prostem času? – Že dolgo nisem naredil nič za svoje zdravje.

11. a) brati – objavil – zaposlila – prijavil
b) opravlja – prevaja
c) obiskovala – dela – prodaja
12. a) Kuha – skuha
b) napisal
c) predstavil
č) pripravljala – pripravil
d) dal – daje – dala
e) dobil – dobivati
13. Primeri rešitev:
a) Janez je tri ure pospravil razmetane knjige. Knjige je pospravil po abecednem redu.
b) Peter je starki dal denar. – Krvodajalec daje kri.
c) Nataša si je kupila nove škornje. – Nataša si rada kupuje čevlje.
č) Pozabil sem, kje sem parkiral avto. Tudi moj dedek vedno pozablja različne stvari.

14. a) pritoževati
b) pogovarjata
c) obveščajo
č) vračali
d) dobili
e) daješ
f) ogledovali
g) poslati – pošiljaj
h) Prijavil(a)
i) pripravljaj(a)
j) pisal(a)
k) prodajajo
l) zaposlovati
15. a) iščejo – postanete – izpolnjujete – pošljite – obvestili
b) vabi – pričakujejo – Ponujajo
c) prebrala – delala – Iščem – pozdravljam
16. a) sporočil – napišite – pridem – pripravite – se je oglasila – vprašala je – narediti – odidem
b) mislijo – naredili – postavili – zdijo – postavljajo
17. Primeri rešitev:
pokliče – zmeniva/dogovoriva se – predstavi/opiše – se odločimo – zbiram – povabim – povem/razložim – vprašam/povprašam/sprašujem – dela/počne – prosim/vprašam – izberem
18. Primeri rešitev:
ponuditi posel → Prijatelj želi, da bi skupaj ustanovila podjetje in mi je ponudil zanimiv posel.
ponuditi delo → Na študentskem servisu študentom ponujajo različna priložnostna dela.
ponuditi službo → Marku so takoj po diplomi ponudili službo na fakulteti.

zbrati prošnje/ponudbe → V kadrovski službi zbirajo prošnje/ponudbe kandidatov za novo delovno mesto.
zbrati informacije → Pred razgovorom zberi informacije o podjetju.

napisati prošnjo/ponudbo → Prošnjo/ponudbo za delovno mesto lahko napišete na računalnik.
napisati vprašanje → Če imate vprašanja, jih napišite na list papirja in oddajte v anketni nabiralnik.
napisati pogodbo → V pravni službi so že napisali pogodbo.

poudariti prednosti → Poudarite svoje prednosti in ne govorite o svojih slabostih.
poudariti vprašanje → Na predavanju so posebej poudarili vprašanje iskanja novih kadrov.

narediti posel → Včeraj smo naredili velik posel.
narediti vtis → Novi direktor je name naredil dober vtis.
narediti pogodbo → A lahko naredite novo pogodbo v zvezi s tem poslom?

(pri)javiti se na delovno mesto/razpis → Javljam se na delovno mesto prevajalca. Prijavil sem se na razpis za delovno mesto prevajalca.

odgovoriti na prošnjo/ponudbo → Na prošnje/ponudbe bomo odgovorili v osmih dneh.
- izgubiti posel/delo/službo → Sosed je žal izgubil delo/službo.
izgubiti delavca → Računovodja je šel v drugo podjetje. Z njim smo izgubili zelo zanesljivega delavca.
izgubiti informacije → Računalnik se je pokvaril in izgubili smo nekaj pomembnih informacij.

odpustiti delavca → Podjetje je zaradi stečaja odpustilo vse delavce.

prekiniti delovno razmerje → 1. septembra želim prekiniti delovno razmerje.

iskati posel/delo/službo → Iščem novo delo.
iskati delavca → Iščemo zanesljivega delavca.
iskati informacije → Iščem koristne informacije.
19. Primeri rešitev:
a) *Ko je Mateja odprla časopis*, ji je v oči padla novica o atentatu na znanega politika.
b) *Kadar Mateja odpre časopis*, najprej prebere osmrtnice.
c) *Ko je Maja pripravila gradivo za sestanek*, je šla na malico.
č) *Kadar Maja pripravlja gradivo*, naredi fotokopije za vse sodelavce.
d) *Ko boste iskali službo*, lahko pridete k meni po priporočilo.
e) *Kadar iščete službo*, ne pozabite na oglase na medmrežju.
f) *Včeraj, ko nisem imel(a) veliko dela*, sem nekaj ur brskal(a) po internetu.
g) *Kadar nimam veliko dela*, pospravim predale svoje pisalne mize.
h) *Ko sem bil(a) še študent(ka)*, sem veliko delal(a) preko študentskega servisa.
i) *Kadar sem imel(a) veliko izpitov*, nisem iskal(a) priložnostnih del.
20. a) Medtem ko/Ko – preden – Kadar/Ko
b) Medtem ko/Ko – preden – Potem ko/Ko
c) preden/ko – ko/potem ko
č) Preden
21. Primeri rešitev:
a) *Medtem ko sem študiral(a)*, sem imel(a) dobro štipendijo.
b) *Medtem ko si ti pisal poročilo*, sem jaz pripravil(a) gradivo za sestanek.
c) *Preden je Mateja šla na razgovor za službo*, je poiskala veliko informacij o tem podjetju.
č) *Dobro se pripravi*, preden greš na razgovor.
d) *Potem ko bom končal(a) to nalogo*, bom šel/šla na kavo k sodelavki.
22. delo – delovni
dajati – dajanje
zaposlovati – zaposlovanje
reševati – reševanje
angleščina – angleški
tehnika – tehnični

23. a) mlatil prazno slamo
b) Deveta briga mu je
c) delali kot črna živina
č) z levo roko
d) drži se kot mila jera
e) vrgli na cesto
f) velike živine

24. *Moji sodelavci so z **levo roko** uspešno končali projekt še pred rokom.* → Moji sodelavci so zlahka uspešno končali projekt še pred rokom.

*V službi nikoli ne boš napredoval, ker vse narediš z **levo roko**.* → V službi nikoli ne boš napredoval, ker vse narediš slabo/na hitro.

Kako se počutite?

7

TEME	<ul style="list-style-type: none">- zdravje in bolezen- poimenovanja delov telesa- nega in higiena- obisk in izbira zdravnika- odvisnost
SPOROČANJSKI VZORCI (govorni in pisni)	<ul style="list-style-type: none">- opis počutja, občutja, čustvenih stanj- svetovanje in izražanje mnenja
SLOVNICA	<ul style="list-style-type: none">- množinski in edninski samostalniki- še nekaj posebnosti pri sklanjanju samostalnika- svojilni in povratni svojilni zaimki- povratni osebni zaimek- glagoli s se oz. si- izražanje počutja, občutij, stanja ali odnosa do koga/česa- izražanje primerjave (kot, kakor, kot da)- izražanje nasprotja (namesto da)
IZ SLOVENSKE LITERATURE	<ul style="list-style-type: none">- odlomek iz romana Vidov angel (Peter Svetina)

U str. 89

UVOD V ENOTO

BZ str. 95 Človeško telo

S str. 98 Deli telesa, ki nastopajo v paru

Najprej lektor udeležencem postavi vprašanji, navezujoči se na naslov: *Kako se imate? Kako se počutite?* Prvo je vljudnostno vprašanje, na katerega navadno vsakdo odgovori, da dobro. Pri drugem pa že bolj konkretno sprašujemo po počutju. Tako vprašanje nam postavi kdo, če ve, da se ne počutimo najbolje ali da okrevamo po bolezni. Lektor udeležence torej vpraša, ali bi znali vedno opisati svoje počutje, ali bi se znali pogovoriti z zdravnikom, če bi jih kaj bolelo. Udeleženci bodo najbrž sami ugotovili, da je v takšnih situacijah dobro poznati poimenovanja za dele človeškega telesa, bolezni ipd. Tako se lahko lotimo rubrike Besedni zaklad. Še posebej zanimivo je lahko delo ob ilustraciji na strani 95. Lektor ilustracijo poveča in sledi izdelava plakata. Druga možnost je, da lektor vsakemu udeležencu razdeli nekaj listkov, na katerih so zapisani posamezni deli telesa (udeleženec naj ima na listkih nekaj poimenovanj za dele telesa, ki jih najverjetneje že pozna, in nekaj, ki jih še ne pozna, npr. *roka, usta, lasje, pljuča, zadnjica, lice, popek*). Vsak udeleženec nariše svoje besede na večji list papirja ali tablo, naslednji nadaljuje, tako da skupaj narišejo celega človeka.

U str. 89

BRANJE IN GOVORJENJE

Anketa

Kako zdravo živite?

Pogovor pred anketo: Lektor postavi udeležencem nekaj vprašanj: *Kaj je pomembno za ohranjanje zdravja? Kaj je to zdravo življenje? Kdaj živimo zdravo? Ali menite, da živite zdravo?*

Branje in reševanje ankete: Udeleženci izpolnjujejo anketo o svojih življenjskih navadah in poročajo o rezultatih: anketo lahko izvedejo v parih, tako da drug drugega sprašujejo po vseh podatkih in na koncu posredujejo rezultat ankete oz. informacije o sošolcu v paru še drugim, ali pa vsak udeleženec sprašuje vse sošolce le po enem podatku (npr. *Ali kadite vsak dan? ...*) in nazadnje poroča o rezultatih, npr.: *Dva udeleženca (Karin in Ted) kadita vsak dan, pet udeležencev tečaja ne kadi, en udeleženec nikoli ne kadi, trije udeleženci so pasivni kadilci ...*

Po branju: Udeleženci primerjajo rezultate ankete z izjavami, ki so jih dali pred reševanjem ankete. Povejo, kaj bi lahko popravili, izboljšali v svojem življenju, da bi živeli bolj zdravo, in česa gotovo ne bi mogli spremeniti.

U str. 89
DZ vaja 30
RAZLAGE FRAZEMOV

Preoblečene besede

Zajtrkuj kot kralj, kosi kot meščan, večerjaj kot berač.

Zajtrk naj bo bogat/obilen, kosilo srednje bogato, večerja pa skromna.

Zajtrkuj veliko, kosi srednje veliko, večerjaj malo.

Jeza škoduje lepoti.

Če se jezimo, postanemo grdi. Frazem je šaljiv. Rabimo ga, kadar se nekdo (po navadi ženska) zelo jezi.

Spanec je boljši kot žganec.

Spanje je boljše kot hrana. Več hrane ne more nadomestiti počitka. Žganci so slovenska narodna jed. V starih časih so veljali kot vsakdanja hrana.

U str. 90
POSLUŠANJE BESEDIL
S str. 101 Izražanje
nasprotja

Majo že en teden boli trebuh. Poslušajte, kaj pravi njena prijateljica.

 ²¹ Nasvet prijateljice drugi prijateljici

Pred poslušanjem: Priporočamo, da pred poslušanjem vaje udeleženci že usvojijo poimenovanja za dele telesa.

Lektor udeležencem zastavi različna vprašanja: *Zakaj nas lahko boli trebuh? Kaj bi svetovali nekomu, ki ga boli trebuh?*

Med poslušanjem: Udeleženci zapisujejo besede, ki se jim zdijo ključne.

Po poslušanju: S pomočjo zapisanih besed sestavijo nasvet Majine prijateljice. Pri nalogi gre za pretvarjanje iz premege v odvisni govor.

Majin nasvet nato preoblikujejo s pomočjo strukture za izražanje nasprotja. Pomagajo si lahko z zapisom besedila na str. 147. Ni nujno, da vse pretvorijo dobesedno, ohranijo naj le pomen besedila, lahko dodajo tudi nekaj svojih povedi. Primer: *Namesto da kar naprej delaš, si vzemi nekaj časa za počitek. Namesto da ješ sendviče, pojej pravo kosilo. Pomisli malo tudi nase, namesto da misliš samo na službo. Pojdi prej spat, namesto da delaš pozno v noč. Pojdi na sprehod, namesto da po službi ležiš na kavču in bereš revije. Jej zdravo hrano, namesto da ješ samo sendviče in sladkarije.*

Besedilo je kratko in razmeroma lahko, zato z razumevanjem ne bi smeli imeti težav. Po branju si lahko vzamemo čas za rabo strokovnega besedišča v zvezi z zdravjem, kar pride udeležencem prav, če morajo kdaj v Sloveniji obiskati zdravnika; ob tem besedilu lahko npr. razložimo izraz *prebava* oz. naštejemo, kateri organi sodelujejo pri prebavi, ter povemo, kaj se v omenjenem procesu dogaja.

U str. 90
POSLUŠANJE BESEDIL
BZ str. 96 Opis bolezni,
Dejavnosti zdravnika ali
medicinske sestre

Poslušajte, kaj pravi Majina zdravnica. ²² Pogovor med zdravnico in pacientko

Vaja je sestavljena iz dveh delov: pri prvem delu (nanaša se na prvi del dialoga) udeleženci odgovarjajo na vprašanja, pri drugem (nanaša se na drugi del dialoga) pa označijo, ali je trditev resnična ali ne. Udeleženci naj se osredotočijo na posamezni del naloge.

Pred poslušanjem: Lektor pripravi nekaj vprašanj s področja slovenskega zdravstva. Zastavlja vprašanja, udeleženci pa odgovarjajo res je/ni res.

ALI JE RES ALI NE?

Medicinsko sestro v bolnišnici ali v zdravstvenem domu pokličemo "gospa".

Ni res. Po navadi jo pokličemo "sestra".

Vedno več Slovenk rodi doma.

Ni res. Skoraj vse Slovenke rodijo v porodnišnici.

Porodniški dopust in dopust za nego in varstvo otroka (to je dopust, ki ga dobi mama ob rojstvu otroka) traja v Sloveniji približno eno leto.

Res je.

Osebe, ki so brezposelne, si lahko posebej plačujejo zdravstveno zavarovanje.

Res je.

Na pregled k specialistu se je treba naročiti.

Res je.

V Sloveniji lahko zbolimo za malarijo.

Ni res.

V Sloveniji je cepljenje otrok obvezno.

Res je.

V Sloveniji je veliko zdravilišč.

Res je.

Če želiš v lekarni kupiti antibiotike, ne potrebuješ recepta.

Ni res. Brez recepta ni mogoče kupiti antibiotikov.

V Sloveniji sta kar dve tovarni zdravil.

Res je, Krka in Lek.

Slovenci za pregled pri zdravniku ne potrebujejo nobenega dokumenta.

Ni res. Potrebna je zdravstvena kartica.

Vsi člani družine morajo imeti istega zdravnika.

Ni res. Vsak ima lahko svojega.

Po uspešnem zdravljenju je treba zdravniku prinesiti lepo darilo.

Ni res.

Lektor preveri, ali udeleženci razumejo naslednje besede: *potipati, driska, bruhanje, na tešče, pregled, napotnica, ultrazvok, želodec.*

Ob prvem poslušanju: Udeleženci rešijo prvi del naloge. Majine odgovore zapisujejo v 1. osebi, tako kot slišijo na posnetku.

REŠITVE

Zdravnično vprašanje:	Majin odgovor:
Koliko časa vas že boli trebuh?	Približno en teden.
Potipala vam bom trebuh. Kje vas boli?	V spodnjem delu trebuha.
Ali imate še kakšne druge težave, na primer drisko, bruhanje ...?	Ne, samo trebuh me boli.
Imate vročino?	Ne.
Kaj pa glava?	Ja, včasih me boli glava.
Kdaj pa vas bolj boli: na tešče ali po jedi?	Po jedi.

Ob drugem poslušanju: Rešijo drugi del naloge. Označijo pravilne odgovore.

REŠITVE

1. res je, 2. res je, 3. ni res, 4. ni res, 5. res je, 6. res je

Po poslušanju: Udeleženci povzamejo dialog in se lotijo pogovora, ki sledi.

U str. 90

GOVORJENJE

Pogovor

Poskusite ugotoviti, kaj bi vas zdravnik vprašal ...

Udeleženci poskušajo ugotoviti, kaj bi jih zdravnik vprašal, če bi jih bolela noga, če bi imeli alergijo, glavobol, če ne bi mogli spati, katera zdravila bi jim zdravnik predpisal. Povejo tudi, kako se znajdejo, kadar imajo zdravstvene težave, komu zaupajo, ali so se že kdaj zdravili z alternativno medicino ipd.

BZ str. 96 Zdravila

Nadgradnja: Lektor prinese v razred nekaj praznih škatel različnih zdravil in navodil za uporabo zdravila. Udeleženci si ogledajo navodila na škatlici oz. na navodilih za uporabo zdravila. Označijo ključne besede/besedne zveze, ki jih mora uporabnik zdravila razumeti (npr.: sestava, delovanje, indikacije, kontraindikacije, preobčutljiv na ..., previdnostni ukrepi, varnost in učinkovitost, medsebojna učinkovanja zdravil, nosečnost in dojenje, uporaba pri otrocih, vpliv na psihofizične sposobnosti, odmerjanje in način uporabe, predoziranje, neželeni učinki, shranjevanje, rok uporabnosti), če hoče zdravilo ustrezno uporabljati.

Lektor udeležencem pomaga razumeti besede, skupaj z njimi primerja besedišče v različnih navodilih, npr. parafraziranje (Sestava – Kaj vse vsebuje Herbion za ledvice in mehur? Delovanje – Kako deluje Herbion za ledvice in mehur? ...).

Sledi delo v paru. Eden od udeležencev sprašuje po različnih podatkih, drugi pa mu odgovarja, podatke najde v navodilih, npr.:

– *Kdaj se uporablja zdravilo Lekadol?* – *Kadar imate zmerne bolečine, npr. glavobol, zobobol, bolečine med menstruacijo, če imate bolečine zaradi poškodb ali zdravniških posegov, pri bolečinah zaradi revme, pri bolečinah v mišicah, sklepah, kadar imate zvišano telesno temperaturo.*

– *Kdo lahko jemlje zdravilo?* – *Odrasli in otroci, starejši od 6 let.*

– *Ali se lahko jemlje med nosečnostjo in dojenjem?* ... – *Ne, razen če jim tako svetuje zdravnik.*

...

Na podlagi (dela) navodil lahko pripravimo tudi vajo za bralno/slušno razumevanje.

Igra vlog

Udeleženci v paru sestavijo kratke dialoge med kupcem in farmacevtom. Pri tem upoštevajo podatke na listku, ki pa jih lahko tudi dopolnijo (navedejo zdravila, ki jih poznajo, pogledajo podatke na navodilih, ki jih prinese lektor). V pomoč lektor lahko najprej z enim izmed udeležencev odigra dialog:

Kupec: Dober dan, ali imate kaj proti alergiji? (Alergičen sem na sonce in me vse srbi.)

Farmaceutka: Ja, te tablete. Jih že poznate?

Kupec: Ne. Prvič imam alergijo.

Farmaceutka: Vzemite eno tableto trikrat na dan. Lahko se namažete tudi s kremo Kamagel. Manj vas bo srbelo.

Kupec: Hvala, dajte mi oboje.

KUPEC/BOLNIK	FARMACEVT/FARMACEVTKA
<i>alergija</i>	<i>tablete proti alergiji, ena tableta na dan</i>
<i>kašelj</i>	<i>sirup proti kašlju, večkrat na dan po eno žlico</i>
<i>krčne žile</i>	<i>elastičen povoj, trdno poviti</i>
<i>nespečnost</i>	<i>pomirjevalni čaj, sveže kuhan, eno uro pred spanjem</i>
<i>vročina</i>	<i>tablete, od 1 do 2 tableti na 4 do 6 ur</i>
<i>nahod</i>	<i>kapljice (razpršilo) za nos, 1 do 2 vpiha v vsako nosnico 2- do 3-krat na dan</i>
<i>vnetje oči</i>	<i>kapljice, dve kapljici trikrat do štirikrat na dan</i>
<i>kurje oko</i>	<i>mazilo, večkrat namazati</i>
<i>bolečine v grlu</i>	<i>pastile (tablete), lizati, ne več kot 8 pastil (tablet) na dan</i>

U str. 91

BRANJE BESEDIL

Plakati v čakalnici

S str. 97 Množinski samostalniki

Kadar gremo k zdravniku, moramo pogosto precej časa čakati, da pridemo na vrsto. Čas si lahko krajšamo tudi z branjem. Preberite plakate v čakalnici pred ordinacijo.

Pred branjem: Udeleženci povejo, kako si krajšajo čas med čakanjem na vrsto v zdravniški čakalnici. Morda si krajšajo čas tudi s prebiranjem plakatov ali drugega propagandnega gradiva, ki ga zdravstveni delavci dajo v čakalnice.

Branje plakatov: Lektor celotno stran fotokopira na prosojnico in s plakatov izbriše nekaj ključnih besed. Udeleženci ugotavljajo, katere besede na plakatih manjkajo. (V besedilih se pojavljajo množinski samostalniki *jetra, očala, ošpice, rdečke, vrata* in posebnost *kri* – torej samostalniki, ki jih obravnavamo v slovnem poglavju.)

Po branju: V paru ali skupinah izoblikujejo plakate s podobno vsebino in jih predstavijo sošolcem. Izbirajo lahko med naslednjimi temami: *povečana telesna teža, zaščita pred nosečnostjo, zdrava prehrana, AIDS ...*

U str. 92, 93
BRANJE BESEDIL
DZ vaja 1

S str. 98 Svojlilni zaimki in
povratni svojlilni zaimki,
100 Izražanje počutja ...

BZ str. 96 Bolezni,
Poškodbe

Ali ste zadovoljni s svojimi zdravniki?

Pred branjem: Pogovarjamo se o zdravnikih, izkušnjah z njimi: *Kakšen mora biti dober zdravnik? Ali imate svojega osebnega zdravnika? Ali ste zadovoljni s svojimi zdravniki? Imate z njimi dobre izkušnje? Ste bili morda že kdaj dlje časa v bolnišnici? Kako so ravnali z vami? Kako je organizirano zdravstvo v vaši državi?*

Nadgradnja: Splošni zdravnik ne more pozdraviti vseh bolezni. *Katere specialiste poznate? Udeleženci lahko poiščejo bolezen in zdravnika, ki to bolezen zdravi. Pozneje ugotavljajo, kateri specialisti so omenjeni v izjavi Vesne Dolenc.*

okulist	zobozdravnik	<i>vnetje oči</i>	<i>srčna kap</i>	kardiolog
<i>nosečnost</i>	<i>luknja v zobu</i>	<i>gripa</i>	dermatolog	<i>slab vid</i>
<i>angina</i>	splošni zdravnik	<i>depresija</i>	<i>operacija</i>	<i>težave s kožo</i>
<i>prehlad</i>	<i>bolečine v križu</i>	kirurg	psihiater	fizioterapevt
<i>zlom noge</i>	travmatolog	<i>prehlad</i>	<i>viroza</i>	<i>vnetje dlesni</i>
<i>izpuščaji</i>	<i>zobobol</i>	<i>vnetje slepiča</i>	nevrolog	ginekolog
<i>odlomljena plomba (zalivka)</i>	<i>vnetje srednjega ušesa</i>	<i>bolečine v maternici</i>		

Med branjem izjave Jožeta Pogačnika: Udeleženci obkrožijo besede, povezane z zdravjem/zdravstvom, označijo besede, ki jih ne razumejo.

Po branju izjave Jožeta Pogačnika: Lektor opozori udeležence na naslednje povedi: *Kritiziranje dela zdravnic in zdravnikov je precej nevhvaležna naloga. – To gotovo nista mož in žena v beli halji, ki si vzameta pet minut, da ga pregledata. – Zdravniku ali zdravnici to ne vzame veliko časa, saj sta včasih dovolj le besedica ali dve. Označeno poskušajo izraziti drugače: naloga, ki ni prijetna – zdravnik ali zdravnica oz. medicinska sestra – dovolj je nekaj prijaznih besed.*

Nato udeleženci rešijo vajo.

REŠITVE

Jože Pogačnik misli, da je dobro, če na probleme v bolnišnicah opozorijo bolniki. Moti ga, da si zdravniki vzamejo premalo časa za bolnike. Prepričan je, da zdravnik ne zdravi samo telesa, ampak tudi dušo. Po njegovem mnenju zdravniku pogovor z bolnikom ne vzame veliko časa. O slovenskih bolnišnicah meni, da niso najboljše.

Med branjem izjave Vesne Dolenc: Lektor besedilo razreže na posamezne povedi, ki jih udeleženci sestavijo v koherentno besedilo. Primerjajo sestavljeno besedilo z besedilom v učbeniku. Obkrožijo besede, ki se nanašajo na zdravje/zdravstvo.

DZ vaja 12

REŠITVE

Po branju izjave Vesne Dolenc: Udeleženci rešijo vajo.

Vesna Dolenc je želela, da jo zdravijo zdravnice in zdravniki, ki si bodo vzeli čas za pogovor. Vesela je, ker je z izbranimi zdravniki zadovoljna. Izbrani zdravniki jo poslušajo in ji svetujejo. Če česa ne razume, jih vedno vpraša in vzamejo si čas, da ji razložijo. Po njenem mnenju so največji problem bolnic dolge čakalne vrste za nekatere operacije.

U str. 93
GOVORJENJE
Pogovor

V katerem primeru bi zamenjali zdravnika?

Sledi še pogovor, v katerem primeru bi zamenjali zdravnika. V sivem okvirju je navedenih nekaj idej; udeleženci dodajo še kak svoj razlog in nato utemeljujejo svoje izjave.

U str. 93
BRANJE BESEDIL
 S str. 97 Edninski
 samostalniki,
 101 Izražanje načina

Domača zdravila za zimske težave in Smejte se!

Pred branjem: Za začetek sprožimo pogovor o domačih zdravilih: *Katera domača zdravila poznate? Katerih se spomnite iz otroštva? S čim si pomagata? Kaj bi svetovali nekemu, ki ima zamašen nos? Kaj pa tistemu, ki trpi za alergijo?*

Med branjem: Udeleženci poiščejo besede, ki jih ne razumejo.

Po branju: Udeleženci opazujejo besedišče:

– glagole, ki se navezujejo na uporabo zdravil: *olajšati – jemati – pomagati si – pomirjati – spirati – namazati – popiti – preprečiti – vplivati*; glagole povezujejo v smiselne besedne zveze (besedišče naj bo s področja zdravja/zdravstva), npr.: *olajšati prehlad, olajšati bolečine, jemati zdravila, jemati tablete, pomagati si sam, pomagati si z alternativnimi metodami, spirati z vodo, spirati oči ...*; če je le mogoče, naj rabijo tudi predlog (*olajšati prehlad z domačimi zdravili/brez tablet ...*)

– samostalnike (ki so v obeh besedilih rabljeni v ednini in množini):

v ednini:

*prehlad
 zamašen/razdražen nos
 kašljanje
 vdihavanje
 slana voda
 evkaliptusovo olje
 tekočina
 hrana
 telesna pripravljenost
 savna*

*pregovor
 smeh
 zdravje
 alergija
 gledanje
 komedija
 vremenska napoved*

v množini:

*tablete
 domača zdravila
 eterična olja
 prsi*

*težave
 znanstveniki
 ljudje*

Udeleženci ugotavljajo, kateri od teh samostalnikov se rabijo v vseh treh številih, kateri pa le v ednini oz. množini in zakaj. Primerjajo z izrazi v svojem jeziku.

U str. 93
GOVORJENJE IN PISANJE
 Nasvet

Svetujte še vi.

Sledi še nekaj idej za izražanje nasvetov. Udeleženci si pomagajo tudi z jezikovnimi vzorci za svetovanje, ki so bili predstavljeni v 5. enoti (Učbenik, str. 68). Nasvete povejo ali napišejo po vzoru predhodnih besedil.

U str. 94
POSLUŠANJE BESEDIL

Poslušajte posnetek. Dve osebi sta povedali, kako skrbita za svoje zdravje. ²³ Navade in razvade – ženska, ²⁴ Navade in razvade – moški

Pred poslušanjem: Udeleženci komentirajo fotografiji v učbeniku. Lektor pripravi nabor besed, ki jih udeleženci morda ne bi razumeli.

Besede iz izjave ženske:

nasploh, povprečno, telovaditi, biološko pridelana hrana, polnovredno živilo, trava, učinek, gibati se – gibam se/gibljem se

Besede iz izjave moškega:

dejansko, zmerno, redna prehrana, tedenski ritem, izčrpati, družabno življenje, pretiran, rekreirati se, pravi čaj, občasno, obvladovati

Med poslušanjem: Udeleženci si zapisujejo podatke, ki so jih slišali v obeh izjavah, in sicer napišejo, kaj je po mnenju ženske in moškega s posnetka dobro za zdravje in kaj ne. Lektor udeležencem pove, kako se navadno dela zapiske: z nedoločnikom

(dobro in kvalitetno jesti) ali s stavčno strukturo (da dobro in kvalitetno jemo). Vaja ne preverja detaljnega razumevanja, zato ni nujno, da udeleženci dobesedno zapišejo vsa dejstva ali dejavnosti, ki so dobre/škodljive za zdravje. Nekatera mnenja so izražena, o drugih pa lahko sklepamo iz sobesedila.

MOŽNE REŠITVE

	Kaj je dobro za zdravje?	Kaj ni dobro za zdravje?
1. oseba	<ul style="list-style-type: none"> - dobro se počutiti in biti zadovoljen s svojim telesom in s svojim življenjem - dobro in kvalitetno jesti - imeti prosti čas zase in za prijatelje - spati povprečno 8 ur - teči (vsak dan) in telovaditi (dvakrat na teden po 15 min) - jesti veliko sadja in zelenjave - jesti biološko pridelano hrano in polnovredna živila - jesti malo mesa - ne piti kave, alkohola, ne kaditi 	<ul style="list-style-type: none"> - slabo se počutiti, biti nezadovoljen sam s sabo in s svojim življenjem - slabo jesti - imeti premalo prostega časa - premalo spati - premalo se gibati - jesti malo ali nič sadja in zelenjave - jesti hrano, ki ni pridelana biološko, ter jesti bel kruh in sladke jedi - jesti veliko mesa - piti kavo, alkohol, kaditi
2. oseba	<ul style="list-style-type: none"> - živeti zmerno - imeti redno prehrano - rekreirati se/imeti čas za rekreacijo (igrati tenis, košarko) - ne preveč delati v službi - ne imeti pretiranega družabnega življenja - ne piti kave, ampak pravi čaj - ne kaditi - piti alkohol samo občasno 	<ul style="list-style-type: none"> - živeti prehitro - imeti neredno prehrano - premalo se rekreirati - preveč delati - imeti pretirano družabno življenje - piti kavo - kaditi cigarete in travo - piti veliko alkohola

Po poslušanju: Obe osebi v glavnem omenjata, kako skrbita za zdravje. Obe sta priznali nekaj razvad. Udeleženci ugotovijo, katere so to: *ženska ima rada kruh in sladkarije, moški včasih kadi travo in občasno ob večerih pije alkohol*. Udeleženci povejo, kaj se jim zdi škodljivo in kaj ne. Možno je, da bodo imeli zaradi kulturnih razlik, vzgoje, navad, izkušenj o tem različna mnenja.

Sledi lahko pogovor o slabih razvadah ali o problemih različnih vrst zasvojenosti (prehranjevalne motnje, deloholizem, odvisnost od različnih substanc ...).

U str. 94, 95
DZ vaji 28, 29

Preoblečene besede

Deli telesa so bogato zastopani v slovenskih frazemih in se tudi pogosto uporabljajo, zato lahko udeleženci ob tej temi spoznajo še dodatne frazeme. Lektor jim lahko prinese fotokopijo slovarskega članka (SSKJ) oz. posameznih gesel (veliko frazemov najdemo pri geslih glava, roka, noga) ali pa udeleženci v SSKJ sami poiščejo gesla, ki zaznamujejo dele telesa.

RAZLAGE FRAZEMOV

kaditi kot Turek
veliko kaditi

imeti maslo na glavi
narediti prekrške, prestopke, nekaj nezakonitega

imeti dolge prste
krasti

dajati ga na zob
piti alkohol

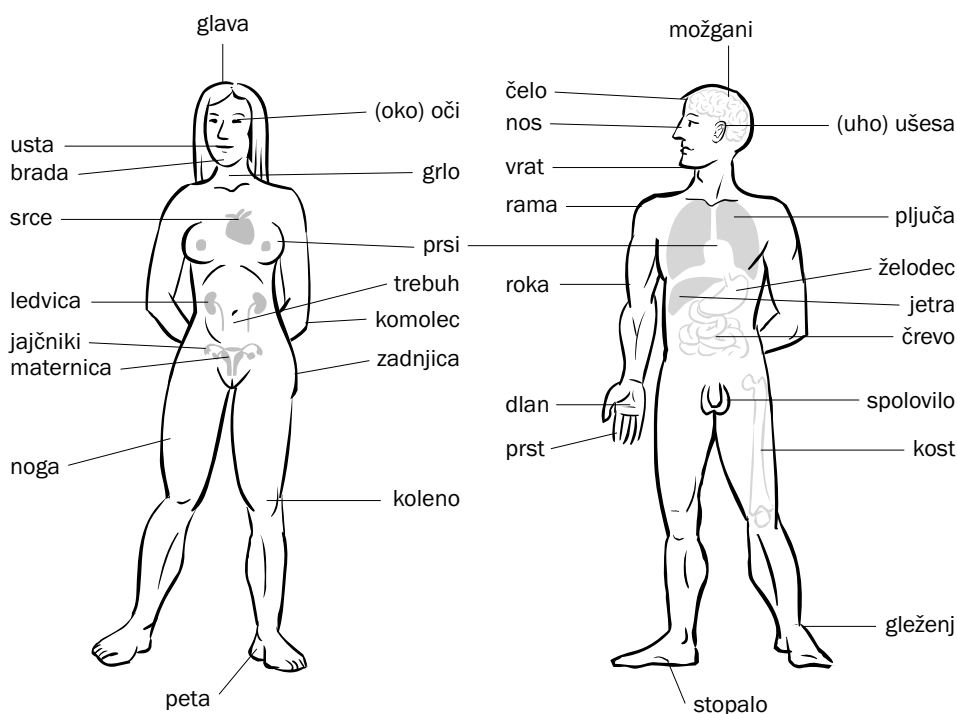
pogledati komu skozi prste
biti popustljiv do nekoča, do njegovih napak, spregledati napake

iti komu na živce
povzročati nejevoljo (slabo voljo) pri kom

iti komu na roke
pomagati komu, narediti komu uslugo

BESEDNI ZAKLAD

Človeško telo

REŠITEV naloge
s strani 96 spodaj

vid – oko – gledati
sluh – uho – poslušati
voh – nos – vohati
tip – koža – tipati
okus – jezik – okušati

Slovnica

U str. 97
DZ vaja 3

Nekateri množinski samostalniki se pojavljajo v besedilih oglasov iz čakalnice na str. 91.

MNOŽINSKI SAMOSTALNIKI

Množinski samostalniki označujejo samo eno stvar, imajo pa samo slovnico množino. Nekaj takih samostalnikov poznajo udeleženci že z začetne stopnje (*hlače, počitnice, očala, vrata, usta*). Poleg (običajnih) samostalnikov, ki zaznamujejo stvari, so v množinski obliki pogosto slovenski kraji.

Množinski samostalniki moškega spola

Moškega spola so mnogi kraji v severovzhodnem delu Slovenije (*Radenci, Beltinci, Moravci, Filovci ...*), gorovja (*Brkini, Karpati, Pireneji ...*), otočja (*Kornati, Havaji, Sejšeli, Maldivi ...*). V množinski obliki se najpogosteje rabita tudi samostalnika *špačet* (v SSKJ je kot geslo naveden v ednini) in *starš* (v SSKJ je kot geslo naveden v množini, dodana pa je tudi možnost rabe v dvojini in ednini), ki sicer imata slovnico ednino, vendar se ju navadno vedno rabi v množini (*špačeti, starši*), sicer pa imamo v tej kategoriji le še posamezne samostalnike, npr. *možgani, brki, naočniki* (redko rabljena beseda).

Množinski samostalniki ženskega spola

Tudi med množinskimi samostalniki ženskega spola (1. ženska sklanjatev) pogosto najdemo slovenska krajevna imena (*Trbovlje, Jesenice, Hrastovlje, Domžale, Dutovlje ...*), omenimo nekatera znana tuja krajevna imena (*Benetke, Atene, Firenze*) in gorovja (*Karavanke, Alpe ...*). Udeležence opozorimo, da jih ne zamenjujejo s krajevnimi imeni srednjega spola (*Celje, Grosuplje, Zagorje ...*) oz. krajevnimi imeni, ki se sklanjajo po pridevniški sklanjatvi, npr. *Trebnje* (prim. 4. enoto, str. 57). Sicer so v tej kategoriji pogosta poimenovanja za otroške bolezni (*ošpice, norice, rdečke, vodene/črne koze*),

izrazi za oblačila s hlačnicami (*hlače, kavbojke, bermudke, spodnjice, kopalke, bikinke, najlonke, žabe*), izrazi za orodje (*škarje, vile, vilice, klešče, grablje*) in druge posamezne besede (*počitnice, orgle, sanitarije ...*).

Množinski samostalniki 2. ženske sklanjatve so večinoma poimenovanja, ki jih danes zelo redko rabimo in so večinoma starinski izrazi (npr.: *duri, gosli*). V učbeniku je zato navedenih le nekaj pogostejših besed (*prsi, jasli, sani, smuči*). Samostalnika *prsi* in *jasli* se sklanjata tako kot večzložni samostalniki 2. ženske sklanjatve (*prsi, prsi, prsim, prsi, v prsih, s prsmi*), samostalnika *sani, smuči* pa se sklanjata tako kot enozložni samostalniki 2. ženske sklanjatve (*sani, sani, sanem, sani, na saneh, s sanmi*). Samostalnika *sani* in *smuči* imata tudi varianto *sanke, smučke* (množinski samostalnik prve ženske sklanjatve), ki je pogostejša predvsem v govornem jeziku. V pogo- vornem jeziku se namesto oblike *prsi* rabi tudi oblika *prsa* (*prs, prsom ...*) – npr. *dobil je udarec v prsa* ali v zvezi s kuharskim izražanjem, npr. *pripravili bomo piščančja prsa*. Te oblike SP 2001 v knjižnem jeziku sicer ne dovoljuje.

Množinski samostalniki srednjega spola

Med množinske samostalnike srednjega spola se uvrščajo nekateri samostalniki, ki zaznamujejo dele telesa ali telesne organe (*usta, pljuča, jetra – 2. sklon jeter*), slo- venska krajevna imena (*Sela, Selca ...*) in nekateri drugi posamezni samostalniki (*očala, vrata, tla, drva, nebesa, skripta, televizijska/radijska poročila*). Posebno skla- njatev ima le samostalnik *tla* (glej učbenik).

Pri obravnavi množinskih samostalnikov je najbolje, da lektor izhaja iz tega, kar ude- leženci že dobro znajo – torej sklanjanje običajnih samostalnikov v množini. Če pri- merjamo množino običajnih samostalnikov, vidimo, da gre pri množinskih samostal- nikih za enake končnice (*stoli – brki, mize – hlače, pesmi – prsi, poti – sani, okna – očala*). Udeleženci ugotovijo, da znajo množinske samostalnike že ustrezno sklanjati, da se jim ni treba veliko novega naučiti, le zapomniti si morajo, kateri samostalniki se uvrščajo med množinske. To je predvsem udeležencem, ki stvari radi sistemati- zirajo, v veliko pomoč.

U str. 97

Razlago edninskih samostalnikov lahko navežemo na besedili Domača zdravila za zimske težave in Smejte se (str. 93).

EDNINSKI SAMOSTALNIKI

Edninski samostalniki so tisti, ki jih navadno rabimo le v ednini. Poimenujejo lahko:

- snov (*voda, moka, sladkor, led, kis, poper, sol, olje, pivo, vino ...*)
- abstraktne pojme (*ljubezen, žalost, mir, veselje, sreča, zdravje ...*)
- skupino stvari (*sadje, grmovje, drevje, divjad ...*)

Nekatere samostalnike lahko rabimo tudi v dvojini in množini, npr. kadar označujejo različne vrste (*Vdihavanje eteričnih olj pomirja razdražen nos.*) ali posamezne porci- je (*Tri kave, prosim*).

V ednini po navadi rabimo tudi:

- glagolnike, ki se končujejo na -anje (*plavanje*), -enje (*učenje*) -tje (*preživetje*);
- večino izrazov za zelenjavo, npr.: *Kilo krompirja in dve glavi solate, prosim. Na vrtu imamo krompir, solato, korenje, paradižnik, čebulo ...* (izjema so: *bučke, buče, kuma- re, kumarice, jajčevci/melancane, redkvice*, ki jih rabimo v množini, npr.: *Kilo bučk/ kumaric/jajčevcev, prosim.*);
- nekateri izrazi za sadje: *grozdje, ribez*.

Večina teh samostalnikov ima samo ednino tudi v drugih jezikih, tako da udeležen- cem to pojmovanje samostalnikov ni tuje. Samostalnike lahko prevedejo v svoj jezik in preverijo, ali se kakšen samostalnik rabi drugače kot v njihovem jeziku.

Lektor lahko ob tej vsebini ponovi količinske izraze, predvsem v zvezi s snovnimi (*liter olja, kila moka, dovolj bencina, meter snega ...*) ali skupnimi imeni (*šopek cvetja, veliko sadja, nekaj zelenjave ...*). Na listke napiše različne količinske izraze (*veliko, malo, nekaj, liter, meter, dovolj, premalo, tablica, vrečka, zavitek, ščepec, šop, šopek ...*) in jih strese v vrečko. Vsak udeleženec vzame iz vrečke po en listek s količinskim izrazom in poišče samostalnik, ki se navadno pojavlja ob tem izrazu (*meter snega/blaga, ščepec soli/ci- meta/popra, šopek rož/peteršilja ...*). Vajo lahko izvedemo tudi obratno: določenemu samostalniku udeleženec poišče ustrezen količinski izraz. Udeleženci pri taki vaji

ponovijo količinske izraze, rabo števnih in neštevnih (snovnih in skupnih) imen ter vadijo tudi družljivost besed oz. tipične besedne zveze (*ščepec soli, glava solate ...*)

OPOZORILO

Posebna je tudi sklanjatev samostalnika kri – sklanja se po drugi ženski sklanjatvi (glej tabelo na str. 97).

U str. 98

DELI TELESA, KI NASTOPAJO V PARU

Parni organi (glej tabelo parnih organov) se po navadi rabijo v množini, razen kadar želimo dvojino posebej poudariti, npr.: *Poškodoval si je obe roki. Glejte z obema očesoma.* To pravilo velja tudi za stvari (*rokavice, nogavice, čevlji, škornji, copati/copate, drsalke, kotalke, rolerji, rokavi, uhani ...*) in osebe (*starši, dvojčki*), ki nastopajo v paru.

OPOZORILA

Dele telesa obravnavamo ob razlagi rubrike Besedni zaklad – Človeško telo (str. 95).

– V slovarju (SSKJ) so ti samostalniki zapisani v ednini.

– Raba samostalnika *ledvica*: v govoru lahko udeleženci slišijo tudi drugo varianto za množino (npr. *ledvica me bolijo*); raba je napačna, lektor naj jih opozori na ustrezno obliko (*ledvice me bolijo*).

– Raba samostalnika *oko*: je samostalnik srednjega spola, ki v množini preide v drugo žensko sklanjatev. Lektor udeležence opozori na to, da se samostalnik *oko* podaljšuje s -s- in da se v množini sklanja tako kot kratki samostalniki druge ženske sklanjatve.

	E	D	M
1. sklon	oko	očesi	oči
2. sklon	očesa	očes	oči
3. sklon	očesu	očesoma	očem
4. sklon	oko	očesi	oči
5. sklon	v očesu	v očesih	v očeh
6. sklon	z očesom	z očesoma	z očmi

(Morda bo kdo od udeležencev kdaj naletel na primer, ko samostalnik *oko* tvori tudi običajno množino (s podaljšavo) v srednjem spolu, kadar označuje stvar, ki je podobna očesu, npr. *kurje oko* – v tem primeru gre sklanjatev *kurja očesa, kurjih očes ...*).

Raba samostalnika *uho*: samostalnik se podaljšuje s -s-, spremeni se tudi korenski del besede:

	E	D	M
1. sklon	uho	ušesi	ušesa
2. sklon	ušesa	ušes	ušes
3. sklon	ušesu	ušesoma	ušesom
4. sklon	uho	ušesi	ušesa
5. sklon	v ušesih	v ušesih	v ušesih
6. sklon	z ušesi	z ušesi	z ušesi

U str. 98

DZ vaji 2a, b

SKLANJANJE SAMOSTALNIKOV LAS, ZOB, MOŽ

Ti samostalniki imajo v množini posebno sklanjatev. Končnice so razen v 2. in 4. sklonu enake kot pri samostalniku *ljudje*, ki so se ga udeleženci naučili sklanjati že v 3. enoti. Lektor udeležence opozori na naglas, ki je na zadnjem samoglasniku.

Lektor naj bo pri razlagi pozoren na pravilno naglaševanje. Udeleženci zaradi podobnosti pogosto zamenjujejo prvi in četrti sklon (*lasje – lase*), zato lahko lektor ločevanju teh dveh sklonov nameni še kakšno vajo.

OPOZORILO

Samostalniki, kot so *bratje, študentje ...*, imajo navadno sklanjatev, naglas je na korenskem delu besede. Udeleženci naj primerjajo naglas pri obeh sklanjatvenih vzorcih (prim. 4. enoto).

U str. 98

DZ vaji 11, 12

Razlago navežemo ob besedilih Ali ste zadovoljni s svojimi zdravniki? (str. 92).

SVOJILNI ZAIMKI IN POVRATNI SVOJILNI ZAIMEK

Povratni svojilni zaimek rabimo, kadar se nanaša na osebek v povedi. Nikoli ne stoji v osebkju oz. povedkovem določilu, npr.: *Svoj zdravnik je zelo prijazen. To je svoj dežnik.*

Ustrezna raba svojilnega in povratnega svojilnega zaimka dela preglavice tudi rojenim govorcem. Svojilne zaimke udeleženci že dobro obvladajo. Do te stopnje jih verjetno lektor ne popravlja dosledno, če namesto povratnega svojilnega zaimka rabijo svojilni zaimek. Tudi v prihodnje se raba svojilnega zaimka namesto povratnega svojilnega zaimka ne obravnava kot večja napaka. Sicer pa naj lektor poudari, da kadar v slovenščini že rabimo svojilne zaimke, to pomeni, da želimo svojino poudariti. Večinoma pa se o svojini lahko sklepa iz sobesedila in lahko svojilne in povratne svojilne zaimke izpustimo (*Poklical bom svoje mamo.*).

Da je za udeležence bolj razvidno, lahko za prikaz, da se svojina nanaša na osebek, uporabimo zaimke tudi tam, kjer jih navadno izpuščamo oz. se izrazimo samo z glagolom. Predlagamo čim preprostejše primere, pri katerih se vsebina čim manj spreminja, da se lahko udeleženci osredotočijo na obravnavane spremembe:

<p>To (on) je moj zdravnik. on + moj = moj</p>	<p>(Jaz) grem k mojemu zdravniku. jaz + moj = svoj → Jaz grem k svojemu zdravniku.</p>
<p>To (on) je tvoj zdravnik. on + tvoj = tvoj</p>	<p>(Ti) greš k tvojemu zdravniku. ti + tvoj = svoj → Ti greš k svojemu zdravniku.</p>
<p>To (on) je njen zdravnik. on + njen = njen</p>	<p>Mateja (ona) gre k njenemu zdravniku. ona + njen = svoj → Mateja gre k svojemu zdravniku.</p>

Udeleženci opazujejo primere v učbeniku. Ob povratnem svojilnem zaimku lahko zapišejo, namesto katerega svojilnega zaimka so ga uporabili, npr.:

K **svojemu** zdravniku sem šel po recept.
→ k **mojemu** zdravniku + jaz = **svojemu**

Če želiš, greš lahko tudi ti k **mojemu** zdravniku.
→ ti + **mojemu** zdravnik = ostane **mojemu**

OPOZORILO

Raba povratnega svojilnega zaimka pri sestavljenih povedih gre po istem pravilu, vendar se morajo udeleženci osredotočiti na posamezni del zložene povedi (oz. na osebek v posameznem delu povedi): *Jože Pogačnik meni, da si njegovi zdravniki ne vzamejo dovolj časa za pogovor. Jože Pogačnik meni, da se s svojimi zdravniki ne more pogovoriti.*

Lektor lahko po obravnavi besedil s str. 92, izpiše (priredi) nekaj povedi, udeleženci pa naj jih dopolnijo z obema vrstama zaimkov (v pomoč naj lektor označi, pred katerimi besedami naj dodajo (povratni) svojilni zaimek).

Primeri povedi	Rešitve
Trenutno sem zelo odvisen od zdravstvenih storitev, zato je kritiziranje dela zdravnic in zdravnikov precej nevhvaležna naloga.	mojih zdravnic in zdravnikov
Vseeno pa smo ravno bolniki tisti, ki lahko najbolj opozorimo na probleme bolnic .	naših bolnic
Moti me, da si zdravnice in zdravniki ne vzamejo dovolj časa za bolnika .	svoje ga bolnika
Pred nekaj leti sem si izbrala splošnega zdravnika , zobozdravnika in ginekologinjo.	svoje ga splošnega zdravnika
Z veseljem povem, da sem z zdravniki zadovoljna.	s svojimi zdravniki
Zdravniki me poslušajo in mi svetujejo.	Moji zdravniki
Zdravniki si vzamejo čas, da mi razložijo, če česa ne razumem.	Moji zdravniki

U str. 98
DZ vaja 10

Povratni osebni zaimek je smiselno razložiti pred obravnavo poglavja Glagoli s se/si (U str. 99).

OPOZORILO

POVRATNI OSEBNI ZAIIMEK

Povratni osebni zaimek dela udeležencem manj težav kot povratni svojilni zaimek, saj ga večinoma poznajo že iz angleškega jezika (npr.: I wash myself.). Povratni osebni zaimek uporabljamo, kadar dejanje osebk v povedi zadeva njega samega.

Za ponazoritev osebnega zaimka lahko uporabimo zaimek sam, ki sicer ni potreben (in v vseh primerih tudi ni možen), vendar poudarja, da gre za isto osebo, npr.: *Poglej se.* → *Poglej (samega) sebe. Svoje napake si težko priznamo.* → *Svoje napake (samemu) sebi težko priznamo.*

Lektor udeležence opozori na to, da so pri povratnem osebnem zaimku tako kot pri drugih osebnih zaimkih v drugem, tretjem in četrtem sklonu možne tudi kratke oblike. Dolge oblike rabimo v enakih primerih kot pri osebnih zaimkih (sicer rabimo kratke):

- kadar stojijo na začetku povedi: *Sebe poglej. Sebi delaš težave, ne drugim;*
- za predlogom: *Okoli sebe je videl bolne ljudi;*
- kadar želimo kaj posebej poudariti (beseda po navadi stoji na koncu povedi ali za poudarjalnim členkom): *Preden kritiziraš druge, raje poglej sebe. Še sebi je natočil kozarec vode. Rad ima samo sebe.*

Povratni osebni zaimek obravnavamo pred glagoli s se/si, saj se del teh neposredno navezuje na osebne zaimke (glej Glagoli s se/si, U str. 99).

Naveznih oblik osebnih zaimkov in povratnih osebnih zaimkov (npr.: zase, vase, nase, predse ...) na tej stopnji še ne obravnavamo, le pojasnimo jih, če na takšne primere naletimo.

U str. 99
DZ vaje 9, 13–20

Te glagole lahko razložimo v kateri koli fazi obravnave enote o zdravju, saj se primeri iz tabel ne navezujejo na določeno besedilo enote.

GLAGOLI S SE/SI

Pred obravnavo glagolov s se/si priporočamo obravnavo povratnih svojilnih zaimkov (glej zgoraj).

1. Predvidljiva raba se/si

Gre za glagole, pri katerih ima se določeno slovnično funkcijo, ki jo lahko opišemo oz. izrazimo na drug način:

- se/si nadomešča predmet v četrtem/drugem ali tretjem sklonu, kadar dejanje osebk zadeva njega samega. Je skrajšana oblika povratnega osebnega zaimka (prim. rabo povratnega osebnega zaimka), npr.: *Umij se.* Lahko ga izrazimo tudi z njegovo daljšo varianto (glej zgoraj, razlaga rabe dolge oblike povratnega osebnega zaimka), npr.: *Najprej umij sebe, potem pa še otroka.* Kadar je izražen tudi predmet, je povratni osebni zaimek v 3. sklonu (*umijem si roke*);
- se/si pomeni medsebojnost (recipročnost). Izrazimo ga lahko tudi z besedno zvezo drug drugega: *Spoznali smo se na morju.* = *Drug drugega smo spoznali na morju.* – *Piševa si pisma.* = *Drug drugemu piševa pisma.* – *Poznamo se že dvajset let.* = *Drug drugega poznamo že dvajset let;*
- se/si rabimo, kadar se neosebno izražamo, npr. kadar gre za splošno veljavno pravilo, navado, in nočemo izpostaviti osebe. Druga izrazna možnost je 1. oz. 3. oseba množine.

neosebno izražanje (osebek ni izražen):	osebno izražanje:
<i>To zdravilo se jemlje po jedi.</i>	<i>To zdravilo jemljemo po jedi.</i>
<i>Preveč se govori in premalo naredi.</i>	<i>Preveč govorimo in premalo naredimo. Ljudje preveč govorijo in premalo naredijo.</i>
<i>Govori se, da se bo spremenil sistem zdravstvenega zavarovanja.</i>	<i>Govorijo, da se bo spremenil sistem zdravstvenega zavarovanja.</i>
<i>Tukaj se ne sme kaditi.</i>	<i>Tukaj ne smemo kaditi.</i>
<i>V kateri smeri se pride do bolnišnice?</i>	<i>V kateri smeri pridem do bolnišnice?</i>
<i>O tem se veliko piše v časopisih.</i>	<i>O tem veliko pišejo v časopisih.</i>

OPOZORILO

Ker v teh povedih ni osebkka v prvem sklonu, je glagol v tretji osebi. Udeleženci naj bodo pozorni na tvorbo povedi v pretekliku oz. prihodnjiku, npr.: *O tem se je veliko pisalo v časopisih. Tukaj se ne bo smelo kaditi.*

– S se tvorimo trpno/pasivno strukturo.

trpnik (osebek je izražen):	tvornik:
<i>Lekarne se odprejo ob osmih.</i>	<i>Lekarne odprejo ob osmih.</i>
<i>Te kapljice se dobro prodajajo.</i>	<i>Te kapljice dobro prodajamo.</i>

Pri razlagi lektor zapiše nekaj tovrstnih povedi na listke. Udeleženci jih primerjajo, ugotavljajo, kaj izražajo, in jih razvrstijo v skupine. Pomembno je, da jih znajo prevesti v svoj jezik. V nadaljevanju obravnave lektor pripravi sezname ali listke z glagoli s si/se in udeleženci jih uporabijo v svojih primerih.

2. Nepredvidljiva raba se/si

Pri tej skupini glagolov reflektiv se/si nima nobene posebne funkcije, ampak je del glagola. Te glagole si morajo udeleženci posebej zapomniti. Tudi znotraj te skupine sta dve podskupini:

- glagoli, ki imajo ob sebi vedno se/si in jih brez tega ni možno rabiti;
- glagoli s se/si, ki se pojavljajo tudi variantno brez refleksiva, vendar med njimi ni nobene pomenske povezave, so homonimi.

OPOZORILO

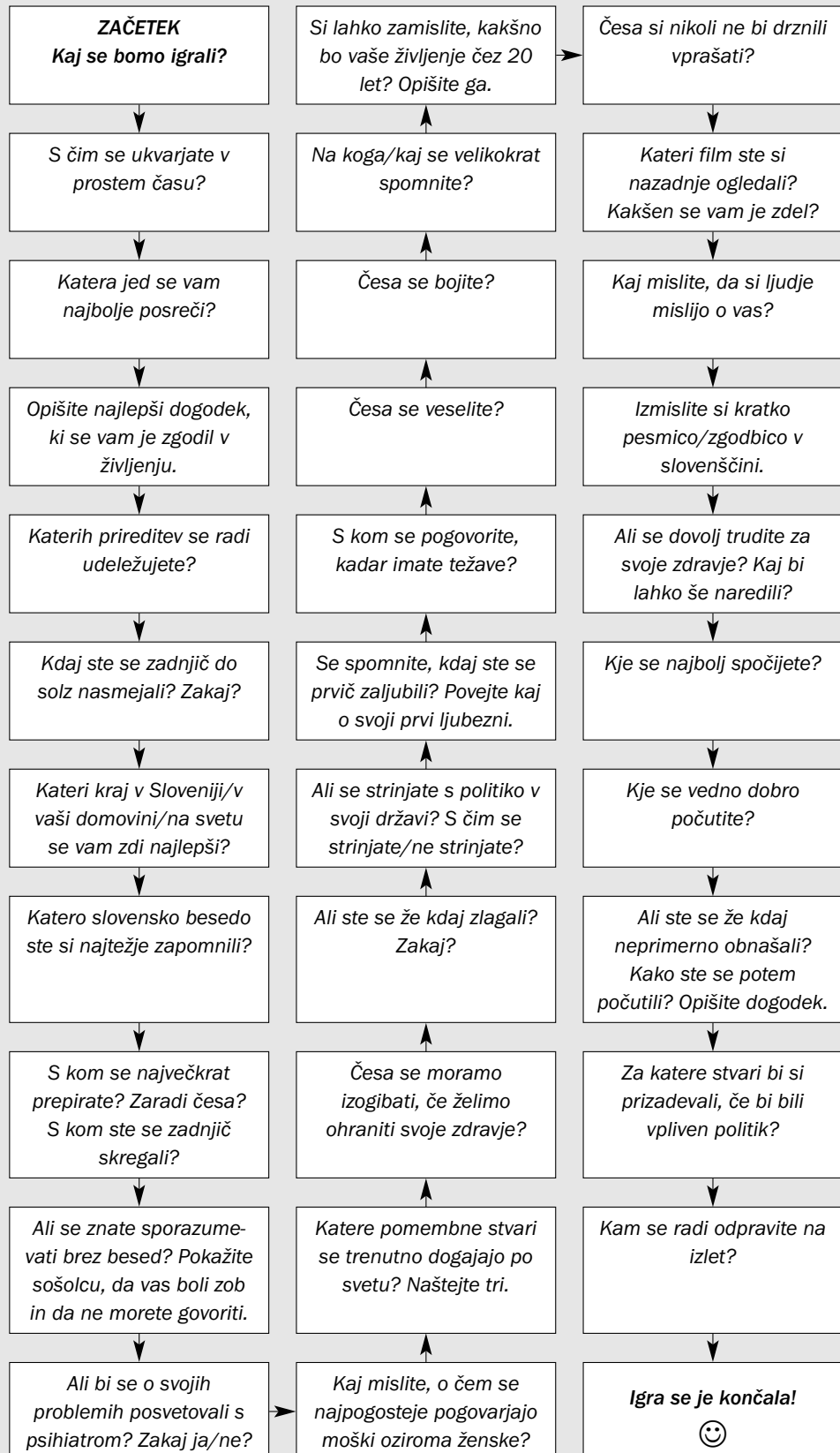
Kadar sta v isti povedi dva glagola s se/si, se rabi le en refleksiv, npr.: *bati se, pogovoriti se* → *Boji se pogovoriti z direktorjem.* Takšni primeri so v rabi redki.

Nazadnje omenimo še tiste pare glagolov, pri katerih raba refleksiva popolnoma spremeni pomen glagola, npr. *pozdraviti* – *pozdraviti se*. Zelo pomembno je, da udeleženci primere prevedejo v svoj jezik, saj morajo v svojem jeziku uporabiti dva različna glagola, ali poiščejo slovenske sinonime (npr. *pozdraviti koga* = *prinesti komu pozdrav*; *pozdraviti se* = *ozdraveti, postati zdrav*).

Še nekaj primerov takšnih parov:

<i>Maja je upala, da ni hudo bolna. = je imela upanje</i>	<i>Maja si ni upala k zdravniku. = se je bala</i>
<i>Miha ne loči zelene in rdeče barve. = ne razlikuje</i>	<i>Miha se je ločil. = ni več poročen</i>
<i>Katarina se uči angleščino. = študira</i>	<i>Katarina uči angleščino. = poučuje</i>
<i>Anja je rodila hčerko Mašo. = je postala mama</i>	<i>Anja se je rodila 20. novembra 1972. = ima rojstni dan</i>
<i>Aleš piše zelo grdo. = njegova pisava je grda</i>	<i>Kako se piše Aleš? = kaj je njegov priimek</i>
<i>Otroci igrajo nogomet/inštrumente.</i>	<i>Otroci se igrajo.</i>
<i>Prosimo, da ne motite pouka.</i>	<i>Motite se, če mislite, da se boste pozdravili brez zdravil.</i>
<i>Luka ima angino.</i>	<i>Luka, imej se lepo!</i>
<i>Andrej ljubi Sonjo.</i>	<i>Ne ljubi se mi delati domačih nalog.</i>
<i>Gašper je izgubil denarnico.</i>	<i>Izgubil(a) sem se. Mi poveste, kje sem?</i>

Za utrjevanje slovnične snovi lahko lektor pripravi igro s kocko: prinese plakat z vprašanji (glej spodaj), kocko in različne figurice (vsak udeleženec naj ima svojo). Udeleženci mečejo kocko in odgovarjajo na vprašanja, ki jih določi met kocke. Lahko pa lektor vprašanja prepíše na listke, ki jih udeleženci na slepo izbirajo. Ob igri vadijo rabo oz. pomen glagolov z refleksivom *se/si*, razvije pa se lahko tudi prijeten pogovor.

U str. 100
DZ vaje 21–23

Primeri v slovnični preglednici se delno navezujejo na besedilo Ali ste zadovoljni s svojimi zdravniki? (str. 92).

IZRAŽANJE POČUTJA, OBČUTIJ STANJA ALI ODNOSA DO KOGA/ČESA

Udeleženci gotovo že poznajo nekaj zelo osnovnih besednih zvez ali glagolov, s katerimi izražamo svoje občutje do koga/česa. Takšne so na primer zveze: *imeti rad, ne marati, ljubiti, oboževati ...*, kjer je nosilec tega odnosa izražen kot osebek v 1. sklonu (npr. *Špela ima rada čokoladni sladoled. Ne maram neprijaznih zdravnikov.*). Že na začetni stopnji se srečajo tudi z besednimi zvezami *biti všeč, biti ime, biti vroče, zebsti ...*, in se te zveze učijo kot jezikovne vzorce. Na nadaljevalni stopnji pa natančneje pojasnimo te izraze, pri katerih je nosilec počutja, občutja, stanja ali odnosa do koga/česa v tretjem ali četrtem sklonu (npr.: *Vročje mi je.* → *Jaz sem tisti, ki mu je vroče.*; *Zebe jo.* → *Ona je tista, ki jo zebe.*)

Občutje, počutje, stanje ali odnos do koga/česa izražamo

s polnopomenskimi glagoli:
mudi se mi, (ne) ljubi se mi, (ne) da se mi, zebe me, zdi se mi, boli me, peče me, veseli me, skrbi me, privlači me, zanima me

z glagolom *biti* in besedo, ki ga pomensko dopolnjuje:
vroče mi je, slabo mi je, vseeno mi je, dolgčas mi je, nerodno mi je, prijetno mi je, ni mi lahko, težko mi je, hudo mi je, lepo mi je, jasno mi je, žal mi je, sram me je, groza me je

1. Izrazi s polnopomenskimi glagoli

Prva skupina izrazov zajema polnopomenske glagole (*mudi se mi, (ne) ljubi se mi, (ne) da se mi, zebe me ...*), ki se v povedi uresničujejo tako, da ni slovničnega osebka (tj. osebka v 1. sklonu), zato je glagol oz. deležnik na -I⁷ v srednjem spolu, na kar je potrebno udeležence opozoriti pri tvorjenju preteklika in prihodnjika:

Mudi se mi v lekarno. → *Mudilo se mi je v lekarno.* (Nosilec tega stanja sem jaz.)

Maji se ne ljubi telovaditi. → *Maji se ni ljubilo telovaditi.* (Nosilec tega občutja je Maja.)

V drugi skupini so polnopomenski glagoli, s katerimi izražamo občutje – ti ob sebi potrebujejo tudi slovnični osebek, torej osebo ali stvar, do katere izražamo svoj občutek; glagol se v tem primeru ravna po tem slovničnem osebkem ali pa jih dopolnjuje podredna poved:

Študij medicine se mi zdi težek. → *Študij medicine se mi je zdel težek.* (Nosilec občutja sem jaz, odnos izražam do predmeta, tj. *študija medicine*; slovnični osebek je *študij medicine* in po njem se ravna glagol).

– To primerjamo s povedjo: *Zdi se mi, da bo študij medicine zelo težek.*

2. Izrazi z glagolom biti in besedo, ki ga pomensko dopolnjuje

Tudi v teh povedih ni slovničnega osebka, zato je glagol oz. deležnik na -I v srednjem spolu:

Maji je slabo. → *Maji je bilo slabo.* (Nosilec občutja/stanja je Maja.)

Sram me je. → *Sram me je bilo.* (Nosilec občutja sem jaz.)

Lektor naj se razlage loti postopoma: udeleženci sprva opazujejo, kdo je nosilec počutja, stanja ..., kako je izražen (v 1., 3. ali 4. sklonu). V ta namen se lahko uporabi povedi, ki so v učbeniku napisane pred tabelo. Na začetku naj udeleženci vadijo povedi, v katerih je nosilec v prvi osebi (*Zebe me. Vročje mi je.*), potem primere z drugimi osebnimi zaimki (*Zdravilišče Rogaška Slatina nam je zelo všeč.*) oz. samostalniki (*Majo je strah injekcije*). V nadaljevanju obravnave udeleženci vadijo pretvarjanje v pretekli/prihodnji čas.

⁷ Tu se gotovo pojavi pomislek o združevanju pojmov glagol in spol, saj formalno pri glagolu spola ne ločimo, ampak je spol kategorija, ki je lastna deležniku, v našem primeru opisnemu deležniku na -I (delal, delala, delalo). Ker je beseda deležnik (particip) večini udeležencev tečajev manj znana oz. težje razumljiva in deležnik večinoma razumejo kot glagol oz. del glagola, kar tudi je, pri pouku govorimo kar o glagolu.

OPOZORILA

- Pri zanikanju namesto 4. sklona rabimo 2. sklon, npr. *Ano zebe.* → *Ane ne zebe.* – *Zebe jo.* → *Ne zebe je.* V povedih, kjer je nosilec stanja v 3. sklonu, ta seveda ostane v 3. sklonu.
- Možna je tudi raba dolgih oblik osebnih zaimkov, kadar želimo nosilca posebej poudariti, (npr. na koncu stavka, za poudarjalnim členkom): *Zaradi tega bo mene bolela glava, ne pa tebe. Samo tebi se zdi, da slabo izgledaš.*
- Besedni red: *Boli me roka. Roka me boli.*
- Kjer je možno, lahko udeleženci poiščejo povedi z enakim pomenom, v katerih je nosilec stanja v prvem sklonu, npr. *Strah me je višine.* → *Bojim se višine.* – *Zanima me literatura.* → *Zanimam se za literaturo.* ipd.
- Izraze je možno rabiti v enostavčnih ali večstavčnih povedih. Udeleženci lahko primerjajo obe varianti izražanja in opazujejo rabo glagola:

Raba v enostavčnih povedih:	Raba v večstavčnih povedih (z glavnim stavkom izražamo mnenje, čustveno stanje ipd. do povedanega):
<i>Glava me boli.</i> → <i>Glava me je bolela.</i>	<i>Boli me, ko vidim, kako bolniki trpijo.</i> → <i>Bolelo me je, ko sem videl, kako bolniki trpijo.</i> <i>Au, boli me.</i> → <i>Pazi, bolelo te bo.</i>
<i>Delo z bolniki me veseli.</i> → <i>Delo z bolniki me je veselilo.</i>	<i>Veseli me, da si se tako hitro pozdravil.</i> → <i>Veselilo me je, da si se tako hitro pozdravil.</i>
<i>Prijateljica je zbolela. Žal mi je zanjo.</i> → <i>Žal mi je bilo zanjo.</i>	<i>Žal mi je, da je prijateljica zbolela.</i> → <i>Žal mi je bilo, da je prijateljica zbolela.</i>

DODATNI VAJI:

1. Lektor na listke napiše izraz za počutje (ali samo del izraza, npr. brez osebnega zaimka) in še eno besedo, ki se navezuje na zdravje, dele telesa. Udeleženci sestavijo smiselno poved, npr.: *Dolgčas ... je ..., ČAKALNICA* → *Dolgčas mi je, kadar moram sedeti v čakalnici.*
2. Lektor na listke napiše vprašanja, ki vsebujejo izraze za počutje ... Vsakemu udeležencu da eno ali več vprašanj. Udeleženec postavi zapisano vprašanje vsem sošolcem, vsakemu posebej (sošolci odgovarjajo v prvi osebi, pazijo na spremembe, kadar govorijo v preteklem času), in si zapiše njihove odgovore. Na koncu poroča tako, da v povedi vključi imena sošolcev (npr.: *Abdula je strah vojne. Ano je strah kač.*), ob ponovitvi pa osebni zaimek (*Strah ga je tudi hude bolezni. Strah jo je tudi pajkov.*).

Primeri vprašanj:

<i>Česa te je strah?</i> <i>Česa te je bilo strah, ko si bil(a) majhen/majhna?</i>	<i>Kaj te zdaj največkrat skrbi?</i> <i>Kaj misliš, kaj te bo skrbelo v prihodnosti?</i>	<i>Kaj te zdaj zanima?</i> <i>Kaj te je zanimalo, ko si bil otrok?</i>	<i>Kakšni se ti zdijo zdaj Slovenci in Slovenke?</i> <i>Kakšni so se ti zdeli, ko si prvič prišel v Slovenijo?</i>
---	---	---	---

itn.

U str. 101

DZ vaje 24, 26, 27

Izražanje načina z veznikom *ne da bi* lahko navežemo na besedili Domača zdravila za zimske težave (str. 93), besedišče preostalih primerov pa splošno, vezano na tematiko zdravje.

IZRAŽANJE NAČINA

Na ravni besednih zvez izražamo način s predlogom *brez*, za katerim stoji samostalnik v drugem sklonu, na ravni stavkov pa z veznikoma *ne da bi* in *tako da*. Pred obojema veznikoma pišemo vejico. *Vprašamo se Kako? Na kakšen način?*

Izražanje z veznikom *ne da bi* in predlogom *brez*

Samostalniške besedne zveze s predlogom *brez* (navadno je to samostalnik iz glagola/glagolnik) in stavčne zveze z veznikom *ne da bi* imajo isti pomen: *Zdravnik je postavil diagnozo brez natančnega pregleda = ... ne da bi me natančno pregledal.* Vendar se vseh povedi *ne da* vedno izraziti na oba načina (*Ne da bi vedel, je naredil veliko napako.* → *Brez (svoje) vedenja je naredil napako.* → *Nevede je naredil napako.*), včasih pa je treba dodati novo besedo (*Od doma je odšel brez zajtrka.* → *Od doma je odšel, ne da bi pojedel zajtrk/zajtrkoval.*). Lektor naj bo na to pozoren pri sestavljanju vaj za pretvarjanje iz ene oblike v drugo.

OPOZORILI

– V govornem jeziku udeleženci pogosto slišijo tudi napačno rabo veznika oz. predloga (pravzaprav gre za združitev obeh), npr.: *Pozdravil sem se, brez da bi jemal tablete*, kar je v SP 2001 označeno kot prepovedano.

– *Ne da bi* je veznik, to pomeni, da predmet, ki se pojavi ob glagolu, ostaja v 4. sklonu, čeprav gre v bistvu za zanikano dejanje:

Odšel je od doma. Zajtrka ni pojedel. (2. sklon ob zanikanem glagolu)

Odšel je od doma, ne da bi pojedel zajtrk. (4. sklon ostaja)

Izražanje z veznikom tako da

Veznik *tako da* izraža:

– način: *Sobe v bolnišnici so urejene takó (na tak način), da se bolniki v njih dobro počutijo;*

– stopnjo: *Počutil sem se takó (zelo) slabó, da nisem mogel več delati.*

Kadar izražamo način, je *tako* poudarjen (pri govoru) in od *da* ločen z vejico. Poudarjen je način ali določena stopnja, kar je razvidno tudi iz besednega in stavčnega poudarka (krepko tiskano).

OPOZORILO

Z veznikom *tako da* izražamo tudi posledico. V tem primeru med *tako* in *da* ni vejice, oba dela veznika sta nepoudarjena, namesto njiju se lahko uporabi drug veznik za izražanje posledice (*zato, torej*), prim. izražanje vzroka in posledice v 4. enoti: *Sobe v bolnišnici so urejene, tako da/zato/torej se bolniki v njih dobro počutijo.*

Izražanje načina lahko obravnavamo ob besedilih Domača zdravila za zimske težave in Smejte se! Po prebranih besedilih udeleženci svetujejo drug drugemu. Pri svetovanju naj skušajo rabiti tudi strukture za izražanje načina.

Primer: *Vsako zimo se vsaj enkrat prehladam(o). Kako naj to preprečim(o)?*

Možni nasveti: *Obleci(te) se tako, da te/vas ne bo nikoli zeblo. Obuj(te) se tako, da te/vas ne bo zeblo v noge. Nikamor ne pojdi(te) brez kape. Nikoli ne bo di(te) brez copat. Ne pojdi(te) na obisk, ne da bi se prepričal(i), ali je tam kdo prehlajen ali bolan.*

U str. 101

DZ vaje 25–27

Izražanje primerjave: besedišče primerov je splošno, vezano na tematiko zdravje.

IZRAŽANJE PRIMERJAVE**Izražanje z vezniki kot/kakor/kot da (bi)**

Kadar gre za realno, dejansko lastnost, primerjamo z veznikoma *kot* in *kakor*, kadar pa gre za nerealno lastnost, primerjamo z veznikoma (vezniškima skupinama) *kakor da bi* in *kot da bi*. Če gre za zvezo dveh povedi (*Vaša koža je bolj rdeča, kot sem mislil.*), pišemo pred veznikom vejico, sicer pa ne (*Vaša koža je bolj rdeča kot po navadi.*).

Veznika *kot* in *kakor* so udeleženci spoznali že pri stopnjevanju pridevnika, ko so opisovali realne lastnosti stvari, oseb. Opisovanje nerealne lastnosti, lahko vadimo tako, da udeleženci s pomočjo te strukture drug drugemu izrečejo čim bolj izviren kompliment, npr.:

Imaš tako lepo postavo, kot da bi vsako popoldne preživela v fitnessu.

Tako lepo govoriš slovensko, kot da bi pet let živel v Sloveniji.

Ko govoriš, se mi zdi, kot da bi poslušal violončelo.

U str. 101

DZ vaja 27

Izražanje primerjave: besedišče primerov je splošno, vezano na tematiko zdravje.

IZRAŽANJE NASPROTJA**Izražanje z veznikom namesto da**

Udeleženci že znajo izražati nasprotje z nekaterimi prirednimi (*ampak, vendar, toda, pa*) vezniki, podrednim veznikom čeprav in predlogom *kljub*.

Z veznikom *namesto da* izražamo nasprotje, pa tudi ponujamo drugo, po našem mnenju boljšo možnost. Gre pravzaprav za nasvet. Nasprotje lahko izražamo tudi s predlogom *namesto*: *Namesto da bi jedel zelenjavo in sadje, je samo sladkarije in sendviče.* → *Namesto zelenjave in sadja je samo sladkarije in sendviče.* Vendar takšne pretvorbe niso vedno možne: *Namesto da bi poslušal zdravnikov nasvet, je ukrepal po svoje.* → ~~*Namesto zdravnikovega nasveta ...*~~

Besedni red: Z veznikom *namesto da* lahko začnemo prvo (*Namesto da bi jedel zelenjavo in sadje, je samo sladkarije in sendviče.*) ali drugo poved (*Raje pojdi na sprehod, namesto da gledaš TV.*).

Priporočamo, da se izražanje nasprotja obravnava ob slušnem besedilu Nasvet prijateljice drugi prijateljici (U str. 90).

Iz slovenske literature

U str. 102
Odlomek iz romana
VIDOV ANGEL
(Peter Svetina)

Pred branjem: Udeleženci si ogledajo sličico v učbeniku. Lektor udeležencem pove, da je dečku, ki leži na postelji, ime Vid. Opišejo sliko (*Kdo je na sliki poleg Vida? Kaj je narobe z njim?*).

Med branjem: Najprej se udeleženci osredotočijo na globalno razumevanje besedila (*Kaj se dogaja v odlomku?/O čem se pogovarjata zdravnik in Vidov oče?*) in odgovorijo na vprašanja pod besedilom.

REŠITVE

Kje leži Vid?

V bolnišnici./Na bolniški postelji.

Zakaj je pri zdravniku?

Ker si je zvil nogo./Ker ima zvito nogo.

Kdo je prišel z njim?

Oče.

Kaj je zdravnik pokazal očetu?

Rentgensko sliko./Črno piko na kosti./Nezakostenelo tkivo.

Kam naj gre Vid, ko ne bo več mavca?

Na Inštitut za rakasta obolenja.

Kako se počuti oče?

Zaskrbljen je./Vznemirjen je./Skrbi ga, da ima Vid res raka.

Pri naslednjem branju so udeleženci pozornejši na podrobnosti. Lektor jih spodbudi, naj opazujejo besedišče: v besedilu poiščejo poimenovanja za dele telesa in besede, ki označujejo dejavnosti zdravnika/zdravnikov.

Po branju: Udeleženci skušajo opisati vse tri osebe. Lektor jim pomaga tako, da ponudi sezname različnih (značajskih) lastnosti. Izberejo tiste, ki veljajo za posamezno osebo glede na prebrani odlomek.

Vid je:

<i>bolan</i>	<i>prestrašen</i>	<i>okužen</i>	<i>mrtev</i>	<i>utrujen</i>
<i>zvit</i>	<i>počumen</i>	<i>vesel</i>	<i>poškodovan</i>	<i>lačen</i>

Zdravnik je:

<i>prijazen</i>	<i>skrben</i>	<i>prijateljski</i>	<i>len</i>	<i>zaspan</i>
<i>paničen</i>	<i>vznemirjen</i>	<i>diskreten</i>	<i>natančen</i>	<i>aroganten</i>

Oče je:

<i>jezen</i>	<i>molčeč</i>	<i>zaskrbljen</i>	<i>radoveden</i>	<i>vznemirjen</i>
<i>brezskrben</i>	<i>živčen</i>	<i>prestrašen</i>	<i>korajžen</i>	<i>bolan</i>

Sledi pogovor o občutkih, ki jih ima človek, kadar je bolan (glej vprašanja spodaj, na str. 102).

VAJE IZ DELOVNEGA ZVEZKA

Namen vaj 7. enote	Navezave na besedila oz. slovnične enote
1. vaja: raba samostalnika v ustreznem sklonu in glagolsko vezavo	1. vaja se navezuje na besedilo Ali ste zadovoljni s svojimi zdravniki (str. 92). Ker je besedišče zelo splošno, ni nujno, da vajo rešujemo šele, ko smo predelali besedilo.
2. vaja: sklanjanje samostalnikov – a) zob, b) las, c) samostalnik 2. ženske sklanjatve	2. vaja se navezuje na slovnično poglavje Deli telesa (str. 98) in v besedišču na temo zdravje in osebna higiena.
3. vaja: raba množinskih samostalnikov	3. vaja se navezuje na slovnično poglavje Množinski samostalnik (str. 97).
4. vaja: raba samostalnika in osebnega zaimka v različnih sklonih in številih	4. vaja se navezuje na slovnične vsebine s str. 97, 98 (posebnosti: pljuča, uho, kri), v besedišču pa na temo zdravje.
5. vaja: raba modalnih glagolov/izrazov	Vaje od 5 do 7 zajemajo splošno besedišče na temo zdravje.
6. in 7. vaja: raba dovršnih in nedovršnih glagolov	
8. vaja: raba samostalnikov 2. ženske sklanjatve	8. vaja se v besedišču navezuje na temo zdravje. (Nekatere besede se redkeje uporabljajo, zato je vaja namenjena predvsem ambicioznejšim študentom.)
9. vaja: raba glagolov s se/si	Vaje od 9 do 20 vsebujejo splošno znano besedišče, vezano na temo zdravje in skrb za telo (navezavo za 12. vajo, a) primer glej spodaj).
10. vaja: raba povratnega osebnega zaimka	
11. in 12. vaja: raba svojilnega in povratnega svojilnega zaimka	
13.–20. vaja: utrjujejo rabo glagolov s se/si	
10. vaja se navezuje na slovnično poglavje Povratni osebni zaimek (str. 98).	
11. in 12. vaja se navezujeta na slovnično vsebino Svojilni zaimki in povratni svojilni zaimek (str. 98).	
12. vaja, a) primer se navezuje na besedilo Ali ste zadovoljni s svojimi zdravniki (str. 92).	
13.–20. vaja: utrjujejo rabo glagolov s se/si	Vaje od 13 do 20 se navezujejo na slovnično vsebino Glagoli s se/si (str. 99).
21. vaja: raba osebnih zaimkov kot nosilcev počutja/občutja/stanja/odnosa v 3. oz 4. sklonu	Vaje od 21 do 23 se navezujejo na slovnično poglavje Izražanje počutja, občutij, stanja ali odnosa do koga/česa (str. 100) in vsebujejo splošno znano besedišče, vezano na temo zdravje in skrb za telo.
22. vaja: raba samostalnikov kot nosilcev počutja/občutja/stanja/odnosa	
23. vaja: raba samostalnikov in osebnih zaimkov kot nosilcev počutja/občutja/stanja/odnosa	
24. vaja: izražanje načina z veznikom ne da bi	Vaje od 24 do 27 se navezujejo na slovnična poglavja Izražanje načina, Izražanje primerjave, Izražanje nasprotja (str. 101) in vsebujejo splošno znano besedišče, vezano na temo zdravje in skrb za telo.
25. vaja: izražanje načina, primerjave	
26. in 27. vaja: izražanje načina, primerjave in nasprotja	
28.–30. vaja: razumevanje in raba frazemov in pregovorov	
28.–30. vaja: razumevanje in raba frazemov in pregovorov	Vaje od 28 do 30 se navezujejo na rubriko Preoblečene besede (str. 89, 94, 95).

REŠITVE VAJ 7. ENOTE DELOVNEGA ZVEZKA

1. a) zdravniku/zdravnikom
b) zdravnika/zdravnikov
c) zdravniku/zdravnikih
č) zdravnikom/zdravniki
d) zdravnika/zdravnike
e) bolnikom/bolniki
f) bolnika/bolnike
g) bolniku/bolnikom
h) bolniku/bolnikom
i) bolnika/bolnike
2. a) Otroci – zobe – zobe – zob
b) lase – las – lasmi
c) učinkovitost – ugotovitve – nevarnost – bolezn – utrujenostjo – dolžnosti
3. a) brke
b) jasli
c) jeter
č) kopalk
d) možganih – možganov
e) očal
f) ošpicam
g) pljučih
h) počitnicami
i) prsiah
j) sani
k) smuči
m) tal – tleh – tla
n) ustih – ust – ustih
o) vrata – vrat – vratih
4. Sloveniji – osebnega zdravnika – njemu – nujnih primerih – čakalnicah – vrsto – nas – recept – čakanja – ljudi – zdravniki – preiskave – specialistu – napotnico – pljuča – ušesa – bolezn – krvi – vročine – diagnoz – splošnimi zdravniki – Bolnikom – zdravniki – ljudi – alternativni medicini – splošnem zdravniku – pozornosti – tablete
5. 1) b)
2) c)
3) a)
4) b)
5) b)
6) b)
6. Možne rešitve:
 - a) *Na pregled boste prišli čez tri dni.* – prihajati priti – Zdravnik ravnokar **prihaja**.
 - b) *Vsak dan vzemite eno tableto.* – jemati vzeti – Tablete **sem jemal** en teden.
 - c) *A dobro spite?* – spati zaspati – A hitro **zaspite**?
 - č) *Zdravnik mi je napisal recept.* – pisati napisati – Kaj **piše** na vratih?
 - d) *Spijete liter vode vsak dan?* – spiti piti – **Piti** morate negazirano pijačo.
 - e) *Premalo obiskujete savno.* – obiskovati obiskati – Včeraj **sem obiskal** savno.
7. a) bi ... skrbeti
b) misliti
c) smo gledali
č) je ... pregledoval – ugotovil
d) so ugotovili
e) pregledati
f) pihal
8. 1)
a) čeljusti
b) dlesni
c) obrvi
č) sluzi
d) dlani
e) polt
2)
a) kopel
b) nezavesti – zavesti
c) plast
č) uši
3)
a) sled/sledi
b) božjast
c) bojazni
č) prepovedih
d) vest
9. a) Počešem si lase.
b) Oblečem si obleko.
c) Naličim si obraz./Obrijem si brado.
č) Pripravim si torbo.
d) Obujem si čevlje.
10. a) si – si
b) se
c) sabo/seboj
č) sebi
d) Sebi
e) sebi
f) sebi
11. a) Moj – tvoj
b) svoje – svoje
c) tvojo – svoje
č) svojega – Svojim
d) moji – svojem
12. a) svojim – moje – svojih – svojega – naših
b) tvojo – svoje – svojem – Moja – najinim/našim – tvoja – njenim – tvoje
13. a) se zbudi – zbudi – pelje – se pelje
b) se moti – moti
c) se bo vrnila – bo vrnila
č) ustavite
d) smo se ustavili
e) se pišete
f) piše
g) imaš – se imej
h) je rodila – se je rodil
i) smo se izgubili – izgubili

- j) si upaš
k) upa
l) se je zaposlil
m) zaposliti
n) uči
o) se učiš
p) dela – se dela
r) se zabavajo – zabava
14. a) Mama počeše otroka.
b) Mama počeše otroku lase.
c) Ali si se počesal(a)?
č) Zdravnik zdravi bolnika.
d) Zdravim se s čajem.
e) Zdravnik zdravi bolniku rano.
f) Zdravim si rano s kremo.
g) Umaknite vozilo!
h) Umaknite se iz vrste!
15. Možne rešitve:
a) Fant in dekle se poljubljata.
b) Zdravniki se pogovarjajo o bolniku.
c) Gospa Novak in gospa Perko sta zelo veseli, da sta se srečali.
č) Poslavlajo se in si dajejo roke.
d) Marko se poslavlja od znancev.
e) Prijatelja si redno pošiljata elektronsko pošto.
16. a) Novo bolnišnico gradijo že dolgo časa.
b) Angino zdravimo z antibiotiki.
c) Dobrega zdravnika težko najdemo.
17. a) se ... počuti – se je ...oglasila – se ukvarja – sta se pogovarjala – se ... dogajajo – se zbuja – izogiba se
b) se je ... ponesrečil – se je posrečila – si je ... opomogel – se ... zgodi
c) Udeležiti sem se – se je ... oblačiti – Bliskalo se je – sem se načakal
č) se je zdanilo – se ... spočili ... naspali – si je ... izmišljala – smo se ustavili – se je ... mračiti
18. Primeri rešitev:
a) Moti me, če kadiš. – Mož se moti, če misli, da bom nehala kaditi.
b) Gospa Križaj uči na srednji zdravstveni šoli. – Učim se za izpit.
c) Največ Slovenk rodi v ljubljanski porodnišnici. – Največ otrok se rodi, kadar je polna luna.
č) Farmacevti ravnokar predstavljajo nova zdravila. – Ali si predstavljáš, kako deluje ta naprava?
d) Odpustili so ga zaradi napake. – Ne morem si odpustiti, da sem naredil napako.
e) Delam v zdravstvenem domu. – Samo delam se, da sem užaljena.
19. a) se
b) se – se
c) se
č) se
d) Ø – se
e) Ø – si
f) se
g) se
h) Ø/si
i) Ø
j) si
k) Ø
l) se – se – se
m) si – se
n) Ø – si
20. a) se – se – se – si – si/Ø – se – Ø – se – se – se – si – si
– si
b) si – si – se – si/Ø – se – Ø – si/Ø – se – se – se – se – Ø – se – se
21. a) te – me – me
b) vam – mi
c) ti – mi
č) mi
d) me
e) vam – mi
f) vam – nam
22. a) Otroku
b) Prijateljici
c) Maji
č) Bolnikom
d) Jureta
e) Otroke
f) Zdravnika
g) Gregorja
h) Mojim prijateljem
23. Primeri rešitev:
a) Veselilo me je, da si prišel na obisk. Veselilo me bo, če boš prišel.
b) Rana me zelo peče. Rana me je zelo pekla.
c) Srbi me, če nosim volnena oblačila. Srbelo me je, če sem nosila volnena oblačila.
č) Boli me, ker se noče pogovarjati z mano. Bolelo me je, ker se ni hotel(a) pogovarjati z mano.
d) Privlačijo me nevarna potovanja. Privlačila so me nevarna potovanja.
e) Groza me je zaprtih prostorov. Groza me je bilo zaprtih prostorov.
f) Sram me je, ker se moj sin ne zna primerno obnašati. Sram me je bilo, ker se moj sin ni znal primerno obnašati.
g) Zdi se mi, da imam vročino. Zdelo se mi je, da imam vročino.
h) Ne ljubi se mi čakati v čakalnici. Ni se mi ljubilo čakati v čakalnici.
i) Maji se ne da telovaditi. Maji se ni dalo telovaditi.
j) Kdaj vam je slabo? Kdaj vam je bilo slabo?
k) Ni mi mar za tvoje težave. Ni mi bilo mar za tvoje težave.
l) Vseeno mi je, kam gremo. Vseeno mi je bilo, kam gremo.

- m) Otrokom je v bolnici zelo dolgčas.
Otrokom bo v bolnici zelo dolgčas.
- n) Nerodno mi je, kadar me vsi gledajo.
Nerodno mi je bilo, kadar/ko/če so me vsi gledali.
- o) Prijetno mi je tukaj.
Prijetno mi bo tukaj.
- p) Ni mi lahko, kadar doživim poraz.
Ne bo mi lahko, ko/če bom doživel poraz.
- r) Jasno mi je, da moram na operacijo.
Jasno mi je bilo, da bom moral na operacijo.
- s) Žal mi je vsega izgubljenega časa.
Žal mi je bilo vsega izgubljenega časa.
24. a) Peter je šel mimo mene, ne da bi me pozdravil.
b) Otroci gredo velikokrat v šolo, ne da bi zajtrkovali.
c) Šli smo spat, ne da bi večerjali.
č) Za operacijo sem se odločil(a), ne da bi dolgo premišljeval(a).
d) Bolnik ne more vstati iz postelje, ne da bi mu kdo pomagal.
25. a) 3
b) 5
c) 1
č) 2
d) 4
26. Primeri rešitev:
- a) Obleka mora biti narejena tako, da jo bom lahko nosila več sezon.
- b) Sobo sem si uredil(a) tako, da se v njej dobro počutim.
- c) Naredil(a) bom tako, da bodo vsi zadovoljni.
- č) Ko je izvedel, da je spet zdrav, je bil tako vesel, da je vse povabil na pijačo.
- d) Marko je šel v šolo, namesto da bi šel k zobozdravniku.
- e) Tako ga je bilo strah, da so se mu tresle noge.
- f) Počutimo se, kot da se že dolgo poznamo.
- g) V lekarni sta stala v vrsti pol ure, tako da so ju že močno bolele noge.
- h) Sprehajal(a) sem se po mestu, ne da bi želel(a) kaj kupiti.
- i) Tako so bili žejni, da so takoj popili vso pijačo, ki je bila na mizi.
- j) Napišite, kot so vam predlagali.
- k) Namesto da bi se veselili, se kar naprej prepiramo.
- l) Teči morate tako, da ne ovirate ljudi, ki jih srečujete.
- m) Tako slabo sem se počutil(a), da sem šel/šla kar spat.
27. a) namesto da
b) ne da
c) tako da
č) namesto da
d) kot
e) ne da
f) Namesto da
g) tako, da
h) kot
28. 1) a
2) b
3) c
4) b
29. 1) b
2) b
3) a
30. a) kralj – meščan – berač
b) Jeza
c) Spanec

TEME	– ožje okolje: dom, sstanovalci, sosjedje, življenje v sošeski – opis poti – človek kot voznik in prometne nesreče – poimenovanja za dele avtomobila
SPOROČANJSKI VZORCI (govorni in pisni)	– dajanje predlogov, utemeljevanje, strinjanje, nestrinjanje – dajanje navodil (predvsem za orientacijo v prostoru)
SLOVNICA	– pridevniki po pomenu: kakovostni, vrstni, svojilni – preglednica: osebni in povratni osebni zaimki, raba naglasnih in naslonskih oblik – ki/kateri – nedoločnik in njegova raba v povedi
IZ SLOVENSKE LITERATURE	– odlomek iz romana Nekdo drug (Branko Gradišnik)

U str. 103 UVOD V ENOTO

Najprej udeleženci odgovorijo na vprašanje *Kdo so ljudje, ki živijo z vami ali v vaši bližini?* Nato poiščemo besedno družino na besedo *sosed* (*sosjedje, soseda, pridevniki sosjedov in sosedin, sosjednji, sošeska ...*) in besede uporabimo v različnih kontekstih. V nadaljevanju se pogovarjamo: *Ali se dobro ujamete/razumete s svojimi sosedi? Kaj vam je pri njih všeč? Ali vas kaj moti? Kaj?*

Potem pogovor usmerimo v drugo smer in prosimo udeležence, naj pojasnijo razliko med besedama *sosed* in *sostanovalec*. Razmišljajo naj tudi ob naslednjih vprašanjih: *Ali imate oziroma ste kdaj imeli sostanovalca (v študentskih letih ali v letih po študiju)? Opišite svojo izkušnjo. Se vam zdi, da je življenje s sostanovalcem/sostanovalko lahko in prijetno? Ali ste se s sostanovalci vedno hitro in dobro ujeli? Ali so vas spravljali ob živce? Zakaj?*

U str. 103 BRANJE BESEDILA DZ vaje 1a, b, 16a

Soba, premajhna za dva

Pred branjem: Udeleženci si ogledajo ilustracijo na str. 103 in jo opišejo: *kdo sta osebi na sliki, kakšen je prostor, kjer sta, kako se pogovarjata ...* Izmislijo si tudi dialog med njima. Verjetno bodo udeleženci predvideli, da gre za sostanovalca, ki se prepirata zaradi nerada v skupnem stanovanju.

Nato pogovor vodimo v novo smer, in sicer se lotimo problematike najemanja stanovanja, npr. z vprašanji: *Kaj naredite, ko želite živeti v stanovanju, pa nimate denarja, da bi ga kupili? Kaj plačujete? Kdo ste? Kako imenujemo lastnika stanovanja? Kaj naredi lastnik s stanovanjem? Ali lahko lastnik spremeni višino najemnine? Kaj lahko naredi z najemnino? Pri tem razložimo nekaj besedišča, ki se nanaša na življenje v priložnostnih stanovanjih:*

besede iz besedila:
najemniško stanovanje
oglas
lastnik stanovanja
najemnina
povišati najemnino
stroški, deliti si stroške

besede, ki jih lahko dodamo:
najeti, oddati
dati oglas, iskati prek malega oglasa
podnajemnik
visoka/nizka najemnina

Branje: Lektor opozori udeležence, da eno besedilo sporoča o pozitivni izkušnji, drugo pa o negativni. Udeleženci ugotovijo, katero je katero. Nato iščejo odgovore na vprašanja ob besedilu.

MOŽNE REŠITVE

Po branju:

Ali so Mateja, Igor in njegov brat zadovoljni s svojimi sostanovalci?

Mateja je zadovoljna, Igor in njegov brat pa ne.

Kaj je Mateja povedala o svoji sostanovalki?

Da sta se hitro ujeli in da imata veliko skupnih interesov.

Zakaj sta se Igor in njegov brat odločila za sostanovalca?

Ker je lastnik povišal najemnino in je nista mogla več plačevati; s sostanovalcem sta si želela deliti stroške.

Kaj ju moti pri njunem sostanovalcu?

Nima smisla za red in čudno se vede; včasih je cel dan tiho, včasih sredi noči pripelje razigrano družbo.

Po branju predlagamo tudi humorno oz. popestritveno dejavnost, v kateri si morajo udeleženci sestaviti vprašanja za svojega bodočega sostanovalca; tega nato iščejo med svojimi sošolci. Na koncu poročajo, s kom bi si najraje delili stanovanje in zakaj.

U str. 103

RAZLAGE FRAZEMOV

DZ vaja 26

Preoblečene besede

Življenje s sostanovalcem ni mačji kašelj.

Življenje s sostanovalcem ni enostavno.

S sostanovalcem sva se hitro ujela.

S sostanovalcem sva se hitro in dobro razumela.

Moj sostanovalac me spravlja ob živce.

Moj sostanovalac me jezi in dela zelo nervoznega.

U str. 104

GOVORJENJE

Pogovor

BZ str. 111 Mesto,

soseska

Pogovarjajte se s sošolci. Kakšna je soseska, v kateri živite?

Preden se začnejo udeleženci pogovarjati ob navedenih vprašanjih, poiščejo asociacije na besedo soseska. Skupaj tudi ugotovijo, kaj so značilnosti urejene soseske (pri tem naštejemo besede kot npr. *pločnik, kolesarska steza, zelenica*). Sledi pogovor, ki ga usmerjajo vprašanja na vrhu strani 104.

Druga možnost je, da se udeleženci postavijo v vlogo novinarjev in s pomočjo vprašanj anketirajo sošolce in lektorja; če pa je dovolj časa, se lahko naredi anketa tudi med udeleženci iz drugih (višjih) skupin tečaja ali, če se učijo slovensko v Sloveniji, med naključnimi mimoidočimi na ulici. O rezultatih ankete napišejo članek.

U str. 104

BRANJE BESEDIL

DZ vaji 1c, č

S str. 114 Osebni zaimki in povratni osebni zaimek

BZ str. 111 Promet

V mestih ima veliko ljudi težave s prometom ... in Divje parkiranje na zelenici

Pred branjem: Najprej si udeleženci ogledajo fotografijo na pločniku parkiranega avta (najbolje je, da jo lektor poveča, tako da še ne vidijo obeh besedil) in poskusijo predvideti vsebino članka, ob katerem je takšna fotografija objavljena.

Pogovor usmerjamo z naslednjimi vprašanji: *S kakšnimi težavami se srečujemo, če živimo v mestu? Kaj med drugim lahko poveste o prometu? Ali ste že opazili oznako P + R (Park and ride)? Bi znali to prevesti v slovenščino? (Parkiraj in se pelji z avtobusom.)*

Udeleženci si pomagajo z naslednjimi besedami (nekatero med njimi se pogosto pojavljajo tudi v javnih obvestilih o stanju na cestah):

<i>gost promet</i>	<i>oviran promet</i>	<i>tekoč promet</i>
<i>prometni zastoj/zamašek</i>		<i>prometna konica</i>
<i>voznik</i>	<i>kolesar</i>	<i>pešec</i>
<i>pločnik</i>	<i>zelenica</i>	<i>kolesarska steza</i>
<i>parkirni prostor</i>	<i>javno parkirišče</i>	<i>parkirna hiša</i>
<i>javna prevozna sredstva</i>		<i>mestni avtobus</i>

MOŽNE REŠITVE

Branje: Ob branju udeleženci iščejo odgovore na zastavljena vprašanja.

Kje je prepovedano oziroma omejeno parkiranje?

V središču Ljubljane.

Kako se imenuje akcija, ki naj bi voznike prepričala, da pustijo avto na parkiriščih zunaj mesta?

Parkiraj in se pelji z avtobusom.

Zakaj se ljudje ne vozijo radi z mestnimi avtobusi?

Ker je čakanje na avtobuse predolgo./Ker je treba predolgo čakati avtobus.

Kje so začeli parkirati vozniki?

Na zelenicah in pločnikih/kjer najdejo prostor.

Zakaj se pritožujejo stanovalci Emonske ulice?

Ker se je lepa zelenica spremenila v blatno površino./Ker so vozniki uničili zelenico.

Druga možnost je, da udeležence razdelimo v dve skupini: ena dobi besedilo v oranžnem okvirju (tj. V mestih ima veliko ljudi težave s prometom ...), druga pa članek Divje parkiranje na zelenici. Na vsakem besedilu lektor podčrta nekaj ključnih besed. Skupini prebereta vsaka svoje besedilo in udeleženci se posvetujejo, če česa ne razumejo. Nato sestavijo takšna vprašanja, da je odgovor podčrtana beseda. Npr.: *V mestih ima veliko ljudi težave s prometom.* → *S čim imajo težave ljudje v mestih?*

Sledi branje: ena skupina bere in druga poslušča, potem si zamenjata dejavnosti. Potem pa druga drugi postavljata vprašanja po podčrtanih besedah. Ko je ta dejavnost končana, si ogledata še zapise drugega besedila v učbeniku.

Po branju: Sledi igra vlog s strani 105.

U str. 105

GOVORJENJE IN PISANJE

Igra vlog

BZ str. 111 Predlog,

Strinjanje, Nestrinjanje,

Utemeljevanje

Odigrajte sestanek prebivalcev Emonske ulice.

Udeleženci se identificirajo s prebivalci/prebivalkami Emonske ulice, ki se spoprijemajo s problemom parkiranja na zelenici. Naloga udeležencev je, da se poskusijo odločiti, kako bi ta problem rešili.

Lektor udeležence opozori na to, da je na sestankih zelo pomembno, da znamo kaj predlagati, čemu nasprotovati ali se s čim strinjati in da znamo svoje ideje utemeljiti, zato pripravi iztočnice za izražanje predloga, strinjanja, nestrinjanja in utemeljevanja. Mednje vključi tudi vzorce za izražanje mnenja, ki jih udeleženci že poznajo. Izobesi jih na več mest po razredu.

U str. 105

Vabilo

Sestavite vabilo za sestanek prebivalcev Emonske ulice.

Sledi pisanje vabila na sestanek (prim. 4. enota, str. 55). Lektor opozarja na elemente, ki so značilni za uradno vabilo: *koga vabimo, zakaj, kdaj in kam, kdo vabi*. Zanimivo je, če vabilo pišejo udeleženci na večji plakat ali na tablo v dveh skupinah, nato pa skupini druga pri drugi preverita, kako sta ga napisali, šele potem lektor doda svoje pripombe in popravke.

Prede se udeleženci seznanijo s predlogi za rešitev problema, navedenimi v učbeniku, poskusijo sami predlagati kakšno rešitev. Če je treba, lektor skupaj z udeleženci pregleda besedišče, ki bi utegnilo povzročati težave:

količek, količki (železni količki)

avtomobilska guma → prerezati gume

pajek

tabla, opozorilne table

betonske kocke → tlakovati z betonskimi kockami

lisice

župan, županja

mestna občina

redar

Sledi branje predlogov. Udeleženci se vživijo v osebe, živeče v soseski. Preberejo vsak svojo vlogo v 1. osebi in poročajo, kdo so. Če je treba, lektor še kakšno vlogo doda.

Primeri: *Gospod Stevens je tujec, ki je najemnik stanovanja. Želi pomagati, rešiti problem, vendar ne zna dobro slovensko.*

Gospod in gospa Jezeršek. Premožen par, oba sta zdravnika, imata tri otroke. Razlagata, da bi problem najbolje rešili, če bi redarji voznikom zaračunali visoke kazni.

itn.

Nazadnje se sestanek odigra. Udeleženci naj sestanek sklenejo z glasovanjem za najboljšo rešitev. Dejavnost je tudi primerna za snemanje s kamero, če ima lektor to možnost. Lektor med samo igro vlog napak ne popravlja, ampak udeležence spodbuja, naj govorijo sproščeno, spontano, napake pa si zapisuje na list (če seveda dejavnosti ne snema s kamero). Če smo dejavnost posneli, si lahko udeleženci ogledajo posnetek in ob predvajanju opazujejo svoj način govorjenja v slovenščini. Do naslednje ure lektor naredi pisni povzetek napak, udeleženci jih na podlagi zapisa popravijo.

Nadgradnja: Udeleženci napišejo sestavek z naslovom **Moja soseska**. Sestavek usmerjamo z dodatnimi navodili: *Opišite kraj/blok/hišo, kjer živite. Kdo so vaši sosede? Kakšni so? Ali se z njimi dobro razumete ali imate kakšne težave? Kako rešujete skupne probleme? (Navedite tudi kakšen konkreten primer.) Kakšna je vaša soseska? Ali ste zadovoljni s prometno ureditvijo, z javnimi prevozi ...? Ali imate dovolj zelenih površin, trgovin, šol ...? Kaj bi v soseski spremenili, če bi lahko?*

U str. 106

POSLUŠANJE BESEDILA

DZ vaja 16c

BZ str. 112 Kako pridem do ...? Kje je ...?

Kje je moj avto? Poslušajte naslednji dialog.

 ^{25, 26} **Mojega avta ni več. Ali mi ga je odpeljal pajek? (v zbornem jeziku)**

 ^{27, 28} **Mojega avta ni več. Ali mi ga je odpeljal pajek? (v narečju)**

Pred poslušanjem: Lektor prinese zemljevid mesta, kjer poteka tečaj, in udeleženci drug drugemu opisujejo, kje stanujejo, ali kje je kakšna za njih zanimiva lokacija, preostali sledijo opisu po zemljevidu.

Pred poslušanjem 1. dela besedila: Pogovarjamo se ob vprašanjih: *Ali vozite? Kakšne so vaše izkušnje s parkiranjem v mestu?*

Poslušanje 1. dela besedila: Udeleženci ugotovijo, kaj se je zgodilo gospodu Turku.

Po poslušanju 1. dela besedila: Udeleženci napišejo kratek povzetek dialoga.

Poslušanje 2. dela besedila: Lektor z udeleženci ponovi načine za izražanje poti (*greste/pojdite, nadaljujete/nadaljujte naravnost, naprej po cesti, mimo ..., (v križišču) zavijete/zavijte levo, desno ...*) in potem zavrti posnetek. Udeleženci si ob poslušanju zapisujejo izraze, s katerimi se v dialogu pojasnjuje pot.

Ob ponovitvi/ponovitvah posnetka udeleženci označijo pot na zemljevidu.

Po poslušanju: Igranje dialoga: prvi par naj dialog odigra čim bolj dobesedno. Drugi gledajo in poslušajo. Potem udeleženci čim bolj dobesedno dialog večkrat odigrajo, pri čemer lektor za vsako vnovično uprizoritev skrajša čas (reče npr., da bo gospodu Turku zmanjkalo baterije ali impulzov na mobilnem telefonu).

Besedilo, posneto v pogovornem jeziku oz. dialektu

Za to isto besedilo smo se odločili, da ga posnamemo tudi v pogovorni različici, prav zato, da bi udeležencem približali realno podobo pogovora oz. jim predstavili eno od različic slovenskih narečij. Odločitev se je izoblikovala, ker gospod Turk, ki nastopa v besedilu, ni iz Ljubljane. Tistim udeležencem, ki poznajo ljubljanski govor, bo lahko še bolj zanimivo dejstvo, da bodo slišali govor posavskega narečja, gospod pa ima ljubljansko registracijo. Govorec v vlogi gospoda Turka prihaja namreč iz Zagorja ob Savi, kjer imajo vozniki še vedno ljubljanske registrske tablice. Pred poslušanjem lektor pove nekaj značilnosti govornega jezika, (npr. v osrednjem delu Slovenije so pogoste vokalne redukcije, samo nekaj kilometrov iz Ljubljane se že govori druge govorne variante ...; lektor pač opiše tisti govorni jezik, ki ga sam pozna oz. ga udeleženci nje-govega tečaja slišijo v svoji okolici).

Možnosti dela z verzijo istega besedila v pogovornem jeziku in dialektu

Udeleženci verzijo v pogovornem jeziku lahko poslušajo samo za vtis, tako da lahko zraven tudi berejo zapis knjižne različice (glej zapis govornjenih besedil, Učbenik, str. 147–148). Če jih tematika pritegne, lahko ob naslednjem poslušanju označijo tiste besede/besedne zveze, ki odstopajo od zapisa v knjižnem jeziku.

Skupine, ki so dobre in pripravljene na izziv, lahko to vajo in reševanje nalog v celoti izvedejo samo s pogovorno različico.

U str. 106
BRANJE BESEDIL
O pravilih

Bivati v nekem okolju skupaj z drugimi ljudmi pomeni tudi spoštovati določena pravila.

Pred branjem: Udeleženci poskusijo definirati, kaj so pravila.

Branje: Besedilo preberemo, udeleženci vprašajo za pomen besed, ki jih ne razumejo.

Po branju: Udeleženci povejo, katera pravila jih v življenju spremljajo in katera si dovolijo kršiti.

U str. 107
S str. 116 Nedoločnik
BZ str. 110 Deli
avtomobila

Kako je z vedenjem na cesti?

Pred branjem: Udeleženci, ki so sami vozniki, se gotovo znajdejo tudi v vlogi stranke v avtomehaničnem servisu in zato radi povprašajo za poimenovanja različnih delov pri avtomobilu.

Pogovor nato usmerjamo z naslednjimi vprašanji: *Kakšen voznik ste – radi vozite hitro, počasi, previdno? Ste mirni, živahni? Ali komentirate vožnjo drugih voznikov? In za tiste, ki ne vozijo: Kakšen sovoznik ste – zaupate vozniku ali komentirate njegovo vožnjo?*

Nato skupaj sestavimo seznam napotkov/opravlil pred vožnjo in med vožnjo:

PRED VOŽNJO

*preveriti olje, gorivo
pripeti se z varnostnim pasom
prižgati motor, luči
...*

MED VOŽNJO

*spoštovati/upoštevati prometne predpise
...*

REŠITVE

Branje in reševanje: Tokrat je besedilo »popackan list« nasvetov za varno vožnjo. Udeleženci prepišejo nasvete.

Nujno je spoštovati prometne predpise.

Ne pozabite preveriti, ali imate dovolj goriva.

Ne smete neudobno sedeti, saj slaba drža telesa škodi hitrim refleksom.

Preden začnete voziti, se pripnite z varnostnim pasom.

Med vožnjo je obvezno imeti prižgane luči.

Po branju: Udeleženci še sami dodajo kakšen nasvet. Lektor ponudi iztočnice, naveže pa se lahko tudi na slovnično obravnavo rabe nedoločnika.

Prepovedano je ...

Morate ...

Ni vam treba ...

Ne smete ...

Treba je ...

Nujno je ...

Obvezno je ...

Ne pustite ...

Ne dovolite ...

Prepovejte ...

Dobro je ...

Koristno je ...

Splača se ...

Vredno je ...

U str. 107
BRANJE BESEDILA IN STRIP
 S str. 115 Oziralni
 zaimek: ki, kateri

Kaj se zgodi, če pravil ne spoštujemo? in Nesreča zaradi prehitre vožnje

Pred branjem in reševanjem: Udeleženci se ob tej temi naučijo še druge besede v zvezi s prometom (gl. Besedni zaklad, str. 111). Osredotočimo se na naslednja pomenška polja: *vozila, udeleženci v prometu, znaki na cestah, glagoli, s katerimi opisujemo vožnjo, besede, ki jih je dobro vedeti ob prometni nesreči ...*

Nato udeleženci zberejo/napišejo seznam možnih razlogov za prometno nesrečo. Oglejajo si ilustracije, jih opišejo in pri tem uredijo po vrstnem redu. Pri opisovanju jim za pomoč lektor lahko ponudi še naslednje besede:

izgubiti oblast/kontrolo nad avtom
zanašati → avto zanaša na mokri cesti
zaleteti se
biti ranjen, biti poškodovan → poškodovanec, poškodovani
mimoidoči
reševalec

Branje in reševanje: Udeleženci preberejo dele besedila, jih povežejo z ustrežno sliko in sestavijo zgodbo v logičnem zaporedju.

REŠITVE

1 Na lokalni cesti blizu Kamenice se je v četrtek zvečer zgodila huda prometna nesreča, v kateri sta se poškodovali dve osebi. Voznik škode favorit, 25-letni Mariborčan, je zaradi prehitre vožnje izgubil oblast nad vozilom in na ovinku ga je začelo zanašati.

2 Z vso močjo se je zaletel v betonsko ograjo ob cesti.

3 Pri tem je bila njegova 20-letna sopotnica huje ranjena, on sam pa lažje. Prvo pomoč jima je nudil mimoidoči M. B., ...

4 ki je tudi obvestil reševalce in policijo. Ranjenca so odpeljali v bolnišnico v Maribor.

5 Zaradi odstranjevanja posledic nesreče je bila cesta zaprta za ves promet do 22. ure. Ocenjujejo, da je nastalo za 1000 evrov škode.

Nadgradnja: Lektor iz časopisne rubrike Črna kronika izbere še nekaj kratkih novic/vesti. Pri tem je nujno opozoriti, da je vsebina takšnih novic lahko tragična in zato neprijetna za delo v razredu. Kljub temu pa se med novicami znajdejo tudi besedila, ki imajo v sebi nekaj humorja, in takšna naj izbere lektor. Poleg tega ta besedila opisujejo dogodke, ki se lahko pripetijo vsakomur, in je dobro, da se udeleženci znajdejo tudi v situacijah, kot so nesreča, kraja, požar ipd.

Vaja: Vsak udeleženec dobi članek iz črne kronike in list z vprašalnicami *kdaj, kje, kdo, kaj se je zgodilo, zakaj, kako*. V članku poišče kratke odgovore na dane vprašalnice ter na list napiše tudi nekaj ključnih besed iz članka. Liste nato premešamo in spet razdelimo udeležencem. Zdaj s pomočjo odgovorov in besedišča vsak poskusi rekonstruirati vsebino novice. Nazadnje sledi primerjava z izvirnimi novicami.

Naslov članka:

Kdaj?

Kje ?

Kdo?

Kaj se je zgodilo?

Zakaj?

Kako?

Ključno besedišče:

U str. 108
POSLUŠANJE BESEDIL
 DZ vaja 16b

Ob poslušanju dopolnite. ●²⁹ Slovenci na cesti – Ljubo Zajc, vodja sektorja za cestni promet: Kakšni pa so Slovenci kot vozniki? ●³⁰ Slovenci na cesti – primarij doc. dr. Marjan Bilban: Kakšni pa so Slovenci kot vozniki?

Pred poslušanjem: Udeleženci najprej sami povejo, kakšni se jim zdijo Slovenci kot vozniki. Pri tem jih primerjajo z vozniki v svojih državah. Nato odgovorijo na tri vprašanja, zastavljena na vrhu strani 108.

Potem tiho preberejo besedilo, ki ju bodo morali ob poslušanju dopolniti. Pred poslušanjem tudi razjasnimo pomen neznanih besed.

REŠITEV

Poslušanje izjav in reševanje:

Manjkajoče besede v izjavi L. Zajca: *dovoljeno – ustaviti – utrujenost – droge.*

Manjkajoče besede v izjavi dr. M. Bilbana: *pod vplivom alkohola – tipičnih znakov – krvi – droge ali zdravila – pregledom*

Po poslušanju: Lektor preveri razumevanje. Udeležence razdeli v dve skupini; vsaka poskuša čim natančneje obnoviti eno od izjav.

U str. 108
 DZ vaji 25, 26
 RAZLAGE FRAZEMOV

Preoblečene besede

Kaj so jekleni konjički?

To so avtomobili ali motorna kolesa.

Kdo so nedeljski vozniki?

To so vozniki, ki vozijo redko, navadno samo ob vikendih, in veljajo za slabe oz. počasne voznike.

Kdo so kifeljci (pog.)?

To je pogovorna beseda za policista.

U str. 109
 BRANJE BESEDILA
 Anketa

Poglejte si, kakšno anketo so naredili med Slovenci ...

Pred branjem: Anketa se navezuje na prejšnji besedili. Z udeleženci se pogovarjamo o tem, kaj je pomembno pri branju takšne ankete: informacije so izražene z besedami in drugimi znaki (številkami, odstotki, grafi ...); nekatere so eksplicitne, o drugih lahko sklepamo.

Branje: Ob branju udeleženci naglas razbirajo informacije, navedene v grafih, npr. *Večina Slovencev misli, da so povprečni vozniki, 20 % jih misli, da so slabi, in samo 12 % Slovencev misli, da so dobri vozniki.*

Po branju: Udeleženci rešijo nalogo:

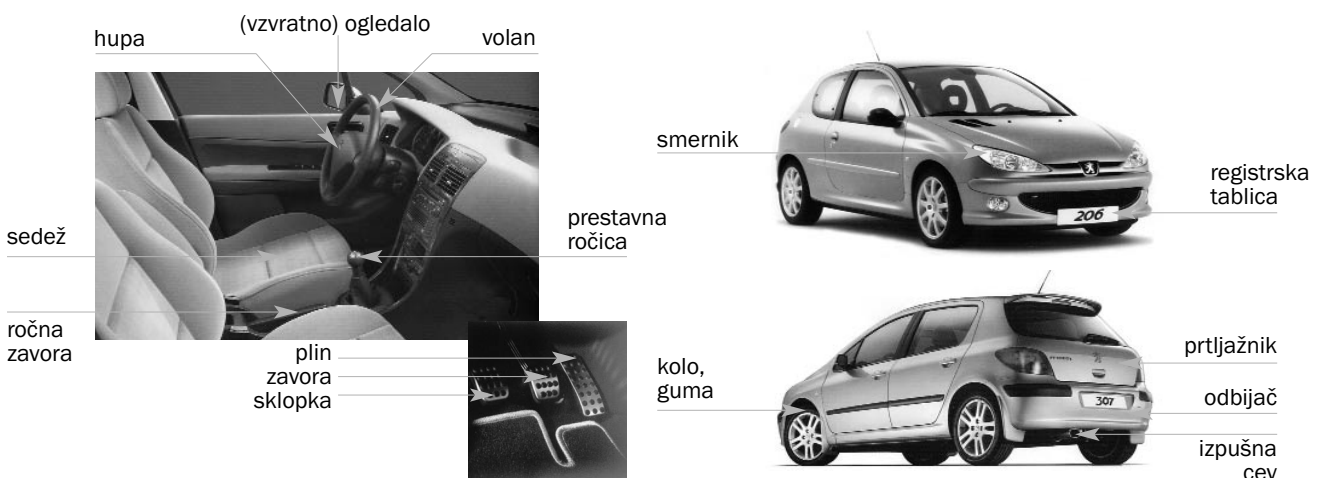
REŠITVE

1. ni res, 2. ni podatka, 3. res je, 4. res je

Po reševanju udeleženci še primerjajo anketo s svojim mnenjem in mnenjem policista: *V katerih pogledih se vaša mnenja in mnenje policista ujemajo z anketo? Ali se vaše in policistovo mnenje v čem razlikuje od mnenja anketiranih?*

U str. 110, 111, 112

BESEDNI ZAKLAD

Slovnica

U str. 113
DZ vaja 11

Besedišče primerov je splošno, vezano na tematiko okolja in prometa. Vsebino lahko obravnavamo v katerem koli delu enote.

PRIDEVNICI PO POMENU: KAKOVOSTNI, VRSTNI, SVOJILNI

Najprej udeleženci ponovijo, kaj vse že vejo o pridevniku kot besedni vrsti:

- ujema se s samostalnikom v sklonu, spolu in številu (prim. str. 15, 17);
- v slovarju najdemo zapis za obliko moškega spola (prim. str. 12);
- pridevnike lahko stopnjujemo (prim. str. 44);
- v zvezi z besedotvorjem gotovo prepoznavajo naslednje pretvorbe: *Ana* → *Anin*, *Rok* → *Rokov ...*; *komunikativen* → *komunikativnost ...*; *Slovenija* → *slovenski ...*;
- gotovo tudi razumejo vprašalnice *kakšen*, *kateri*, *čigav*.

Lektor pred obravnavo pove, da delajo pravzaprav sintezo znanja o pridevniku, težišče obravnave je pomen pridevnika.

Kakovostni pridevniki

Kakovostni pridevniki odgovarjajo na vprašanja *kakšen*, *kakšna*, *kakšno* in izražajo lastnost (*prijetna soseska*), barvo (*rdeč avto*), obliko (*ozka pot*) in stanje (*pijan voznik*, *zasedeno parkirišče*) predmeta, pojma ali osebe. Kakovostne pridevnike lahko stopnjujemo: *Naša soseska je prijjetnejša kot vaša.* – *Bolnik je bil še bolj rdeč kot prej.* – *To je najožja ulica v mestu.* – *Sopotnik je bil manj pijan kot voznik.*

Nadgradnja: Izražajo lahko tudi snov (*jeklen most*), vendar so ti pridevniki pogosto rabljeni v stalnih besednih zvezah in zato prehajajo v vrstne (*jekleni konjiček*). Snovni pridevniki se navadno ne stopnjujejo.

Vrstni pridevniki

Vrstni pridevniki odgovarjajo na vprašanja *kateri*, *katera*, *katero* in izražajo vrsto predmeta, pojma ali osebe. Navadno nastopajo v stalnih besednih zvezah: *mestni potniški promet*, *parkirna hiša*, *javna prevozna sredstva*, *predsedniški kandidat*; poleg tega so vrstni tudi pridevniki, ki jih tvorimo iz zemljepisnih imen (na -ski, -ški): *Emonska ulica*, *Tržaška cesta*, *slovensko mesto*. Vrstni pridevniki na -ski in -ški, tvorjeni iz zemljepisnih imen, se pišejo z malo začetnico, razen kadar uvajajo novo poimenovanje, npr. ime ulice (*Slovenija* → *slovenski: slovensko mesto*, *Slovenska cesta*). Vrstnih pridevnikov ne moremo stopnjevati.

Nadgradnja: Vrstni pridevniki so največkrat tvorjeni iz samostalnikov: *mesto* → *mestni*, *promet* → *prometni*, *otrok* → *otroški*, *jutro* → *jutranji*, *nedelja* → *nedeljski*, vrstni pridevniki pri hrani so tudi na -ov/-ev/-ni *sirov*, *krompirjev*, *jagodov/jagodni ...* Udeležence opozorimo, da v SSKJ ne najdejo oblik na -ni, ampak so te oblike v slovarju napisane v obliki na -en (V SSKJ: *mesten*, *prometen*, *jagoden ...*).

Primerjamo lahko rabo kakovostnega in vrstnega pridevnika:

- *prometni znak* = stalna besedna zveza → vrstni pridevnik; ne moremo reči ~~*zelo prometni znak*~~;
- *prometen odsek ceste* ali *Ta odsek ceste je zelo prometen.* → kakovostni pridevnik; lahko ga rabimo v funkciji povedkovega določila in lahko ga stopnjujemo.

Po obliki se torej razlika med kakovostnimi in vrstnimi pridevniki izraža le v moškem spolu ednine: vrstni pridevniki se končajo na -i; razen že omenjenih mejnih primerov, npr.:

Kateri liker je to? – Borovničev.

Svojilni pridevniki

Svojilni pridevniki izražajo svojino oziroma lastnino in odgovarjajo na vprašanje *čigav*, *čigava*, *čigavo*. Končujejo se s končnicami -ov/-ev (-ev za -c-, -č-, -ž-, -š-, -j-) za moški in srednji spol ter na -in za ženski spol. Tvorimo jih iz samostalnikov, ki poimenujejo osebe (tj. iz osebnih imen in priimkov: *Miranov*, *Andrejev*, *Ninin*, *Tomšetrov*, *Primožičev*, *Janšev* (pozor: ne ~~*Janšev*~~); iz drugih poimenovanj za osebe: *sosedov*, *sosedin*. Velika začetnica pri svojilnih pridevnikih, izpeljanih iz lastnih imen, se ohranja. Tudi svojilnih pridevnikov ne stopnjujemo. V tabeli so med primeri navedeni tudi svojilni zaimki.

DZ vaja 12

Lektor opozori na prehod glasu oziroma črke *c* → *č* v predkončniškem delu besede: *voznica* → *vozničin*, *Matic* → *Matičev*.

Drugi način izražanja svojine je z rabo desnega prilastka; ta se uveljavlja, kadar želimo izraziti lastnika z večbesedno besedno zvezo (*To je avto Mirana Primožiča. To je avto mojega prijatelja Mirana Primožiča.*) ali kadar so lastniki pojmovani kot skupina ljudi (*pritožba sosedov, zbirališče mladine*). V pogovornem jeziku svojino večkrat izrazimo kar s predlogom *od* in samostalnikom v 2. sklonu: *Matičev* → *od Matica*; *sosedje* → *od sosedov*.

Prehajanje med vrstami: v nekaterih primerih, kot sta npr. *Prešernov trg, Jakopičeva ulica*, ulica in trg nista svojina oseb, temveč sta poimenovana po teh osebah, ne moremo se vprašati *Čigav trg je to? Čigava ulica je to?* – v takšnih primerih gre za vrstni pridevnik.

Za razliko pa gre v primerih, kot sta *Prešernova poezija* in *Jakopičeva slika* za duhovno last, torej sta pridevnika svojilna.

Nadgradnja: So pa tudi mejni primeri, npr. *Sizifovo delo, Ahilova peta* ipd., kjer je svojina zabrisana in gre za preneseni pomen, tu SP 2001 dovolj tako vrstni kot svojilni pridevnik in pisanje tako z veliko kot tudi z malo začetnico.

DODATNA VAJA:

Udeležencem pripravimo listke s samostalniki, iz katerih naj tvorijo različne oblike pridevnikov in jih razvrstijo v tri pomenske skupine, nato pa uporabijo v smiselnih primerih. Kakovostne pridevnike naj poiščejo iz samostalnikov na *-ost* (*nevarnost* → *nevaren ...*), vrstne iz samostalnikov npr. v zvezi z mestom in prometom (*mesto* → *mestni, promet* → *prometni ...*), svojilne pa iz svojih imen in priimkov (*Abdul* → *Abdulov, Fric* → *Fričev, Natalija* → *Natalijin, Niki* → *Nikijin, Smole* → *Smoletov ...*) ter iz poimenovanj za udeležence prometa (*kolesar* → *kolesarjev ...*).

U str. 114

DZ vaje 13–18

Besedišče primerov je delno vezano na besedila *Divje parkiranje na zelenice in sestanek prebivalcev* (str. 104 in 105).

OSEBNI ZAIMKI IN POVRATNI OSEBNI ZAIIMEK

Na tem mestu se še enkrat ponovi vse oblike osebnih zaimkov in povratnega osebnega zaimka ter rabe dolgih (naglasnih) in kratkih (naslonskih) oblik.

Kratke oblike rabimo v nenaglašeni poziciji, navadno v sklopu naslonskega niza, ki se pojavlja na drugi logični enoti stavka: *Želim si jih spoznati. – Zadnjič so me povabili na sestanek.*

Dolge (naglasne) oblike rabimo:

- za predlogi: *Zaradi njih se je zelenica spremenila v blatno površino.*
- kadar želimo osebni ali povratni osebni zaimke posebej poudariti: *Ne poznam nje-ga, ampak njo. – Sprašuješ mene ali njo? – Ne razumem ne sebe ne njih ...*
- za nekaterimi drugimi besedami oziroma členki, npr. za *tudi, celo, samo ...*: *Tudi nje-ga ne poznam.*
- v kratkih odgovorih: *Komu so poslali vabilo? – Tebi in meni.*

Če ima osebni zaimke samo eno obliko, se lahko ta rabi v sklopu naslonskega niza ali samostojno: *Zadnjič so naju povabili. – Koga so povabili? – Naju.*

Dobro poznavanje oblik osebnih zaimkov je nujno, če želijo udeleženci brez težav rabiti oziralne zaimke.

OZIRALNI ZAIIMEK: KI, KATERI

Z oziralnim zaimkom *ki/kateri* pojasnimo lastnost, ki se nanaša oziroma pripada določeni samostalniški besedi (besedni zvezi) v stavku. Oziralni zaimke izraža sklon samostalnika, na katerega se nanaša:

U str. 115

DZ vaje 19–21

Besedišče primerov je vezano na tematiko prometnih nesreč (str. 107).

Mladi voznik je imel nesrečo. **Voznik** je vozil prehitro.

= 1. sklon

→ Mladi voznik, **ki** je vozil prehitro, je imel nesrečo.

= samostalniška beseda, ki jo pojasnjujemo, je na začetku stavka

ki = oziralni zaimek v 1. sklonu

ki je vozil prehitro = oziralni stavek, v tem primeru je vrinjeni – ločujemo ga z vejico na obeh straneh

Zaneslo ga je na mokri cesti. **Ceste** ni dobro videl zaradi megle.

= 2. sklon

→ Zaneslo ga je na mokri cesti, **ki je** ni dobro videl zaradi megle.

= samostalniška beseda, ki jo pojasnjujemo, je na koncu stavka

ki je = oziralni zaimek v 2. sklonu

ki je ni dobro videl zaradi megle = oziralni stavek zaključne povedi

Oziralni zaimek sklon samostalnika, na katerega se nanaša, izraža na dva načina:

– Če je ta samostalnik v 1., 2., 3. in 4. sklonu brezpredložne rabe, rabimo obliko *ki*, v 2., 3. in 4. sklonu ob njem tudi naslonski osebni zaimek (glej primera zgoraj).

– Če pa je ta samostalnik v katerem koli sklonu predložne rabe, rabimo obliko *kateri*, ki je v bistvu pridevniški zaimek in sklon izraža s končnicami kot pridevniki:

*Kolesar ni imel prižgane luči. Vozil sem **proti kolesarju**.*

= predložna raba, 3. sklon

→ *Kolesar, **proti kateremu** sem vozil, ni imel prižgane luči.*

Zveza *v/na + kateri* v 5. sklonu se pogosto nadomešča z oziralnim prislovom *kjer*, ki se tudi pojavlja v vezniški vlogi:

*Cesto, **na kateri** je bila nesreča, so za nekaj časa zaprli.*

= *kjer*

Nadgradnja: Oziralnega zaimka *kateri* pa ne rabimo izključno za predlogi, temveč tudi, da se izognemo pomenu, ki je lahko dvoumen:

*Srečal je soseda, **ki mu** je posodil kolo.*

→ *Srečal je soseda, **kateri mu** je posodil kolo.*

→ *Srečal je soseda, **kateremu** je posodil kolo.*

DODATNA VAJA:

Že pred natančnejšo razlago lahko lektor spodbudi udeležence, naj po svojem občutku poskusijo združiti dve povedi v eno, večstavčno (npr. *Mladi voznik je imel nesrečo. Voznik je vozil prehitro.*). Udeleženci bodo to poskušali storiti na različne načine (*Mladi voznik je imel nesrečo, ker je vozil prehitro./Voznik je vozil prehitro, zato je imel nesrečo.* itn.) Zelo verjetno je, da bodo poskušali uporabiti tudi oziralne zaimke. Če se to zgodi, lektor na njihove primere naveže razlago.

Če pa se udeleženci sami združevanja z oziralnimi zaimki ne spomnijo, lektor sistematično razloži njihovo rabo in šele potem pripravi preproste povedi, ki jih povezujejo; v pomoč so mu primeri s slovnične strani ali vaja 19 na str. 86 delovnega zvezka.

Pri tem lahko upoštevamo več realizacij:

Mladi voznik je imel nesrečo. Voznik je vozil prehitro.

→ *Mladi voznik, ki je vozil prehitro, je imel nesrečo.*

→ *Voznik, ki je imel nesrečo, je vozil prehitro.*

U str. 116
DZ vaje 3–7

Besedišče primerov je vezano na besedilo Kako je z vedenjem na cesti? (str. 107).

NEDOLOČNIK

Udeleženci poznajo rabo nedoločnika za naklonskimi glagoli in nekaterimi naklonskimi izrazi. Nedoločnik ima še več rab, nekatere med njimi so prikazane v tabeli na str. 116.

1. Tako imenovani prosti nedoločnik uporabljamo namesto drugih slovničnih oblik, npr.: namesto velelnika ali samostalnika (*Kaditi prepovedano* = *Ne kadite!* = *Kajenje je prepovedano.*) ali namesto drugih glagolskih oblik (*Kaj storiti?* = *Kaj naj storimo?*).
2. Poleg že znanih naklonskih glagolov/izrazov udeležencem predstavimo še nekaj novih:

za izražanje nujnosti	<i>Avto morate peljati na servis. Ne smeš voziti prehitro. Trebajo je/Nujno je/Obvezno je spoštovati prometne predpise.</i>
za izražanje hotenja	<i>Hočem/Moram narediti voziški izpit. Ne maram pasti na izpitu.</i>
za izražanje zmožnosti	<i>Ne morem se pripeti z varnostnim pasom, ker je pokvarjen.</i>
za izražanje namena	<i>Mislím/nameravam si kupiti nov avto.</i>
za izražanje dopuščanja oz. dovoljenja ali prepovedi	<i>A sme otrok sedeti spredaj? Ne pustim/dovolim ti vzeti mojega avta. Prepovedujem ti voziti moj avto.</i>

3. Nedoločnik uporabljamo za izrazi, s katerimi ocenjujemo dejanje/stanje: *lepo je, vredno je: Koristno/Dobro/Pametno je upoštevati prometne predpise.* – *Splača se (ti) poslušati nasvete inštruktorja.* – *Lepo je priti domov.* – *Ta rabljeni avto je vredno kupiti.*

4. Nedoločnik uporabljamo za glagoli, ki izražajo duševno stanje oz. čustva: *Bojim se/Strah me je voziti avto.* – *Ne upam si voziti avta.* – *Sram ga je prositi za pomoč.*

5. Nedoločnik uporabljamo za faznimi glagoli, to so glagoli, ki označujejo začetek in konec dejanja: *Preden začnete voziti, se pripnite z varnostnim pasom.* – *Ko nehate voziti, ugasnite luči.*

6. Nedoločnik srečujemo tudi v nekaterih drugih primerih za glagoli v osebni glagolski obliki: *Učim se voziti avto.* – *Pozabil sem peljati avto k mehaniku.* – *Slišim ga prihajati.* – *Videli so ga voziti motor.*

V pogovornem jeziku Slovenci nedoločnike skoraj vedno izgovarjamo brez končnega -i. Pogosta pogovorna raba je tudi tak reducirani nedoločnik za predlogom za: *Imate kaj za prijaviti? Prinesem vam kaj za jest.* Udeležence opozorimo, da je raba neknjižna.

Iz slovenske literature

U str. 117, 118
Začetek romana Nekdo drug (Branko Gradišnik)

Odlomek smo izbrali, ker so glavni junaki v njem udeleženci v prometu (kolesar in policista) in ker se med njimi odvija pogovor, ki je približan realnosti. Spominja na vzdušje kriminalke, saj je nastal na podlagi opisa časov, ko je nad Ljubljano ležala mora Jacka Razparača, to je moškega, ki je nekoč moril ženske. Besedilo pušča bralca radovednega, lahko ugiba in fantazira o nadaljevanju. Dialogi v odlomku so pisani v ljubljanskem govoru.

Pred branjem: Lektor pomaga razložiti še nekaj besed, ki niso razložene ob besedilu, in sicer si pri tem pomaga z igro, pantomimo, s predmeti v razredu.

s prstom vleči po karti
 pokroviteljsko (opozoriti koga)
 kolo se je odlepilo od tal
 pokrov
 žarnica
 priplaziti se
 lesti
 ozreti se
 nagib
 napetost

Branje: Udeleženci naj besedilo tiho preberejo in ga poskusijo razumeti. Potem ko nimajo več težav z razumevanjem, lahko ob naslednjih branjih berejo po vlogah.

Po branju: Odgovorijo na vprašanja.

REŠITVE

Kdo so osebe, omenjene v odlomku?

Kolesar, ki je tudi pripovedovalec zgodbe in je zaposlen v kinu, dva policista, sodelavka Lili.

Kdaj in kje se je dogajala zgodba?

Zgodba se je dogajala ponoči sredi Ljubljane.

Kakšno je bilo vzdušje v mestu? Kaj mislite, kaj se je zgodilo, da je »v mestu vladalo razsulo«?

Vzdušje je bilo napeto, panično; v mestu je vladalo razsulo, ljudje so bili prestrašeni. Najbrž so policisti iskali kakšnega kriminalca, saj se niso ukvarjali s prometno disciplino.

Kje je bil kolesar in kam je šel?

Kolesar je bil najprej v službi, v kinu, nato je pospremil sodelavko Lili v Šiško, potem je šel domov.

Zakaj je policist ustavil kolesarja?

Najbrž zato, ker je vozil brez luči.

Kaj ga je spraševal in kaj mu je svetoval?

Spraševal ga je, ali ima osebno izkaznico, kaj dela tam, od kod gre, kje je bil, ali ve, zakaj ga je ustavil in kaj ima v prtljažniku. Svetoval mu je, naj da drugič v škatlo rezervno žarnico.

Kaj se je zgodilo na koncu zgodbe?

Kolesar je videl, da sta panična tudi policista, tudi sam je postal vznemirljen. Nazadnje mu je drugi policist rekel, naj gre peš domov.

Udeleženci tudi dopolnijo besedilo z manjkajočimi besedami.

REŠITVE

za vogalom – osebno izkaznico – prtljažnik – žarnico – posvetil

Po branju se lahko udeleženci preizkusijo v različnih oblikah usmerjenega pisanja: zamislijo naj si, kaj se je zgodilo v nadaljevanju zgodbe ali napišejo besedilo z novimi podatki, pri čemer naj kolesarja brez luči zamenja voznik pod vplivom alkohola. Udeleženci si lahko še sami izmislijo kakšno podobno zamenjavo.

Besedilo je primerno tudi za odkrivanje elementov pogovornega jezika, ki jih udeleženci prevedejo v knjižni jezik.

Nadgradnja: Odlomek spodbuja k uprizoritvi: udeleženci se lahko omejijo na avtentičen zapis ali uprizorijo svoja besedila (nadaljevanje zgodbe, variantna besedila). Lahko eksperimentirajo tudi z žanri: detektivko, humoresko ipd.

VAJE IZ DELOVNEGA ZVEZKA

Namen vaj 8. enote	Navezave na besedila oz. slovnične enote	
1. vaja: raba različnih slovničnih oblik	1. vaja se navezuje na besedila: a), b) Soba, premajhna za dva (str. 103), c), č) V mestih ima veliko ljudi težave s prometom in Divje parkiranje na zelenici (str. 104).	
2. vaja: raba glagolov s se, si ali z Ø	2. vaja se navezuje na besedila: a), b) Soba, premajhna za dva (str. 103), c), č) V mestih ima veliko ljudi težave s prometom in Divje parkiranje na zelenici (str. 104), d), e) Sestanek prebivalcev (str. 105).	
3. vaja: raba nedoločnika	Vaje od 3 do 9 se navezujejo na slovnično poglavje Nedoločnik (str. 116) 3. vaja se navezuje na besedilo Kako je z vedenjem na cesti (str. 107). Vaje od 4 do 9 vsebujejo splošno znano besedišče, vezano na temo enote.	
4. vaja: raba naklonskih izrazov		
5. vaja: pretvorbe naklonski izrazov v velelnik		
6. vaja: izražanje obveznosti, dolžnosti in prepovedi		
7. vaja: izražanje strahu		
8. vaja: raba izrazov ocene		
9. vaja: raba faznih glagolov		
10. vaja: raba pridevnikov po pomenu		Vaje od 10 do 12 se navezujejo na slovnično poglavje pridevniki po pomenu (str. 113). 10. vaja se navezuje na konverzacijsko dejavnost (str. 104). 11. in 12. vaja vsebujeta splošno znano besedišče, vezano na teme enote.
11. vaja: raba vprašalnic za pridevnike		
12. vaja: raba svojilnega pridevnika, izražanje svojine		
13.–17. vaja: raba osebnih zaimkov	Vaje od 13 do 18 se navezujejo na slovnično poglavje Osebni zaimki in povratni osebni zaimek (str. 114). Vaje od 13 do 15 ter 17. in 18. vaja vsebujejo splošno znano besedišče, vezano na temo enote. 16. vaja se navezuje na naslednja besedila: a) Soba, premajhna za dva (str. 103), b) Slovenci na cesti (str. 108), c) Mojega avta ni več. Ali mi ga je odpeljal pajek? (str. 106, zapis str. 147–148).	
18. vaja: raba osebnih zaimkov in povratnega osebnega zamika		
19.–21. vaja: raba oziralnega zaimka Vaje od 19 do 21 se navezujejo na slovnično poglavje Oziralni zaimek (str. 115).	19. vaja se navezuje na besedila: a) V mestih ima veliko ljudi težave s prometom (str. 104), b)–g) Nesreča zaradi prehitre vožnje, Kako je z vedenjem na cesti (str. 107). 20. in 21. vaja vsebujeta splošno znano besedišče, vezano na temo enote.	
22. in 23. vaja: raba krajevnih prislovov	22. in 23. vaja se navezujeta na sporazumevalne vzorce iz rubrike Besedni zaklad (str. 112).	
24.–26. vaja: razumevanje in raba frazemov	Vaje od 24 do 26 se navezujejo na rubriko preoblečene besede (str. 103, 108).	

REŠITVE VAJ 8. ENOTE DELOVNEGA ZVEZKA

1. a) a) – b) – c) – c) – č) – b) – a)
b) c) – b) – c) – a) – a) – c) – b)
c) c) – b) – č) – a) – c) – b)
č) b) – a) – a) – a) – b)
2. a) Ø – se – se – se
b) Ø – se – se
c) Ø – se
č) se – se
d) se – se – Ø
e) Ø – se
3. a) voziti
b) nositi
c) upoštevati
č) ustaviti
d) nuditi/poklicati
e) poklicati
f) se ... pritoževati
g) se ... pogovarjati
4. a) je nujno/morate
b) je nujno/morate
c) ne smete
č) nehate
d) je vredno
5. a) Ne hodite po travi!
b) Ne hranite živali!
c) Ne pogovarjajte se z voznikom!
6. Primeri rešitev:
obveznost, dolžnost
a) Otroka moraš čuvati./Nujno je ves čas čuvati otroka./Otroka je treba ves čas čuvati.
b) Biti moraš vljuden./Nujno je biti vljuden./Treba je biti vljuden.
c) Obleči moraš kravato./Za to priložnost je nujno obleči kravato./Za to priložnost je treba obleči kravato.
č) Pokazati morate vstopnico./V kinu je nujno pokazati vstopnico./V kinu je treba biljeterju pokazati vstopnico.
d) Hoditi moraš v službo./ Treba je hoditi v službo, če želite dobiti delovne izkušnje.
prepoved
a) Ne smete hoditi po progí./Prepovedano je hoditi po progí./Ne dovolijo hoditi po progí.
b) Prepovedano je parkirati pred vhodom./Ne smete parkirati pred vhodom./Pred vhodom ni dovoljeno parkirati.
c) Ne smeš se pritoževati.
č) Ne smeš piti alkohola./Prepovedano je piti alkohol, kadar jeste ta zdravila./Ne dovolim ti piti alkohola, ker si še premlad.
d) Ne smete se nagibati skozi okno./Prepovedano se je nagibati skozi okno./Nagibati se skozi okno ni dovoljeno.
7. Primeri rešitev:
Strah me je hitre vožnje. – Otrok se boji noči. – Študenti se bojijo pisati test./Študenti se bojijo testa. – Strah nas je bilo hude bolezni. – Sošolka se boji letenja/leteti. – Mama se boji pajka. – Strah jo je kače. – Bojim se pobožati psa./Bojim se psa.
8. Primeri rešitev:
a) Splača se kupiti mesečno vozovnico.
b) Lepo je odstopiti sedež starejšim ljudem.
c) Koristno je pregledati avto, preden greš na dolgo pot.
č) Ni vredno prehitevati, če je slaba vidljivost.
d) Pametno je na poti večkrat počivati.
9. Primeri rešitev:
a) Študirati sem začel(a) pri devetnajstih letih.
b) Ob sedmih zvečer smo nehali pospravljati in šli v kino.
c) Pred petimi minutami so nehali počivati in spet začeli delati.
č) Ko sem začel(a) hoditi v šolo, sem bil(a) star(a) 6 let.
d) Slovensko smo začeli govoriti oktobra.
e) Ko sem začel(a) hoditi na fakulteto, sem nehala(a) stanovati pri starših.
f) Ko sem rodila tretjega otroka, sem nehala hoditi v službo.
10. Različni možni odgovori.
a) Kakšne soseske so vam všeč? – Mirne./Varne./Zelene. ...
b) In kakšnih sosesk ne marate? – Hrupnih./Prometnih./Neurejenih. ...
c) Kakšen se vam zdí promet v mestu, kjer živite? – Zelo gost. ... itn.
11. a) Oprosti, kaj si rekel, kakšen je tvoj sosed?
b) Oprosti, kaj si rekel, v čigavi torbici so očala?
c) Oprosti, kaj si rekel, po kateri ulici naj grem?
č) Oprosti, kaj si rekel, iz čigavega stanovanja se je slišal hrup?
d) Oprosti, kaj si rekel, kakšna je ta pot?
e) Oprosti, kaj si rekel, čigav avto je parkiran pred tvojim?
f) Oprosti, kaj si rekel, katero igrišče bodo zgradili?
g) Oprosti, kaj si rekel, kakšno je parkirišče pred blokom?
h) Oprosti, kaj si rekel, katere gume potrebujem od novembra naprej?
12. a) možev avto/avto mojega moža
b) Martinina prijateljica
c) pritožba stanovalcev
č) sosedino stanovanje
d) Matičev sosed/Stanešičev sosed/sosed Matica Stanešiča
13. a) njiju
b) njih
c) njemu
č) jim ga
d) jih

- e) ga
f) njiju
g) jim
h) njiju
i) Njih
14. Primeri rešitev:
- a) Žetone za mestni avtobus lahko kupite v kiosku. → Kupite jih lahko v vseh kioskih po mestu.
- b) Nisem si še ogledal vseh znamenitosti v mestu. → Ogledal si jih bom jutri.
- c) Že celo življenje stanujem pri starših. → Pri njih se dobro počutim.
- č) S sosedi se je vedno dobro razumel. → Pogosto je šel z njimi na pijačo.
- d) Sosedi moram pomagati. → Nesti ji moram težko torbo.
- e) Včasih telefoniram prijateljem v tujini. → Pokličem jih zvečer, ker je takrat najceneje.
- f) Lansko leto svojih slovenskih prijateljev nisem obiskal. → Obiskal jih bom letos.
- g) Nisem razumel navodil na parkirnem listku. → Preberi jih še enkrat.
15. a) Teta Minka in stric Janez sta včeraj želela priti k meni na obisk, pa sem bil v mestu. Jutri jima moram telefonirati in ju še enkrat povabiti. Z njima se je vedno zanimivo pogovarjati. Mislim, da tudi onadva rada klepetata z mano.
- b) Neki človek je iskal mene, tebe in Barbaro. Iskal nas je že včeraj, pa nas ni dobil. Ali je pustil sporočilo pri vas?
- c) Pogovarjali smo se o nesramnih voznikih. Sosede skrbi, da nam bodo uničili zelenico. Poslušal sem jih, kako bi rešili to težavo. Tudi jaz sem imel en predlog za njih. Zelenico lahko zavarujemo z ograjo. Niso se strinjali z mano./Oni se niso strinjali z mano. Zdi se jim, da bi bilo boljše postaviti železne količke.
16. a) jo – njo – ga – njim – jima – njiju
b) nam – ga – njih – jih
c) ga – vas – jih – nas – mi – je // vas – mi – vas // jim – vas – nas – vas
17. Primeri rešitev:
- a) A jih imate tudi pri vas premalo?
b) A jih imate tudi v vašem mestu?
c) A se jim poskušate izogniti tudi vi?
č) A ga peljete tudi vi kam daleč?
d) A jih tudi vi ne želite?
e) A bi jih prerezali tudi vi?
f) A se tudi vi ne strinjate z njimi?
g) A jo imate tudi vi radi?
h) A bi ga poklicali tudi vi?
18. a) njega – sebe
b) sebe – tebe
c) sebi – tabo
č) sebe
d) sebe – vas
e) sebi
- f) sebi
g) njej – sebi
h) sebe
19. a) Mestne oblasti so organizirale akcijo, s katero poskušajo ljudi prepričati, da bi pustili avte zunaj mesta./Z akcijo, ki so jo organizirale mestne oblasti, poskušajo ljudi prepričati, da bi pustili avte zunaj mesta.
- b) Jože je telefoniral reševalcem, ki so prišli hitro./Reševalci, ki jim je telefoniral Jože, so prišli hitro.
- c) Nesrečo je videl kolesar, ki se je pripeljal mimo./Mimo se je pripeljal kolesar, ki je videl nesrečo.
- č) Na cesti, ki je bila mokra, ga je zaneslo./Cesta, kjer ga je zaneslo, je bila mokra. = Cesta, na kateri ga je zaneslo, je bila mokra.
- d) Ranjencu je nudil prvo pomoč, ki se jo je naučil na tečaju./Prvo pomoč, ki jo je nudil ranjencu, se je naučil na tečaju.
- e) Na ovinku, ki ga sploh ni videl, ga je zaneslo./Ovinka, kjer ga je zaneslo, sploh ni videl. = Ovinka, na katerem ga je zaneslo, sploh ni videl.
- f) Nesreča se je zgodila zaradi voznika, ki je bil pijan./Voznik, zaradi katerega se je zgodila nesreča, je bil pijan.
- g) Na zadnjem sedežu je bila sopotnica, ki je bila lažje ranjena./Sopotnica, ki je bila na zadnjem sedežu, je bila lažje ranjena.
- h) Voznik ni mogel dobro voziti zaradi zdravila, ki ga je vzel pred vožnjo./Voznik je vzel zdravilo, zaradi katerega ni mogel dobro voziti.
- i) Prometne predpise, ki so zelo pomembni, moramo upoštevati./Prometni predpisi, ki jih moramo upoštevati, so zelo pomembni.
20. Različne možne povedi:
- a) To je avto, ki bi ga rad(a) kupil(a).
b) To je avto, ki si ga ne morem privoščiti.
c) To je voznik, ki mu popolnoma zaupam. itn.
e) Soseda, ki živi v tretjem nadstropju, je po poklicu zobozdravnica./Soseda, ki vsak dan igrata karte, že od rojstva živita v Ljubljani.
f) Naša soseska, ki je precej velika, je mirna in urejena. itn.
21. a) ki jim
b) katerih
c) katerimi
č) ki ... ju
d) ki je
e) katerih
f) katerih
g) ki jih
h) katerih
i) katerih
j) katerega
k) ki mu

- l) ki (v besedilu manjka se/me)
 m) ki
 n) ki jih
 o) ki jih
 p) katerimi
 r) ki (v besedilu manjka mi)
 s) ki je
22. a) tam
 b) notri – zunaj
 c) zadaj
 č) sem
 d) na levo
 e) zadaj
 f) gor
 g) zgoraj
 h) tam
 i) tam
 j) sem – tukaj
 k) tam
 l) sem
 m) tam
 n) spodaj
 o) spredaj
 p) spredaj
 r) dol
 s) nazaj – Zadaj
 š) naprej – nazaj
 t) spredaj – zadaj
23. a) Garaža je ~~dol~~ spodaj, v prvem nadstropju pa je stanovanje.
 b) Sovoznik sedi na ~~desno~~ desni.
 c) Otroci morajo v avtu sedeti ~~nazaj~~ zadaj.
 č) Kdaj greš ~~zunaj~~ ven?
 d) A prineseš ~~tukaj~~ sem poročilo s sestanka?
 e) Bolje, če sediva ~~naprej~~ spredaj.
 f) Podpiši se tu ~~nazaj~~ zadaj.
 g) Otroci se radi igrajo ~~ven~~ zunaj na zelenici.
 h) Ali ni ~~ven~~ zunaj lepo?
24. Različni možni odgovori:
 a) Z najboljšim prijateljem./Z najboljšo prijateljico.
 b) Šef./Politiki.
 c) Prometni zastoji./Čakanje na letalo.
25. 1) a)
 2) c)
 3) b)
26. se ujeti – nedeljski voznik – kifeljci – spravljajo ob živce
 – jeklenem konjičku – mačji kašelj

TEME	<ul style="list-style-type: none"> – širše okolje – narava, naravni pojavi, vreme – ekologija – rastlinstvo in živalstvo
SPOROČANJSKI VZORCI (govorni in pisni)	– poročanje, komentiranje, diskutiranje
SLOVNICA	<ul style="list-style-type: none"> – pregled različnih prislovov – stopnjevanje prislova – kazalno zaimek (ta, tisti) – besedotvorni namigi
IZ SLOVENSKE LITERATURE	– odlomek iz romana Melodije vetra (Jože Mušič)

U str. 119

UVOD V ENOTO

BZ str. 125 Zemljepisni pojmi, Narava in naravni pojmi

Lektor izhaja iz naslova in poskusi udeležencem predstaviti čim več besed, ki poimenujejo naravo, naravne pojave, zemljepisne pojme itn. Dobro je, če pripravi fotografije različnih pokrajin (gore, ravnino, gričevje, morje, puščavo, mesto ...) in naravnih pojavov. Udeleženci opisujejo slike, pogovarjajo se, kako poteka življenje v teh krajih, s čim se ukvarjajo ljudje, ki tam živijo. Lahko pripovedujejo o lepotah, raznolikostih in nevarnostih narave.

U str. 119

GOVORJENJE

Pogovor

Pogovarjajte se s sošolci. Kaj vam pomeni narava in svet okoli nas? ...

Udeležence v pogovor usmerjajo tudi vprašanja na vrhu strani 119. Udeleženci ugotavljajo, katere vede so lahko v pomoč pri varovanju okolja. Kakšna je njihova vloga (npr.: ekologija, biologija, kemija, fizika, sociologija ...). Udeleženci povejo, katere inštitucije se v njihovi državi ali Sloveniji ukvarjajo z varovanjem okolja.

Ob tem lahko k razmišljanju vzpodbudimo tudi s pesmijo *Nekoč in danes* (Boris A. Novak⁹). Pesem lahko lektor tudi razreže na posamezne vrstice in udeležencem naroči, naj jo smiselno sestavijo v dve kitici.

Nekoč in danes

Nekoč so vsi ljudje živeli samo na vasi.

Pastirji so bili veseli

na čistem zraku.

In pastirice so lovili po gozdni jasi

in jih na skrivaj ljubili v gostem mrazu.

O kakšni časi!

Danes pa edino babice

žive na vasi.

Pripovedujejo nam pravljice o čistem zraku.

Mestno dete prvič vidi kravice

na gozdni jasi,

kjer električni pastirji brne v gostem mrazu.

O kakšni časi!

⁹ VIR: Boris A. Novak, 1991: *Oblike sveta*. Ljubljana: Mladika. Zvočni zapis dostopen na spletu: http://www.svetizbesed.com/pic/multimedia/sib5/nekoc_in_danes.mp3

U str. 119
BRANJE BESEDILA
DZ vaji 2, 4a

Geni za rekorderja

Pred branjem: Pogovarjamo se o tem, kako narava (življenjsko okolje) vpliva na človeka in v čem je skrivnost dolgega življenja.

Med branjem: Udeleženci v besedilu poiščejo besede, ki

- opisujejo nedotaknjeno naravo,
- govorijo o preteklosti,
- so v zvezi z zdravjem oz. dolgim življenjem.

Po branju: Udeleženci odgovorijo na vprašanja.

REŠITVE

O kom govori besedilo?

O najstarejšem človeku na svetu, Italijanu Antoniu Toddu.

Zakaj je ta človek postal zanimiv za novinarje?

Ker je dosegel tako visoko starost.

Kaj je bil po poklicu?

Pastir.

V kakšnem okolju je živel?

V naravi, na prostem./Na travnikih, v zelenju, ob rekah, jezerih, med vinogradi in polji./V neonesnaženem (okolju).

Katere informacije o njegovem življenju še dobimo?

Ni imel stresnega življenja, vse življenje je preživel v majhni vasi, nikoli ni bil bolan, nikoli ni jemal zdravil.

Kateri zgodovinski dogodki so omenjeni?

Postavitev Eifflovega stolpa v Parizu, omenjen je tudi znani diktator Benito Mussolini.

Kakšen je njegov nasvet za dolgo življenje? Ali se strinjate z njim?

Živi vsak dan posebej, dan za dnem. Ljubi svojega brata in spij kozarček dobrega vina.

K obravnavi besedila lahko pristopimo tudi tako, da udeležencem pokažemo samo druga dva odstavka besedila, prvi odstavek pa udeleženci s pomočjo ključnih besed napišejo sami.

Ključne besede:

<p><i>Najstarejši človek na svetu, Italijan Antonio Todde, ki ...</i></p>	<p><i>113. rojstni dan † rojstna vas Tiana, Sardinija pastir travniki zelenje reke jezera vinogradi polja naravna hrana dobro vino veliko sadja neonesnažena voda nobenega stresa</i></p>
---	---

Za konec lahko komentiramo še besedilo iz oranžnega okvirja o skrivnosti dolgega življenja.

U str. 120
GOVORJENJE
Pogovor
BZ str. 125 Varstvo okolja

Naštejte nekaj problemov današnjega časa.

Udeleženci naštejejo probleme današnjega časa. Če imajo težave s poimenovanjem, jim lektor na listkih prinese različne izraze v zvezi z onesnaženostjo/neonesnaženostjo narave. Udeležence razdeli v dve skupini: ena skupina poišče izraze, ki jih povežemo s čisto, neonesnaženo naravo, druga pa izraze, ki jih povežemo z onesnaženo naravo. Izraze skušajo razložiti.

hitra poraba energetskih virov	onesnažena voda	izumiranje živalskih vrst	odpadki (kopičenje odpadkov)	večanje števila prebivalstva
hrup	genetski inženiring	odplake	smeti	divja odlagališča
varstvo okolja	izpušni plini	zeleni	kisli dež	čistilna akcija
zaščitene rastline	narodni park	pesticidi	kompost	katalizator
polivinil	gnojila	ozonska luknja	neosvinčen bencin	prašek brez fosfatov
učinek tople grede	onesnažen zrak	ekologija	pitna voda	biološko pridelana hrana
recikliranje	okolju prijazen izdelek	genetsko predelana hrana	ločevanje odpadkov	biokmetija
čistilna naprava	jedrsko energija	divji lov	jedrski odpadki	varčevanje z energetskimi viri
nedotaknjena narava	izsekavanje tropskega gozda	ekološki energetski viri	ekološka embalaža	segrevanje ozračja

Sledi pogovor o tem, zakaj je prišlo do težav z onesnaženostjo okolja in kako te težave reševati. Nato udeleženci naredijo anketo med sošolci. Vprašanja sestavijo sami ali pa jih sestavi lektor.

Nekaj primerov vprašanj, ki naj bi jih vsebovala anketa: *Ali ločujete odpadke? Ali varčujete z vodo? Kako? Ali ugašate luč, kadar zapustite prostor? Ali se prepričate, da vaš prašek ne vsebuje fosfatov? Ali poznate kakšno naravno čistilno sredstvo? Koli-kokrat na teden sedete v avto, na motor, se peljete z avtobusom? Kam bi šli lahko peš? Ali kdaj vržete papirček ali embalažo na tla ali skozi okno avtomobila? Ali kdaj pobereite smeti, ki ležijo na pločniku ali zelenici? Bi se udeležili čistilne akcije? ...*

Udeleženci poročajo o rezultatih.

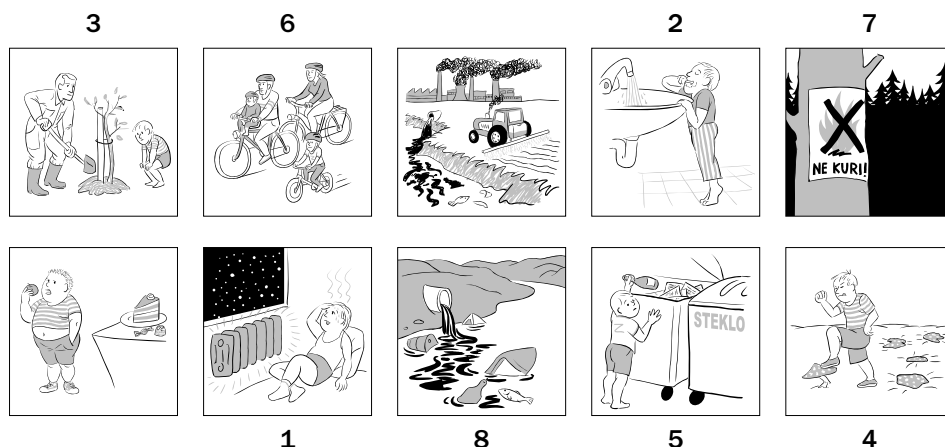
U str. 120
POSLUŠANJE BESEDIL
 DZ vaja 9

Poslušajte dialoge in jih povežite z ustrežno sličico. ³¹ Dialogi: Odrasli in otroci o ekologiji

Pred poslušanjem: K vsaki sličici udeleženci poiščejo tri ključne besede, za katere mislijo, da bodo vključene v opis slike.

Med poslušanjem: Udeleženci poslušajo dialoge in k vsakemu dialogu poiščejo ustrezno ilustracijo. Dve ilustraciji sta odveč.

REŠITEV

Po poslušanju (delo v paru): K preostalima ilustracijama udeleženci sami sestavijo dialog.

Po poslušanju lektor tudi preveri, ali udeleženci razumejo besede: *pitna (voda), zastrupiti se, posaditi, kompost, gozdni požar*, in pripravi kratko vajo za besedišče. Iz dialogov izbere glagole in samostalnike, udeleženci pa tvorijo smiselne besedne zveze (npr.: *zapreti vodo, varčevati z energijo ...*):

<i>zapreti</i>	<i>varčevati</i> <i>povzročiti</i>	<i>posaditi</i> <i>utrpati</i>	<i>uničevati</i> <i>zastrupiti (se)</i>	<i>kuriti</i>
<i>radiator</i> <i>oganj</i>	<i>energija</i> <i>požar</i>	<i>voda</i> <i>škoda</i>	<i>drevo</i> <i>gobe (goba)</i>	<i>rastline (rastlina)</i> <i>ribe (riba)</i>

U str. 120

GOVORJENJE ALI PISANJE

Opis fotografij

Opišite naslednji sliki. Uporabite čim več različnih pridevnikov.

Udeleženci opišejo sliki, tako da pri opisu rabijo čim več različnih pridevnikov (npr.: *umazana reka, onesnažen zrak, strupen/smrdljiv/črn dim, uničeno okolje, divje odlagališče, nasmeteno igrišče ...*). Lektor lahko prinese tudi sliko neonesnažene narave. Udeleženci poiščejo pridevnike za neonesnaženo okolje (*čisto okolje, neokrnjena/nedotaknjena narava, dišeč travnik, bistra reka, svež zrak ...*).

U str. 121

PISANJE

Plakat in spis o varstvu okolja

Udeleženci naredijo plakat o varstvu okolja. Lektor jih spodbuja, da plakat opremijo s slikovnim gradivom, izdelajo plakat kot miselni vzorec ali kot propagandno gradivo, napišejo naj stavke, ki vzbujajo pozornost (npr. z rabo velelnika) ...

V daljšem pisnem sestavku udeleženci napišejo kaj več o ekoloških problemih v svoji deželi. Lektor jim lahko pri pisanju predpiše, katere besede oz. besedne zveze naj nujno uporabijo, npr. *Na začetku želim predstaviti problem ..., Če primerjam Slovenijo in mojo deželo, ugotovim ..., Prepričan sem, da bi lahko te težave rešili, če bi ...* itn.

U str. 121

BRANJE BESEDIL

DZ vaje 4b, 6, 7

Embalaža za večkratno uporabo in Mesojede rastline in ekologija

Pred branjem: Udeleženci naštejejo ekološke izdelke, ki jih poznajo/uporabljajo. Nato se razdelijo v dve skupini. Vsaka skupina prebere en članek.

Med branjem: Udeleženci poiščejo tiste informacije, ki opisujejo, da je izdelek okolju prijazen. Podčrtajo besede, ki jih ne razumejo.

Po branju: O izdelku udeleženci poročajo sošolcem v drugi skupini. Rešijo naloge ob besedilih. Pogovorijo se o besedah, ki jih ne razumejo. Lektor jih posebej opozori na besede v zvezi z naravo, varovanjem okolja: *papirnata embalaža, zmanjševanje onesnaževanja okolja, mesojede rastline, lončnica, muha, hišni insekti, insekticidi*.

MOŽNE REŠITVE

Kdo je Rick Herzog?

Lastnik picerije.

S katero težavo se je srečal konec leta?

Z velikimi stroški za papirnato embalažo./Ugotovil je, da ima veliko stroškov s papirnato embalažo, v kateri gostje pico odnesejo domov.

Kako je rešil ta problem?

Izmislil si je plastično škatlo za pice, ki jo gostje lahko vrnejo.

Katere so dobre strani plastične embalaže za pice?

Prispeva k zmanjševanju onesnaževanja okolja, pica ostane v njej dalj časa sveža in se ne lepi na karton, pa še gostje se vračajo k njemu, ker morajo za embalažo plačati kavcijo.

Ali mislite, da je to dobra zamisel? Zakaj?

različni odgovori

čedna vsotica

= kar precej denarja, kar velika vsota denarja

napel je možgane

= začel je premišljevat, iskal je rešitev

Kje gojijo mesojede rastline?

V Herefordshiru, v Angliji.

Kdo jih kupuje?

Japonci.

Zakaj jih kupujejo?

Ker te rastline lovijo muhe in druge insekte./Ker so okolju prijazne.

Ali bi vi želeli imeti takšno rastlino? Zakaj?

različni odgovori

mesojede rastline

= rastline, ki jejo meso/insekte/rastline, ki se prehranjujejo z insekti

mesojede rastline so postale pravi hit

= postale so popularne, priljubljene

te rastline so okolju prijazne lovilke muh

= te rastline okolju ne škodujejo/te rastline so prijazne do okolja/te rastline uničujejo insekte brez škodljivih kemikalij

začeli so jih množično uporabljati

množi ljudje so jih začeli uporabljati

Udeleženci opišejo še kakšen okolju prijazen izdelek. Razdelijo se v skupine. Vsaka skupina predstavi en ekološki izdelek (predstavitev je lahko podobna predstavitev izdelkov, ki jih lahko kupimo preko televizijske prodaje). Vsaka skupina naj izbere moderatorja predstavitev, ki pove o izdelku nekaj splošnih podatkov (kdo ga izdeluje, zakaj ga uporabljamo), ekologa, ki zagovarja ekološko neoporečnost izdelka, ekonomista, ki finančno upraviči nakup izdelka, in enega ali dva uporabnika, ki imata pozitivne izkušnje z izdelkom. Izdelek lahko pokažejo (če ga morda imajo) ali pa ga narišejo na plakat.

U str. 122
POSLUŠANJE BESEDIL
 S str. 126 Prislov

Dvema osebam, ki preživita veliko časa v naravi, smo postavili

vprašanja v zvezi z naravo. ●³² Kaj vam pomeni narava? – Ivana, kmetica;

●³³ Kaj vam pomeni narava? – Tomo, lovec

Pred poslušanjem: Udeleženci naštejejo nekaj poklicev, ki so še posebej povezani z naravo, npr.: biolog, gozdar, kmet, geolog, veterinar, ekolog, meteorolog ... Pripovedujejo o dejavnostih, s katerimi se ljudje v teh poklicih ukvarjajo.

Med poslušanjem: Udeleženci obkrožijo ustrezn odgovor.

pogovor s kmetico Ivano: 1. c, 2. a, 3. b, 4. a, 5. a, 6. c

pogovor z lovцем Tomom: 1. a, 2. b, 3. c, 4. a, 5. b, 6. b

Po poslušanju pogovor s kmetico Ivano: Lektor izbere nekaj besed iz besedila.

<i>dom</i>	<i>kmetija</i>	<i>okolje</i>	<i>gozdovi</i>	<i>onesnažen</i>	<i>smeti</i>
------------	----------------	---------------	----------------	------------------	--------------

Udeleženci poiščejo še druge besede iz iste besedne družine (pomagajo si s SSKJ), npr.: *doma* → *domov, dom, domač, domači, zdomstvo*

Udeleženci primerjajo življenje v mestu in na vasi (podeželju). Pri tem rabijo čim več prislovov, lahko tudi pridevnikov (lektor lahko prislove prikaže na prosojnici/listkih: *hitro, lepo, trdo ...*), npr.: *Življenje na vasi teče počasneje kot v mestu. V mestu gre vse zelo hitro. Ljudje, ki živijo na vasi, morajo trdo delati, vendar živijo mirno, brez stresa. V mestu živijo ljudje zelo stresno. Na podeželju je varneje/bolj varno kot v mestu, v mestu pa je zanimivejše, vedno se kaj dogaja. Na podeželju imajo ljudje več časa za druge. Na vasi živijo ljudje bolj zdravo: jejo domačo hrano, jejo počasi. Na podeželju vstajajo zgodaj, v mestu spijo dlje ...*

Teme za pogovor: *Kako kmetijstvo vpliva na okolje? Naštetje nekaj pozitivnih in negativnih vplivov. – Ali ste že kdaj živeli ali preživljali počitnice na kmetiji (pri starih starših, prijateljih, na kmečkem turizmu)? Katere živali živijo na kmetiji?*

Po poslušanju pogovora z lovцем Tomom: Udeleženci skušajo oblikovati vlogo lovca pri uravnavanju okolja.

REŠITVE

U str. 122
DZ vaja 25
RAZLAGE FRAZEMOV

Preoblečene besede

Tvoja skrb za okolje je kot kaplja v morje.

Ti sam lahko zelo malo narediš za okolje.

Živel je kot ptiček na veji.

Živel je brez skrbi.

Midva nisva skupaj krav pasla.

Ne moreva se vesti drug do drugega, kot da sva enake starosti, izobrazbe.

Frazem rabimo, kadar se kdo do nekoga neprimerno vede (npr.: ga tika, namesto vika).

Ne kuj ga v zvezde.

Ne hvali ga pretirano. Ne povzdiguje ga.

U str. 123
GOVORJENJE
Opis fotografij

Oglejte si fotografije in jih komentirajte.

Udeleženci si ogledajo fotografije, ki prikazujejo delo biologov in okoljevarstvenikov v enem od afriških narodnih parkov. Skušajo ugotoviti, kaj se dogaja na njih, povežejo dogajanje v smiselno celoto. Na prvi sliki je moški, ki izbira uspavalno sredstvo, na drugi z uspavalom meri v žival in na tretji vidimo uspavanega nosoroga, ki mu želijo pomagati.

U str. 123
BRANJE BESEDILA
DZ vaji 4c, 8a

Živali ogrožajo same sebe

Pred branjem: Delo s slikovnim gradivom (glej zgoraj). *Kaj pomeni, da je žival ogrožena, zaščitena, da ji grozi izumrtje?*

Med branjem: Udeleženci dopolnijo besedilo.

3 - 7 - 5 - 9 - 2 - 1 - 8 - 6 - 4

REŠITVE

Po branju: Sledi pogovor o ogroženih živalskih in rastlinskih vrstah v Sloveniji, na strani 124.

U str. 124
GOVORJENJE
Pogovor ob fotografijah
BZ str. 125 Rastline,
Živali

Tudi v Sloveniji imamo programe za zaščito nekaterih vrst živali in rastlin ...

V učbeniku je nekaj fotografij ogroženih živalskih in rastlinskih vrst, druge lahko pripravi lektor. Skupaj poimenujemo živali in rastline. Udeleženci odgovarjajo na vprašanja: *Kje v Sloveniji lahko srečamo te živali ali rastline? Katere od živali in rastlin na fotografijah živijo tudi v vaši deželi? Ali so tudi v vaši deželi ogrožene in zaščitene?*

Lektor lahko udeležencem podrobneje predstavi problematiko nekaterih zaščitenežih živali v Sloveniji, npr. problem medveda, ki občasno tudi ogroža slovensko prebivalstvo in je hkrati zaščitena žival. Udeleženci skušajo najti rešitve, povedati in utemeljiti mnenje. *Kako zavarovati ljudi na območju, kjer živijo nevarne živali? Ali ste že kdaj srečali kakšno nevarno žival, npr. kačo, strupenega pajka, škorpijona ... Kako ste reagirali? Se bojite psov, žuželk, kač ...?*

Nadgradnja: Priporočamo ogled dokumentarnega filma Smaragdna reka, ki opisuje življenje živali ob reki Soči, predvsem znamenite soške postrvi, ki je zaradi vlaganja navadnih potoških postrvi v reko skoraj izumrla. Ribičem je s strokovnim delom uspelo to ribo spet naseliti v reko Sočo. V filmu so zelo lepo predstavljene tudi druge živali, ki živijo ob reki Soči (medved, planinski orel, vidra, kozorog, gad, kobranka).

Udeleženci si lahko ogledajo le odlomek filma, priporočamo del, v katerem o svojih izkušnjah z iskanjem čistokrvne soške postrvi govori ribič Jože Ocvirk (23. minuta filma). Udeležencem lahko pripravimo vajo za razumevanje (glej primer), če imamo dovolj časa, pa si lahko ogledajo ves film.

Odlomek iz filma **Smaragdna reka (RTV Slovenija, BBC, ORF, 1997)**

Primer vaje: Pred ogledom odlomka: Lektor pove nekaj besed o filmu: v njem je lepo predstavljena reka Soča, ki velja za eno najlepših evropskih rek. V Soči že od nekdaj živi soška postrv, ki je ime dobila prav po reki. Meri tudi do 120 cm in tehta do 20 kg. Ima zelo lepo marmorirano kožo. Med prvo svetovno vojno je ob reki potekala soška fronta. Ker je bila takrat velika lakota, so vojaki pojedli skoraj vse ribe v Soči. Zato so po vojni ribiči začeli v reko vlagati nove ribe, večinoma rečne postrvi, ki se veliko bolje

razmnožujejo kot soške postrvi. Tako je soška postrv začela počasi izumirati. Zdaj si ribiči prizadevajo, da bi v reko znova naselili to lepo ribo.

Ogled odlomka iz filma: Odlomek si udeleženci sprva samo ogledajo. Lektor opozori na besedišče.

Med drugim ogledom odlomka: Rešijo nalogo.

	<i>res je</i>	<i>ni res</i>
<i>V Sočo so ribiči naseljevali rečno postrv.</i>		
<i>Jože Ocvirk je prvi začel reševati soško postrv.</i>		
<i>Želel je napisati legendo o soški postrvi.</i>		
<i>S kolegom Blažem s pomočjo elektrode ubijeta ribe.</i>		
<i>Ko ribam določita starost, jih neseta v ribarnico.</i>		
<i>Potočna postrv se je že močno zmešala s soško postrvjo.</i>		
<i>Jože Ocvirk je bil prepričan, da prave soške postrvi ne bo več našel.</i>		

Po ogledu odlomka:

Vam je bil odlomek všeč? Ste razumeli besedilo?

Ali mislite, da sta ribiča našla čistokrvno soško postrv?

Katera naravna znamenitost, ki ste si jo ogledali (v Sloveniji ali drugod po svetu), je na vas naredila globok vtis?

Prepis besedila iz odlomka.

Kako hudo ogrožena je že lep čas soška postrv, se je pokazalo šele, ko so se zanjo začeli zanimati strokovnjaki Slovenskega zavoda za ribištvo. Več kot pol stoletja so ribiči leto za letom vlagali v Sočo potočne postrvi, ne da bi kdo pomislil, kakšne posledice bo to imelo za soško postrv, ki je tu živela od pradavnine. Jože Ocvirk, danes direktor Zavoda za ribištvo Ljubljana, ni edini proučeval vplivov vdora potočne postrvi na naravni stalež soške postrvi, a je prvi, ki je te posledice začel uspešno odpravljati.

Jože Ocvirk: "Prvič sem prišel na Sočo pred 30-imi leti. Reka je name naredila globok vtis. Bila je skrivnostna in lepa kot nobena druga. Bilo mi je, kot da sem prvi človek tukaj. Iz globine se je širil lahen soj smaragdne svetlobe. Nikoli prej nisem videl take vode. Sem me je pripeljala legenda o orjaški postrvi, pravljica o preteklosti, kot se je zdelo."

Jože Ocvirk in njegov mlajši kolega Blaž Zidanič sta bila poslej vsako leto na reki, da bi s pomočjo sodobnih metod ocenila razvoj ribjega staleža. Prenosni generator proizvaja enosmerni tok visoke jakosti. V takem električnem polju ribe elektroda nepremagljivo privlači in hkrati omami. Vsako ribo izmerita, ocenita njeno starost ter, kar je najpomembnejše, določita, kateri vrsti pripada. Žgoče vprašanje je, kako močno se je vnesena potočna postrv že zmešala z domačo soško postrvjo. Izid testa: čistokrvne soške postrvi v Soči tako rekoč ni več.

Moja odkritja niso bila vzpodbudna. A en up me je gnal naprej. Morda vendar še kje v kakšnem kotičku odmaknjenegega pritoka živi čista soška postrv.

Kadar se odločimo za ogled celotnega filma:

Pred ogledom: Lektor udeležencem predstavi film, na zemljevidu poiščejo reko Sočo. Pove nekaj dejstev o tem področju.

Med ogledom: Udeleženci si zapisujejo besede, ki jih ne razumejo, in zanimive podatke.

Po ogledu: Lektor udeležence razdeli v več skupin (v vsaki skupini naj bodo trije ali štirje člani). Vsaka skupina na podlagi svojih zapiskov sestavi nekaj vprašanj in jih zastavi drugim skupinam. Zmagata tista skupina, ki pravilno odgovori na več vprašanj.

Igre vlog: Izmislite si dialoge med ...

Udeleženci se vživijo v dane vloge in odigrajo dialoge.

U str. 124
 POSLUŠANJE BESEDILA

Velikokrat se spominjamo, kako je bilo včasih, in si mislimo, da je danes slabše. Zapojte še slovensko ljudsko pesem na to temo ...

 ³⁴ Kje so tiste stezice?

Pred branjem/poslušanjem: Lektor pove nekaj informacij o slovenskih ljudskih pesmih: so velikokrat žalostne (predvsem ljubezenske in domovinske). Slovenske vesele ljudske pesmi najpogosteje govorijo o vinu. Ker ljudske pesmi včasih niso bile zapisane, obstaja več variant.

Med branjem/poslušanjem: Udeleženci označijo besede, ki jih ne razumejo.

Po branju/poslušanju: Razlaga besed: *stezice, trave, posekati, požeti*

- udeleženci poiščejo osnovno besedo za besedi *stezica, travica*;
- *posekati*: posekamo grmovje, drevo;
- *požeti*: (po)žanjemo žito, pšenico, travo (po)kosimo;
- *k' = ki*: krajšave so v ljudskih pesmih (in govorjenem jeziku) zelo pogoste.

Nazadnje sledi še pogovor o pesmi: *Vam je bila pesem všeč? Kakšne občutke je v vas vzbudila pesem? Kakšna se vam zdi? Kaj se je zgodilo s stezicami? Zakaj? Kaj bo naredil pripovedovalec pesmi? – Katerih stvari, ki ste jih imeli radi, ko ste bili otroci, ni več? Opišite kakšno stvar, dogodek, ki se je/ga radi spominjate.*

Udeleženci po danem vzorcu napišejo svojo pesem.

U str. 125

BESEDNI ZAKLAD

Slovnica

U str. 126
 DZ vaje 10–19

Besedišče primerov je splošno. Prislov lahko obravnavamo v katerem koli delu enote.

PRISLOV

Prislovi po pomenu

Prislovi so v učbeniku obravnavani na več mestih. Najprej so v četrti enoti obravnavani prislovi, ki izražajo čas, v osmi enoti udeleženci na ravni besedišča usvojijo nekatere zaimenske in krajevne prislove, v deveti enoti pa se srečajo z vsemi vrstami prislovov ter s stopnjevanjem prislovov, tvorjenih iz pridevnikov.

Prislov je nepregibna polnopomenska besedna vrsta. Opisuje (dopolnjuje) glagol (*Ljudje se do narave obnašajo neodgovorno. – Gremo gor. – Sem doma.*), pridevnik (*Antonio Todde je bil zelo star. – Ta snov je izredno strupena.*) ali drug prislov (*Zelo natančno preverite podatke. – Jutri zjutraj bo deževalo. – Prišel je veliko prepozno. – Ohranjati čisto naravo je zelo težko.*) Izražajo lastnost (način, količino), časovne, krajevne in vzročne okoliščine.

Besede v krepkem tisku v primerih *Lepo je tukaj. – Jutri bo vroče. – Nujno je ločevati odpadke* so v Toporišičevi Slovenski slovnici oz. pravopisu (2001) označene kot povedkovnik, ker nastopajo v brezosebnih stavkih v funkciji povedkovega določila (ob glagolu biti). Ta podatek za govorce drugega/tujega ni relevanten, lahko pa nanj naletijo ob iskanju besed v pravopisu. Pri teh primerih naj jih lektor opozori na tvorbo preteklika, pogojnika *Lepo je bilo tukaj*). Lektor naj bo pri navajanju primerov za prislov pozoren na to, da navede tudi primere s polnopomenskimi glagoli, npr. *V rezervatu lepo skrbijo za živali. Okoljevarstveniki so vroče razpravljali o ekoloških virih energije. Nujno potrebujemo več smetnjakov.*

Besedni red v zvezi s prislovi

Ločimo dve vrsti prislovov: eni določajo le del povedi, drugi se nanašajo na celotno poved. Merni prislovi vedno stojijo pred odnosnico (v primeru podčrtana), za tiste, ki določajo celotno poved, pa to sploh ni nujno, npr.:

V vodi je toliko odpadkov! – Nekaj dni je pihal veter.

Nikoli ni jemal zdravil. = Zdravil ni nikoli jemal. = Zdravil ni jemal nikoli.

Kadar prislov stoji ob glagolu, se lahko razvršča pred ali za njega, npr.:

Živimo boljše kot včasih. = Boljše živimo kot včasih.

Lektor udeležencem na listkih prinese različne prislove. Udeleženci ugotavljajo, kaj izražajo (npr. čas, kraj, lastnost, način ...), in jih glede na to razvrstijo v skupine. Iz posameznih prislovov tvorijo povedi ali krajše besedilo. Če udeleženci razumejo pomen prislova, jim ustrezna raba prislova ne dela večjih težav. Nekaj težav imajo pri razlikovanju krajevnih in zaimenskih prislovov na vprašalnici *kje* in *kam* in kadar s prislovom opisujejo glagol, saj pride včasih do neustrezne kombinacije glagola in prislova zaradi interferenc iz njihovega prvega jezika. Lektor naj zato družljivosti besed (glagola in prislova) nameni več časa.

Primer vaj: Udeleženci naj glagolom poiščejo čim več ustreznih prislovov in z njimi tvorijo povedi. Pri vaji si lahko pomagajo tudi s SSKJ ali korpusom FiDA.

<i>glasno</i>	<i>tiho</i>	<i>razločno</i>
	<i>govoriti</i>	
<i>nerazločno</i>	<i>hitro</i>	<i>počasi</i>

Udeleženci ob prislovih poiščejo čim več ustreznih glagolov in z njimi tvorijo povedi

<i>govoriti</i>	<i>glasno</i>	<i>kašljati</i>
<i>jokati</i>		<i>hoditi</i>

Na liste/prosojnice zapišemo glagole, ki jih udeleženci dobro razumejo, in prislove, udeleženci pa poiščejo čim več možnih kombinacij, npr. *mirno gledati/žalostno gledati* ... Kombinacijo nato smiselno uporabijo v povedi (lahko tudi več kombinacij v daljšem besedilu). Če želijo, si lahko ogledajo, katere besedne zveze so navedene v SSKJ oz. v korpusih.

<i>mirno</i>	<i>nežno</i>	<i>dolgočasno</i>	<i>natančno</i>	<i>razločno</i>	<i>dihati</i>	<i>spati</i>	<i>živeti</i>
<i>nestrpno</i>	<i>glasno</i>	<i>vljudno</i>	<i>žalostno</i>	<i>veselo</i>	<i>sedeti</i>	<i>gledati</i>	<i>govoriti</i>
<i>pogumno</i>	<i>živčno</i>	<i>počasi</i>	<i>hitro</i> ...		<i>poljubiti</i>	<i>kaditi</i> ...	

Če imajo udeleženci smisel za igro, lahko prislove v kombinaciji z glagolom tudi zaigrajo. Lektor na listke napiše kombinacijo (npr. *počasi govoriti, nevarno voziti, nežno šepetati, vljudno vprašati, živčno čakati, strastno kaditi, pozorno poslušati* ...), eden izmed udeležencev jo poskuša nazorno predstaviti, drugi pa skušajo uganiti, kaj predstavlja.

Stopnjevanje prislova

Prislovi, tvorjeni iz pridevnikov (*lep* → *lepo*, *pameten* → *pametno*, *vroč* → *vročje*, *svež* → *sveže*), in še nekaj drugih prislovov (npr. *blizu*, *daleč* ...) se lahko stopnjujejo:

a) trostopenjsko stopnjevanje:

- primernik tvorimo z obrazili *-še/-e* (*lepo* → *lepše*), *-ejše/-eje* (*hitro* → *hitrejše/hitreje*) in *-je/-e* (*nizko* → *nižje/nije*). Presežnik tvorimo tako kot primernik, le da dodamo še predponsko obrazilo *naj-* (*najlepše, najhitrejše/najhitreje, najnižje/najniže*);
- opisno stopnjevanje: *urejeno, bolj urejeno, najbolj urejeno*.

b) dvostopenjsko stopnjevanje:

- izražena je lahko najvišja (absolutna) stopnja: *lepo* – *zelo lepo, prelepo, izjemno lepo, čudovito lepo*;
- izražena je lahko količina: *preveč hitro, premalo hitro, dovolj hitro, veliko preveč hitro, prehitro* ...

Udeleženci že znajo stopnjevat pridevnik, zato jim stopnjevanje prislova ne dela večjih težav.

U str. 128

DZ vaje 20–22

Besedišče primerov je splošno. Vsebino lahko obravnavamo v katerem koli delu enote.

KAZALNI ZAIMEK: TA **in TISTI**

Kazalna zaimka *ta* in *tisti* se nanašata na stvar ali osebo, vidno oz. znano zaradi situacije oz. sobesedila. Kazalni zaimek *ta*, *to* rabimo, kadar govorimo o stvari/osebi/dogodku, ki je bližja v prostoru/času, kazalni zaimek *tisti*, *tista*, *tisto* pa, kadar govorimo o časovno in prostorsko bolj oddaljeni stvari/osebi/dogodku. Zaimek *ta*, *to* ima posebno sklanjatev (glej tabelo v učbeniku), zaimek *tisti*, *tista*, *tisto* pa se sklanja tako kot pridevnik. Ob obeh zaimkih se lahko rabi tudi zaimenski prislov (*ta tukaj/tu*, *tisti tam*) ali členek *-le* (*tale*, *tistile*). Slednji so pogosti predvsem v govorjenem jeziku.

Možna je tudi samostalniška raba obeh zaimkov. Gre za izpust samostalnika. Zaimek se nanaša na prej povedano: *Poglej to kamero. Ta (kamera) je veliko boljša, kot je bila prejšnja.*

Nadgradnja: Zaradi enakih končnic lahko udeležencem predstavimo tudi sklanjanje števnik *dva*, *dve* in *tri*. Predvsem števnik *dva*, *dve* se v rabi pogosto pojavlja (npr. *Ta dva strokovnjaka se ukvarjata z ogroženimi živalskimi vrstami v Afriki. V teh dveh naravnih katastrofah je bilo prizadetih veliko ljudi.*).

Lektor opozori na oblike kazalnega zaimka *ta*, *to*. Na plakat/prosojnico zapiše tiste oblike, ki imajo enake končnice kot pridevnik, kjer so drugačne, pa pusti prazen prostor. Skupaj z udeleženci dopolni prazne prostore (prilepi listke z novimi oblikami oz. jih dopiše z drugo barvo). Tako udeleženci bolje vidijo, katere oblike zaimka se morajo posebej naučiti.

Primer za ženski spol. Dopolnite s: *tej*, *v tej*

	E	
1. sklon	ta	reka
2. sklon	te	reke
3. sklon		reki
4. sklon	to	reko
5. sklon		reki
6. sklon	s to	reko

Če se udeleženci prvič srečujejo z omenjeno vsebino, naj lektor pripravi posebno vajo, v kateri bodo morali rabiti kazalne zaimke *le* v pridevniški rabi (*Ali poznaš _____ (ta) človeka?*), kajti v delovnem zvezku so v vajah zaimki rabljeni tako samostalniško kot pridevniško. Šele ko ob takih vajah utrdijo oblike pridevniškega zaimka, naj ga opazujejo tudi v samostalniški rabi.

OPOZORILO

Lektor naj udeležence opozori, da kazalni zaimek rabimo, kadar poimenujemo (identificiramo) določeno stvar, osebo ali nanjo pokažemo. Zaimek ima v tem primeru samo eno obliko, ne glede na število ali spol samostalnika. Je ena izmed prvih besed, ki se jih udeleženci naučijo:

To je okolju prijazen izdelek.

To sta okolju prijazna izdelka.

To so okolju prijazni izdelki.

Udeleženci naj primerjajo rabo obeh vrst zaimkov.

To je znana ekologinja.

Ta ekologinja nam je predavala o ogroženih živalskih vrstah.

To so programi za zaščito živali.

Ti programi za zaščito živali se mi zdijo dobri.

To sta ptiča, ki ju redko vidimo v naravi.

Ta (dva) ptiča redko vidimo v naravi.

Sta to umetni jezeri?

Sta ti (dve) jezera umetni?

Sklanjatev kazalnega zaimka *tisti*, *tista*, *tisto* navadno ne povzroča težav, saj je enaka kot običajna pridevniška sklanjatev.

U str. 129
DZ vaji 23, 24

V preglednicah so besede različnih besedil enote.

BESEDOTVORNI NAMIGI

Preglednice so namenjene ponovitvi tistih besedotvornih vzorcev, ki so se jih udeleženci naučili v posameznih enotah. V nadaljevanju so primeri obravnave izbranih vzorcev.

Tvorjenje ženskih samostalnikov iz moških

Lektor na listke zapiše nekaj poimenovanj za moške osebe (iz tabele v učbeniku na str. 129, pa tudi iz drugih enot). Udeleženci v parih (vsak par ima drugačne samostalnike) poskušajo tvoriti ženske oblike. Rešitve lahko pove lektor ali pa jih udeleženci poiščejo v SSKJ oz. pravopisu. Oglejajo si poimenovanja oseb, ki so jih imeli drugí pari. Skupaj združijo besede z enakimi končnicami.

Vajo lahko izvedemo tudi tako, da udeležence razdelimo v tri skupine. Vsaka poišče čim več poimenovanj za ženske osebe, ki se končajo na -ka oz. -ica oz. -inja, in zraven dopiše še poimenovanja za moške osebe.

Tvorjenje samostalnika iz glagola (glej tudi učbenik str. 59, 69)

Lektor pripravi seznam dovršnih in nedovršnih glagolov, iz katerih se mu zdi smiselno preverjati, ali udeleženci poznajo tvorbo samostalnikov: *reševati, sprehajati se, izumirati, kupovati, pisati ...; rešiti, sprehoditi se, izumreti, kupiti, napisati ...* Udeleženci iz njih tvorijo samostalnike (*reševanje, sprehajanje, izumiranje, kupovanje, pisanje ...; rešitev, sprehod, izumrtje, nakup, napis ...*) in jih uporabijo v smiselni primerih (*Pogovarjali smo se o reševanju ogroženih živali. – Nihče se ni spomnil prave rešitve.* itn.)

Ko si ogledujemo za glagolnik značilne končnice, lahko pridemo do naslednjih ugotovitev:

zelo pogoste končnice so -anje, -ev in -enje, končnice -tje, -Ø, -ek, -ba, -ja, -nja pa so redkejšje. S pomočjo SSKJ v elektronski obliki in funkcije Iskanje oz. Zahtevno iskanje lahko poiščemo še kakšne frekventno rabljene samostalnike v posameznih skupinah končnic.

Tvorjenje pomanjševalnic in ljubkovalnih imen

Obravnavo popestrimo s slovensko ljudsko pesmijo Na planincih. Udeležencem predložimo pesem brez pomanjševalnic. Povemo jim, da so označene besede v izvorni varianti pomanjševalnice. Udeleženci sami tvorijo pomanjševalnice. Skupaj z lektorjem preverijo rešitve, ponovijo pravila za tvorjenje pomanjševalnic in, če želijo, pesem tudi zapojejo.

	REŠITVE:
Na planinah (slovenska ljudska)	<i>planincah</i>
Na planinah sonce sije, na planinah luštno je.	<i>planincah, sončece planincah</i>
Tam cvetejo rože bele, tam cvetejo rože .	<i>rožice rožice</i>
Eno dekle jih pa trga, da si šop naredi.	<i>šopek</i>
Za klobuk ga bo pripela z eno zlato knofljo *.	<i>knofljico</i>
Da ji ga burja ne bi vzela, da ji ga veter ne odpihlja.	<i>vetrič*</i>

* Pomanjševalnici za veter sta tudi *vetrc* in *vetrček*, ampak ne v tej pesmi.

Tvorjenje abstraktnih samostalnikov na -ost iz pridevnika

Udeleženci iz različnih pridevnikov tvorijo samostalnike. Lektor lahko v vajo vključi pridevnike iz šeste enote (glej Delovni zvezek, 6. enota, vaji 5 in 6). Ko udeleženci končajo tvorjenje samostalnikov, lahko med njimi poiščejo morebitne protipomenke (*nesramnost – prijaznost, hitrost – počasnost, zahtevnost – enostavnost, sedanost – preteklost, mladost – starost, potrpežljivost – neučakanost, preudarnost – nepremišljenost, notranjost – zunanost ...*). Če želi lektor vajo otežiti, lahko med pridevnike pomeša tudi take, iz katerih tvorimo samostalnike z drugačnim obrazilom (npr. *len → lenoba, vesel → veselje, srečen → sreča ...*).

Skupna imena

Namesto običajne množine lahko rabimo skupno ime (glej preglednico na str. 97, Skupna imena). Lektor udeležence spomni, da gre za edninske samostalnike. Udeleženci skušajo iz samostalnikov v ednini tvoriti skupno ime (*več listov → listje, več hribov → hribovje ...*).

Nekaj primerov, ki jih lahko udeleženci kot skupna imena prepoznajo ali sami tvorijo:
 – *listje, drevje, gorovje, cvetje, gričevje, hribovje, skalovje, grmovje, otočje, mišičevje, živčevje;*
 – *živalstvo, rastlinstvo, človeštvo, sorodstvo.*

Samostalniki, ki poimenujejo prostor

Te samostalnike ponovimo v obliki kviza. Lektor pripravi učni list po naslednjem vzorcu:

Če si bolan, moraš v	a) bolnik	b) bolečino	c) bolnišnico
Rože kupimo v	a) cvetlici	b) cvetličarni	c) cvetličarki
Ključke od hotelske sobe morate pustiti na	a) recepciji	b) receptu	c) receptorki
Avto sem pustil na	a) parkiranju	b) parkirišču	c) parkirni
Knjižo kupimo v	a) knjigarnarju	b) knjigarni	c) knjižici
Tovornjak je smeti odpeljal na	a) smetišče	b) smetnjak	c) smetarja
Ribe kupimo v	a) ribniku	b) ribiču	c) ribarnici
Otroci so si živali ogledovali pri babici na	a) kmetiji	b) kmetici	c) kmetijstvu

Udeleženci izberejo prave rešitve, si nato ogledajo končnice samostalnikov, ki jih dobijo v rešitvah (-arna, -nica, -ija, -išče). Nato opišejo samostalnike iz rešitev, npr. *bolnišnica = prostor, kamor gremo, kadar smo bolni*; definirajo pa tudi besede, ki niso rešitve, npr. *bolnik = človek, ki je bolan*. Poiščejo še druge samostalnike, ki označujejo prostor.

Nekaj primerov samostalnikov na:

-nica: *bolnišnica, čistilnica, telovadnica, čakalnica, kopalnica, pralnica, drvarnica, ribarnica, izposojevalnica, knjižnica, kolesarnica, papirnica, vojašnica, porodnišnica, veleblagovnica, mesnica ...*

-arna: *tovarna, slaščičarna, cvetličarna, kavarna, čevljarna, lekarna, mlekarica, tiskarna, elektrarna, zlatarna, pivovarna ...*

-ija: *picerija, recepcija, galerija, restavracija, parfumerija, drogerija, vrtnarija, kmetija ...*

-išče: *smetišče, pristanišče, sprehajališče, skladišče, pokopališče, kopalnišče, zabavišče, stranišče, taborišče, plesišče, zavetišče, gostišče ...*

Tvorba svojilnega pridevnika iz samostalnika

Pravila (glej 8. enoto, Slovnica str. 113) lahko ponovimo ob igri: vsak udeleženec se spomni kakšne stvari ali telesne značilnosti, ki jo je opazil pri sošolcu/sošolki in mu je všeč. V povedi uporabi sošolčevo/sošolkino ime (*Všeč mi je Evina jopica s kapuco. Všeč mi je Andrejev nahrbtnik.*).

Tvorba vrstnega pridevnika iz geografskega imena

Kadar tvorimo pridevnik iz geografskega imena, imamo na voljo dve obrazil, -ski in -ški. Obrazilo -ški rabimo, kadar prihaja do premene glasov k, g, h, s, š, c, č, z, ž, dž.

Praha → *praški*, *Luksemburg* → *luksemburški*
Afrika → *afriški*
Kras → *kraški*
Češka → *češki*
Celovec → *celovski*
Tržič → *tržiški*, *Grčija* → *grški*
Pariz → *pariški*
Portorož → *portoroški*
Kambodža → *kamboški*

izjeme: zagrebški, francoski, ruski

OPOZORILO

Pridevnike pišemo z malo začetnico. Čeprav je geografsko ime večbesedno, se pridevnik piše skupaj: *Škofja Loka* → *škofjeloški*.

Lektor na prosojnico/listke zapiše imena držav oz. mest. Udeleženci skušajo najti stvari, pojme, ki bi jih lahko povezali z določeno državo, in tvorijo besedno zvezo oz. poved (npr. *švicarska ura*, *pariške galerije*, *turški med*, *grška solata*, *špansko vino*, *francoski sir* ...).

Iz slovenske literature

U str. 130, 131
 Odlomek iz potopisa
 Melodije vetra (Jože
 Mušič)

Pred branjem: Lektor pove nekaj o avtorju in delu: fotograf in jadralca Jože Mušič je prvi Slovenec, ki je objadral svet. V knjigi opisuje skoraj dve leti trajajoče križarjenje skozi najbolj eksotične kraje in dežele sveta. Preplul je preko 30.000 milj in doživel kar nekaj viharjev. Opise svojih občutij, spoznanj in doživetij je dopolnil s svojimi barvnimi fotografijami.

Če je mogoče, lektor udeležencem knjigo tudi pokaže. Ogladajo si fotografije, povejo, katera jim je najbolj všeč. Ob knjigi lahko nastane kratek pogovor: *Bi se odpravili (sami) na jadrnanje okoli sveta? Koga bi vzeli s sabo? Kaj bi vzeli s sabo poleg nujnih potrebščin? Kaj/Koga bi najbolj pogrešali? Kateri del sveta bi si najraje ogledali z jadrnico? Česa bi vas bilo strah? Katere morske živali poznate?*

Ob branju: Udeleženci se razdelijo v štiri skupine. Prva skupina izpiše vse besede, povezane z naravo (*južni veter*, *otok*, *otočje*, *Pacifik* ...), druga prislove (v besedni zvezi), tretja pridevnike (v besedni zvezi), četrta pa glagole.

Po branju: Po prvem branju si vse skupine ogledajo izpisane besede. Lektor razloži besede, ki jih ne razumejo. Nato besedilo še enkrat preberejo in rešijo naloge.

REŠITVE

Ali razumete?

1. res je, 2. res je, 3. res je, 4. ni res, 5. ni res, 6. res je, 7. ni res

Besedilo za dopolnjevanje: križaril – odpluli – ekvatorja – prozorno – plankton – sledili – trnek.

Nazadnje udeleženci čim privlačneje opišejo kakšno naravno znamenitost iz svoje države.

VAJE IZ DELOVNEGA ZVEZKA

Namen vaj 9. enote	Navezave na besedila oz. slovnične enote
1. vaja: raba modalnih izrazov in nedoločnika	1. vaja vsebuje splošno znano besedišče, vezano na temo Svet okoli nas.
2. vaja: raba ustreznih glagolov	2. vaja se navezuje na besedilo Geni za rekorderja (str. 119).
3. vaja: tvorjenje povedi iz danih besed	3. vaja vsebuje splošno znano besedišče, vezano na temo Svet okoli nas.
4. vaja: raba samostalnika v različnih sklonih	4. vaja se navezuje na besedila: a) Geni za rekorderja (str. 119) b) Embalaža za večkratno uporabo (str. 121) c) Živali ogrožajo same sebe (str. 123).
5. vaja: izražanje skladijskih vzorcev, obravnavanih v učbeniku in zmožnost dopolnjevanja povedi	5. vaja vsebuje splošno znano besedišče, vezano na temo Svet okoli nas.
6. in 7. vaja: dopolnjevanje povedi	6. vaja se navezuje na besedilo Embalaža za večkratno uporabo, 7. pa na besedilo Mesojede rastline in ekologija (str. 121).
8. vaja: raba različnih slovničnih struktur	8. vaja se navezuje na a) besedilo Živali ogrožajo same sebe (str. 123) b) temo Svet okoli nas.
9. vaja: raba osebnih zaimkov	9. vaja se deloma navezuje na dialoge Otroci in odrasli o ekologiji (str. 120, zapis str. 148) in na temo Svet okoli nas.
10.–13. vaja: raba zaimenskih prislovov 14. vaja: raba pridevnika in prislova	Vaje od 10 do 14 se navezujejo na slovnično poglavje Prislov (str. 126) in vsebujejo splošno znano besedišče, vezano na temo Svet okoli nas.
15.–19. vaja: stopnjevanje prislova	Vaje od 15 do 19 se navezujejo na slovnično vsebino Stopnjevanje prislova (str. 127) in vsebujejo splošno znano besedišče, vezano na temo Svet okoli nas.
20. vaja: sklanjanje kazalnega zaimka ta	Vaje od 20 do 22 se navezujejo na slovnično vsebino Kazalni zaimek (str. 128) in vsebujejo splošno znano besedišče, vezano na temo Svet okoli nas.
21. vaja: sklanjanje kazalnega zaimka tisti	
22. vaja: utrjuje sklanjanje kazalnih zaimkov ta/tisti	
23. in 24. vaja: tvorjenje novih besed (besednih družin)	23. in 24. vaja se navezujeta na rubriko Besedotvorni namigi (str. 129) in vsebujeta splošno znano besedišče, vezano na temo Svet okoli nas.
25. vaja: razumevanje in raba frazemov	25. vaja 25 se navezuje na rubriko Preoblečene besede (str. 122).

REŠITVE VAJ 9. ENOTE DELOVNEGA ZVEZKA

1. Primeri rešitev:

Morali bi odnašati odpadke s seboj, ko smo na izletu v naravi.

Treba je razvrščati odpadke.

Nujno je varčevati z vodo.

Koristno je posaditi drevesa.

Ne bi smeli kupovati izdelkov z veliko embalaže.

Prepovedano je nabirati rože v parku.

Pozimi ne bi smeli imeti zelo vročih stanovanj.

Ne bi se smeli voziti samo z avtom.

Morali bi nositi umetno krzno.

Prepovedano je parkirati avtomobile po travnikih.

Ne sme se metati cigaretnih ogorkov po tleh.

Treba je imeti psa na vrvici.

2. Rodil se je – so postavili – je ... hodil – bil – ni bil – ni jemal – so ... vpisali – so ... obiskovali – je vprašal – so želeli – je svetoval – Ljubi – spij – je umrl

3. Možne rešitve:

- Tovarna onesnažuje reko z odplakami.
- (Ali) sta razvoj in napredek potrebna?
- Izpušni plini škodujejo ozračju.
- Varujte okolje.
- Ne mečimo odpadkov po naravi!
- Odpadki se kopičijo v okolju.
- Število prebivalstva se večja iz dneva v dan.
- Sem proti genetskemu inženiringu.
- Te moti hrup?

4. a) stotrinajstim rojstnim dnevom – rojstni vasi – dišečih travnikih – zelenju – rekah – jezerih – vinogradi – polji
- b) picerije – stroškov – denarja – papirnato embalažo – gostje/gosti – možgane – dobre strani – okolju – njemu
- c) divjadi – lova – ograjenih rezervatih – rastlinami – rastlinojedimi in mesojedimi živalmi – območij

5. Možne rešitve:

- Ko so ljudje začeli spreminjati in uničevati naravo, se niso zavedali, da škodijo sebi.
- Če primerjamo preteklost in sedanost, lahko ugotovimo, da je človek vedno manj povezan z naravo.
- Razvoj in napredek znanosti lahko škodujeta naravi, če nista prav usmerjena.
- Vsi se moramo ukvarjati z varovanjem okolja, ker drugače ne bomo imeli kje živeti.
- Ekologi nas opozarjajo, da je ozonska plast vse tanjša.
- Vedno sortiram odpadke, da bi pripomogel/ pripomogla k čistejšemu okolju.
- Genetski inženiring je pomembna znanost, ampak tudi nevarna.
- Segrevanje ozračja ima nevarne posledice, in sicer ruši temperaturno ravnovesje na Zemlji.
- Čeprav vemo, da moramo varčevati z energijo, se nam včasih ne ljubi ugasniti luči.
- Ozonska luknja je vse večja, tako da je sonce vedno bolj nevarno.

- j) Želim dolgo živeti, torej moram skrbeti za zdravo okolje.

6. a) je lastnik picerije (v ameriškem mestu Pine City v Minnesoti)
- b) je kazala stroške za papirnato embalažo
- c) lahko gostje pico odnesejo domov
- č) jo lahko vrnemo
- d) jo ima taka embalaža
7. a) jih gojijo v Herefordshiru v Angliji
- b) ima najširšo ponudbo mesojedih rastlin v Evropi
- c) ki so okolju prijazne lovilke muh in drugih malih hišnih insektov
8. a) c) – a) – č) – c) – č) – a) – c) – č) – c) – b) – c) – č)
- b) a) – b) – č) – c) – a) – b) – a) – c) – č) – c) – a)
9. a) mi
- b) nama – jih
- c) ti – jih
- č) jo – ga
- d) jaz – nama – ti
- e) ju – njiju – njiju – jima – nami – naju
- f) vas – vam – vas – nas – ji – nas
10. a) Nekje
- b) kjerkoli
- c) povsod
- č) Nikamor
- d) Nekako
- e) Enako
- f) Kakorkoli
- g) nič
11. a) tukaj
- b) Kamorkoli
- c) nikjer
- č) vse
- d) takrat – Nikoli – vedno – Nekoč – Tu in tam
12. a) ~~Kam~~ Kje so moji ključiči?
- b) ~~Nikamor~~ Nikjer nisem našel nedotaknjene narave.
- c) Lahko smo ležali ~~kamorkoli~~ kjerkoli ob reki.
- č) ~~Odpadkov ne smemo dajati kjerkoli~~ kamorkoli.
13. a) sem – Nekam – Povsod – nikjer – nikamor
- b) dolgo – pozno – nikakor – ven
- c) nikdar/nikoli – Kadarkoli – takrat
14. a) Živahno in prijetno.
- b) Zanimivo in poučno.
- c) Prijazno in čisto.
- č) Temno in oblačno.
- d) Slabo.
- e) Nevarno in veselo.
- f) Uničeno.
- g) Uspešen.
- h) Rdeče.
- i) Zdravo in mirno.
- j) Neodgovorno.
- k) Onesnažene.
- l) Svežo.

15. Možne rešitve:
- Voziti se s kolesom je bolj ekonomično kot voziti se z avtom. Voziti se z avtom je varneje kot voziti se s kolesom. Voziti se z avtom je hitreje kot voziti se s kolesom.
 - Skrbeti za zdravje je pametneje/pomembneje/koristnejše kot skrbeti za zaslužek.
 - Potovanje po Jadranskem morju je cenejše/bolj romantično/bolj zabavno kot po Sredozemskem.
 - Življenje na podeželju je težje kot v mestu. Življenje v mestu je lažje/zanimivejše kot na podeželju.
 - Razmišljati o preteklosti je lepše kot o sedanosti. Razmišljati o sedanosti je bolj smiselno kot o preteklosti.
16. Možne rešitve:
- Danes ljudje živijo težje kot v preteklosti.
 - Danes je narava bolj onesnažena kot v preteklosti.
 - Danes živijo otroci enako/tako sproščeno kot v preteklosti.
 - Danes odločajo politiki pravičneje/bolj pravično kot v preteklosti.
 - Danes govorijo ženske svobodneje/bolj svobodno kot v preteklosti.
17. Različni možni odgovori, npr.
- Na Antarktiki.
 - Ob ekvatorju.
 - itn.
18. a) težje
b) Pomembneje
c) bolj umazano
č) hladneje
d) več
e) globlje – lažje
19. Možne rešitve:
- dlje/dalj
 - najdlje/najdalj
 - Dlje/Dalj
 - najdlje/najdalj
 - dlje/dalj
 - dlje/dalj
 - najdlje/najdalj
 - Dlje/Dalj
 - dlje/dalj
 - najdlje/najdalj
 - najdlje/najdalj
 - dlje/dalj
 - najdlje/najdalj
20. a) Ta – tega
b) Ta
c) Ti
č) teh
d) to
e) te – teh
f) tema
g) temu
h) temu
- tem
 - ti
 - tema
 - tem
 - tej – ta
 - temu
 - Tega
 - Ta
21. a) tiste
b) tiste
c) tisti
č) tistimi
d) tiste
e) tisti
f) tistem
g) tistim
h) Tista
i) tiste
22. a) Tiste gore
b) Tega
c) temi vrati
č) Tista dekleta
d) teh fantov
e) tistem prijatelju
f) teh prijaznih obrazih
g) teh ljudi
h) tej stranki
i) teh jajc
j) tej poti
k) Teh počitnic
l) tistimi puncami
m) tej hiši
n) tej ženski
23. Možne rešitve:
razvoj, razvit
znanstvenik, znanstvenica, znati
ekolog, ekologinja, ekološki
varovanje, varovan, zavarovati
škoditi, poškodovati, poškodba
skrb, skrben, poskrbeti
živ, življenje
24. Smetarji – smetišča – odlagališč – rešitev – zmanjšanju – uporabi – recikliranje – uspešno – pomembno
25. 1) a
2) c
3) a
4) b

– preverjanje usvojenega besedišča obravnavanih tem in vaje za slovnico

U str. 133
UVOD V ZAKLJUČNO ENOTO

Z zaključno enoto želimo preveriti, kako dobro so udeleženci usvojili obravnavane vsebine. Namen enote je udeležencem posredovati povratno informacijo o doseženem znanju oziroma jih spodbuditi, da sami ocenijo svoje znanje. Hkrati se s pomočjo te enote udeleženci pripravljajo tudi na izpit iz znanja slovenskega jezika na osnovni in srednji ravni. Naš namen ni bil sestaviti še enega modelnega testa, saj tega dobi vsak kandidat, ko se prijavi na izpit ali ko pobrska po spletu; se pa tipom izpitnih vaj približujemo tako po obliki kot po zahtevnosti.

U str. 133, 134

ALI BI ZNALI PO SLOVENSKO ...?

Na začetku enote je vprašalnik za samooceno. Udeleženci si ogledajo seznam jezikovnih oz. sporazumevalnih funkcij in skušajo presoditi, katere od njih jim ne povzročajo težav, pri katerih pa bi potrebovali več vaje. Številke v levem stolpcu nam povejo, v kateri enoti se kaj pojavi. Če udeleženci v tabeli označijo, da niso prepričani, ali znajo določene vzorce, jih ponovimo v skupini.

U str. 135

RAZUMEVANJE GOVORJENIH BESEDIL

Naloge si sledijo od najlažje do najtežje.

 ³⁵ **1. naloga**

Na posnetku so kratke izjave kot izseki iz namišljenih dialogov, v kakršnih se govorec pogosto znajde. Udeleženci naj ustrezno reagirajo, in sicer naj svojo repliko zapišejo na črto. Pri primeru so navedeni možni odgovori.

POSNETEK:	MOŽNE REŠITVE:
1. Kaj si rekla? Če greva na predstavo ob osmih zvečer? Žal nimam časa.	Pa nič, pa drugič./Škoda. Rad(a) bi videl(a) to predstavo./Nič hudega. Povabil bom koga drugega. ...
2. Praviš, da so te odpustili? Kaj boš naredila zdaj?	Poskusila bom poiskati novo službo./Prijavila se bom na zavod za zaposlovanje./Dobro bom razmislila in poiskala najboljšo rešitev ...
3. Zdravnik mi je rekel, da je z mano vse v redu, jaz se pa tako slabo počutim. Pogosto mi je slabo in kar naprej me boli glava. Kaj pa ti misliš o tem?	Mislím, da preveč delaš./Poskusi si vzeti več časa zase./Spočij se. Pojdi na počitnice ...
4. V soboto je čistilna akcija za našo ulico. A ti veš, kaj bo treba delati?	Ja, pobirali bomo smeti po okolici./Ne vem, še nikoli nisem bil(a) na takšni akciji./ Mogoče bo organiziran odvoz kosovnih odpadkov ...
5. Kako veš, da je v petek sestanek stanovalcev našega bloka?	To sem prebral(a) na oglasni deski./Hišnik me je obvestil./Dobil(a) sem sporočilo po pošti ...

U str. 135

 ³⁶ **2. naloga**

Na posnetku so kratka zvočna obvestila. Udeleženci obkrožijo odgovor, ki se nanaša na poslušano obvestilo. Primer je rešen.

REŠITVE

1. a), 2. c), 3. b)

U str. 136

 ³⁷ **3. naloga**

Na posnetku je intervju. Udeleženci obkrožijo pravilne rešitve.

REŠITVE

1. a), 2. b), 3. c), 4. c), 5. a), 6. b), 7. a), 8. c), 9. b), 10. a)

U str. 136

4. naloga

V skladu s posnetim intervjujem udeleženci povzamejo besedilo, tako da dokončajo povedi. Preverjamo tudi zmožnost rabe različnih prirednih in podrednih veznikov v zloženih povedih.

PRIMERI REŠITEV

Ko se Gita sprehaja, se spomni novih idej/naredi v glavi prostor za nove ideje. Njen hobi je plezanje, in ko pleza, je zelo skoncentrirana/živi samo za tisti trenutek. V gorah je vedno nekaj tveganja, zato se ji zdi pomembno, s kom gre plezat. V naravi še vedno najde kotičke, kjer tudi med vikendom ne sreča nikogar. Zdi se ji, da so Slovenci skrbnejši do tistih odpadkov, ki jih vidimo s prostim očesom. Pravi, da ima srečo, da stanuje na robu Ljubljane, saj se lahko usede na kolo in se takoj znajde med polji in kozolci. Najraje gre na Primorsko, na primer na Vipavsko ali v Slovensko Istro.

RAZUMEVANJE ZAPISANIH BESEDIL

U str. 137

1. naloga

Udeleženci povežejo sličice, ki ponazarjajo posamezno kratko besedilo.

REŠITVE

1. d), 2. a), 3. e), 4. č), 5. b), 6. c)

U str. 138

2. naloga

Udeleženci preberejo tri oglase in odgovorijo na vprašanja.

REŠITVE

- Komu je namenjeno vabilo športnega kluba Megaron?
Študentom.
- Kje lahko dobimo dodatne informacije o študentskih igrah?
Na elektronskem naslovu jarc_1979@yahoo.com.
- Komu ponujajo delo v Gostišču Julči?
Natakarju ali natakarici.
- Katere tečaje ponuja izobraževalno podjetje Miška?
Računalniške, in sicer splošne tečaje, individualno poučevanje, računalniške delavnice in izobraževanje otrok.
- Kje je pouk v okviru programa Računalniško opismenjevanje?
Na Ministrstvu za šolstvo in šport in na Zavodu za šolstvo.
- Kakšne so učilnice na tečajih?
Sodobne, multimedijske, v njih je prostora za deset tečajnikov.
- Kako lahko ljudje sodelujejo s podjetjem, potem ko so tečaj že opravili?
Lahko dobijo telefonsko pomoč pri uporabi programa.
- Kakšne ugodnosti ima skupina ljudi, ki se vpiše na tečaj?
Če je udeležencev več kot sedem, dobijo desetodstotni popust.

U str. 139, 140

3. naloga

Udeleženci preberejo reklamni obvestili za knjigo in za zdravilo ter obkrožijo pravilne rešitve.

REŠITVE

Oglas za knjigo, Ljubljana – mesto na dlani: 1. a), 2. b), 3. b), 4. c)
Reklama za zdravilo Lekadol: 1. c), 2. c), 3. c), 4. b)

U str. 141

4. naloga

Udeleženci dopolnijo besedila z besedami oz. besednimi zvezami, navedenimi v desnem stolpcu.

Kuntner ima nov lokal

Priljubljeni igralec Jernej Kuntner se je pred kratkim začel ukvarjati (0) z novim poslom in s poslovnim partnerjem Damjanom v Mostah odprl (4) novo kavarno. Prostor je velik in Jernej se je odločil, da bodo (2) v njem različne prireditve: literarni in pesniški večeri, monodrame, zabave za (1) rojstni dan in podobno.

- (3) kljub svetovnemu rekordu
(5) zanimivih pesmi

Omejitev alkohola

Tudi dijaki in študentje ne marajo več (5) pijanih sošolcev. Tako se je zbrala skupina mladih in začela akcijo, (6) s katero bi omejili prodajo alkoholnih pijač (7) mladoletnim osebam. Želijo, (8) da bi sprejeli nacionalni program za zmanjševanje škodljivega pitja alkohola. Zbrali so že več kot (3) sto podpisov. Akcijo podpirajo predvsem srednje šole ter seveda starši, pisno pa jo je podprl tudi slovenski (1) minister za zdravje.

(2) kadar
(4) nevarno drogo

Zbil otroka in pobegnil

Celje – V torek popoldne je v semaforiziranem (2) križišču Slovenske in Čopove ulice voznik belega avta, znamke Renault Clio s (9) celjsko registrsko tablico povozil 11-letnega (7) kolesarja. Otrok je bil v nezgodi (6) lažje ranjen, voznik pa je (4) odpeljal s kraja nesreče. Policija prosi (8) priče, naj pridejo na najbližjo (3) policijsko postajo ali pokličejo na 113.

(1) reševalcev
(5) na poledici

TVORJENJE PISNIH BESEDIL

U str. 142

1. Opis slike.

Udeleženci opišejo sliko, tako da uporabijo dane iztočnice, s katerimi preverjamo tudi zmožnost rabe različnih prirednih in podrednih veznikov v zloženih povedih (kot pri 4. nalogi ob razumevanju govorenih besedil).

PRIMERI REŠITEV

Na sliki je turist, ki se pelje na morje kar s kolesom. Verjetno je dobre volje, saj si žvižga in poje. Medtem ko vozniki stojijo na cesti, se on veselo pelje mimo. Zaradi poletne vročine so vozniki jezni in obupani. Kolesar pa je oblečen v kopalke, torej mu ni tako vroče. Na sebi ima tudi plavutke, da bi kasneje lažje plaval. Kljub zastoju na cesti bo on kmalu prišel na plažo.

Na sliki vidimo smučarsko ciljno areno. Ravnokar je neki smučar prismočal skozi cilj. Na progi, po kateri se je pripeljal, so postavljena slalomska vratca. Ko je prispel, mu je z glave padla kapa. Čeprav je moral med vožnjo paziti na zahtevno progo, je dosegel prvo mesto. Navijači ga pozdravljajo, ampak on jih ne posluša. Zdi se, da premišluje, kako bi čim prej prišel na stranišče.

U str. 143

2. Tvorjenje kratkih besedil.

Pri pisanju teh kratkih pisnih sestavkov lektor opozori udeležence, naj bodo pri pisanju pozorni na naslednje: upoštevajo naj navodilo glede zvrsti besedila in temu prilagodijo tudi oblikovanost/organizacijo besedila (ustrezen začetek in konec, ustrezno naslavljanje, uporaba značilnih vljudnostnih fraz, primerno izražen osrednji del besedila, jasno naj bo, kaj želi sporočiti).

Primer pritožbe

Marko Blatnik
Ljubljanska ulica 5
Kranj

Gospod Vodopivec
Turistična agencija Concorde, d. o. o.
Slovenska cesta 23
Ljubljana

Zadeva: Pritožba

V času od 5. do 12. februarja 20... sem bil v Sončnem dolu. Bival sem v apartmaju, ki sem ga najel prek vaše agencije. V prospektu ste obljubljali mir in prijetno bivanje v komfortno opremljenih sobah. Na žalost s počitnicami nisem bil zadovoljen: cele noči se je slišal hrup iz bližnje gostilne. Poleg tega bivanje ni bilo prijetno: sobe so smrdele po cigaretnem dimu od prejšnjih gostov in na preprogí so bili madeži zaradi polite pijače in cigaretnih ogorkov. V dokaz vam prilagam fotografije.

Zahtevam vračilo denarja v višini 50 % vplačane cene.

V upanju na odgovor vas lepo pozdravljam,

Marko Blatnik

Kranj, 14. februarja 20...

Primer opravičila

Ribnica, 3. marec 20...

Draga Katarina,

najlepše se ti zahvaljujem za vabilo na zabavo ob praznovanju tvojega štiri-desetega rojstnega dne. Na žalost ne bom mogla priti, ker sem ravno ta dan naročena pri zobozdravniku zaradi manjšega operativnega posega, na katerega čakam že dva meseca.

Vse najboljše in imej se čim lepše na zabavi. Upam, da se kmalu vidiva.

Lep pozdrav,

Nataša

Primer vabila

Bled, 3. april 20...

VABILO

V četrtek, 6. maja 20..., ob 19. uri Vas vabim na sestanek stanovalcev našega bloka. Zbrali se bomo na stopnišču pred vhodom. Pogovarjali se bomo predvsem o težavah s parkiranjem pred blokom.

Dnevni red:

- pregled stroškov
- seznam čiščenja hodnikov
- parkiranje
- razno

Upam, da se boste udeležili sestanka v čim večjem številu.

Anton Božič, hišnik

Primer čestitke

Postojna, 5. november 20...

Draga babica, dragi dedek!

Ob 50. obletnici vajine poroke vama iskreno čestitam in se veselim z vama. Želim si, da bi znala še naprej uživati drug ob drugem in svoj optimizem deliti z nami.

Rad vaju imam,

Peter

U str. 144

3. Pisanje besedila na izbrano temo.

Na tem mestu lektor udeležence opozori, kako ustrezno napisati pisni sestavek, kaj je pri tem treba upoštevati in po katerih kriterijih se besedilo ocenjuje. Večinoma udeleženci že poznajo glavna merila glede pisanja:

- besedilo naj ustreza naslovu, v besedilu naj pisec upošteva iztočnice, ki so dane ob naslovu, besedilo naj bo dolgo toliko, kot je zahtevano v navodilu (v tem primeru 120 besed);
- besedilo naj bo primerno členjeno na uvod, osrednji del in zaključek, misli naj bodo jasno izražene, pisec naj s primeri ponazori svoja izhodišča in na koncu utemelji svoje stališče do obravnavane teme;
- besedišče naj bo čim bolj raznoliko; če je naslov vezan na določeno stroko, naj uporabi tudi ustrezne strokovne izraze;
- pisec naj se poskusi izogniti večjim slovničnim in pravopisnim napakam; pozoren naj bo na besedni red; pri skladnji naj se poskuša izražati tudi z večstavčnimi povedmi.

S temi izhodišči berejo besedilo tudi ocenjevalci: posebej ocenijo vsebino in slog, posebej organizacijo besedila, posebej besedišče in slovnično pravilnost.

VAJE IZ DELOVNEGA ZVEZKA

Namen vaj 10. enote	Navezave na besedila oz. slovnične enote
1. vaja: preverja različne slovnične strukture	Vaje od 1 do 3 so prirejene po izvornih novicah/člankih iz slovenskih časopisov in se ne navezujejo na nobeno od besedil učbenika.
2. vaja: preverja rabo predlogov	
3. vaja: preverja besedotvorno zmožnost	
Vaje od 4 do 10: preverjajo razumevanje in rabo frazemov	Vaje od 4 do 10 se navezujejo na rubrike Preoblečene besede skozi celoten učbenik.

REŠITVE VAJ 10. ENOTE DELOVNEGA ZVEZKA

1. a) Nasvet iz zelene lekarne
a) - b) - c) - č) - c) - a) - b) - č)
- b) Kit na počitnicah
a) - b) - c) - b) - č) - a) - b) - a) - č) - c) - b)
- c) Stroj brez praška
c) - c) - a) - b) - č) - a) - a) - č) - b) - c) - c)
- č) Minka Kahrič, prva Slovenka na severnem tečaju
a) - c) - a) - c) - č) - b) - c) - č) - a) - b) - č) - b)
- a) - c) - č) - b) - č) - c) - a) - b) - č)
- d) Sokol, najučinkovitejši čistilec neba nad letališči
c) - a) - c) - b) - č) - a) - č) - c) - b) - b) - a) - c)
- č) - c) - c) - č) - b) - a) - c) - a) - b) - c) - č) -
a) - b) - a) - č) - č) - c) - a) - b) - č) - b)
2. a) Američanka v Drežniških Ravnah
v - v - za - kot - o - Pred - čez - z - po - s - za -
od - do -V - za
- b) Ekološko naselje v Senegalu
Po - za - v/ob - od - o - za - iz - pri - na
3. a) Cenjeno življenje ob vodi
najdražjimi - najuspešnejša - pristanišču - bivanja
- življenje - gibanja - preteklosti
- b) Sladko maščevanje varušek
delodajalci - Američanki - Varuškin - mamine -
očetove - newyorško - Otrokov - nakupovanjem -
obiskovanjem
4. a) 7 - b) 10 - c) 6 - č) 8 - d) 9 - e) 11 - f) 5 - g)
1 - h) 4 - i) 3 - j) 2
5. a) Smeh je pol zdravja.
b) Zajtrkuj kot kralj, kosi kot meščan, večerjaj kot berač.
c) Vsak začetek je težek.
č) Brez muje se še čevelj ne obuže.
d) Kar se Janezek nauči, to Janez zna.
6. c) - b) - a) - c) - a) - č) - a) - b) - c) - b) - c) - a)
- č)
7. a) - č) - c) - č) - b) - b) - c) - b) - a) - č) - b) - b)
- c) - a)
9. a) Imel(a) sem krompir, da sem našel/našla tako dobro
službo.
b) Mojca vse moške meče v en koš.
c) Italijanski nogometaši so z levo roko premagali
romunske.
č) Tebe pa nisem imel za človeka, ki bi vrgel puško
v koruzo.
d) Zelo je ponosen na svojega očeta, ker je velika živina
v podjetju.
e) Oče je žalosten, ker je sinu študij deveta briga.
f) Z vsemi sodelavci se ujamem.
g) Vsi so vedeli, da ga daje na zob, razen njegove žene.
h) Učitelji so vedeli, da živim v težkih razmerah, in so mi
šli zelo na roke/na roko.
10. a) Ko bi moral začeti govoriti, sem se ustrašil in nisem
mogel povedati niti besede.
b) V gostilni Kašča sprejemajo goste že 25 let.
Glavna/najpomembnejša v družini je gospa Meta
Kranjec, ki je za svoje specialitete dobila že veliko
priznanj.
c) Čeprav nista poročena in le živita skupaj, ji reče
»moja žena«.
č) V svoji družini bom jaz glavni.
d) Vsa humanitarnost je že zdavnaj propadla.
e) Kadarkoli odpre usta, govori veliko, a nič ne pove.
f) Z nobenim moškim ni bila zadovoljna, zato se ni
nikoli poročila.
g) Našega direktorja se v službi vsi bojijo, doma pa se v
vsem podreja ženi.
h) Ker je tudi on naredil veliko prekrškov, je moral biti
tih.
i) Prosim, da me vikate, saj nisva niti znanca niti
kolega.
j) Ko je imel največ dela, so ga vsi sodelavci zapustili
brez pomoči in je moral vse narediti sam.
11. a) na
b) kifeljci
c) skozi
č) spravljajo
d) ptiček
e) jeklenega
f) les
g) kovalji
h) vihal
i) voznikov
j) kadil
k) jera
l) padlo
m) soliš
n) metati

Priročnik za učitelje k učbeniku Slovenska beseda v živo 2

Avtorice:

Andreja Markovič, Mihaela Knez, Nina Šoba

Recenzentki:

dr. Mojca Schlamberger Brezar, Andreja Ponikvar

Urednica:

mag. Metka Lokar

Ilustrator:

Igor Rehar

Oblikovanje in prelom:

Metka Žerovnik

© Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2009. Vse pravice pridržane.

Založila:

Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

Izdal:

Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko
www.ff.uni-lj.si/center-slo

Za založbo:

red. prof. dr. Valentin Bucik, dekan Filozofske fakultete

Ljubljana, 2009

Publikacija je brezplačna.

http://www.centerslo.net/I2.asp?L1_ID=7&L2_ID=32&LANG=slo, 6. 10. 2009

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

811.163.6(075.4)

MARKOVIČ, Andreja

Slovenska beseda v živo 2. Priročnik za učitelje k učbeniku [Elektronski vir] /

Andreja Markovič, Mihaela Knez, Nina Šoba. - 1. izd. - Ljubljana : Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2009

Način dostopa (URL): http://www.centerslo.net/I2.asp?L1_ID=7&L2_ID=32&LANG=slo, 6.10.2009

ISBN 978-961-237-284-2

244885760